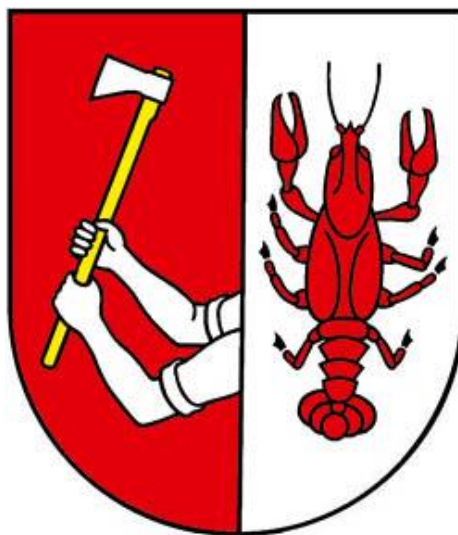

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Raslavice na roky 2023-2030

NÁVRH

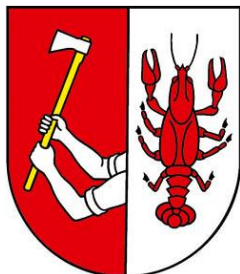
Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Raslavice na roky 2023-2030
Územné vymedzenie:	Obec Raslavice
Územný plán obce schválený (A/N):	Áno
Dátum schválenia PHSR:	, uznesením č.
Dátum platnosti:	Od do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

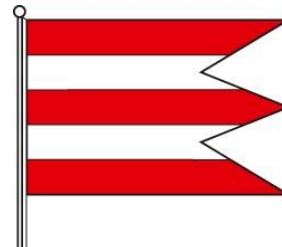

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Blazón erbu:

Z ľavého okraja prvej, červenej polovice štiepeného štítu vyrastajú dve strieborné ramená držiace striebornú sekeru so zlatým poriskom, v druhej, striebornej polovici je červený rak.

Komentár:

Spojený symbol z historických pečatí z roku 1787 pôvodne samostatných obcí Nižných Raslavic (dva raky) a Vyšných Raslavic (postava muža držiaca sekeru, vľavo je pník stromu).

Základné údaje

Samosprávny kraj:		Prešovský
Okres:		Bardejov
Historický región:		Horný Šariš
Poloha obecného úradu:		49.148619°N, 21.317567°E
Nadm. výška pri obec. úrade:		306 m.n.m.
Rozloha katastra:		1 646 ha k 31.12.2022
Počet obyvateľov:		2 762 k 31.12.2022
Hustota obyvateľstva:		168 obyv./km ²
PSČ:		086 41
Evidenčné číslo vozidiel:		BJ (do 31.12.2022)

Oficiálne kontakty

Adresa:		Obec Raslavice
		Hlavná 154/30
		086 41 Raslavice
Web:		www.raslavice.sk
Email:		info@raslavice.sk
Telefón:		054 / 479 22 22
IČO:		00322521

OBSAH

ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	6
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	9
ÚVOD.....	10
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE RASLAVICE NA ROKY 2023-2030	11
ANALYTICKÁ ČASŤ	14
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA.....	15
VYMEDZENIE ÚZEMIA	15
STRUČNÁ HISTÓRIA OBCE	20
ÚZEMNÝ PLÁN OBCE	20
RIADENIE SAMOSPRÁVY	21
Hospodárenie samosprávy obce	21
Finančné zdravie	21
Intenzita investovania a dlh	22
Prehľad majetku a zdrojov	23
Príjmy a výdavky obce.....	25
Projektová aktivita	27
Bezpečnosť v obci.....	29
Riadenie samosprávy – sumarizácia	31
HOSPODÁRSKA OBLASŤ	32
Hospodárstvo v území.....	32
Polohová atraktivita územia	32
Organizačná štruktúra ekonomiky, zamestnanosť a mzdy	33
Registovaný sociálny podnik – Obecné služby Raslavice	36
Poľnohospodárstvo, priemysel a služby.....	37
Cestovný ruch	40
Nezamestnanosť	42
Dopravná infraštruktúra	48
Napojenie obce na dopravnú infraštruktúru, miestne komunikácie	48
Pešia a cyklistická doprava.....	50
Technická infraštruktúra	54
Vodovod a kanalizácia.....	54
Elektrická energia, plyn	54
Hospodárska oblasť – sumarizácia.....	55
SOCIÁLNA OBLASŤ.....	57
Demografická charakteristika	57
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	57
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	61
Národnostná a konfesijná štruktúra	64

Vzdelanostná štruktúra a školstvo	65
Sociálna infraštruktúra	68
Domový a bytový fond	68
Občianska vybavenosť	72
Zdravotníctvo a sociálne služby	75
Kultúra, kultúrno-spoločenský život a šport	77
Administratívno-správne služby	80
Bezbariérovosť	81
Sociálna oblasť – sumarizácia	82
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ	84
Prírodné pomery	84
Ochrana prírody a krajiny	85
Ochrana pred povodňami	85
Odpadové hospodárstvo	86
Environmentálne záťaž	91
Zmena klímy	94
Environmentálna oblasť – sumarizácia	95
VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÝCH PRIESKUMOV	96
Dotazník pre verejnosť	96
Výsledky prieskumu	96
Súhrnné zhodnotenie kľúčových zistení	107
Dotazník pre podnikateľov	108
Výsledky prieskumu	108
Súhrnné zhodnotenie kľúčových zistení	110
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	112
ŠTRUKTURÁLNE FONDY V PROGRAMOVOM OBDOBÍ 2021-2027	114
STEER ANALÝZA	116
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	117
SWOT ANALÝZA	117
KLÚČOVÉ FAKTORY A DISPARITY ÚZEMIA	122
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	123
VÍZIA OBCE DO ROKU 2030	125
KLÚČOVÉ ROZVOJOVÉ VÝZVY	125
ROZVOJOVÁ STRATÉGIA OBCE, DEFINOVANIE CIEĽOV A PRIORÍT	127
ZDÔVODNENIE VÝBERU PRIORÍT	133
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	137
OPATRENIA A AKTIVITY, VRÁTANE ICH PRIRADENIA K JEDNOTLIVÝM CIEĽOM A PRIORITÁM... ..	138

SÚBOR MERATEĽNÝCH UKAZOVATEĽOV	161
D-REALIZAČNÁ ČASŤ.....	174
AKČNÝ PLÁN OBCE	175
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR.....	187
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE.....	187
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA.....	188
E-FINANČNÁ ČASŤ	189
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	190
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA.....	191
ZÁVER	193
PRÍLOHY	194
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR.....	195
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT.....	196
NAKLADANIE S KOMUNÁLNYM ODPADOM V ROKOCH 2018-2022	196
DOTAZNÍK PRE VEREJNOSŤ – ODPOVEDE NA OTÁZKU Č. 13	203

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapy:

Mapa 1: Poloha obce Raslavice v administratívnych celkoch SR	15
Mapa 2: Poloha obce – širšie vzťahy	16
Mapa 3: Poloha obce voči susediacim obciam	17
Mapa 4: Nadmorská výška v katastri obce	18
Mapa 5: Typy krajinej štruktúry	19
Mapa 6: Fyzická štruktúra krajiny v katastri obce	19
Mapa 7: Časová dostupnosť obcí a miest z Raslavič	33
Mapa 8: Sklon svahov v katastri obce	38
Mapa 9: Kvalita poľnohospodárskej pôdy	39
Mapa 10: Kultúrno-historické body záujmu cestovného ruchu v Raslaviciach	41
Mapa 11: Dopravná infraštruktúra v obci Raslavice	51
Mapa 12: Detail dopravnej infraštruktúry v obci – Nižné Raslavice (juhovýchodná časť intravilánu) ..	52
Mapa 13: Detail dopravnej infraštruktúry v obci – Vyšné Raslavice (severozápadná časť intravilánu) ..	53
Mapa 14: Lokalizácia rímskej osady v Raslaviciach	71
Mapa 15: Občianska vybavenosť	74
Mapa 16: Geologická stavba územia	84
Mapa 17: Environmentálna infraštruktúra v obci Raslavice	93
Mapa 18: Koncepty urbánneho rozvoja EÚ	112

Tabuľky:

Tabuľka 1: Celkové skóre finančného zdravia obce Raslavice v roku 2021	21
Tabuľka 2: Celkové finančné zdravie obce v období 2010-2021	22
Tabuľka 3: Bilancia aktív v rokoch 2020-2022 (eur, netto)	24
Tabuľka 4: Bilancia pasív v rokoch 2020-2022 (eur, netto)	24
Tabuľka 5: Náklady a výnosy v rokoch 2020-2022 (€)	25
Tabuľka 6: Počet realizovaných priestupkových konaní v obci v období 2018-2022	30
Tabuľka 7: Subjekty podľa právnej formy v obci Raslavice	34
Tabuľka 8: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)	35
Tabuľka 9: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2021; v ha)	37
Tabuľka 10: Vývoj nezamestnanosti v obci	43
Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022	44
Tabuľka 12: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022	47
Tabuľka 13: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z.	48
Tabuľka 14: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Raslavič	60
Tabuľka 15: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva	63
Tabuľka 16: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín	64
Tabuľka 17: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	64
Tabuľka 18: Rómske obyvateľstvo v obci Raslavice podľa rôznych zdrojov	65
Tabuľka 19: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania	65
Tabuľka 20: Vývoj počtu detí/žiakov v školách v obci Raslavice	67
Tabuľka 21: Počet riešených priestupkov záškoláctva v období 2018-2022	67
Tabuľka 22: Počet domov podľa typu domu	68
Tabuľka 23: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	68
Tabuľka 24: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	69
Tabuľka 25: Byty podľa obytných miestností	69
Tabuľka 26: Domý podľa obdobia výstavby	69
Tabuľka 27: Infraštruktúra kultúry a športu	80

Tabuľka 28: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správných služieb.....	81
Tabuľka 29: Bezbariérový prístup do verejných budov a na komunikáciách	81
Tabuľka 30: Náklady obce Raslavice na odpadové hospodárstvo (€)	90
Tabuľka 31: Frekvencia zberu komunálneho odpadu v roku 2023	91
Tabuľka 32: Environmentálne záťaže v obci Raslavice	92
Tabuľka 33: Kľúčové rozvojové výzvy	125
Tabuľka 34: Sústava rozvojových cieľov, priorít a opatrení	138
Tabuľka 35: Kľúčové výkonnostné ukazovatele	161
Tabuľka 36: Zoznam analyzovaných koncepcných dokumentov	196
Tabuľka 37: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2018	197
Tabuľka 38: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2019	198
Tabuľka 39: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2020	199
Tabuľka 40: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2021	200
Tabuľka 41: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2022	201

Grafy:

Graf 1: Intenzita investovania samosprávy obce Raslavice v rokoch 2006-2021.....	22
Graf 2: Vývoj celkového dlhu obce v rokoch 2009-2021.....	23
Graf 3: Čistý majetok obce v rokoch 2009-2021	25
Graf 4: Bilancia bežného účtu v rokoch 2006-2021	26
Graf 5: Okamžitá likvidita v rokoch 2006-2021	27
Graf 6: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)	36
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)	43
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022.....	44
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022	45
Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022	46
Graf 11: Vývoj počtu obyvateľov obce Raslavice	57
Graf 12: Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva.....	58
Graf 13: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	59
Graf 14: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022	59
Graf 15: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	60
Graf 16: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2013 a k 31.12.2022	62
Graf 17: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	66
Graf 18: Vývoj množstva produkovaných komunálnych odpadov v obci Raslavice v období 2018-2022	86
Graf 19: Produkcia komunálneho odpadu na 1 obyvateľa.....	87
Graf 20: Miera recyklácie a úroveň vytriedenia komunálneho odpadu	88
Graf 21: Miera skládkovania komunálneho odpadu	89
Graf 22: Vzájomný pomer zhodnocovaného a zneškodňovaného odpadu v Raslaviciach v rokoch 2018-2022.....	89
Graf 23: Veková štruktúra respondentov.....	96
Graf 24: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity	97
Graf 25: Celková spokojnosť s kvalitou života v Raslaviciach.....	97
Graf 26: Najvyššia SPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života obce	99
Graf 27: Najvyššia NESPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života obce.....	101
Graf 28: Vyhovuje Vám súčasný systém zberu odpadu?.....	102
Graf 29: Súhlasili by ste so zavedením motivačného systému zberu zmesového odpadu a poplatkov za odpad (tzv. „plať za to, čo vyhodíš“)?	102
Graf 30: Priestory a miesta v obci, kde sa respondenti necítia bezpečne.....	103
Graf 31: Vnímanie vzájomného spolunažívania medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom	104
Graf 32: Oblasť, ktorá by sa v obci mala riešiť prioritne	106

Graf 33: Priemerná mesačná hrubá mzda (u živnostníkov príjem) za rok 2022	108
---	-----

Obrázky:

Obrázok 1: Prehľad najdôležitejších schválených, zrealizovaných a rozpracovaných projektov za obdobie 2014-2022	28
Obrázok 2: Folklorný súbor Raslavičan.....	78
Obrázok 3: Detský folklórny súbor Raslavičanik.....	78
Obrázok 4: Hudobná skupina Ľudová hudba Stana Baláža	78
Obrázok 5: Divadelný súbor NA SKOK	79
Obrázok 6: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027	115
Obrázok 7: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027	115
Obrázok 8: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027	128

Formuláre:

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	11
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR.....	12
Formulár 3 (Ú3): Metódy zapojenia verejnosti do spracovania PHSR	13
Formulár 4 (A8): STEEP analýza	116
Formulár 5 (A10): SWOT analýza.....	117
Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	130
Formulár 7 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov podľa jednotlivých priorít a opatrení PHSR	166
Formulár 8 (R1): Akčný plán podľa priorít a opatrení	175
Formulár 9 (R1): Akčný plán podľa časového harmonogramu.....	181
Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	188
Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	190
Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	191
Formulár 13 (Z1): Schválenie PHSR	193

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	NPR	Národná prírodná rezervácia
b.j.	Bytové jednotky	OcÚ	Obecný úrad
BD	Bytový dom	o. i.	Okrem iného
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
CDB	Cestná databanka	PA	Povodňová aktivita
CIZS	Centrum integrovanej zdravotnej starostlivosti	p. b.	Percentuálny bod
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	PP	Prírodná pamiatka
CR	Cestovný ruch	PR	Prírodná rezervácia
CVČ	Centrum voľného času	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
CVTI SR	Centrum vedecko-technických informácií SR	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
ČOV	Čistička odpadových vôd	PSK	Prešovský samosprávny kraj
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PZ	Policajný zbor Slovenskej republiky
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	RD	Rodinný dom
EIB	Európska investičná banka	SFZ	Slovenský futbalový zväz
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
ha	Hektár	SPR	Strategicko-plánovací región
IBV	Individuálna bytová výstavba	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
IoT	Internet of Things (internet vecí)	ŠJ	Školská jedáleň
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠKD	Školský klub detí
KO	Komunálny odpad	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	TP	Terénny pracovník
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	TSP	Terénna sociálna práca
MAS	Miestna akčná skupina	Terénny sociálny pracovník	
MIRRI	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie	TTP	Trvalé trávne porasty
MOK	Maloobjemový kontajner	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MRK	Marginalizovaná rómska komunita	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MSP	Malí a strední podnikatelia	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MŠ	Materská škola	VÚC	Vyšší územný celok
MV SR	Ministerstvo vnútra	VÚVH	Výskumný ústav vodného hospodárstva
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
NFP	Nenávratný finančný príspevok	ZŠ	Základná škola
		ZUŠ	Základná umelecká škola

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Raslavice na roky 2023-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickkej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Raslavice na roky 2023-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Raslavice na roky 2023-2030
Forma spracovania	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Raslavice na roky 2023-2030 (ďalej len „PHSR 2023-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov. PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.
Riadenie procesu spracovania	Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú: Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Mgr. Peter Hudák, PhD. – prednosta obecného úradu <u>Členovia riadiaceho tímu</u> Ing. Adrián Rychvalský – starosta obce Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník Riadiaci tím zodpovedá za: - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2023-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti,

	- finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie. Pre účely spracovania dokumentu budú zriadené 3 pracovné skupiny: pre hospodársku oblasť, sociálnu oblasť a oblasť životného prostredia a infraštruktúry. Členovia pracovných skupín za obec budú nominovaní starostom obce, príp. obecným zastupiteľstvom. Členstvo v pracovných skupinách pre partnerské organizácie a pre zainteresovanú verejnosť bude ponúknuté na báze dobrovoľnosti. Úlohou pracovných skupín je: - prerokovanie východísk pre strategickú časť, - formulácia strategickej vízie obce, - návrh strategických cieľov a opatrení, - špecifikácia opatrení, návrh aktivít. Spracovanie PHSR bude prebiehať v úzkej komunikácii s verejnosťou a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi. Verejnosť aj partneri budú pravidelne informovaní o priebežných výstupoch prostredníctvom webovej stránky obce. Názory verejnosti a názory podnikateľských subjektov, pôsobiach v obci, budú zozbierané formou dotazníkového prieskumu.
Obdobie spracovania	marec - september 2023
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2023)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod			X									
Analytická časť			X	X	X	X	X					
Strategická časť							X	X				
Programová časť							X	X				
Realizačná časť							X	X	X			
Finančná časť							X	X	X			
Záver									X			

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú3): Metódy zapojenia verejnosti do spracovania PHSR

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Internetové stránky	áno	áno	áno
Obecné noviny	áno		
Obecný rozhlas	áno		
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi		áno	áno
Návšteva v území	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	áno	áno	áno
Dotazník pre záujmové skupiny		áno	áno
Dotazník pre širokú verejnosť	áno	áno	áno
Pracovné skupiny	áno	áno	áno
Nezávislí experti poskytujúci poradenské služby	áno	áno	áno

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Návrh

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce. Sú v nej prezentované odhady budúceho vývoja obce, ako aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia.

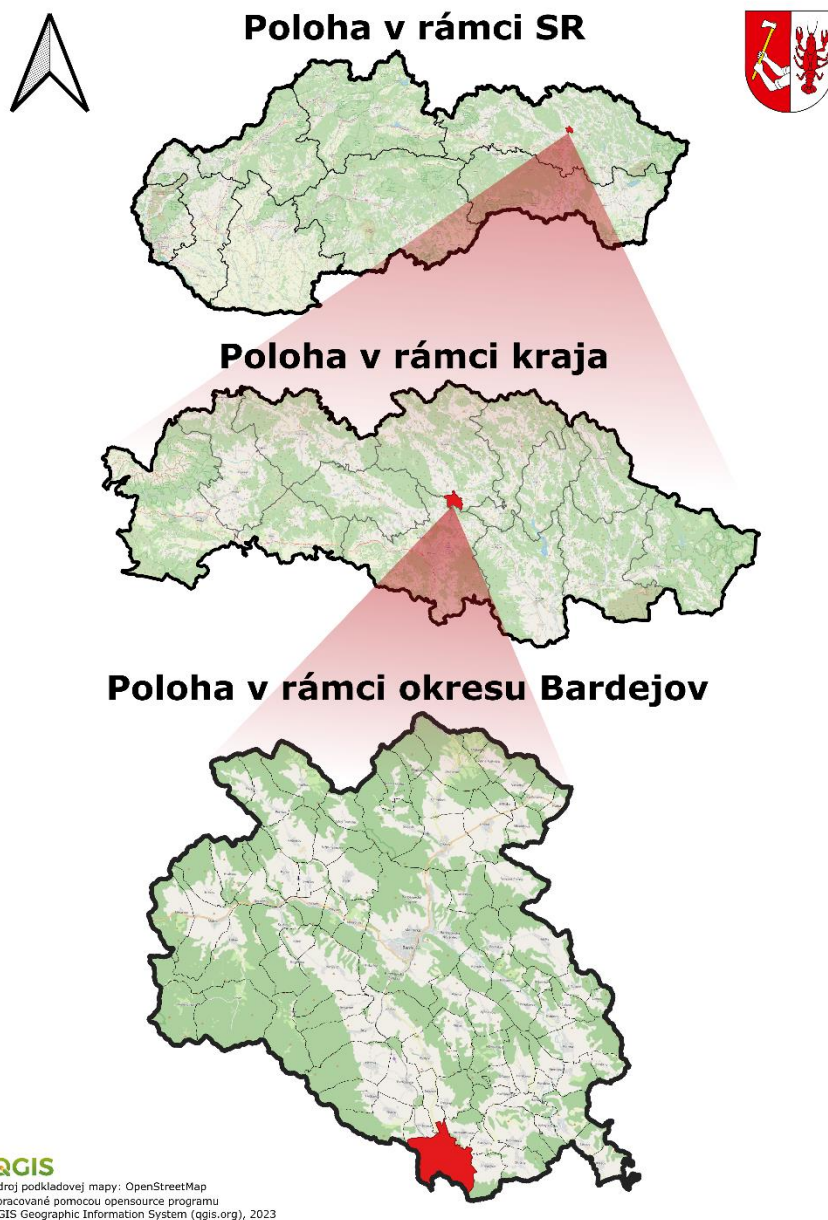

A.I Analýza vnútorného prostredia

Vymedzenie územia

Obec Raslavice leží na severovýchodnom Slovensku, administratívne je začlenená do okresu Bardejov v Prešovskom kraji. Rozloha k. ú. obce predstavuje 1 646 ha (16,46 km²). Na juhu Raslavice susedia s obcami *Demjata* (1 080 obyvateľov, cestná vzdialenosť 6 km) a *Veľký Slivník* (324 obyv., vzdialenosť 9 km), na západe s obcami *Geraldov* (109 obyv., vzdialenosť 13 km) a *Osíkov* (cca 1 017 obyv., vzdialenosť 5 km), na severe s obcami *Vaniškovce* (376 obyv., vzdialenosť 2 km), *Tročany* (297 obyv., vzdialenosť 5 km) a *Janovce* (467 obyv., vzdialenosť 5 km) a na východe s obcami *Abrahámovce* (332 obyv., 4 km), *Buclovany* (197 obyv., 6 km) a *Lopúchov* (306 obyv., 4 km).

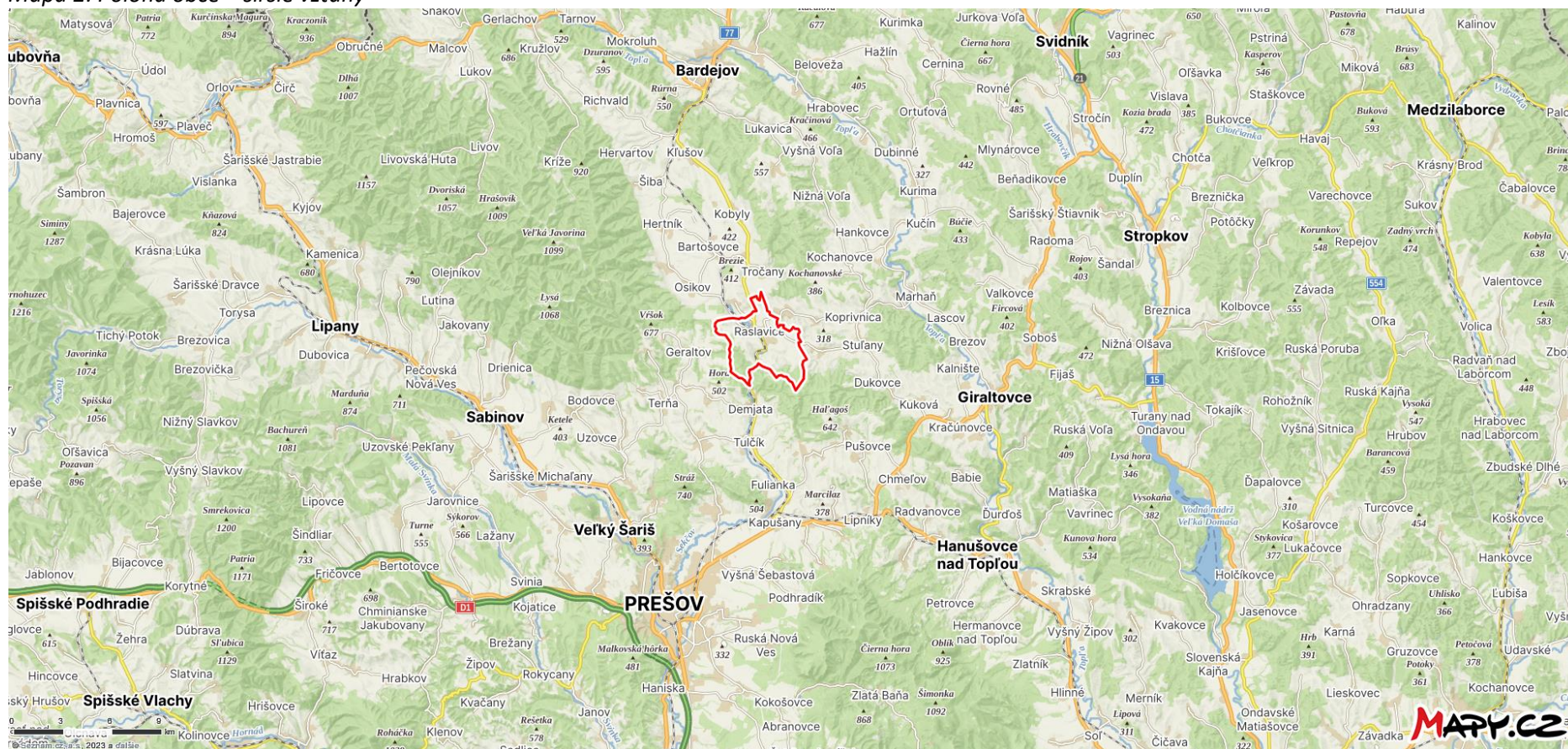
Mapa 1: Poloha obce Raslavice v administratívnych celkoch SR

Zdroj: vlastné spracovanie

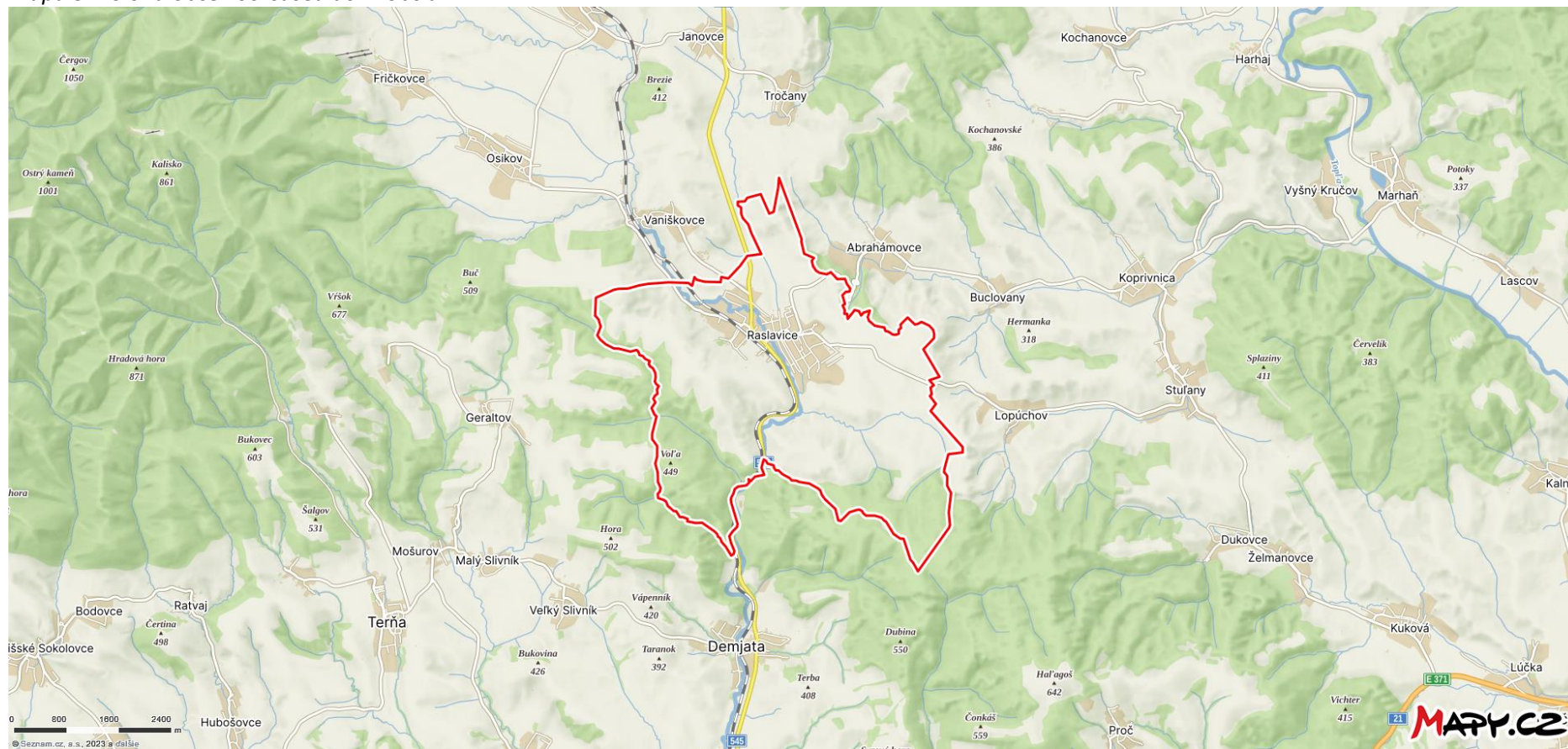
Mapa 2: Poloha obce – širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 3: Poloha obce voči susediacim obciam

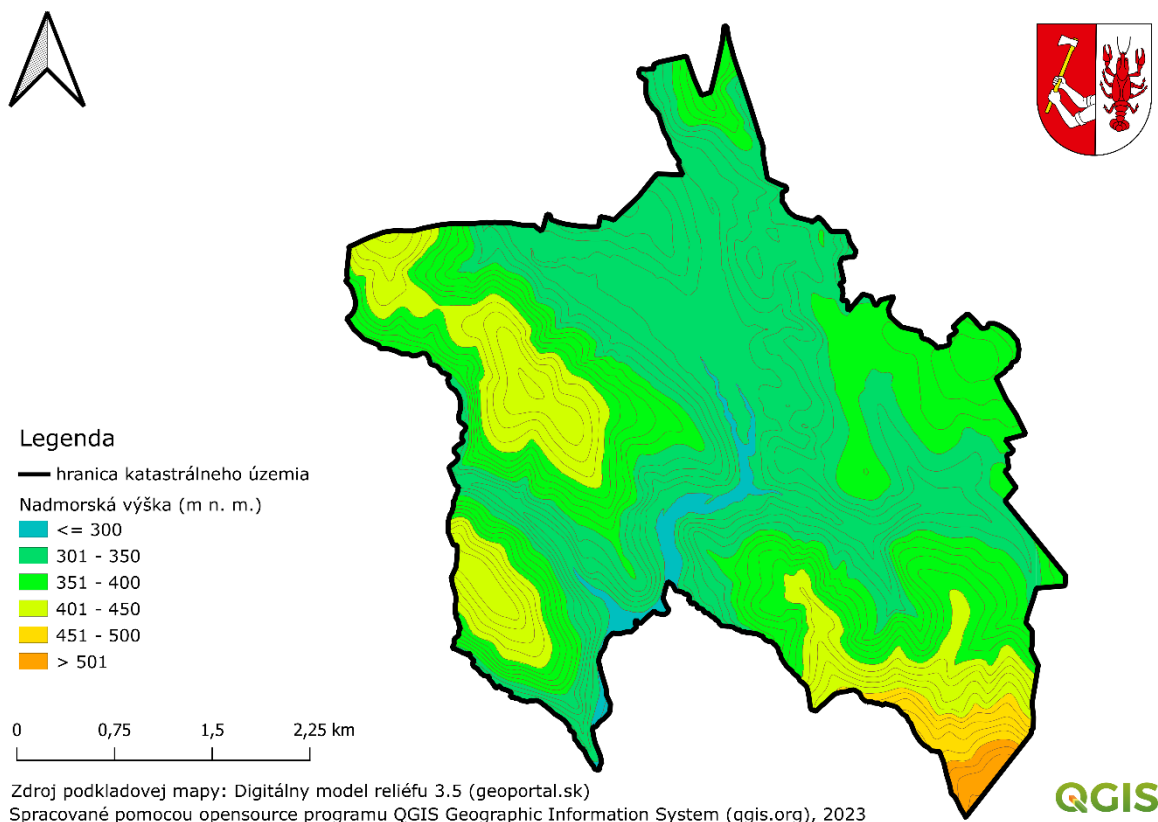

Zdroj: mapy.cz

Obec leží v Raslavickej brázde, ktorá je súčasťou Ondavskej vrchoviny a tiahne sa od podhoria Čergova až po Gíraltovce. Najnižšie položené časti katastra sa nachádzajú v jeho centrálnej časti, ktorá bola modelovaná tokmi Hrabovca a Sekčova a je tu situované aj zastavané územie obce, pričom smerom k hraniciam katastra nadmorská výška stúpa. V strede zastavaného územia obce sa nadmorská výška pohybuje na úrovni okolo 310 m. n. m., v extraviláne sa pohybuje v rozmedzí cca 300-500 m. n. m. Najvyššie položené časti sa nachádzajú v juhovýchodnej časti katastra, najnižšie položená časť sa nachádza na južnej hranici katastra, kde Sekčov opúšťa územie obce.

Mapa 4: Nadmorská výška v katastri obce

Zdroj: vlastné spracovanie

Zastavané územie sa sústreďuje v centrálnej časti katastra obce, pozdĺž hlavnej cesty (smer Bardejov-Kapušany), cesty v západnom smere na Vaniškovce a Osikov a cesty vo východnom smere na Lopúchov. Na severovýchodnom okraji intravilánu je situovaná rómska osada (v ktorej bývajú takmer všetci Rómovia žijúci v obci). Väčšinu plôch katastrálneho územia obce tvorí odlesnená krajina (cca 75 % celkovej rozlohy katastra). Najväčšiu časť katastra zaberá orná pôda (679 ha, cca 41 %), menšie plochy predstavujú aj trvalé trávnaté porasty (353 ha, cca 21 %). Lesné pozemky zaberajú cca 23 % podiel (380 ha). Lesy sa nachádzajú najmä v južnej časti katastra. O hospodárenie v lesoch sa stará spoločenstvo s názvom Bývalí urbárski gazdovia obce Vyšné Raslavice - pozemkové spoločenstvo Raslavice.

Mapa 5: Typy krajinej štruktúry

Legenda

- hranica katastrálneho územia
- Kód a typ krajinej štruktúry podľa CLC:
- 112 - Nesúvislá sídelná zástavba
- 211 - Nezavlažovaná orná pôda
- 231 - Trávnaté porasty (lúky a pasienky)
- 243 - Prevažne poľnohospodárske areály s výrazným podielom prirodzenej vegetácie
- 311 - Listnaté lesy
- 313 - Zmiešané lesy
- 324 - Prechodné lesokroviny

0 0,75 1,5 2,25 km

Zdroj podkladovej mapy: Corine Land Cover 2018 (geo.enviroportal.sk/corine)
Spracované pomocou open-source programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

QGIS

Zdroj: vlastné spracovanie

Mapa 6: Fyzická štruktúra krajiny v katastri obce

Legenda

- hranica katastrálneho územia

0 0,75 1,5 2,25 km

Zdroj podkladovej mapy: ZBGIS
Spracované pomocou open-source programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

QGIS

Zdroj: vlastné spracovanie

Stručná história obce

Názov Raslavice pochádza od slovanského osobného mena Radslav a samotná dedina patrí k najstarším na hornom toku Sekčova. Je predpoklad, že mohla jestvovať už v období Veľkej Moravy (v 9. storočí). Nepochybne existovala za uhorského kráľa Štefana II. (roky 1114-1131), keď do Poľska viedla cez Raslavice a Bardejov dôležitá krajinská cesta dokumentovaná nálezom mince Štefana II. Hoci nie sú známe okolnosti nálezu mince, tá nasvedčuje jestvovaniu tunajšieho sídliska, prípadne aj cestovanie obchodníkov krajinskou cestou údolím Sekčova v prvej polovici 12. storočia. Pri Raslaviciach je miesto s názvom Hradisko. Názov svedčí, že tam bolo pred 11. storočím slovanské hradisko (PHSR obce Raslavice 2016-2023).

Najstaršia správa o Raslaviciach je v donačnej listine kráľoviča Štefana z roku 1261 na majetok neďalekých Janoviec, ktoré susedili s chotárom Slovenských či Maďarských Raslávíc. Originál listiny z roku 1261 neexistuje, ale obsah listiny sa zachoval v kráľovských konfirmáciách – potvrdeniach z roku 1271-1273. Existuje len originál konfirmácie z roku 1273 v Krajinskom archíve v Budapešti. Pôvodná raslavická občina slovenská dedina, ktorej chotár siahla až k Topli, sa pred 13. storočím prirodzeným vzrastom obyvateľstva rozpadla na Vyšné a Nižné Raslavice a ďalšie dediny písomne doložené v roku 1161, keď boli ešte kráľovským majetkom. Starobylosť obidvoch sídlisk Nižných a Vyšných Raslávíc dokumentuje aj románsky kostolík Narodenia Panny Márie. V roku 1261 sa Raslavice (Villa Raslo - dedina Radslava – Raslavice) spomínajú ako hraničný chotársky bod Janoviec, potom v roku 1270 ako chotársky bod Tročian, v roku 1276 ako majetok Juraja a Fabra a od roku 1276 už ako majetok Tiba a jeho potomkov – šľachticov z Raslávíc (PHSR obce Raslavice 2016-2023).

Kľúčové udalosti histórie:

- vznik Slovenských Raslávíc a Uhorských Raslávíc - začiatok 12. storočia
- v roku 1814 prebýval na hornom kaštieli ruský cár Alexander 1.
- 18. – 19. januára 1945 – oslobodenie obce Raslavice sovietskym vojskom
- 1949 – založenie JRD v obci
- 16. máj 1950 – premenovanie Slovenských Raslávíc na Vyšné Raslavice a Uhorské Raslavice na Nižné Raslavice
- 1968 – 1. ročník Hornošarišských slávností piesní a tancov
- august 1971 – zlúčenie obcí Nižné a Vyšné Raslavice do jednej obce
- 1975 – výstavba miestneho vodovodu
- 1985 – plynofikácia obce
- 1990 – prvé demokratické voľby: voľby poslancov do OZ a starostu obce
- 1990 – začiatok výstavby rímskokatolíckeho kostola
- 1993 – schválenie erbu obce
- 17. november 1995 – návšteva prvého prezidenta SR Michala Kováča s manželkou
- 7. septembra 1996 - Konsekrácia novostavby Kostola Narodenia Panny Márie košickým arcibiskupom Monsgr. Alojzom Tkáčom (PHSR obce Raslavice 2016-2023)

Územný plán obce

Obec Raslavice má spracovaný územný plán. Uznesenie OZ č. 44, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu obce Raslavice, bolo schválené Obecným zastupiteľstvom v Raslaviciach na zasadnutí dňa 17.9.2018. V roku 2020 boli schválené Zmeny a doplnky č. 1 k územnému plánu obce, a to prostredníctvom VZN č. 2/2020, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 23.10.2020.

Z hľadiska funkčného využitia územia prevažujú v intraviláne obce plochy verejnej zelene a záhrad (zeleň rodinných domov). Plochy občianskej vybavenosti sú koncentrované najmä v centrálnej zóne obce (škola, obecný úrad, kultúrny dom, obchody, pohostinstvá, kostoly...). Podobne sú v centrálnej

zóny koncentrované aj plochy športu (futbalové ihrisko, multifunkčné ihrisko pri policajnej stanici a ihriská pri ZŠ a MŠ...). V okrajových častiach intravilánu obce (najmä severozápadná časť) sú vymedzené plochy pre poľnohospodársku a priemyselnú výrobu.

Územný plán obce počíta do budúcna s rozvojom bývania tak v rámci existujúcej zástavby (napr. zahusťovaním zástavby – na záhradách rodinných domov, príp. zbúraním starého domu a výstavbou nového), **ako aj postupným rozširovaním existujúcej zástavby** (napr. v lokalitách Sedlište, Široké a Hôrka, kde už v súčasnosti prebieha predlžovanie existujúcich ulíc a výstavba nových rodinných domov). **Počíta sa taktiež s úpravou dopravnej situácie vybudovaním obchvatu**, ktorý by bol vedený po východnej hranici intravilánu obce, **s kruhovou križovatkou** na Lopúchovskej ulici. **Územný plán tiež navrhuje niekoľko riešení v oblasti vodozadržných a protipovodňových opatrení**, ako sú úprava vodných tokov, budovanie poldrov, prehrádzok a vsakovacích pásov.

Riadenie samosprávy

Hospodárenie samosprávy obce

Finančné zdravie

Celkové skóre finančného zdravia obce je výborné. Celkové finančné zdravie obce ohodnotila organizácia Inštitút pre ekonomické a sociálne otázky (INEKO) za rok 2021 (posledný dostupný údaj v čase spracovania tohto PHSR) počtom bodov 5,4 (zo 6 možných).

Tabuľka 1: Celkové skóre finančného zdravia obce Raslavice v roku 2021

Zložka finančného zdravia	Získané skóre na stupnici od 0 po 6 ²
Celkový dlh	5,5
Dlhová služba	4,9
Bilancia bežného účtu	4,7
Záväzky po splatnosti k príjmom	6,0
Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti	6,0
Celkové finančné zdravie³	5,4

Zdroj: INEKO

V rokoch 2010 až 2015 sa celkové finančné zdravie obce držalo na úrovni „dobré“ (skóre 4 až 5 bodov zo 6 možných). Najnižšie finančné zdravie v sledovanom období dosiahla obec v roku 2011. **Od roku 2016 sa však finančné zdravie obce zlepšilo a doposiaľ sa drží na úrovni „výborné“** (skóre nad 5 bodov). Zároveň sa po celú dobu drží nad priemernou hodnotou za celú SR.

² Zdroj: INEKO (2023). Čím vyššie skóre, tým lepšie. Dostupné na: <http://www.hospodarenieobci.sk/profil/samosprava/519936/2021>

³ Počíta sa na základe údajov za 4 po sebe idúce roky ako kombinácia (funkcia) piatich vybraných indikátorov finančnej stability.

Tabuľka 2: Celkové finančné zdravie obce v období 2010-2021

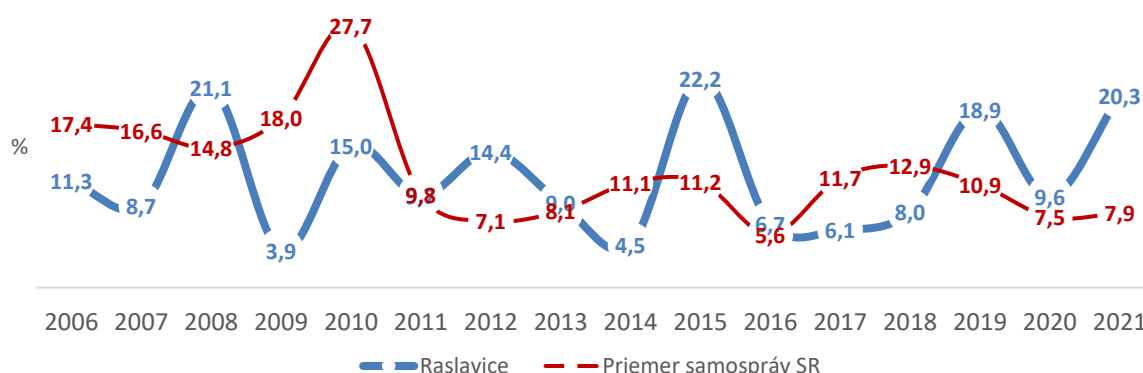
Hodnotené obdobie (roky)	Celkové finančné zdravie (skóre)
2010	4,7
2011	4,5
2012	4,6
2013	4,9
2014	4,9
2015	4,8
2016	5,3
2017	5,3
2018	5,3
2019	5,3
2020	5,4
2021	5,4

Zdroj: INEKO

Intenzita investovania a dlh

Intenzita investovania v Raslaviciach je priaznivá, v rokoch 2015, 2019 a 2021 vysoko prekonal priemerné hodnoty všetkých samospráv SR. Obec dokáže svoj majetok zveľaďovať.

Graf 1: Intenzita investovania samosprávy obce Raslavice v rokoch 2006-2021

Vysvetlenie grafu:

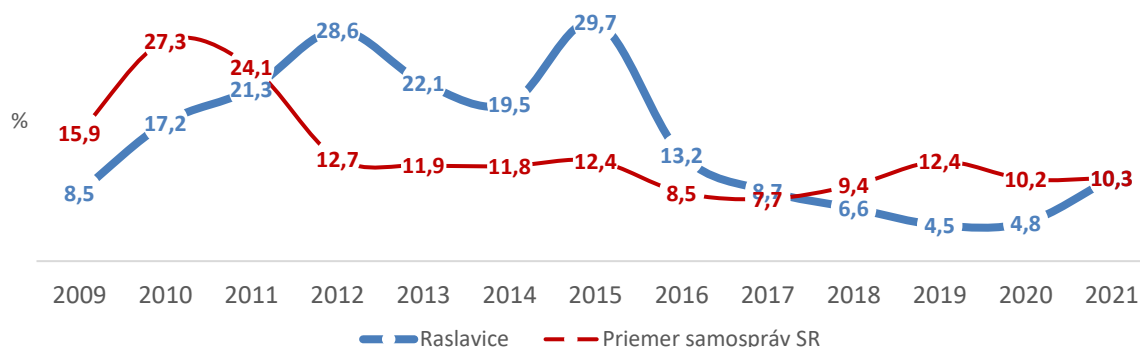
Ukazovateľ „intenzita investovania“ informuje, akú časť bežných príjmov samospráva v danom roku preinvestovala. Vypovedá teda o tom, ako dokáže samospráva hospodáriť (koľko zo svojich bežných príjmov si dokáže odložiť) a následne tieto prostriedky využiť na zveľaďovanie majetku. Vypočítava sa nasledovne: Intenzita investovania = (kapitálové výdavky – kapitálové príjmy) / (bežné príjmy). Ak je hodnota ukazovateľa záporná, znamená to, že kapitálové príjmy boli vyššie ako kapitálové výdavky. Inak povedané, samospráva za daný rok predala viac majetku ako obstarala.

ZDROJ: INEKO

Celkový dlh obce do roku 2015 dosahoval takmer 30 % a bol vyšší ako priemer všetkých samospráv SR. Po roku 2015 sa obci podarilo dlh znížiť, čím sa z pohľadu finančného zdravia obec stala „zdravšou“.

Graf 2: Vývoj celkového dlhu obce v rokoch 2009-2021

Vysvetlenie grafu:

1: Pri celkovom dlhu ide o údaj podľa tzv. „zákonného kritéria“, teda o dlh podľa § 17 ods. 8 zákona 583/2004 Z. z. (do celkového dlhu sa nezapočítavajú záväzky z úverov poskytnutých z bývalých štátnych fondov a Štátneho fondu rozvoja bývania a tiež záväzky z návratných zdrojov financovania prijatých na zabezpečenie predfinancovania eurofondov). Po roku 2014 sa podľa zákona začali do dlhu započítavať aj investičné dodávateľské úvery. Dlh je uvádzaný v pomere k bežným príjmom za predchádzajúci rok a podľa zákona by nemal presiahnuť úroveň 60 % (akonáhle celkový dlh obce presiahne hranicu 50 %, obec je povinná prijať tzv. „ozdravné“ opatrenia). Údaje do roku 2011 sú (kvôli nedostupnosti vstupných dát) aproximované.

2: V uvádzanom dlhu nemusí byť zachytené celé zadĺženie obce – a to v prípade, ak obec svoj dlh „skrýva“ (napr. prostredníctvom dcérskych firiem či PPP projektov).

3: Z pohľadu finančného zdravia je obec najzdravšia vtedy, ak jej dlh je čo najnižší.

ZDROJ: INEKO

Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota majetku obce Raslavice za ostatné 3 roky výrazne narástla. Hodnota dlhodobého majetku obce k 31.12.2022 bola 10 997 590,04 €, čo znamená, že v dlhodobom majetku má obec viazaných 81 % všetkých zdrojov. Výrazne dominantnú zložku tvorí dlhodobý hmotný majetok (10 507 414,26 €), a to najmä vo forme stavieb – takmer 5,1 mil. eur (menej vo forme pozemkov 3,5 mil.). Pomerne výrazné zdroje má obec aj v dlhodobom finančnom majetku (489 968,00 € - celý objem v realizovateľných cenných papieroch a podieloch).

Tabuľka 3: Bilancia aktív v rokoch 2020-2022 (eur, netto)

	2020	2021	2022
Neobežný majetok spolu	7 876 755,28	12 159 829,14	10 997 590,04
Dlhodobý nehmotný majetok	1 039,86	623,82	207,78
Dlhodobý hmotný majetok	7 687 955,18	11 674 492,48	10 507 414,26
Dlhodobý finančný majetok	487 760,24	487 760,24	489 968,00
Obežný majetok spolu	621 478,09	830 884,23	2 514 444,42
Zásoby	3 508,13	5 251,08	971,38
Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	842,09	4 228,66	1 768 781,56
Dlhodobé pohľadávky	5445,64	0,00	0,00
Krátkodobé pohľadávky	55 190,02	111 809,67	53 610,43
Finančné účty	556 492,21	709 594,82	691 081,05
Poskytnuté návratné finančné výpomoci dlhodobé	0,00	0,00	0,00
Poskytnuté návratné finančné výpomoci krátkodobé	0,00	0,00	0,00
Časové rozlíšenie	13 761,03	5 068,37	2 572,26
Vzťahy k účtom klientov Štátnej pokladnice	0,00	0,00	0,00
SPOLU MAJETOK	8 511 994,40	12 995 829,14	13 514 606,72

Zdroj: Súvaha obce Raslavice za roky 2020, 2021 a 2022

V ostatných 3 rokoch rástla aj hodnota záväzkov. Celkové záväzky obce k 31.12.2022 boli vo výške 1 859 446,76 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovniam, daňovému úradu a pod.) boli k uvedenému dátumu vo výške 426 145,85 €, dlhodobé záväzky vo výške 642 449,13 €. Obec k 31.12.2022 evidovala bankové úvery vo výške 689 135,94 €.

Tabuľka 4: Bilancia pasív v rokoch 2020-2022 (eur, netto)

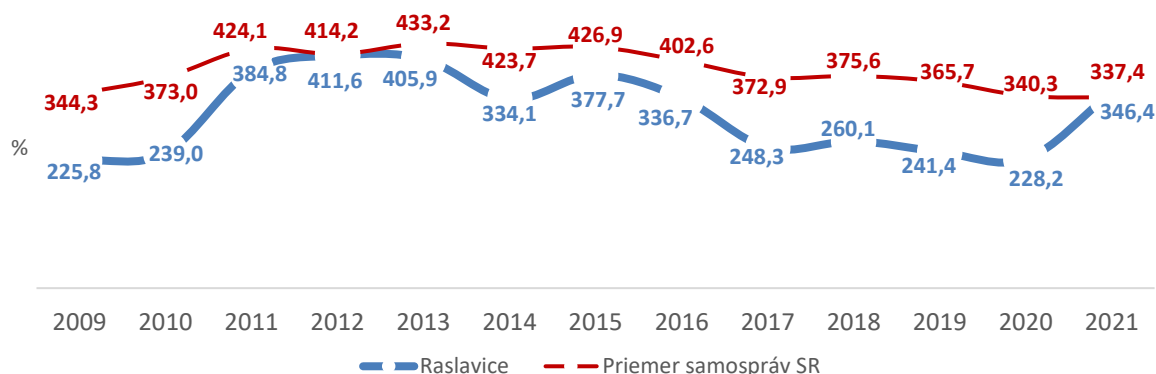
	2020	2021	2022
Vlastné imanie	2 781 671,69	6 400 592,34	6 869 608,12
Oceňovacie rozdiely	0,00	0,00	0,00
Fondy	0,00	0,00	0,00
Výsledok hospodárenia	556 732,67	3 685 019,44	6 869 608,12
Záväzky	1 256 089,97	1 425 310,69	1 859 446,76
Rezervy	18 244,18	25 198,60	2 000,00
Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	64 518,94	57 180,37	99 715,84
Dlhodobé záväzky	458 223,55	581 389,91	642 449,13
Krátkodobé záväzky	522 913,32	392 902,73	426 145,85
Bankové úvery a výpomoci	192 189,98	368 639,08	689 135,94
Časové rozlíšenie	4 474 232,74	5 169 926,11	4 785 551,84
Vzťahy k účtom klientov Štátnej pokladnice	0,00	0,00	0,00
VLASTNÉ IMANIE A ZÁVÄZKY	8 511 994,40	12 995 829,14	13 514 606,72

Zdroj: Súvaha obce Raslavice za roky 2020, 2021 a 2022

Výška čistého majetku obce Raslavice je v porovnaní so slovenskými samosprávami podpriemerná. Ukazovateľ „čistý majetok obce“ informuje o výške majetku samosprávy (po očistení o jej zadlženie) v pomere k jej bežným príjmom za rok.

Graf 3: Čistý majetok obce v rokoch 2009-2021

Vysvetlenie grafu:

Od roku 2012 (do roku 2011 sa počítal mierne odlišným spôsobom) sa čistý majetok obce počíta ako: [neobežný majetok + finančné účty - (bankové úvery a výpomoci + dlhodobé záväzky - úvery od ŠFRB - záväzky z predfinancovania eurofondov)] / (bežné príjmy za predchádzajúci rok).

ZDROJ: INEKO

Príjmy a výdavky obce

Obec v jednotlivých rokoch každoročne dosahovala veľmi pozitívny výsledok hospodárenia, čo vytvára priestor na tvorbu rezerv pre prípadné použitie (napr. na kapitálové investície) v budúcnosti. Výdavky samosprávy sa medzi rokmi 2020 a 2022 zvýšili o približne 550 tisíc eur (na 2 795 546 €).

Celkové príjmy obce v roku 2022 boli vo výške 3 048 780 €. Najväčšiu časť príjmu obce v roku 2022 predstavoval finančný objem z daňových a colných výnosov a výnosov z poplatkov cca 1 720 000 € (a v rámci nich predovšetkým podielové dane). Na druhej strane, celkové výdavky obce v roku 2022 boli vo výške 2 795 546 €. Najväčšiu časť tejto sumy (cca 1/3) tvorili osobné náklady (mzdy a odvody zamestnancov obce) vo výške cca 990 000. Obec sa svoje náklady na bežný chod obce (za spotrebované služby, výdavky na osobné náklady a tiež výdavky za spotrebované nákupy) snaží znižovať. Najpriaznivejší bol pre rozpočet obce rok 2021, kedy sa obci podarilo pasportizovať svoje pozemky, čo v značnej miere zvýšilo jej príjmy.

Tabuľka 5: Náklady a výnosy v rokoch 2020-2022 (€)

Náklady	2020	2021	2022
Spotrebované nákupy	168 633	248 914	282 654
Služby	160 875	253 582	304 925
Osobné náklady	842 999	769 055	991 041
Dane a poplatky	13 627	8 583	9 304
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	18 901	50 688	44 256
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	482 844	372 220	405 620
Finančné náklady	16 322	17 281	20 953
Mimoriadne náklady	0	0	0
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	539 165	572 132	736 794
Spolu	2 243 367	2 292 454	2 795 546

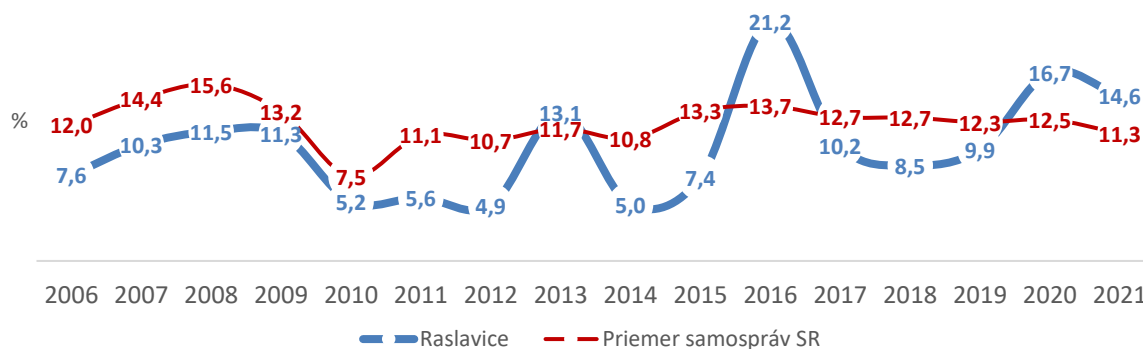

Výnosy	2020	2021	2022
Tržby za vlastné výkony a tovar	228 945	261 972	301 373
Zmena stavu vnútroorganizačných zásob	0	0	0
Aktivácia	0	0	0
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	1 568 212	1 593 727	1 720 789
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	85 346	3 385 923	170 255
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	3 540	3 370	34 70
Finančné výnosy	127	145	111
Mimoriadne výnosy	0	0	0
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obci a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou	941 429	786 352	821 482
Spolu	2 827 599	6 031 488	3 048 780
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	584 231	3 739 034	253 215

Zdroj: Výkaz ziskov a strát obce Raslavice za roky 2020, 2021 a 2022

Obec Raslavice každoročne vytvára na svojom bežnom účte prebytky, čo jej vytvára zdroje na budúce investície. Nasledujúci graf naznačuje, že obec bez problémov dokáže zo svojich bežných príjmov pokrývať svoje bežné výdavky. Obec dokonca v posledných dvoch rokoch dokázala vytvárať vyššie prebytky, ako priemer samospráv SR (predtým ešte v rokoch 2013 a 2015).

Graf 4: Bilancia bežného účtu v rokoch 2006-2021

Vysvetlenie grafu:

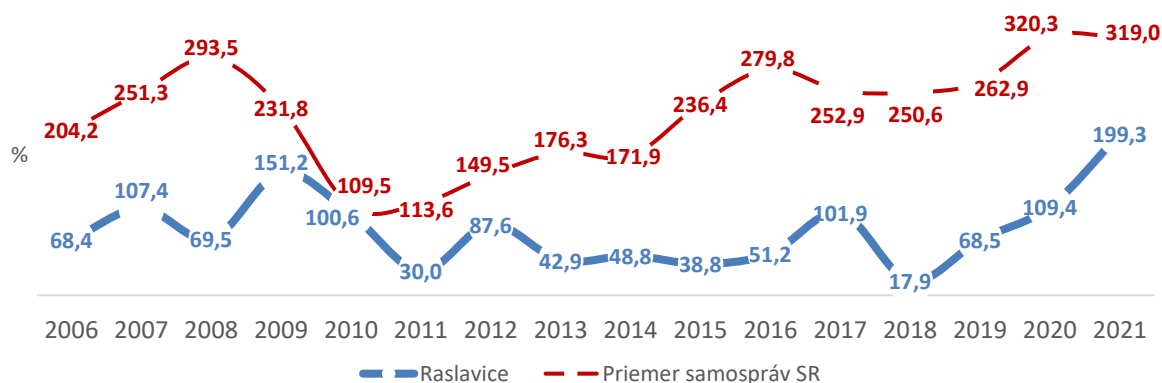
Bilancia bežného účtu obce je počítaná ako (bežné príjmy - bežné výdavky) / (bežné príjmy). Ak je bilancia bežného účtu obce na mínusovej úrovni, ide o negatívne deficitné hospodárenie. So zvyšujúcou sa bilanciou bežného účtu klesá pre obec riziko hospodárenia (teda čím vyššie kladné číslo, tým lepšie). Pri bilancií bežného účtu na úrovni cca +20 % ide o vynikajúce hospodárenie. Hodnota bilancie bežného účtu vypovedá teda o tom, ako dokáže samospráva pokrývať svoje bežné výdavky (na chod samosprávy) zo svojich bežných príjmov (napr. z daňových príjmov). Ak samospráva vytvorí na svojom bežnom účte prebytok (plusová hodnota), môže ho následne využiť na investovanie (obnova či zveľaďovanie majetku), na zníženie dlhu, prípadne na tvorbu rezerv.

ZDROJ: INEKO

Okamžitá likvidita obce Raslavice je na vysokej (pozitívnej) úrovni, nedosahuje však priemerné hodnoty všetkých samospráv SR. Ukazovateľ vypovedá o tom, do akej miery dostupné prostriedky na finančných účtoch obce postačujú na splácanie jej krátkodobých záväzkov.

Graf 5: Okamžitá likvidita v rokoch 2006-2021

Vysvetlenie grafu:

Okamžitá likvidita obce je počítaná ako (finančné účty) / (krátkodobé záväzky). Pri okamžitej likvidite na úrovni 100 % ide v podstate o vyrovnané hospodárenie (tzn. čo má obec na účte, to jej stačí na splácanie svojich krátkodobých záväzkov). Hodnota rovná alebo vyššia ako 200 % predstavuje pre obec v podstate bezproblémové hospodárenie, kedy má obec výrazný dostatok financií na splácanie krátkodobých záväzkov.

ZDROJ: INEKO

Projektová aktivita

Aktivita obce Raslavice ohľadom prípravy/podávania/realizácie projektov je obrovská. Počas obdobia 2014-2022 obec implementovala až 46 samostatných projektov rôznej povahy (investičné / neinvestičné). Ide o mimoriadnu aktivitu (vzhľadom na veľkosť obce), ktorá si síce vyžaduje zvýšené nároky (a výdavky) na zamestnancov, v konečnom dôsledku je však pre rozvoj obce jednoznačne (a výrazne) prospešná. Obci sa takto podarilo (darí) realizovať rôzne investičné zámery v oblasti životného prostredia, kultúry, športu, školstva, podpory Rómov a pod. Celkovo obec za uvedené obdobie preinvestovala až 13,24 mil. €, z čoho až 77 % (10,18 mil. €) bolo získaných z dotačných prostriedkov a len 23 % (3,06 mil. €) bolo z vlastných zdrojov obce.

Obrázok 1: Prehľad najdôležitejších schválených, zrealizovaných a rozpracovaných projektov za obdobie 2014-2022

Verejno prospešné aktivity		Podpora športu		Podpora životného prostredia		Podpora kultúry	
dotácia	vlastné zdroje	dotácia	vlastné zdroje	dotácia	vlastné zdroje	dotácia	vlastné zdroje
1. Rekonštrukcia domu nádeje	63 707,82 €	1. Rekonštrukcia futbalového štadióna a zavlažovanie ihriska	9 414,00 € 20 201,58 €	1. Predchádzanie vzniku BRKO – kompostery do každej rodiny	131 081,28 € 6 899,02 €	1. Prestrešenie amfiteátra	38 100,43 €
2. Rekonštrukcia verejného osvetlenia	205 286,26 € 54 861,10 €	2. Rekonštrukcia multi-funkčného ihriska pred Kultúrnym domom - malé	10 000,00 € 8 053,75 €	2. Dobudovanie systému triedeného zberu odpadu – zberný dvor	468 421,84 € 46 546,58 €	2. Rekonštrukcia priestorov a vybavenie v Kultúrnom dome	97 181,06 €
3. Rekonštrukcia Synagógy	89 622,17 € 89 622,16 €	3. Výstavba multifunkčného ihriska za Kultúrnym domom - veľké	260 840,83 € 160 840,83 €	3. Vodozádržné opatrenia v intraviláne obce	181 378,99 € 29 546,26 €	3. Rekonštrukcia a zariadenie kuchyne v Kultúrnom dome	85 584,14 €
4. Výstavba nových chodníkov a parkovísk	14 000,00 € 119 250,33 €	dotácie spolu	vlastné zdroje spolu	4. Prevádzka zberného dvora pre 21 obcí mikroregiónu	480 978,14 € 72 129,41 €	4. Tepelné čerpadlá v Kultúrnom dome	647 227,96 € 36 242,11 €
5. Rekonštrukcie a opravy miestnych komunikácií	61 511,23 €	280 254,83 €	189 096,16 €	5. Rekonštrukcie a opravy na čistiarni odpadových vôd	84 156,15 €	5. Intereg – kultúra bez bariér a Beskydský kultúrny raj	58 809,64 € 5 504,61 €
6. Dobudovanie kamerového systému a káblovky v obci	12 000,00 € 27 077,67 €	spolu preinvestovaných 0,47 mil. €		6. Projekt zberného dvora	84 922,15 € 6 118,92 €	6. Rekonštrukcia multi-funkčného centra s vybavením	147 170,55 € 43 974,55 €
7. Rekonštrukcia garáže DHZ	28 086,94 € 2 196,88 €	Podpora Rómov		dotácie spolu	vlastné zdroje spolu	dotácie spolu	vlastné zdroje spolu
8. Rekonštrukcia zdravotného strediska	781 782,84 € 177 617,16 €	1. Terénna sociálna práca	230 761,61 € 6 264,88 €	1 346 782,40 €	245 396,34 €	853 208,15 €	306 586,90 €
9. Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry - chodník	175 735,25 € 7 180,00 €	2. Komunitné centrum	250 732,50 € 22 348,00 €	spolu preinvestovaných 1,59 mil. €		spolu preinvestovaných 1,16 mil. €	
dotácie spolu	vlastné zdroje spolu	3. Miestna občianska poriadková služba	180 090,42 € 4 650,00 €	Podpora zamestnanosti		Podpora mladých rodín	
1 306 513,46 €	603 024,35 €	4. Rekonštrukcia miestnej komunikácie ul. Kopčákova	8 000,00 € 8 731,84 €	dotácia	vlastné zdroje	dotácia	vlastné zdroje
spolu preinvestovaných 1,91 mil. €		5. Rozšírenie kanalizačnej siete	27 043,39 €	1. Dotácie z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny pre obec	915 445,93 € 78 400,00 €	1. Výstavba Rodinného centra	267 548,03 €
		dotácie spolu	vlastné zdroje spolu	2. Dotácie z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny pre obecný podnik	879 392,45 €	2. Aktívny zelený park	13 000,00 € 62 424,83 €
		669 584,53 €	69 038,11 €	dotácie spolu	vlastné zdroje spolu	3. Výstavba nových ciest a inžinierskych sietí	377 207,25 €
		spolu preinvestovaných 0,74 mil. €		1 794 838,38 €	78 400,00 €	4. Rekonštrukcia bytového domu na sociálne byty	181 917,02 €
				spolu preinvestovaných 1,87 mil. €		5. Výstavba dvoch bytoviek cez ŠFRB na ul. Hraboveckej	632 460,00 € 20 638,72 €
						6. Výstavba dvoch bytoviek cez ŠFRB na ul. Lopuchovskej	905 210,00 € 121 404,59 €
						dotácie spolu	vlastné zdroje spolu
						1 550 670,00 €	1 031 140,44 €
						spolu preinvestovaných 2,58 mil. €	

V období 2014-2022:

Preinvestovaných celkom: 13,24 mil. €
 v tom:
 dotácia 10,18 mil. €
 vlastné zdroje 3,06 mil. €

Zdroj: Raslavické noviny

Bezpečnosť v obci

V Raslaviciach existujú určité problémy na úseku bezpečnosti obyvateľov – najmä v súvislosti s nevhodným správaním niektorých príslušníkov MRK na verejných priestranstvách a voľným pohybom psov. Na viacerých miestach v obci – najmä v centrálnej časti obce – sa počas dňa aj v noci častokrát zgrupujú rôzne skupiny obyvateľstva, ktoré obvykle nerešpektujú zaužívané spoločenské normy správania sa (obťažujú okoloidúcich, sú hluční, pijú alkohol a pod.). To u mnohých obyvateľov vyvoláva znížený pocit bezpečia. Navyše, pomerne problémovým je v obci aj voľný pohyb psov. Ten predstavuje pomerne vypuklý problém, nakoľko množstvo voľne pobežujúcich psov sa pohybuje najmä v osade. Následne tieto psy častokrát sprevádzajú osoby z osady pri ich pohybe do ostatnej časti obce. Takýto voľný pohyb psov môže oprávnené vyvolávať u obyvateľov obce obavy o svoju bezpečnosť.

Riešeniu bezpečnosti obyvateľov napomáha miestna občianska poriadková služba (MOPS). Samospráva Raslavíc sa v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky pravidelne zapája do projektov tohto typu, ktorých cieľom je (o. i.) zabezpečiť udržiavanie verejného poriadku a bezpečnosti v obci, podporovať komunitný rozvoj a znižovať prípadnú trestnú činnosť a rôzne formy protispoločenského konania. V rámci projektu MOPS spravidla získavajú v obci zamestnanie príslušníci marginalizovaných rómskych komunít – hliadka MOPS v Raslaviciach má 4 členov.

V Raslaviciach je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorý je však potrebné rozšíriť. Súčasťou tohto kamerového systému je aktuálne cca 15 kamier. Jednotlivé kamery monitorujú najmä niektoré verejné priestranstvá, ako aj budovy v majetku obce (a im príslušné priestory). Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v intraviláne obce rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Obec Raslavice počas roka realizuje viacero rôznych priestupkových konaní, najmä však v súvislosti so záškoláctvom⁴. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, v Raslaviciach dochádza k porušovaniu rôznych zákonov. Úplne najvypuklejším problémom (z hľadiska počtu riešených priestupkov) je však jednoznačne záškoláctvo (tomu sa venujeme pri analýze vzdelávania a školstva).

⁴ V zmysle zákona sa za záškoláctvo považuje buď neospravedlnené vynechanie viac ako 60 vyučovacích hodín v príslušnom školskom roku alebo neprihlásenie dieťaťa na povinnú školskú dochádzku.

Tabuľka 6: Počet realizovaných priestupkových konaní v obci v období 2018-2022

Priestupky podľa zákonov	2018	2019	2020	2021	2022	Spolu
ZÁŠKOLÁCTVO § 37 ods. 1 zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve (zanedbávanie starostlivosti o povinnú školskú dochádzku)	25	13	9	33 (28*)	0 (22*)	80 (50*)
ALKOHOL ALEBO INÉ NÁVYKOVÉ LÁTKY – MALOLETÍ A MLADISTVÍ § 2 ods. 2 zák. č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov					1	1
FAJČENIE NA ZASTÁVKE/STANICI § 7 ods.1 písm. a) zák. č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov						0
VOĽNÝ POHYB PSOV § 7 ods. 1 písm. f) zák. č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov				1		1
NAKLADANIE S ODPADMI § 115 zák. č. 79/2015 Z. z. o odpadoch			1			1
OBČIANSKE SPOLUNAŽÍVANIE § 49 zák. č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch						0
OCHRANA ŽP § 46 zák. č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch				1		1
NEOPRÁVNENÉ VEDENIE MOTOROVÉHO VOZIDLA § 22 ods. 1 písm. c) zák. č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch						0
Iné priestupky...			1		4	5
Spolu	25	13	11	35 (28*)	5 (22*)	89 (50*)

* Údaj za materskú školu; v prípade MŠ sa takéto prípady evidujú ako nedbalá dochádzka

Zdroj: Obecný úrad Raslavice

Riadenie samosprávy – sumarizácia

Riadenie samosprávy – sumarizácia:

Samospráva obce Raslavice si dlhodobo udržiava výborné finančné zdravie. Intenzita investovania je priaznivá, pohybuje sa na oveľa vyššej úrovni ako priemer SR. Celkový dlh obce je nízky, aktuálne sa pohybuje na úrovni priemeru všetkých samospráv SR (predchádzajúce 3 roky bol pod týmto priemerom). Z pohľadu finančného zdravia je teda obec mimoriadne zdravá. Raslavice majú vysokú okamžitú finančnú likviditu a na svojom bežnom účte vytvárajú výrazné prebytky. To znamená, že obec má disponibilné finančné prostriedky na prípadné spolufinancovanie finančne náročnejších investičných projektov (resp. na realizáciu projektov a aktivít z vlastných zdrojov). Výška čistého majetku obce Raslavice sa v porovnaní so slovenskými samosprávami pohybuje približne na rovnakej úrovni.

Obec Raslavice vykazuje veľkú aktivitu v otázke podávania a implementácie projektov. Aktuálne implementuje viacero rôznych projektov, pričom o ďalšie projekty sa uchádza. To je výrazne pozitívna skutočnosť, nakoľko na realizáciu svojich investičných zámerov potrebuje zo svojho rozpočtu spravidla len zlomok celkových nákladov (podľa miery spolufinancovania). Aj táto skutočnosť výrazne napomáha obci udržiavať si výborné finančné zdravie za súčasnej realizácie množstva projektov.

Za problematiku možno v obci pravdepodobne považovať bezpečnosť obyvateľov – najmä v súvislosti s nevhodným správaním sa niektorých Rómov vo verejných priestoroch počas dňa, ale aj noci (napr. popíjanie alkoholu, obťažovanie okoloidúcich, hlasný prejav a pod.). V obci možno vo zvýšenej miere pozorovať aj voľný pohyb psov.

Kľúčové rozvojové výzvy:

- riešenie bezpečnosti obyvateľov
- riešenie problematiky spolunažívania medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom.

Hospodárska oblasť

Hospodárstvo v území

Polohová atraktivita územia

Makropolohová atraktivita obce Raslavice je nepriaznivá. V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západovýchodný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západovýchodného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severovýchodný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá⁵ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod.). Makropolohová atraktivita obce Raslavice, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálné veľkosklady a pod.) veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Na druhej strane, mezopoloha obce je značne výhodnejšia. Aj keď má obec z makropolohového hľadiska nevýhodnú polohu v menej rozvinutom regióne Horného Šariša, z mezopolohového hľadiska je už jej lokalizácia o niečo výhodnejšia. Poloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrami a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu (prítomnosť ktorej významne zvyšuje lokalizačný potenciál územia pre rôzne investície) je totižto priaznivejšia. Raslavice ležia v dochádzkovej vzdialenosti do 30 minút od troch významnejších ekonomických centier – mesta Prešov, mesta Sabinov a mesta Bardejov. To je priaznivá skutočnosť, pretože otázku zamestnanosti, či vyššieho vzdelania môže obyvateľstvo Raslavíc riešiť najmä v týchto mestách. Na druhej strane, mestá Bardejov a Sabinov predstavujú ekonomické centrá nižšieho rádu, výrazne väčším ekonomickým centrom je mesto Prešov. V Prešove sa (oproti Bardejovu a Sabinovu) nachádza výrazne viac rôznych podnikov, úradov a iných možností zamestnania. Navyše, aj najdôležitejšia slovenská cestná komunikačná línia nadregionálneho významu (diaľnica D1) sa najbližšie k Raslaviciam nachádza až v Prešove. Z hľadiska železničných komunikačných línií prechádza Raslaviciami železničná trať spájajúca Bardejov a Prešov, tá má však len regionálny charakter. Hlavná železničná trať Slovenska je najbližšie k Raslaviciam dostupná až v 45 km vzdialenom Kysaku.

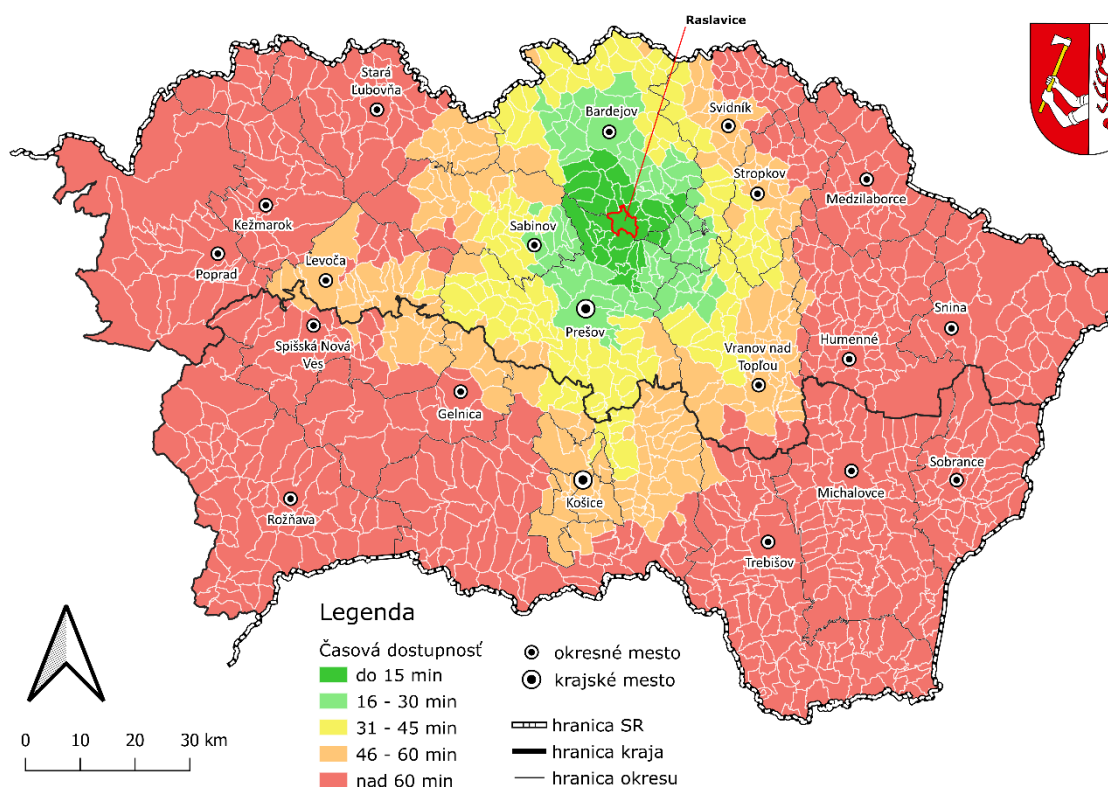
Časová dostupnosť výraznejších ekonomických centier je z Raslavíc relatívne dobrá. Ako bolo spomenuté vyššie, najvýznamnejšími ekonomickými centrami v okolí Raslavíc sú Bardejov, Sabinov a Prešov⁶. V hodinovej vzdialenosti od Raslavíc ešte ležia ekonomické centrá ako Košice, Levoča, Svidník, Stropkov alebo Vranov nad Topľou, ktoré môžu byť využívané v rámci dennej dochádzky za prácou a vzdelaním.

⁵ Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Horného Šariša patrí práve do tej chudobnejšej časti.

⁶ Vo všeobecnosti – poloha obce blízko ekonomického centra vytvára spravidla priaznivé predpoklady pre rozvoj obce – či už je to z hľadiska dostupnosti zamestnania pre miestnych obyvateľov, dostupnosti služieb vyššieho rádu, atraktivity obce pre výstavbu rodinných a bytových domov a pod.

Mapa 7: Časová dostupnosť obcí a miest z Raslavič

Spracované pomocou opensource programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

QGIS

Zdroj: vlastné spracovanie

Obec Raslavice pravdepodobne nemá veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby, logistických centier a pod.) **s vyšším počtom nových pracovných miest.** Keďže má však relatívne priaznivú polohu v blízkosti miest Bardejov a Prešov, obyvatelia Raslavič môžu v otázke zamestnania aj naďalej využívať najmä tieto centrá zamestnanosti Horného Šariša.

Organizačná štruktúra ekonomiky, zamestnanosť a mzdy

Z hľadiska právnej formy prevládajú v obci (prirodzene) živnostníci. K 31.12.2022 bolo v Raslaviciach v registri štatistických jednotiek vedených celkom 279 právnych subjektov. Spomedzi všetkých právnych subjektov bolo 34 % právnických osôb (94 subjektov) a 66 % (185 subjektov) súkromne podnikajúcich fyzických osôb nezapísaných v obchodnom registri vrátane fyzických osôb podnikajúcich na základe iného ako živnostenského oprávnenia (slobodné povolania, samostatne hospodáriaci roľníci). V štruktúre právnických osôb mali prevahu právnické osoby ziskové (82) nad neziskovými (12). V kategórii fyzických osôb – podnikateľov dominujú, prirodzene, živnostníci, ktorí v roku 2022 tvorili 93 % podiel (172 zo 185 subjektov).

Tabuľka 7: Subjekty podľa právnej formy v obci Raslavice

k 31.12.	Subjekty spolu	v tom: Právnické osoby			v tom: Fyzické osoby-podnikatelia	
		spolu	ziskové ¹	neziskové	spolu	živnostníci
2013	228	73	54	19	155	132
2014	238	79	59	20	159	134
2015	215	71	68	3	144	137
2016	229	79	75	4	150	142
2017	244	100	91	9	144	136
2018	250	101	93	8	149	144
2019	236	87	77	10	149	145
2020	245	95	85	10	150	145
2021	264	99	88	11	165	157
2022	279	94	82	12	185	172

¹ Právnické osoby, vykonávajúce sústavnú činnosť za účelom dosiahnutia zisku, podnikajúce podľa obchodného zákonníka, príspevkové organizácie vytvárajúce zisk, spoločenstvá vlastníkov pozemkov

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V roku 2021 štyria z piatich pracujúcich obyvateľov obce odchádzali za prácou mimo Raslavíc – najčastejšie do Prešova a Bardejova. Posledné údaje o dochádzke do zamestnania existujú zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021). V roku 2021 bolo v obci 1 408 ekonomicky aktívnych obyvateľov. Z nich bolo 224 nezamestnaných, ďalších 49 nepracovalo (lebo boli na materskej alebo rodičovskej dovolenke). Pracovalo teda 1 135 osôb. Z týchto 1 135 osôb odchádzalo za prácou mimo Raslavíc 870 osôb (takmer 80 %). Spomedzi 870 odchádzajúcich osôb mimo obce bolo až 210 takých, ktorí odchádzali do Prešova a ďalších 79 takých, ktorí odchádzali do Bardejova. 66 osôb odchádzalo do zahraničia. Zvyšok pracujúcich obyvateľov Raslavíc bol roztrúsený najmä do okolitých obcí. Zjednodušene teda možno povedať, že pre veľkú väčšinu pracujúcich obyvateľov Raslavíc existujú najmä tri možnosti smeru odchádzky za prácou – Prešov, Bardejov alebo zahraničie.

V súvislosti so zavedením taktovej dopravy sa najvýznamnejšie smery odchádzky za prácou z Raslavíc môžu zmeniť. Od 1.8.2022 bola totižto medzi Bardejovom, Prešovom a Košicami zavedená taktová doprava, ktorá vytvára lepšie podmienky pre dennú dochádzku do zamestnania najmä do Prešova a Košíc. Existuje teda predpoklad, že v blízkom čase môže dôjsť k zvýšeniu počtu obyvateľov, dochádzajúcich za prácou do Prešova, Košíc, ale aj Bardejova.

Najvýznamnejšími zamestnávateľmi priamo v obci Raslavice sú v súčasnosti spoločnosť RAKY stav, s.r.o., Agro Raslavice s.r.o. a verejný sektor (školy a samotná obec). V Raslaviciach existuje aj viacero ďalších menších prevádzok, ktoré miestnym obyvateľom ponúkajú možnosť zamestnať sa (napr. rôzne predajne, pohostinské zariadenia, drobné dielne, poskytovatelia služieb, ďalší miestni podnikatelia a pod.).

Vo všeobecnosti si zdroj obživy môžu obyvatelia okrem zamestnania a rôznych iných činností (napr. investovanie) zabezpečiť aj prostredníctvom podnikania (kam patria aj živnostníci). Podnikateľské prostredie je závislé od živnostníkov a podnikov, pričom tieto subjekty sú hlavným zdrojom ekonomickej výkonnosti a tvorby nových pracovných miest. Podľa právnej formy v štruktúre podnikateľských subjektov v obci dominujú (prirodzene) živnostníci, ktorí tvoria približne 62 % podiel spomedzi všetkých podnikateľských právnych subjektov. Živnostníci sú fyzické osoby podnikajúce podľa zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov na základe živnostenského listu alebo koncesie. Vhodným ukazovateľom, vyjadrujúcim ochotu obyvateľov k samozamestnávaniu, je miera podnikateľskej aktivity, vyjadrená počtom živnostníkov na 1 000 obyvateľov.

Ochota obyvateľov Raslavice k samozamestnávaniu (ochota podnikateľ prostredníctvom živnosti) je na priemernej úrovni. V Raslaviciach bola v roku 2021 zaznamenaná miera podnikateľskej aktivity na úrovni 62 živnostníkov na 1 000 obyvateľov. Pre porovnanie, počet živnostníkov na 1 000 obyvateľov sa v Slovenskej republike v roku 2021 pohyboval na úrovni 64, v Košickom kraji 44 (najmenej medzi krajinami), v Žilinskom kraji 81 (najviac medzi krajinami) a v Prešovskom kraji 70. V rámci okresov Slovenska sa hodnota tohto ukazovateľa pohybuje v rozmedzí od 35 živnostníkov na 1 000 obyvateľov v okresoch Košice-okolie a Rimavská Sobota (najmenej medzi okresmi) po 138 živnostníkov na 1 000 obyvateľov v Námestove (najviac medzi okresmi).

Aj v Raslaviciach sa podnikateľské prostredie a pracovný trh postupne mení – dochádzka za prácou zohráva menšiu úlohu. V súvislosti s pandémiou COVID-19 množstvo zamestnancov, ktorí pôvodne dochádzali denne (príp. týždenne) do zamestnania, ostalo pracovať z domu, na tzv. home office. Po odznení pandémie sa však časť týchto zamestnancov už nevrátila do práce v jej pôvodnej forme (ako tomu bolo pred pandémiou), ale ostala z časti alebo úplne pracovať z domu prostredníctvom home officu. Umožnila to čiastočná zmena podnikateľského prostredia, kedy niektoré firmy zistili, že takéto zamestnávanie na home office je dokonca aj pre nich v niektorých prípadoch výhodné. V tejto súvislosti v obci Raslavice pôsobí určitá skupina osôb, ktoré pracujú z domu, pričom sú buď zamestnancami, príp. pracujú ako „freelanceri“ alebo podnikajú.

Zvyšovaniu zamestnanosti nepomáha ani priemerná mzda – tá je totižto v okrese Bardejov veľmi nízka. Táto skutočnosť pôsobí ako podporný faktor v otázke emigrácie obyvateľstva obce Raslavice do ekonomicky vyspelejších regiónov SR (a nepomáha ani v zmysle, že pri nízkej mzde existuje menšia motivácia pracovať). Ako ukazujú dáta za podniky s 20 a viac zamestnancami, priemerná nominálna mesačná mzda zamestnancov v okrese Bardejov výrazne zaostáva za priemernou mzdou v Slovenskej republike (v roku 2021 bola nižšia až o 401 €). Navyše, aj okolité okresy Svidník, Sabinov a Prešov majú priemernú mzdu vyššiu ako okres Bardejov (obyvatelia obce Raslavice, denne odchádzajúci za prácou mimo okresu Bardejov, s najvyššou pravdepodobnosťou odchádzajú denne za prácou práve do týchto troch susedných okresov).

Tabuľka 8: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)

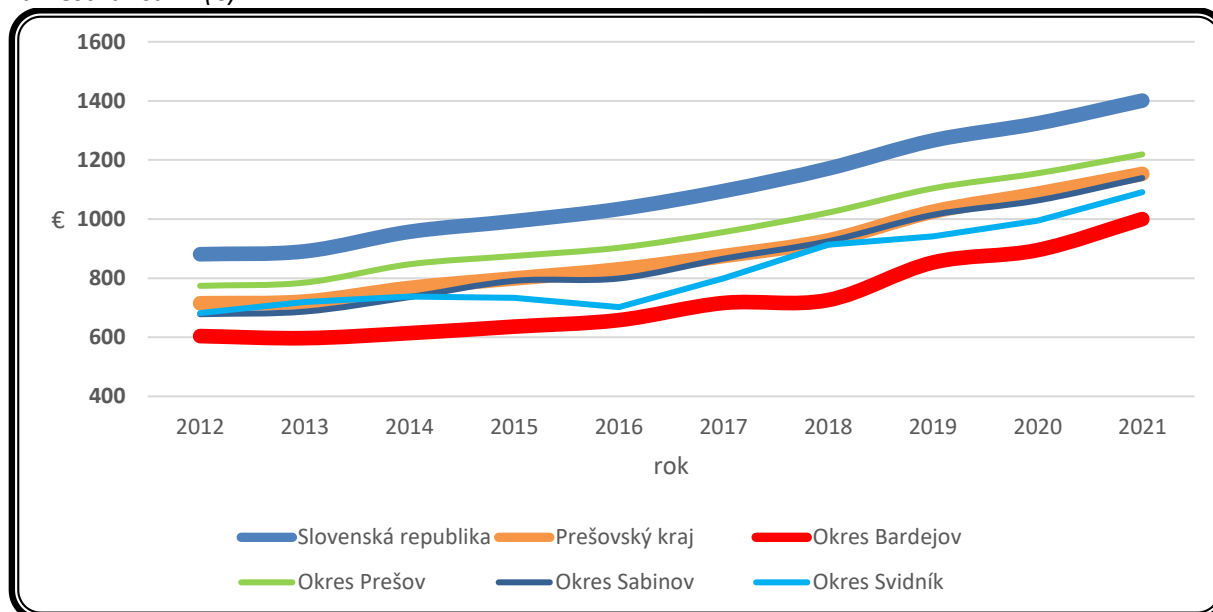
Územie / rok	SR	Prešovský kraj	Okres Bardejov	Okres Prešov	Okres Sabinov	Okres Svidník
2011	853	697	580	767	669	637
2012	881	715	604	774	678	682
2013	891	721	597	785	687	719
2014	957	767	614	847	736	738
2015	993	799	636	875	791	733
2016	1 034	830	658	903	799	702
2017	1 095	875	716	956	866	800
2018	1 171	928	726	1 022	925	913
2019	1 266	1 025	853	1 104	1 014	942
2020	1 324	1 086	895	1 155	1 063	995
2021	1 401	1 153	1 000	1 219	1 139	1 091

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube

Trend je nepriaznivý, okres Bardejov z hľadiska priemernej mzdy zaostáva za priemerom SR stále výraznejšie. Kým v roku 2011 bola priemerná mzda v okrese Bardejov oproti SR nižšia o 273 €, v roku 2021 už zaostávala o 401 €. Navyše, okres Bardejov zaostáva aj za Svidníkom a Prešovom, pričom aj tu je trend nepriaznivý – aj v porovnaní s týmito dvomi okresmi zaostáva okres Bardejov čoraz viac.

Graf 6: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Registrovaný sociálny podnik – Obecné služby Raslavice

Za jeden z hlavných pilierov rozvoja obce možno pokladať registrovaný sociálny podnik pod názvom Obecné služby Raslavice, s.r.o., r.s.p. Tento podnik bol založený ako obchodná spoločnosť v roku 2015 (s.r.o.), a to najmä za účelom realizácie rôznych verejnoprospešných činností (ako napr. údržba verejných priestranstiev, služby v odpadovom hospodárstve, stavebníctve a iné). Neskôr získal v zmysle § 5 ods. 2 zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch štatút registrovaného sociálneho podniku, pričom v zmysle zákona ide o integračný podnik. Hlavným cieľom tohto podniku v zmysle vyššie spomínaného zákona nie je iba vytváranie zisku, ale predovšetkým dosahovanie merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu poskytovaním spoločensky prospešnej služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti. Tento integračný podnik sa vo svojom podnikaní aktuálne zameriava na pomerne široké spektrum rôznych činností – napr. na stavebnú činnosť (napr. výstavba obecných nájomných bytov, výstavba technickej infraštruktúry, chodníkov a pod.), odpadové hospodárstvo (triedený zber odpadov, prevádzkovanie zberného dvora), prevádzka obcej vývarovne a cateringových služieb, autobusová preprava, pestovanie zeleniny, správa budov a iné.

Ekonomické výsledky registrovaného sociálneho podniku sú vyrovnané. Za posledných 5 rokov tržby sociálneho podniku takmer nepretržite rástli (obzvlášť rýchlym tempom najmä v ostatných dvoch rokoch) – a to z cca 220 tis. € v roku 2018 na takmer 800 000 € v roku 2022. Počas tohto obdobia pritom Obecné služby Raslavice skončili 3x so ziskovým hospodárením (2019-2021) a 2x (2018 a 2022) dosiahli záporný hospodársky výsledok. Z ekonomického hľadiska je slabou stránkou sociálneho podniku jeho poľnohospodárska výroba – pestovanie zeleniny. Z tohto dôvodu Obecné služby Raslavice v roku 2023 v záujme udržania svojho ekonomického zdravia podnikanie v oblasti pestovania zeleniny ukončili.

Pozitívne sú najmä sociálne výsledky podniku. Sociálny vplyv podniku je meraný podielom zamestnaných osôb zo znevýhodneného prostredia na celkovej počte zamestnaných osôb. Aktuálne spoločnosť zamestnáva viac ako 40 zamestnancov (ich počet sa v priebehu času mení), z čoho až cca 80 % predstavujú zamestnanci spomedzi znevýhodnených osôb. Nakoľko podnik v zmysle zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch povinne zamestnáva aj znevýhodnené osoby, táto

skutočnosť má teda – okrem samotných zamestnaných – priaznivý dopad aj na lokálnu komunitu (zamestnávanie „miestnych“ ľudí, získavanie pracovných návykov, zručností, budovanie pozitívneho vzťahu k lokálnej komunite a prostrediu z dôvodu realizácie prác miestnymi obyvateľmi a pod.).

Obec prevádzkou sociálneho podniku dosahuje významné (pozitívne) multiplikačné efekty. Stavebné (ale aj iné) zákazky obec zákonne konformným spôsobom (obstarávanie zákaziek metódou in-house) posúva na svoj registrovaný sociálny podnik. V tomto podniku sú zamestnaní miestni obyvatelia, vrátane osôb zo sociálne znevýhodneného prostredia. Títo obyvatelia tak neupadajú do chudoby, nie sú nútení odchádzať za prácou mimo obce (resp. nie sú nútení kvôli práci sa z obce odsťahovať), zabezpečujú pre svoje rodiny príjem a môžu tak zvyšovať svoj sociálny status. V obci platia dane, čím sa zase zvyšujú jej príjmy. Zjednodušene povedané, získané financie z externých zdrojov takýmto spôsobom hospodárenia, založenom na akomsi „kolobehu“, z veľkej časti „ostávajú v obci“ a neodtekajú z Raslávíc preč.

Poľnohospodárstvo, priemysel a služby

V poľnohospodárskej výrobe sú vzhľadom k pomerne rozsiahlym plochám ornej pôdy i trvalých trávnych porastov (TTP) pomerne vhodné podmienky tak na rastlinnú, ako aj na živočíšnu poľnohospodársku výrobu. V katastri obce Raslavice totižto prevláda poľnohospodárska pôda a v rámci nej najmä orná pôda. Celková výmera katastra obce je 1 645,9 ha. Z toho 66 % (1 082,2 ha) tvorí poľnohospodárska pôda, nepoľnohospodárska pôda zaberá 34 % územia (563,7 ha). V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce dominuje orná pôda (679,3 ha), výraznejšie sú však aj plochy trvalých trávnych porastov (353,3 ha).

Tabuľka 9: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2021; v ha)

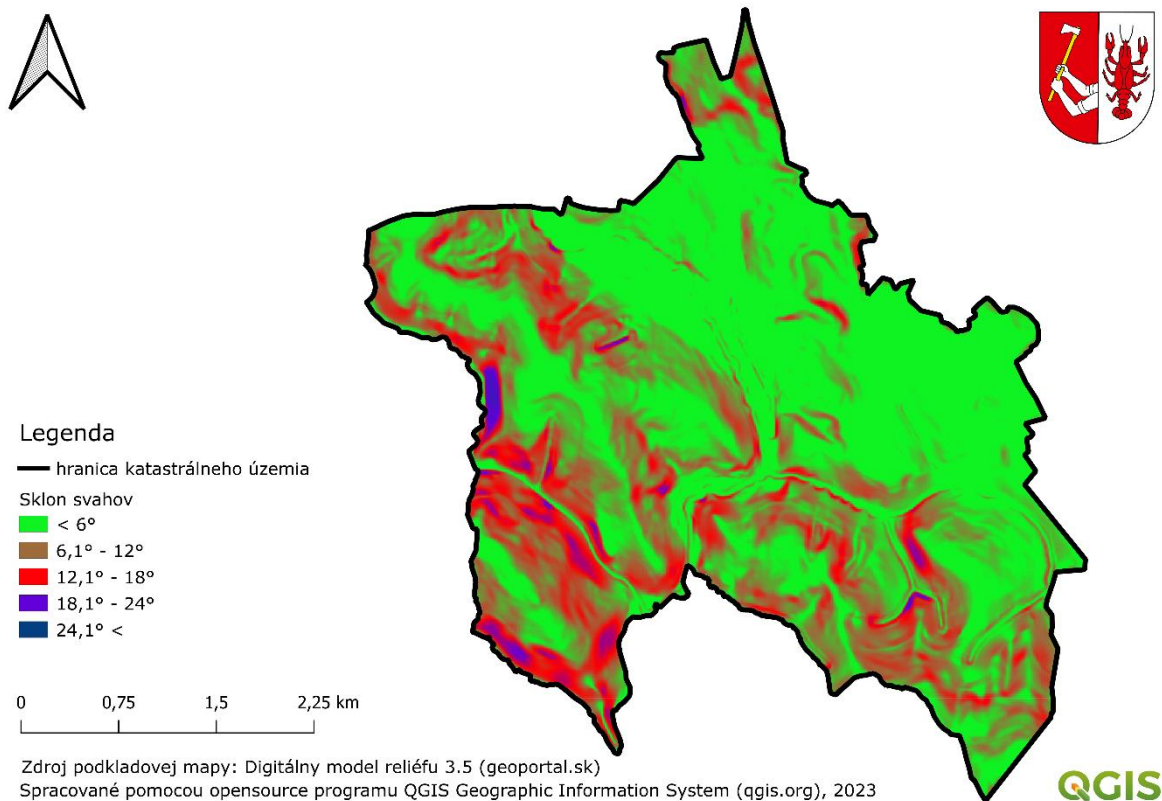
Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	Spolu
679,3	0,0	0,0	49,7	0,0	353,3	1082,2
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorcia		ostatné plochy		Spolu
379,6	26,8	114,8		42,5		563,7
Celková výmera územia						1 645,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Pomerne priaznivý pre poľnohospodárstvo je aj sklon svahov, nakoľko na väčšine územia s poľnohospodárskou pôdou je sklon svahov menší ako 6°. Svahy so sklonom nad 10° sa nachádzajú najmä západnej a južnej časti katastra, kde je poväčšine nepoľnohospodárska pôda (najmä lesné pozemky).

Mapa 8: Sklon svahov v katastri obce

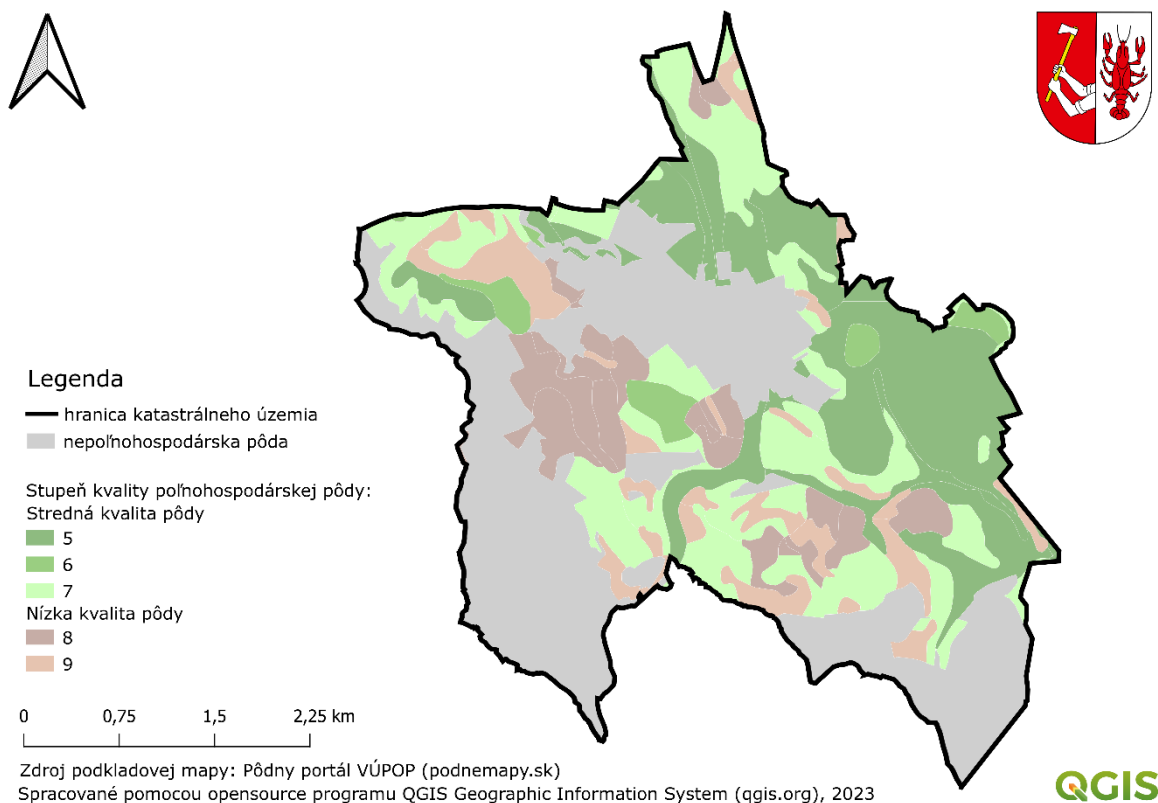

Zdroj: vlastné spracovanie

Takmer polovicu rozlohy katastra zaberá poľnohospodárska pôda strednej kvality. Každá parcela s poľnohospodárskou pôdou je z hľadiska kvality charakterizovaná parametrami pôdno-ekologických vlastností (klimatický región, pôdna jednotka, svahovitosť a expozícia, skeletovitosť, hĺbka pôdy, zrnitosť pôdy). Tieto vlastnosti sú vyjadrené cez tzv. „bonitované pôdno-ekologické jednotky“ (BPEJ), ktoré môžu nadobúdať hodnoty v rozmedzí 1 (najvyššia kvalita) až 9 (najnižšia kvalita). Stredne kvalitné pôdy (kategórie 5 až 7) zaberajú 45,6 % rozlohy katastra Raslavíc a pôdy nízkej kvality ďalších 18,5 % rozlohy katastra. Najkvalitnejšie pôdy (kategórie 1 až 4) sa v katastri Raslavíc nevyskytujú (tie sa nachádzajú najmä na Podunajskej nížine).

Mapa 9: Kvalita poľnohospodárskej pôdy

Zdroj: vlastné spracovanie

V katastri obce hospodári niekoľko subjektov poľnohospodárskej výroby. Jedným z najväčších je Agro Raslavice s.r.o. Vo svojej podnikateľskej činnosti vykonáva tak rastlinnú (pestovanie pšenice, jačmeňa, raže, kukurice a pod.), ako aj živočíšnu poľnohospodársku výrobu (najmä chov hovädzieho dobytku - dojníc). Z pohľadu zamestnanosti ide o pomerne veľký subjekt, nakoľko patrí do kategórie 25-49 zamestnancov.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa v Raslaviciach žiadne väčšie priemyselné prevádzky nenachádzajú, tie sú najbližšie lokalizované v Bardejove a Prešove. Nachádzajú sa tu však napr. niektoré menšie komerčné remeselné dielne so stolárskou výrobou, výrobou nábytku na mieru, sklenárskou výrobou a potravinárskou výrobou (pekáreň, mäsiarstvo...).

V obci sú dostupné viaceré prevádzky obchodov a viaceré druhy služieb. Okrem „klasických“ predajní rozličného tovaru (potraviny, drogeria, alkohol, cigarety...) sú k dispozícii napr. aj predajne textilu, stavebnín alebo potrieb pre domácnosť. Spomedzi služieb sú pre obyvateľov obce okrem zdravotníckych služieb (ambulancie lekárov) k dispozícii napr. služby starostlivosti o ľudské telo (kaderníctvo, kozmetický salón, fitness centrum), pohostinské a reštauračné služby, kvetinárske služby, cukrárenské služby, autoservis, autoumyváreň, pohrebné služby a iné. Spomedzi základných služieb sa v obci nachádza pošta a bankomat.

Cestovný ruch

Raslavice majú vzhľadom k lokalizácii najvýznamnejších turistických regiónov Slovenska nevýhodnú polohu. Obec leží pomerne ďaleko od najatraktívnejších prírodných turistických regiónov (za ktoré možno považovať najmä Tatry, Nízke Tatry, Liptov, Pieniny, príp. aj iné regióny), ako aj mestských turistických regiónov (tu možno zaradiť najmä Bratislavu a Košice).

Poloha obce vzhľadom k najvýznamnejším kultúrohistorickým pamiatkam v rámci Slovenska (ktorými sú najmä pamiatky UNESCO) tiež nie je veľmi výhodná. Najbližšie takéto pamiatky sa síce nachádzajú v neďalekom meste Bardejov (radnica a námestie), pričom ďalšie sú už roztrúsené po severovýchodnom Slovensku (drevené kostolíky – napr. v Hervartove, Ladomirovej alebo Bodružale), avšak najvyššia koncentrácia kultúrno-historických pamiatok UNESCO je na Spiši (Spišský hrad, Levoča, Kežmarok a pod.).

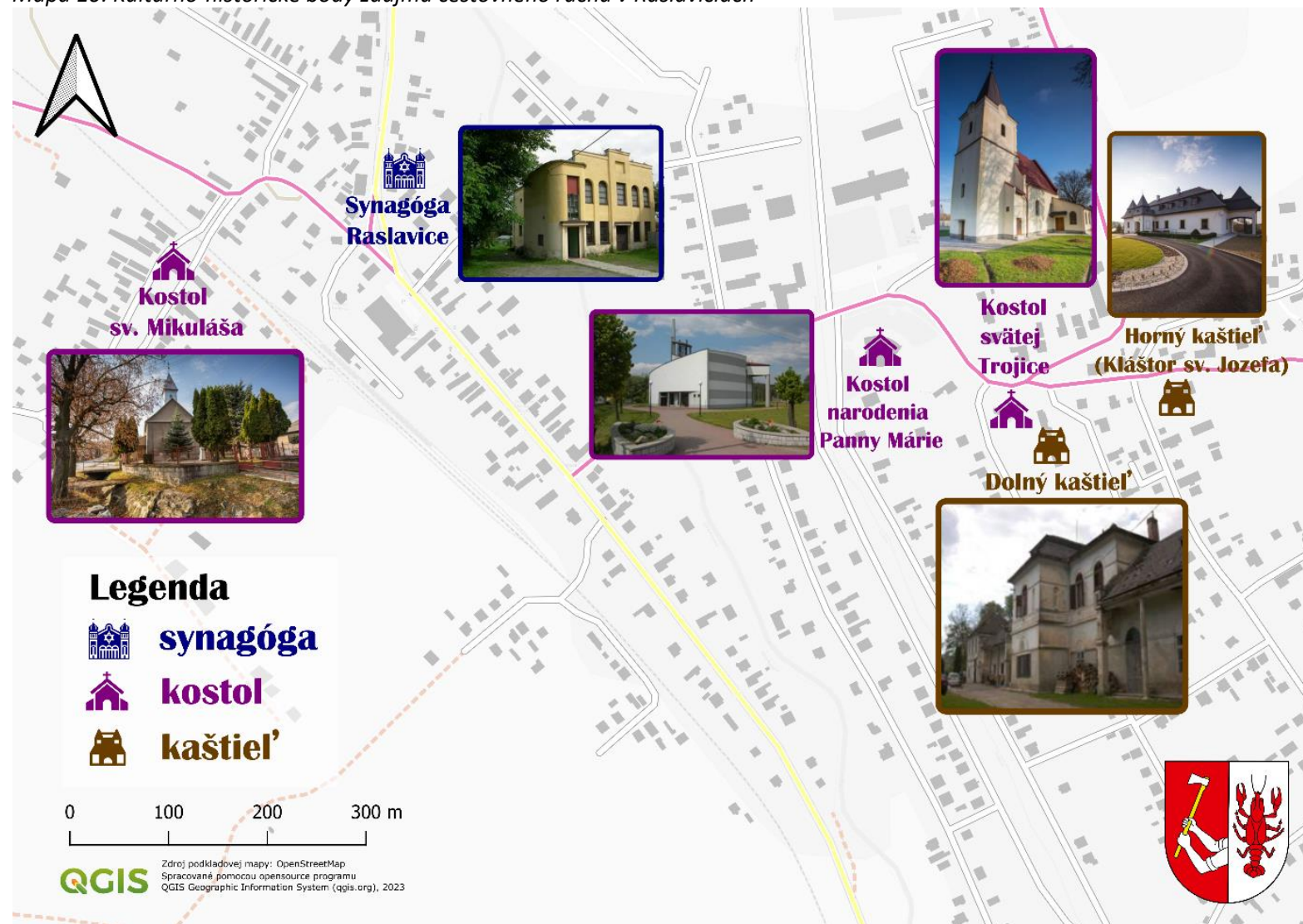
Lokalizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu priamo v obci (teda také, ktoré majú potenciál pritiahnuť do obce turistov), **sú na pomerne dobrej úrovni.** Prírodné lokalizačné predpoklady nie sú takmer žiadne, nakoľko v katastri obce sa nenachádzajú žiadne maloplošné ani veľkoplošné chránené územia, žiadne územie európskeho významu (UEV) ani iné prvky územnej ochrany prírody. No na druhej strane, na veľmi dobrej úrovni sú umelo vytvorené lokalizačné predpoklady rozvoja CR (najmä spoločenské, čiastočne aj kultúrno-historické). Z hľadiska kultúrno-historických hmotných pamiatok sa v obci nachádza niekoľko kultúrnych pamiatok:

- Dolný kaštieľ
- Horný kaštieľ (Kláštor sv. Jozefa)
- Kostol svätej Trojice
- Kostol narodenia Panny Márie
- Kostol sv. Mikuláša
- Synagóga

Dolný kaštieľ s parkom, Kostol svätej Trojice a židovská synagóga sú pritom zaradené aj na zoznam národných kultúrnych pamiatok SR.

Mapa 10: Kultúrno-historické body záujmu cestovného ruchu v Raslaviciach

Zdroj: vlastné spracovanie

Aktivita a starostlivosť miestnych obyvateľov a subjektov o kultúrno-historické pamiatky je na vysokej úrovni. V rokoch 2018 a 2020 prebehli významné rekonštrukcie interiérov, ale aj fasád kostolov a synagógy. Menšie opravy a rekonštrukcie však prebiehajú priebežne (najmä prostredníctvom obecného sociálneho podniku).

Spomedzi lokalizačných predpokladov CR majú jednoznačne najväčší význam kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktorých sa v Raslaviciach počas roka koná množstvo. Tieto podujatia výrazne prispievajú k atraktivite obce a okolitého regiónu, pričom významne zvyšujú návštevnosť obce. V obecnom amfiteátri sa každoročne koná trojdňové folklórne podujatie – Šarišské slávnosti piesní a tanca, na ktorých vystupujú folklórne súbory z obce aj zo širokého okolia a ktoré v roku 2023 zaznamenali už svoj 53. ročník. Na poli folklóru ide o veľmi významné podujatie v širšom regionálnom meradle, ktoré už možno zaradiť aj medzi folklórne podujatia celoslovenského významu. Okrem folklóru zohráva v živote obce Raslavice dôležitú úlohu aj ochotnícke divadlo, ktoré s rôznymi prestávkami funguje v obci už viac ako 100 rokov. Aktuálne je nositeľom tejto tradície divadelný súbor Na skok. Okrem folklórnych a divadelných podujatí sa príležitostné športové podujatia konajú napr. aj na futbalovom ihrisku. Veľký význam majú najmä cyklistické preteky pod názvom Raslavický pedál.

Menej silnou stránkou z pohľadu rozvoja CR v obci sú realizačné predpoklady rozvoja CR. Medzi realizačné predpoklady cestovného ruchu patrí doprava a materiálo-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia). Dopravná infraštruktúra je v okolitom regióne na pomerne dobrej úrovni, priamo v obci Raslavice je kvalita komunikácií skôr slabšia (dobudovať je potrebné najmä komunikácie v lokalitách IBV, niektoré komunikácie sú už nekvalitné a je vhodné zrekonštruovať ich). Z pohľadu materiálo-technickej základne sa v obci síce nachádza aj niekoľko ubytovacích a stravovacích zariadení, na nejaký masívnejší (celoročný) rozvoj CR je však ponuka kultúrno-historických pamiatok v obci, kultúrno-spoločenských a športových podujatí stále skôr nižšia.

Obec Raslavice má pomerne dobrý potenciál ďalšieho rozvoja cestovného ruchu – avšak len krátkodobého a sezónne orientovaného. S ohľadom na všetko vyššie uvedené možno konštatovať, že aj keď má obec Raslavice pomerne nevýhodnú polohu k najvýznamnejším prírodným a kultúrno-historickým pamiatkam Slovenska (alebo aj k pamiatkam, ktoré sú zapísané v UNESCO) v okolí a má len niekoľko kultúrno-historických pamiatok priamo v obci, vôľa a zaoberanosť miestnych obyvateľov v otázke starostlivosti o kultúrno-historické pamiatky a taktiež aktivita pri organizovaní rôznych kultúrno-spoločenských podujatí a udržiavaní folklórnych a divadelných tradícií vytvárajú priaznivý predpoklad rozvoja cestovného ruchu aspoň pre krátkodobé sezónne pobyty turistov.

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba

a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Miera nezamestnanosti v Raslaviciach je vyššia, pohybuje sa síce vysoko nad úrovňou priemeru SR, zároveň je však nižšia ako priemer okresu Bardejov. Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Raslavice za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí od 130 (najnižšia hodnota v sledovanom období – rok 2018) po 293 (najvyššia hodnota v sledovanom období – rok 2013). Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 9,2 % po 20,8 %, pričom k 31.12.2022 bola na úrovni 12,3 %. Pre porovnanie, k 31.12.2022 bola miera nezamestnanosti v okrese Bardejov na úrovni 12,8 %, v Prešovskom kraji bola na úrovni 11,0 % a v Slovenskej republike 6,6 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Bardejov susedí, bola nasledovná: Stará Ľubovňa 7,8 %, Sabinov 15,3 %, Prešov 8,3 % a Svidník 12,1 %.

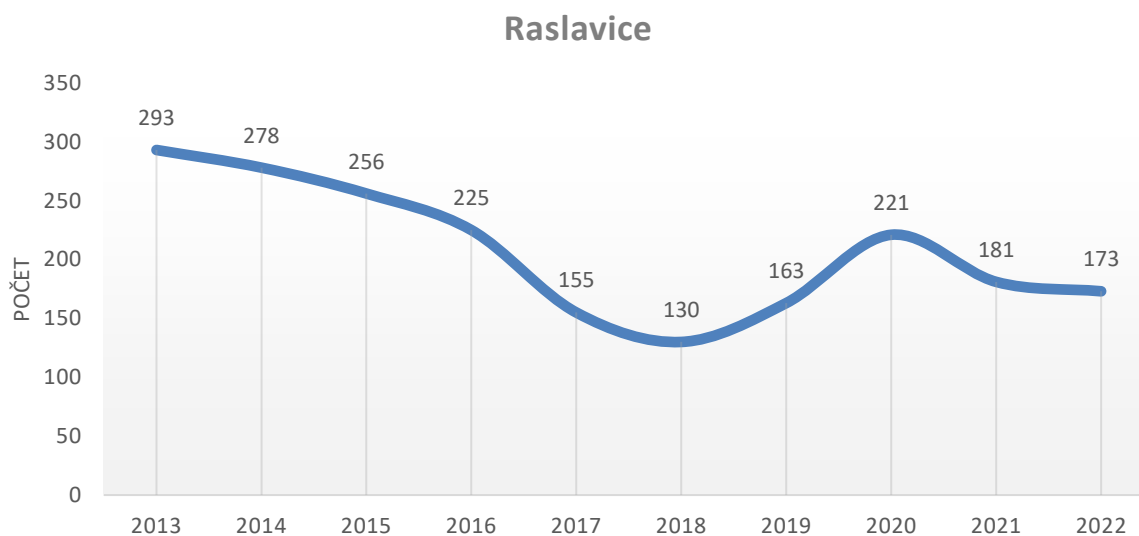
Tabuľka 10: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet uchádzačov o zamestnanie	293	278	256	225	155	130	163	221	181	173
Miera nezamestnanosti* (%)	20,8	19,7	18,2	16,0	11,0	9,2	11,6	15,7	12,9	12,3

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Problémy s nezamestnanosťou majú v obci viac ženy ako muži, z pohľadu veku majú problémy všetky vekové skupiny obyvateľstva. Na konci roku 2022 bolo v obci Raslavice prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 173 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 67 mužov (38,7 %) a 106 žien (61,3 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka a graf, problémy s nezamestnanosťou majú v obci všetky vekové skupiny obyvateľstva. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná (samozrejme, do tohto

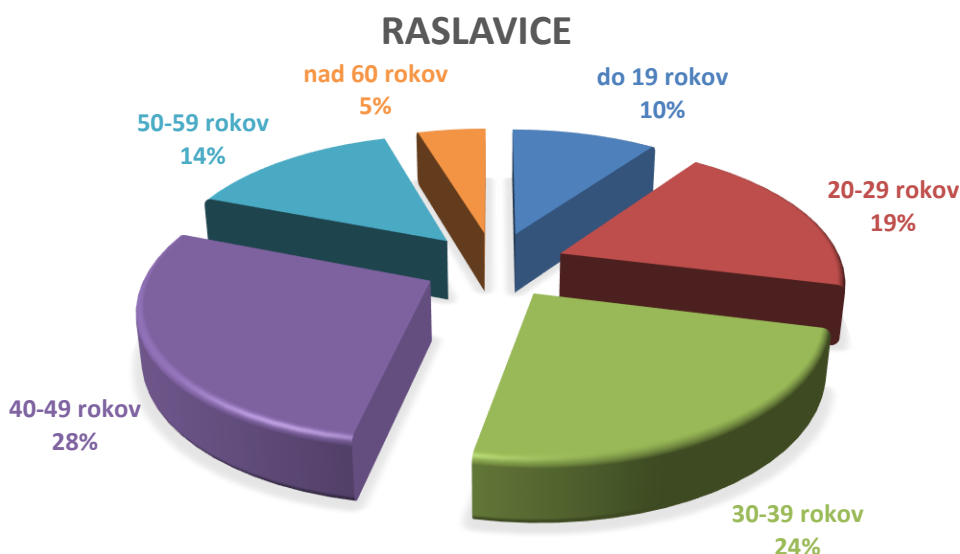
porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 19 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 2 ročníky – 18 a 19 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ).

Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
17	9,8	33	19,1	42	24,3	48	27,7	25	14,5	8	4,6	173	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

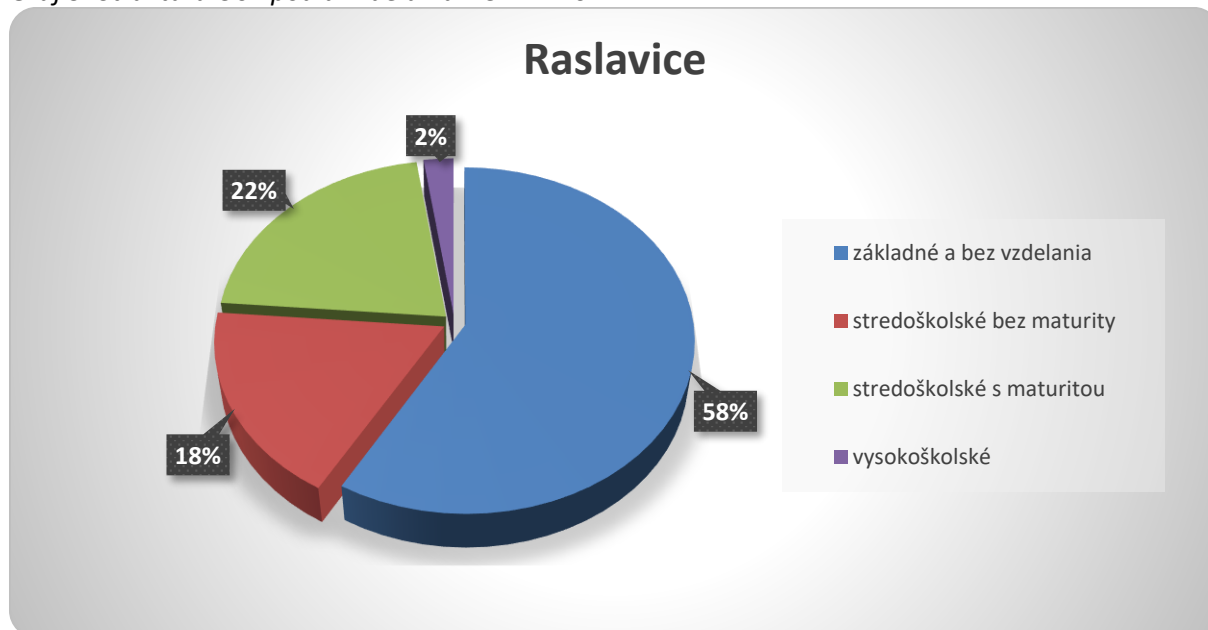

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra UoZ podľa vzdelania v Raslaviciach je veľmi nepriaznivá. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Raslaviciach veľmi negatívnou skutočnosť, že zo 173 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2022 bolo až 58 % UoZ (101 osôb) so základným vzdelaním alebo bez vzdelania. Ak teda platí, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce, tak väčšina UoZ v obci Raslavice má **z dôvodu nízkeho vzdelania prístup na trh práce značne sťažený.**

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022

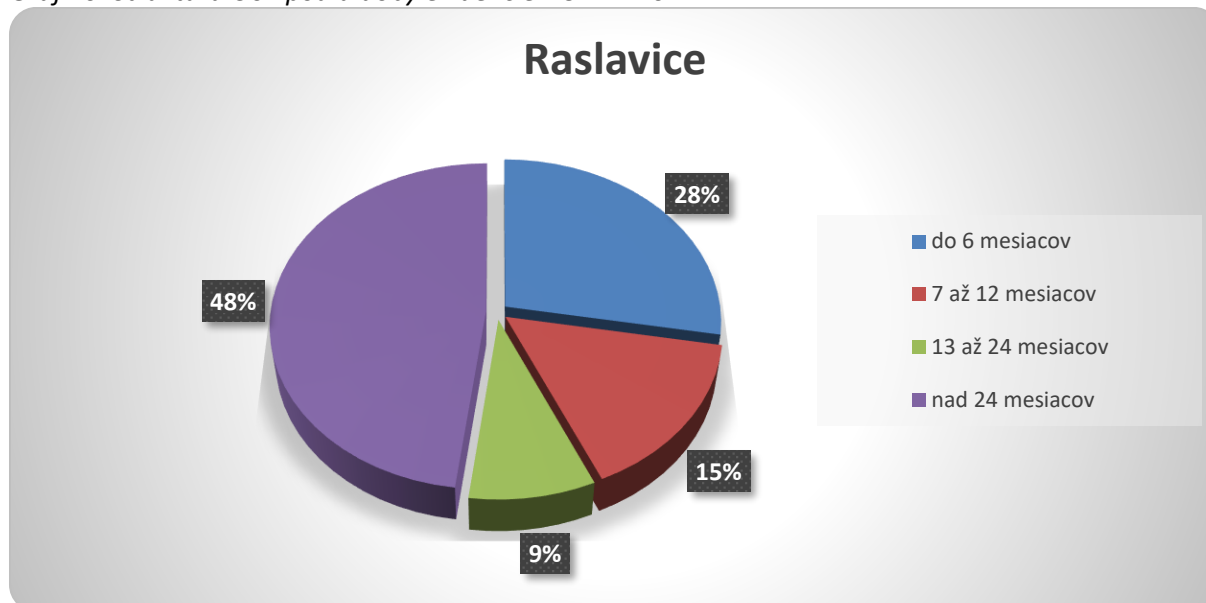
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Problémom z hľadiska možnej zamestnatelnosti uchádzačov o zamestnanie je ich dlhodobá nezamestnanosť. Až 57 % UoZ v obci Raslavice patrí medzi dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nezamestnanosť nad 12 mesiacov). To sú osoby, u ktorých je ich umiestnenie na trhu práce značne komplikované (najmä z dôvodu straty, príp. absencie pracovných návykov). Navyše, až 48 % (83 osôb) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky. Pre porovnanie, v Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2022 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 19 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 41 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie).

Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Kvalifikačná štruktúra UoZ v obci je veľmi nepriaznivá. Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Raslaviciach pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (75 UoZ zo 173; 43,4 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.). Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria osoby bez pracovného zaradenia (46 zo 173 UoZ; 26,6 %). To sú najmä tie osoby, ktoré predtým nikde nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.).

Tabuľka 12: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	2	1,2
2 - Špecialisti	1	0,6
3 - Technici a odborní pracovníci	4	2,3
4 - Administratívni pracovníci	10	5,8
5 - Pracovníci v službách a obchode	13	7,5
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	0	0,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	12	6,9
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	10	5,8
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	75	43,4
N/A - neurčené	46	26,6
Spolu	173	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Ako už bolo spomenuté vyššie, existencia nezamestnanosti má negatívne ekonomické dopady na spoločnosť – predovšetkým však má vážne sociálno-psychologické dopady na jednotlivca. Pri skúmaní nezamestnanosti v obci je preto nevyhnutné venovať sa najmä tým uchádzačom o zamestnanie, ktorí sú na trhu práce z rôznych dôvodov znevýhodnení. Takíto UoZ si totižto na trhu práce nájdu svoje zamestnanie spravidla oveľa ťažšie, ako osoba bez znevýhodnenia.

Takmer všetci UoZ v obci sú nejakým spôsobom znevýhodnení. V ostatných 2 rokoch sa celkový počet uchádzačov o zamestnanie v obci pohyboval v rozmedzí cca 160-210. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, až 92-95 % UoZ spomedzi všetkých uchádzačov o zamestnanie v obci Raslavice je nejakým spôsobom znevýhodnených.

Štruktúra znevýhodnených UoZ je mimoriadne nepriaznivá. Ak by sme mali charakterizovať „priemerného“ uchádzača o zamestnanie v obci Raslavice, môžeme konštatovať, že ide o dlhodobu nezamestnanú osobu s nízkym vzdelaním, ktorá pred zaradením do evidencie nemala platené zamestnanie. To znamená, že u takejto osoby existujú len veľmi obmedzené (resp. žiadne) pracovné návyky – pričom možno povedať, že takáto osoba je na „štandardnom“ trhu práce (bez nejakej externej pomoci – napr. cez zvýhodnené zamestnávanie a pod.) prakticky nezamestnateľná. Práve takéto osoby najčastejšie upadajú do chudoby, pričom u nich častokrát možno pozorovať rôzne sociálno-patologické javy, ktoré si neskôr, okrem potreby zdravotného liečenia, vyžadujú častokrát aj potrebu poskytovania sociálnych služieb.

Tabuľka 13: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z.

Typ znevýhodnenia* / obdobie	2021 jún	2021 december	2022 jún	2022 december
Absolvent	9	10	8	11
Občan starší ako 50 rokov veku	35	39	35	33
Dlhodobo nezamestnaný UoZ	117	125	101	100
UoZ so vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie	116	105	103	106
UoZ najmenej 12 mesiacov pred zaradením do evidencie bez pravidelne plateného zamestnania	99	91	84	91
Azylant alebo osoba s doplnkovou ochranou	0	0	0	0
Osamelá dospelá osoba žijúca s osobami odkázanými na jej starostlivosť alebo starajúca sa o dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky	0	0	0	0
UoZ so zdravotným postihnutím	6	6	5	6
Počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	189	172	152	162
Celkový počet UoZ na konci mesiaca	206	181	164	173
Z toho: počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	189	172	152	162
Podiel znevýhodnených UoZ na celkovom počte UoZ (%)	92	95	93	94

* u niektorých UoZ existuje kumulované znevýhodnenie (sú znevýhodnení vo viacerých aspektoch)

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Dopravná infraštruktúra

Napojenie obce na dopravnú infraštruktúru, miestne komunikácie

Z aspektu napojenia obce na nadradenú cestnú infraštruktúru (medzinárodné rýchlostné cestné komunikácie) **majú Raslavice nevýhodnú polohu**. Najvýznamnejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1, sa totižto nachádza až v 25 km vzdialenom Prešove. V realizácii je výstavba úseku rýchlostnej cesty R4 (severný obchvat Prešova), ktorý po dokončení bude končiť v Kapušanoch, čo pre obec Raslavice priblíži rýchlostnú komunikáciu (oproti dnešnému stavu) cca o 10 km.

Ešte horšie napojenie (oproti napojeniu na rýchlostnú cestnú komunikáciu) **má obec na medzinárodné rýchlostné železničné komunikácie** (z hľadiska vzdialenosti a času potrebného na prepravu k rýchlostnej železnici). Hlavná železničná trať Slovenska je totižto najbližšie k Raslaviciam dostupná až v 45 km vzdialenom Kysaku. Železničná stanica v Kysaku je dostupná aj prostredníctvom lokálnej železnice (potrebný je však prestup v Prešove), cez ktorú premáva v bežný pracovný deň približne 9 spojov.

Samotná obec Raslavice leží pozdĺž významnej komunikačnej línie – cesty II/545. Tá prebieha stredom intravilánu obce a prepája (o. i.) okresné mesto Bardejov a obec Kapušany (z ktorej pokračuje cesta I/18 do Prešova). Na cestu II/545 sa v intraviláne obce napájajú ešte 4 cesty 3. triedy, konkrétne:

- III/3495 – smer na Vaniškovce
- III/3491 – smer na Osikov
- III/3490 – smer na Lopúchov
- III/3489 – smer na Abrahámovce

Kvalita miestnych komunikácií v obci je na priemernej úrovni. Na vyššie spomínané cesty 2. a 3. triedy nadväzuje sieť miestnych komunikácií, ktoré majú prevažne bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak na niektorých uliciach veľmi úzkym) šírkovým usporiadaním. Takmer všetky miestne cestné komunikácie majú asfaltový povrch. Vybudovať nové miestne komunikácie je potrebné pri rozširujúcej sa zástavbe IBV na uliciach Široká, Hájová a Slnčná (s predĺžením komunikácií na ul. Kláštorňá a Lopúchovská). Tieto komunikácie je však vhodné vybudovať až v strednodobom horizonte, po dokončení výstavby rodinných domov na týchto uliciach. Výstavba miestnych komunikácií v tejto lokalite by sa mala realizovať v spolupráci obce Raslavice a súkromného investora. V havarijnom stave boli komunikácie na ul. Dujavská a Lúčna, tie sa aktuálne podarilo aspoň čiastočne zrekonštruovať. Niektoré miestne komunikácie sú však slabšej kvality – je síce na nich vybudovaný asfaltový povrch, avšak po jeho rozkopaní a následnom opätovnom „zalepení“ dier asfaltom tieto rozkopané časti opätovne poklesli a vytvorili tak na mnohých miestach nerovný povrch.

V Raslaviciach sa nachádza viacero odstavňých plôch⁷ pre motorové vozidlá, tie majú prevažne kvalitný povrch. Odstavné plochy sú situované najmä na miestach s vyššou koncentráciou obyvateľstva, resp. na miestach, kde sa príležitostne koncentruje väčšie množstvo automobilov (obecný úrad, zdravotné stredisko, pri niektorých obchodoch, pri kostoloch, pri železničnej stanici a pod.). Povrch väčšiny odstavňých plôch je asfaltový, ojedinele sa vyskytuje betónový podklad.

Obyvateľom je k dispozícii až 6 autobusových zastávok a jedna železničná stanica. Dve zastávky sú situované v centre obce, jedna pri železničnej stanici a zvyšné tri v okrajových častiach obce. Pre všetkých obyvateľov obce je tak zabezpečená primeraná dochádzková vzdialenosť.

Spojenie Raslávíc s Bardejovom a Prešovom verejnou dopravou počas pracovných dní je vynikajúce. Do Bardejova odchádza z Raslávíc cez pracovný deň (počas školského roka) v čase cca medzi 4:22 (prvý spoj) a 22:00 (posledný spoj) dokopy až 40 autobusových spojov. Z toho až 10 spojov odchádza do Bardejova do 8:00 hod. ráno (dochádzka do práce a do škôl), ostatné spoje sú časovo rozložené rovnomerne počas dňa s miernym zvýšením frekvencie spojov v poobedných hodinách (návrat z práce a škôl). V opačnom smere – z Bardejova do Raslávíc – odchádza v rovnaký deň v čase cca medzi 4:20 (prvý spoj) a 20:30 (posledný spoj) dokopy až 43 autobusových spojov. Z tohto počtu až 14 spojov odchádza do Raslávíc do 8:00 hod. ráno (dochádzka do práce do Raslávíc s pokračovaním linky do Prešova). V popoludňajších hodinách medzi 14:00 a 16:00 (kedy sa ľudia poväčšine vracajú z práce a zo škôl) ide z Bardejova do Raslávíc taktiež zvýšený počet spojov.

Do Prešova odchádza z Raslávíc cez pracovný deň (počas školského roka) v čase cca medzi 4:25 (prvý spoj) a 20:34 (posledný spoj) dokopy 29 autobusových spojov. Z toho až 10 spojov odchádza do Prešova do 8:00 hod. ráno (taktiež dochádzka do práce a do škôl), ostatné spoje sú časovo rozložené rovnomerne počas dňa s miernym zvýšením spojov v poobedných hodinách (návrat z práce a škôl). V opačnom smere – z Prešova do Raslávíc – odchádza v rovnaký deň v čase cca medzi 5:05 (prvý spoj) a 21:30 (posledný spoj) dokopy 30 autobusových spojov. Z tohto počtu je 9 spojov odchádza do Raslávíc do 8:00 hod. ráno (dochádzka do práce do Raslávíc s pokračovaním linky do Bardejova).

⁷ Na účely analýzy pracujeme s pojmom „odstavňé plochy“. Pod týmto pojmom rozumieme 1. oficiálne parkoviská (vybudované v súlade s legislatívou – teda také, ktoré majú všetky príslušné povolenia a dokumentáciu, sú označené príslušnými značkami a sú zaradené do siete miestnych komunikácií), ako aj 2. všetky ostatné plochy, ktoré sú prispôsobené a používajú sa na parkovanie vozidiel.

V popoludňajších hodinách medzi 14:00 a 16:00 (kedy sa ľudia poväčšine vracajú z práce a zo škôl) ide z Prešova do Raslavič taktiež zvýšený počet spojov (<https://cp.hnonline.sk>).

Spojenie medzi Bardejovom, Prešovom a Košicami sa výrazne zlepšilo – pre obyvateľov Raslavič to zároveň vytvára lepšie podmienky na dennú dochádzku za prácou najmä do Bardejova a Prešova.

Od 1.8.2022 sa totižto udiala veľká zmena v organizácii verejnej dopravy – na trase Košice – Prešov – Bardejov došlo k čiastočnému zavedeniu taktového cestovného poriadku v oboch smeroch. To znamená, že autobusové spoje na tejto trati premávajú v pravidelných intervaloch. Najmä v smere z Bardejova do Prešova odchádzajú spoje zo zastávok v pravidelných 30 alebo 60-minútových intervaloch. K týmto zmenám pristúpili Prešovský a Košický samosprávny kraj v spolupráci s organizátorom integrovaného dopravného systému a dopravcami SAD Prešov, SAD Humenné a eurobus.

Pešia a cyklistická doprava

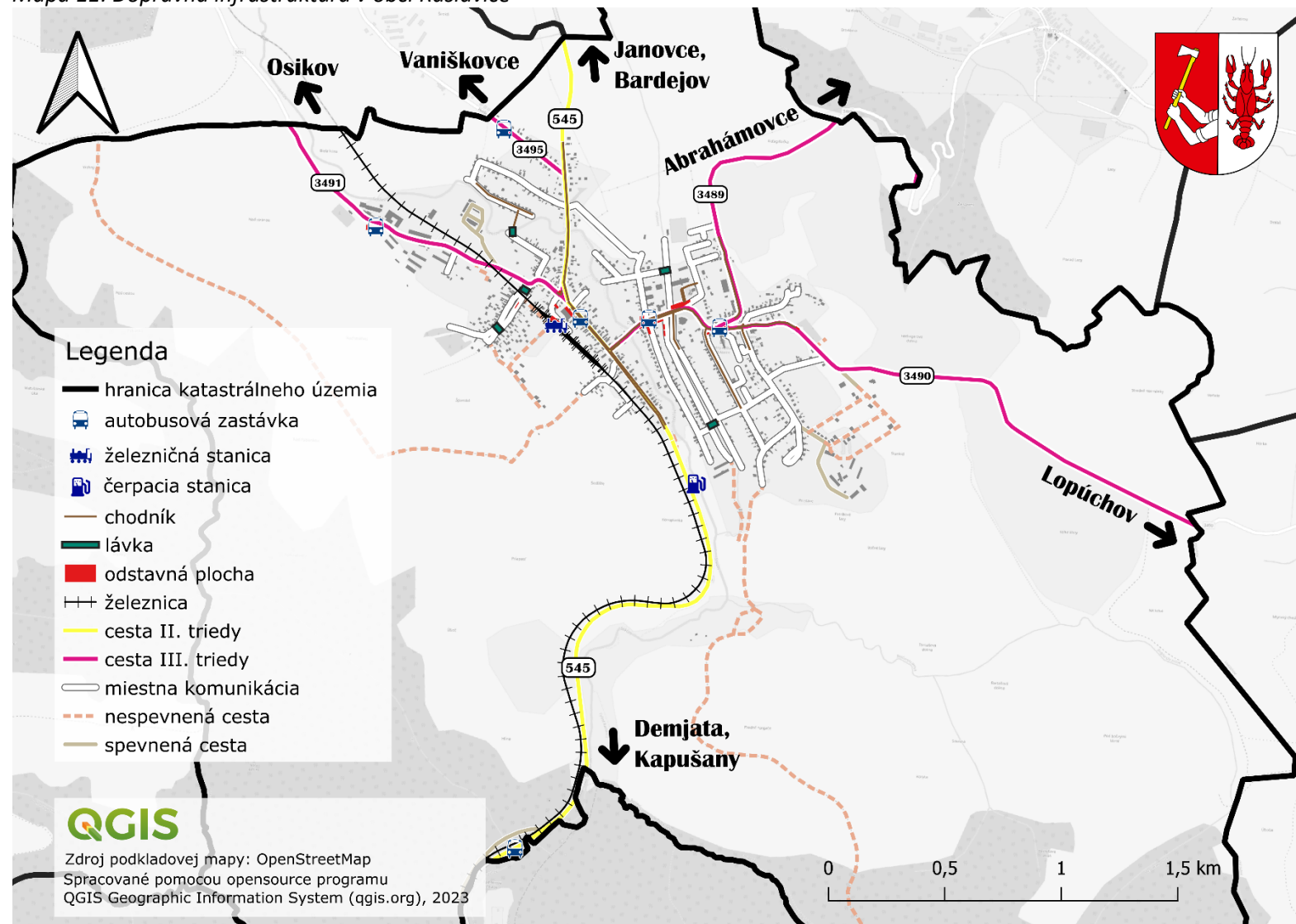
Sieť chodníkov pre peších je vybudovaná na dobrej úrovni. Možno konštatovať, že na miestach, kde je najvyššia koncentrácia chodcov a kde sú vzhľadom k miestnym podmienkam chodníky najviac potrebné, sú už tieto chodníky vybudované. Aktuálne sú už chodníky v obci vybudované takmer pozdĺž celej hlavnej cesty (cesty 2. triedy medzi Bardejovom a Kapušami), pričom v niektorých úsekoch aj obojstranne. V smere od Bardejova sa chodník začína niekoľko metrov pred križovatkou ulíc Vaniškovská a Hlavná a vedie popri hlavnej ceste až k posledným obývaným domom na ulici Hlavná (niekoľko metrov pred čerpacou stanicou v smere na Kapušany). Rovnako je chodník vybudovaný aj v centrálnej časti obce na ulici Toplianska (keďže sa tu nachádza dôležitá občianska vybavenosť – obecný úrad, zdravotné stredisko, lekáreň, ZŠ, atď.), kde pokračuje až k odstavnej ploche pri cintoríne. Výstavba nového chodníka sa počas roku 2023 realizuje od osady po chodník na ul. Toplianskej.

Veľký význam v pešej doprave majú lávky. Ponad miestne vodné toky je vybudovaných viacero lávok. Tie uľahčujú chodcom pohyb po obci a výrazne skracujú dochádzkové vzdialenosti. Väčšina lávok je vybudovaná ponad potok Hrabovec (napr. spojenie ulíc Hrabovecká a Kostolná) a rieku Sekčov (prepojenie ulíc Lúčna a Papajová).

Samostatné cyklistické chodníky sa v Raslaviciach nenachádzajú, obec však má významný potenciál budovania takýchto chodníkov. Za najvýznamnejšie cyklistické trasy možno (všeobecne) považovať najmä tie trasy, ktoré tvoria súvislú regionálnu sieť a ktorých koordinované budovanie podporujú rôzne verejné inštitúcie. Takým príkladom je cyklistická sieť EUROVELO (ide o cyklistickú sieť v Európskej únii; východným Slovenskom prechádza jej časť EUROVELO 11). Za ďalšiu významnú cyklistickú sieť možno považovať „Kostrovú sieť cyklistických trás v Prešovskom samosprávnom kraji“, ktorej budovanie podporuje práve PSK. Tieto dve najvýznamnejšie regionálne cyklistické siete sú na lokálnej úrovni spravidla dopĺňané rôznymi kratšími, lokálnymi cyklistickými sieťami. Obec Raslavice síce neleží na trati EUROVELO 11, leží však priamo na spomínanej Kostrovej sieti cyklistických trás PSK (vetva P6).

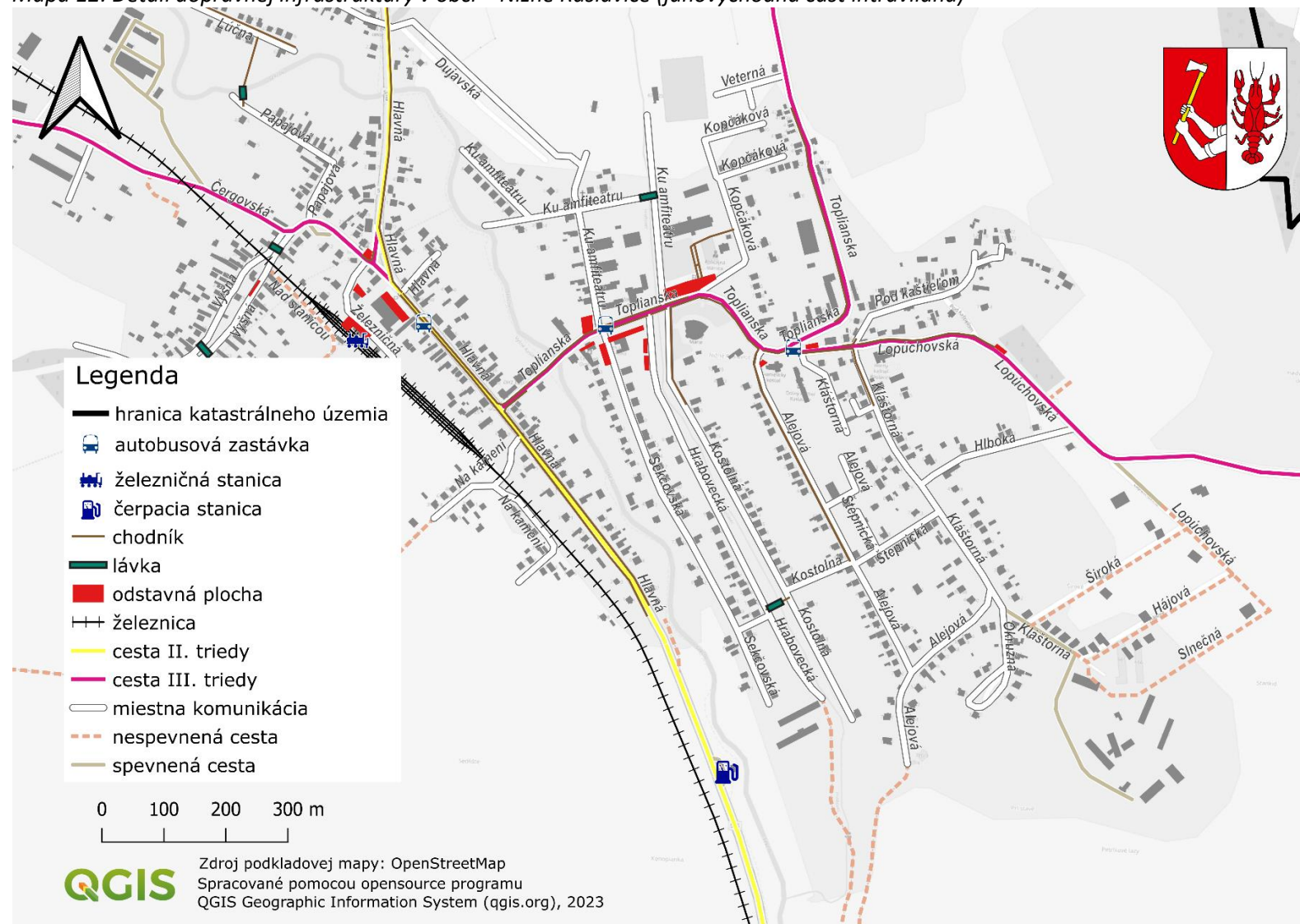
Mapa 11: Dopravná infraštruktúra v obci Raslavice

Zdroj: vlastné spracovanie

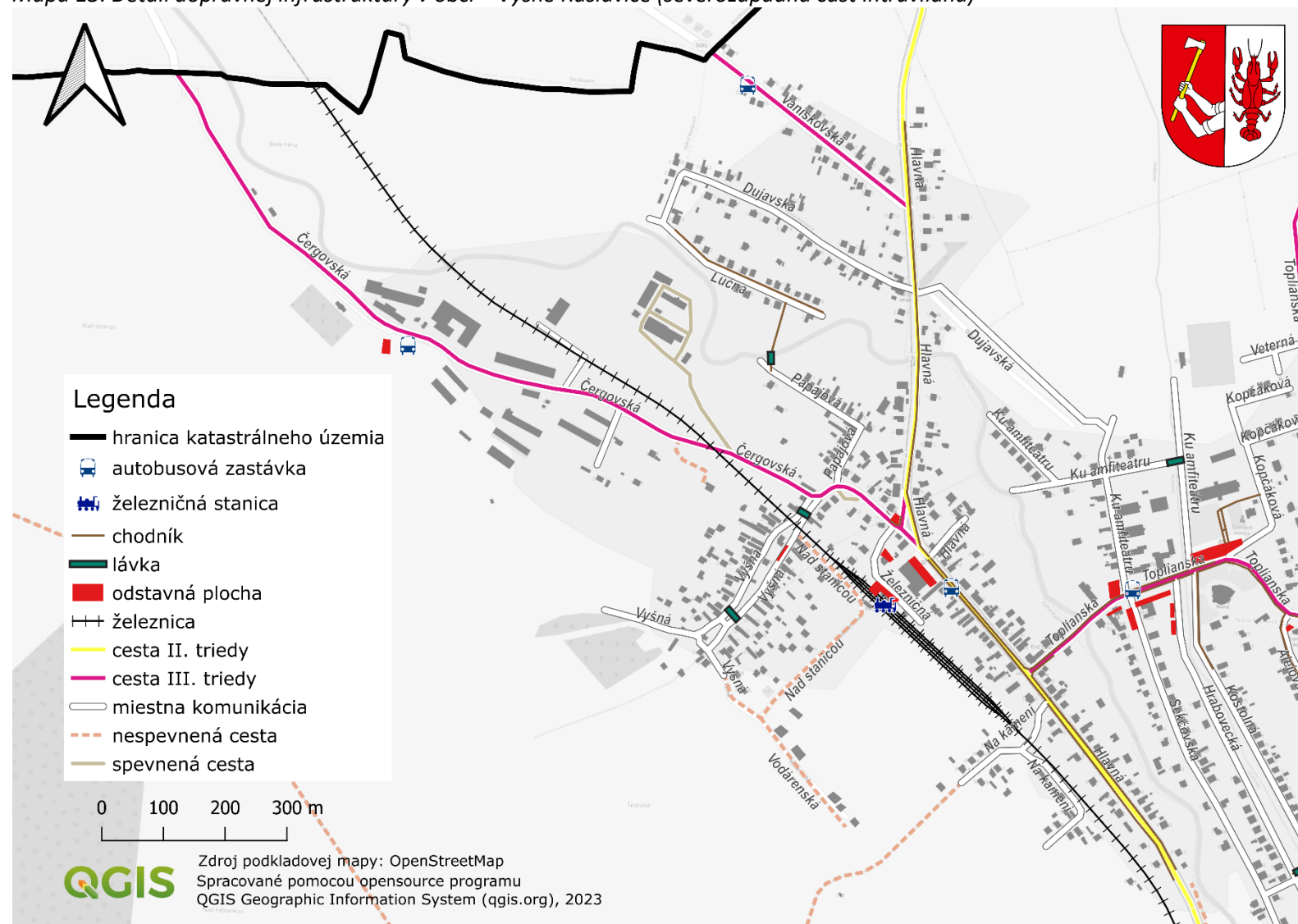
Mapa 12: Detail dopravnej infraštruktúry v obci – Nižné Raslavice (juhovýchodná časť intravilánu)

Zdroj: vlastné spracovanie

Mapa 13: Detail dopravnej infraštruktúry v obci – Vyšné Raslavice (severozápadná časť intravilánu)

Zdroj: vlastné spracovanie

Technická infraštruktúra

Vodovod a kanalizácia

Vodovodnú sieť má obec vybudovanú na výbornej úrovni – dostupná je takmer pre všetkých obyvateľov obce. Používa ju pritom cca 80 % obyvateľov jadra obce a cca 60 % Rómov v osade. V Raslaviciach je vybudovaný verejný vodovod, ktorý je dostupný pre všetkých obyvateľov v jadre obce, pričom 80 % z nich je naň aj pripojených (ostatných 20 % obyvateľov jadra obce používa vlastnú studňu). V osade má verejný vodovod vo svojom obydli zavedený cca 60 % obyvateľov, pričom dostupný je pre 95 % obyvateľov osady. Ostatní Rómovia používajú buď studňu (cca 30 % obyvateľov osady) alebo neštandardný zdroj vody (ARK 2019).

Aj kanalizačnú sieť má obec vybudovanú na výbornej úrovni – používajú ju takmer všetci obyvatelia jadra obce a 3/5 Rómov v osade. Verejná kanalizácia je dostupná pre 95 % obyvateľov v jadre obce, pričom 90 % z nich je na ňu aj pripojených (ostatných 10 % obyvateľov jadra obce používa vlastnú žumpu alebo domovú čističku odpadových vôd). V osade je verejná kanalizácia dostupná pre cca 80 % Rómov, pričom zhruba 60 % Rómov ju aj reálne využíva. Ostatní obyvatelia osady nepoužívajú splachovacie záchody (ARK 2019).

Potrebné je rozšírenie kapacity ČOV. Čistička odpadových vôd, nachádzajúca sa na južnom okraji intravilánu obce, si v záujme zabezpečenia kvalitného odvádzania a čistenia odpadových vôd pre všetkých obyvateľov obce vyžaduje rozšírenie svojej kapacity. V obci totižto prebieha pomerne masívna výstavba nových rodinných domov, pričom sa tiež budujú nové nájomné byty. Tieto skutočnosti vytvárajú zvýšené nároky na kapacitu ČOV.

Elektrická energia, plyn

Elektrická energia je dostupná kompletne v celej obci, pričom napojení sú všetci obyvatelia jadra obce a 3/4 Rómov v osade. Pripojenie na elektrickú sieť teda chýba najmä niektorým obydliam v osade. Verejným osvetlením je pokrytých 100 % územia obce.

Plyn využívajú takmer všetci obyvatelia jadra obce, avšak len 15 % Rómov v osade. Z hľadiska pripojenia na plyn je situácia medzi jadrom obce a osadou diametrálne odlišná. V jadre obce je prípojka na plyn k dispozícii pre všetkých obyvateľov, pričom takmer všetci (cca 98 %) z nich sú aj na plyn reálne pripojení. V tomto smere existuje predpoklad, že v súvislosti s masívnym rozvojom obnoviteľných zdrojov energie sa podiel obyvateľov využívajúcich na kúrenie plyn bude postupne znižovať (z dôvodu nárastu podielu OZE – napr. tepelných čerpadiel a pod.). Na druhej strane, v osade je pripojenie na rozvod plynu dostupné pre 90 % obyvateľov – avšak len 15 % obyvateľov osady je na plyn reálne pripojených. Až 85 % Rómov v osade kúri tuhými palivami (najmä drevom). Používanie pecí na tuhé palivo predstavuje pre obyvateľov žijúcich v osade problém najmä v dvoch rovinách: 1) znečisťovanie životného prostredia (vypúšťanie rôznych exhalátov pri spaľovaní nevysušeného dreva a pri spaľovaní rôznych materiálov – „všetkého čo zhorí“), 2) odlesňovanie, výruby drevín „načierno“ (nepovolené výruby drevín)⁸.

⁸ Pece na tuhé palivo sú (vo všeobecnosti) rómskou populáciou hojne využívané. Príčiny sú najmä ekonomického charakteru – nižšie obstarávacie náklady na takéto pece (v porovnaní s inými druhmi zdrojov tepla) a najmä nižšie „prevádzkové“ náklady (teda náklady na kúrenie – na drevo a rôzny iný materiál, ktorý sa v takýchto peciach zvykne spaľovať). Samozrejme, významnú úlohu zohrávajú aj technické podmienky – ak by sa napr. niektorá domácnosť rozhodla využívať iný zdroj tepla (napr. pripojiť sa na plyn), musí mať v prvom rade legálny príbytok so všetkými príslušnými povoleniami a súhlasmi na to, aby bolo vôbec možné plynovú prípojku zriadiť.

Hospodárska oblasť – sumarizácia

Hospodárska oblasť - sumarizácia:

Obec Raslavice z hľadiska makropolohovej atraktivity nemá výhodnú polohu – nachádza sa na severovýchodnom Slovensku, pomerne ďaleko od významnejších centier zamestnanosti, mimo rýchlostných cestných a železničných spojení. Z týchto dôvodov pravdepodobne nemá veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby, logistiky a pod.) s vyšším počtom nových pracovných miest.

Na druhej strane, mezopoloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrámi a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu (prítomnosť ktorej významne zvyšuje lokalizačný potenciál územia pre rôzne investície) je o niečo priaznivejšia – obec leží v dochádzkovej vzdialenosti do 30 minút od krajského mesta Prešov, kde sa nachádza aj výjazd na diaľnicu.

Najvýznamnejšími zamestnávateľmi priamo v obci Raslavice sú v súčasnosti firmy RAKY stav, Agro Raslavice a organizácie verejného sektora (školy a samotná obec, spolu so svojim obecným podnikom). Veľkým pozitívom v hospodárskej oblasti (v nadväznosti na zamestnávanie znevýhodnených UoZ) je aktivita samosprávy obce – v Raslaviciach funguje registrovaný sociálny podnik Obecné služby Raslavice s.r.o., r.s.p., venujúci sa širokej palete činností (najmä stavebnej činnosti, ale aj autodopravy, stravovacím službám a iným oblastiam). Podnik funguje dobre, realizuje viaceré zákazky a jeho ekonomické ukazovatele sú priaznivé. Svojou činnosťou teda napomáha aj riešeniu sociálnej situácie ohrozených skupín obyvateľov.

V katastri obce hospodári viacero subjektov poľnohospodárskej výroby. Z hľadiska priemyselnej výroby je najdôležitejším podnik RAKY stav, s.r.o., vyrábajúci najmä okná a dvere. Lokalizované sú tu viaceré prevádzky obchodov a služieb, pričom možno konštatovať, že lokálna ekonomika je v Raslaviciach pomerne rozvinutá (samozrejme, nie až natoľko, aby bolo možné priamo v obci zamestnať väčšinu obyvateľov Raslavíc). Odhadom cca 4/5 zamestnaných denne odchádza za prácou – najčastejšie do Prešova a Bardejova. Pomerne priaznivým momentom je skutočnosť, že ochota obyvateľov Raslavíc k samozamestnávaniu (ochota podnikáť prostredníctvom živnosti) je na priemernej úrovni (tzn., že obyvatelia si zdroj príjmov zabezpečujú aj vlastným podnikaním).

Miera nezamestnanosti v Raslaviciach je síce vyššia ako je priemer SR (aktuálne okolo cca 12 %), dosahuje však úroveň priemeru Prešovského kraja a je dokonca nižšia ako priemer okresu Bardejov. Nepriaznivé sú však parciálne štruktúry UoZ (podľa vzdelania, doby evidencie, KZAM). Až 3/5 UoZ má len základné vzdelanie, 57 % z celkového počtu UoZ je dlhodobo nezamestnaných a až 70 % UoZ nemá takmer žiadne zručnosti (ak doposiaľ pracovali, tak max. ako pomocní robotníci). To znamená, že takmer všetci UoZ, ktorí sú aktuálne v evidencii Úradu práce, sú nejakým spôsobom znevýhodnení (pričom niektorí UoZ sú znevýhodnení viacerými spôsobmi) – čo z nich vytvára veľmi ťažko zamestnateľné osoby.

V doprave má obec z aspektu napojenia na nadradenú cestnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) nevýhodnú polohu. Kvalita miestnych komunikácií je na nižšej úrovni, viaceré miestne komunikácie aj chodníky sú slabšej kvality. Dobudovať ostáva ešte niektoré novo vybudované úseky ulíc v nových lokalitách IBV. Navyše, v obci existujú niektoré problémy z hľadiska bezpečnosti premávky. V osade sú komunikácie pomerne kvalitné. Raslavice majú vynikajúce verejné autobusové spojenie s Prešovom a Bardejovom počas pracovných dní (čo je priaznivá skutočnosť pre dochádzku do práce a do škôl).

Sieť chodníkov pre peších je vybudovaná na veľmi dobrej úrovni – chodníky sa nachádzajú na všetkých miestach, kde sú z pohľadu bezpečnosti chodcov najviac potrebné (najmä pozdĺž hlavných komunikácií, na miestach, kadiaľ sa počas dňa presúvajú najväčšie skupiny obyvateľov). Ponad miestne toky je vybudovaných viacero lávok, ktoré významne skracujú dochádzkové vzdialenosti. Samostatné cyklistické chodníky sa v Raslaviciach nenachádzajú, obec však má pomerne veľký potenciál budovania takýchto chodníkov (leží na Kostrovej sieti cyklotrás PSK).

Technickú infraštruktúru má Raslavice vybudovanú na veľmi dobrej úrovni. Verejný vodovod používajú takmer všetci obyvatelia jadra obce a väčšia polovica Rómov v osade. Podobne, verejnú kanalizáciu používajú takmer všetci obyvatelia jadra obce a 3/5 Rómov v osade (ostatní obyvatelia osady nemajú prístup k splachovaciemu záchodu). Potrebné je rozšírenie kapacity ČOV. V osade sa na kúrenie používa takmer výlučne drevo, v jadre obce je to najmä plyn.

Kľúčové rozvojové výzvy:

- približne 4/5 nezamestnaných tvoria veľmi ťažko zamestnateľní UoZ – dlhodobo nezamestnaní, takmer žiadne vzdelanie, slabé alebo žiadne zručnosti, rôzne formy znevýhodnenia na trhu práce
- riešenie problémov v doprave (kvalita miestnych komunikácií a chodníkov, bezpečnosť v doprave)
- nedostupnosť splachovacieho záchoda u niektorých obyvateľov (cca 40 % Rómov v osade nepoužíva splachovací záchod).

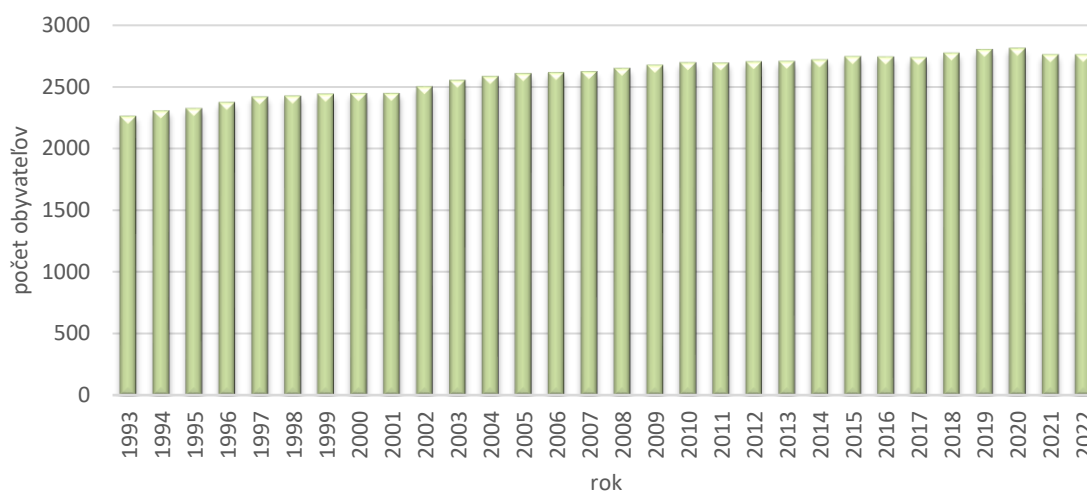
Sociálna oblasť

Demografická charakteristika

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Počet obyvateľov obce už od roku 1993 takmer nepretržite rastie (okrem drobných medziročných poklesov v rokoch 2011, 2016 a 2017 a jedného pomerne výrazného medziročného poklesu v roku 2021). Za takmer tri dekády sa počet obyvateľov zvýšil o 22 % (z 2 264 na 2 762).

Graf 11: Vývoj počtu obyvateľov obce Raslavice

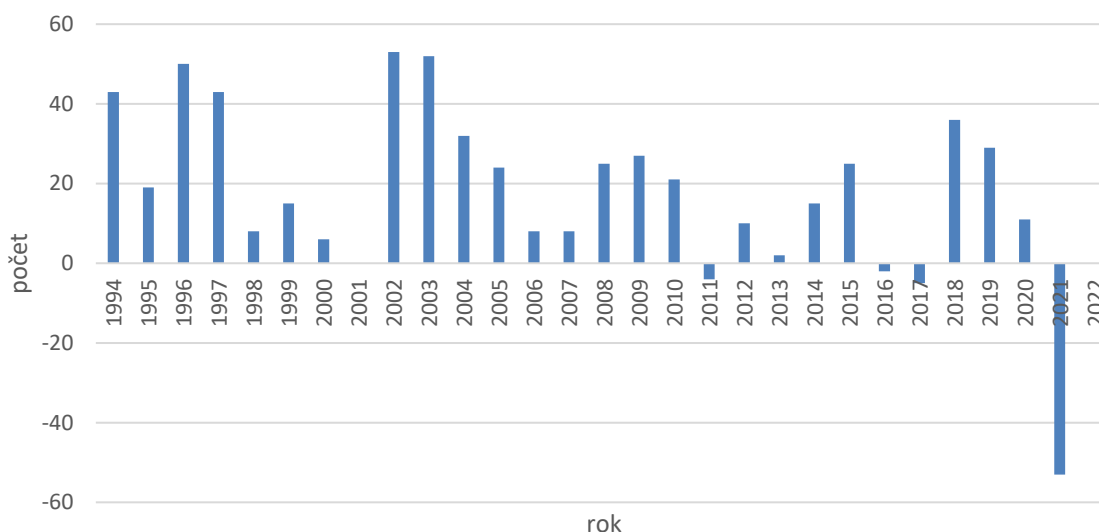

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Najvyššiu dynamiku rastu mala obec v 90. rokoch a potom v rokoch 2002 a 2003. Počnúc rokom 2020 sa však už dynamika rastu výraznejšie znížila, pričom v roku 2021 bol zaznamenaný výrazný pokles počtu obyvateľov a v roku 2022 sa tento počet nezmenil.

Graf 12: Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva

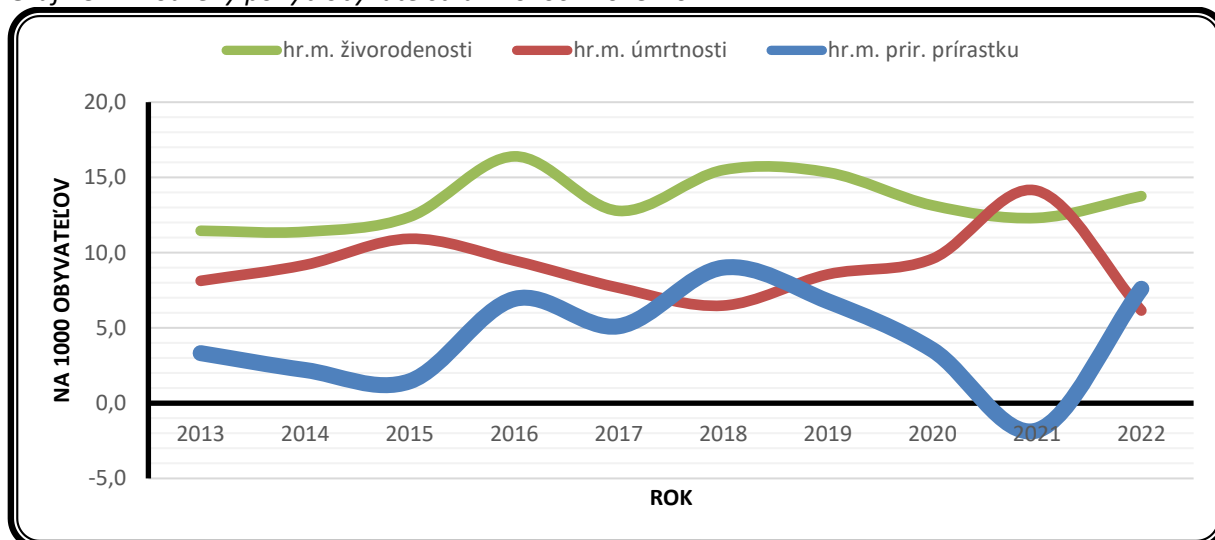
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Dôvodom dynamického rastu počtu obyvateľov je najmä výrazne kladná bilancia prirodzeného pohybu. Táto kladná bilancia je výsledkom kombinácie nadpriemerných hodnôt natality a podpriemerných hodnôt mortality, ktoré obec vykazuje. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za posledných 10 rokov bola v Raslaviciach 13,4 ‰. Pre porovnanie, v okrese Bardejov sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 11,5 ‰, v Prešovskom kraji 12,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni 9,5 ‰. Naproti tomu, priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery úmrtnosti za posledných 10 rokov bola v Raslaviciach relatívne nízka – len 9,0 ‰. V okrese Bardejov dosiahla hr. m. úmrtnosti v roku 2022 úroveň 10,0 ‰, v Prešovskom kraji 9,5 ‰ a v Slovenskej republike úroveň 11,0 ‰.

Prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov takmer každoročne rastie. Takmer každý rok bola bilancia prirodzeného pohybu kladná, záporná bola len v r. 2021. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -1,8 ‰ v spomínanom roku 2021 po 9,0 ‰ v roku 2018. Prirodzenými populačnými procesmi teda v obci dochádzalo k výraznému prírastku počtu obyvateľov.

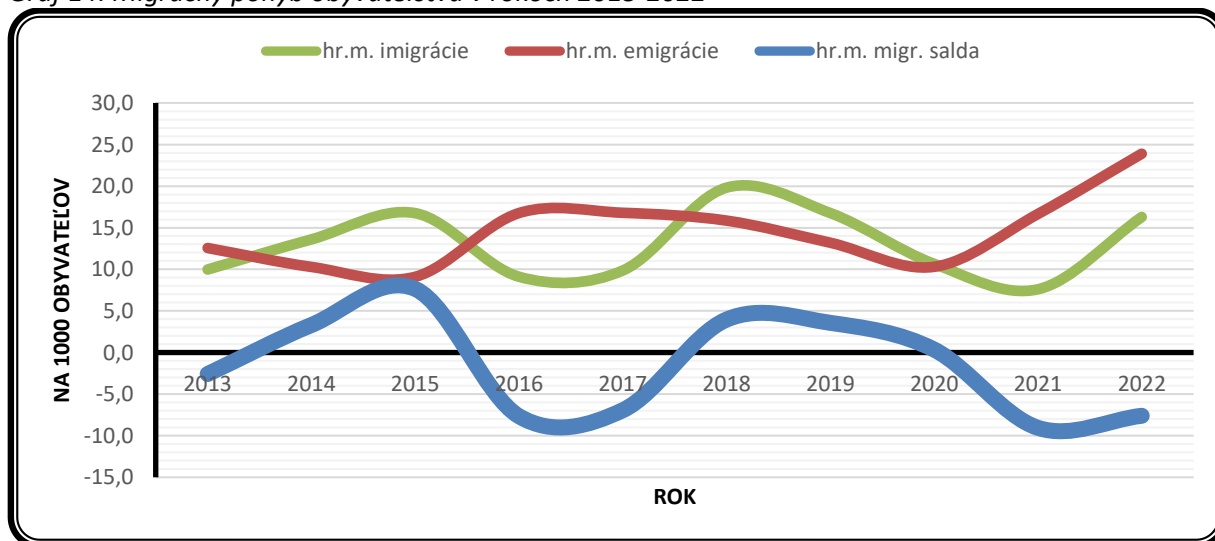
Graf 13: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v obci pozitívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 13,0 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 36,0 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 14,5 ‰ (v priemere 40,1 vysťahovaných osôb ročne). Výsledkom hore uvedených procesov bol nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -25 osôb v roku 2021 po +21 osôb v roku 2015. Kladné migračné saldo obec zaznamenala 5x a rovnako 5x bolo migračné saldo záporné. Keďže však migračné úbytky boli vyššie ako migračné prírastky, celkovo obec vykazuje negatívnu bilanciu migračného salda za ostatných 10 rokov. Z aspektu migrácie v nej teda prebiehajú prevažne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je nepriaznivý.

Graf 14: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

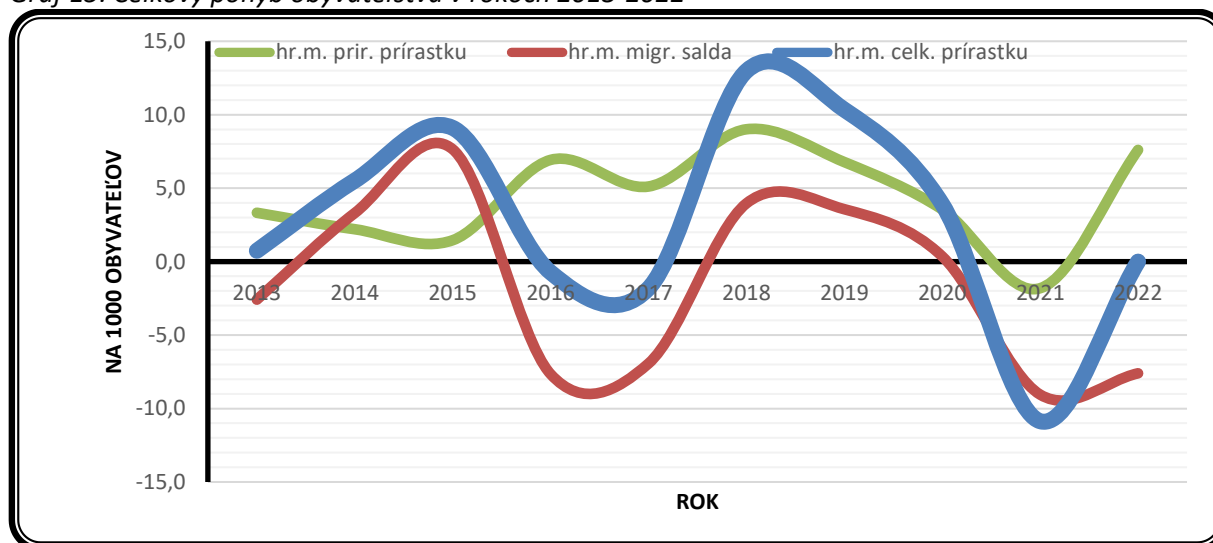

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Vývoj počtosti obyvateľstva v obci Raslavice možno hodnotiť pozitívne. Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia kladné hodnoty (viac ľudí sa v týchto rokoch narodilo ako zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine rástol. Naproti tomu, hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou záporné hodnoty, znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z obce v danom roku vysťahovalo ako sa do nej prisťahovalo). Obec v ostatných 10 rokoch 6x zaznamenala celkový prírastok obyvateľstva, v roku 2022 bola bilancia vyrovnaná a negatívnu bilanciu zaznamenala len 3x. Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový prírastok obyvateľov obce Raslavice. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť mierne pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska rastie).

Graf 15: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Sumárny prehľad charakteristík stavu a pohybu obyvateľstva obce za posledných 10 rokov poskytuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 14: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Raslavíc

Ukazovateľ / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvateľov (k 31.12.)	2706	2721	2746	2744	2739	2775	2804	2815	2762	2762
Živonarodení	31	31	34	45	35	43	43	37	34	38
Zomrelí	22	25	30	26	21	18	24	27	39	17
Bilancia prirodzeného pohybu	9	6	4	19	14	25	19	10	-5	21
Prisťahovaní	27	37	46	25	27	55	47	30	21	45
Vysťahovaní	34	28	25	46	46	44	37	29	46	66
Migračné saldo	-7	9	21	-21	-19	11	10	1	-25	-21
Bilancia celkového pohybu	2	15	25	-2	-5	36	29	11	-30	0

Hr.m. živorodenosti (‰)	11,5	11,4	12,4	16,4	12,8	15,5	15,3	13,1	12,3	13,8
Hr.m. úmrtnosti (‰)	8,1	9,2	10,9	9,5	7,7	6,5	8,6	9,6	14,1	6,2
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	3,3	2,2	1,5	6,9	5,1	9,0	6,8	3,6	-1,8	7,6
Hr.m. imigrácie (‰)	10,0	13,6	16,8	9,1	9,9	19,8	16,8	10,7	7,6	16,3
Hr.m. emigrácie (‰)	12,6	10,3	9,1	16,8	16,8	15,9	13,2	10,3	16,7	23,9
Hr.m. migračného salda (‰)	-2,6	3,3	7,6	-7,7	-6,9	4,0	3,6	0,4	-9,1	-7,6
Hr.m. celkového prírastku (‰)	0,7	5,5	9,1	-0,7	-1,8	13,0	10,3	3,9	-10,9	0,0

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

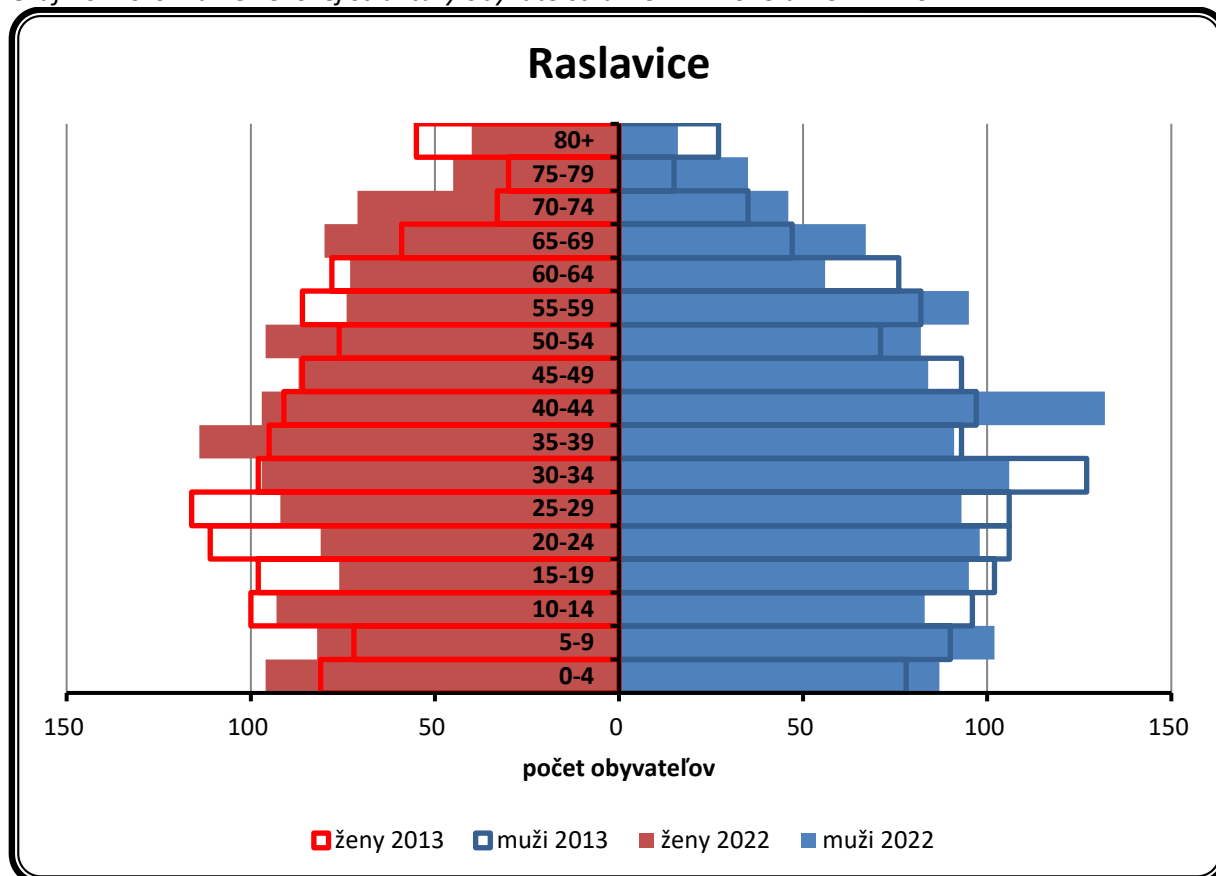
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Početnosť obyvateľov v jednotlivých vekových kategóriách znázorňuje veková pyramída. Pomocou vekovej pyramídy možno k určitému dátumu graficky znázorniť zastúpenie jednotlivých vekových kategórií populácie, rozdelených na mužov a ženy. Na základe tvaru vekovej pyramídy možno skonštatovať, aký typ populácie sa v obci v danom konkrétnom čase nachádza – či progresívny, stacionárny alebo regresívny.

Veková pyramída obyvateľstva Raslavíc ukazuje, že **v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza prechodný typ medzi regresívnym a stacionárnym typom populácie**, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) sa približuje k početnosti poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 543 k 876 k 31.12.2022). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Raslavíc majú vekové skupiny (podľa poradia) 40-44 ročných (229 obyvateľov), 35-39 ročných (205) a 30-34 ročných (203 obyvateľov). K 31.12.2022 tu spomedzi 2 762 obyvateľov žilo 543 detí do 14 rokov a 400 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 2 762 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 1 368 mužov a 1 394 žien. V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) pozvoľna rásť, až stagnovať.

Graf 16: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2013 a k 31.12.2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Aj obyvateľstvo Raslavíc starne, avšak trochu pomalšie ako priemer SR. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva obce sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 36,57 na 37,92 rokov. To znamená, že v obci sa priemerný vek za ostatných 10 rokov zvýšil „len“ o 1,35 roka, zatiaľ čo v SR to bolo až o 2,02 roka. V porovnaní so Slovenskou republikou žije v obci trochu mladšie obyvateľstvo, nakoľko priemerný vek v Raslaviciach v roku 2022 bol takmer 38 rokov, pričom v SR to bolo až cca 41 a pol roka.

Počet seniorov na 100 detí vo veku do 14 rokov sa v obci zvyšuje (čo je negatívny trend), avšak oveľa pomalším tempom, ako v SR. Index starnutia obyvateľstva obce Raslavice, ktorý vyjadruje pomer poproduktívneho obyvateľstva k predproduktívnemu, dosiahol v roku 2022 hodnotu 73,7. To znamená, že na 100 detí do 14 rokov pripadá v obci cca 74 osôb v poproduktívnom veku (kým v roku 2013 to bolo len cca 58 osôb). V prípade SR však index starnutia v roku 2022 dosiahol hodnotu až 111,0. Je teda nutné skonštatovať, že hoci je v obci vývoj negatívny, nie je ani zďaleka taký negatívny, ako je tomu v rámci priemeru SR.

Tabuľka 15: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva

Ukazovateľ	Územie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Priemerný vek (rok)	Raslavi ce	36,57	36,70	36,71	36,85	37,22	37,26	37,32	37,43	37,53	37,92
	SR	39,60	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62
Mediánový vek (rok)	Raslavi ce	34,5	34,8	35,0	35,0	35,6	36,0	36,1	36,5	37,0	37,6
	SR	38,6	39,0	39,4	39,8	40,2	40,6	41,0	41,4	41,8	42,2
Index starnutia	Raslavi ce	58,2	59,8	60,6	63,9	68,2	69,0	67,0	70,0	69,8	73,7
	SR	88,3	91,2	94,2	97,0	99,4	101,9	104,8	107,3	108,3	111,0

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Z hľadiska produktivity možno obyvateľstvo rozdeliť do 3 základných skupín: na predproduktívne obyvateľstvo (0 – 14 rokov), produktívne obyvateľstvo (15 – 64 rokov) a poproduktívne obyvateľstvo (65+ rokov). Zvyšovanie, resp. znižovanie počtu obyvateľov v niektorej z týchto 3 skupín môže spravidla pre obec naznačovať budúce potreby obyvateľstva v sociálnej oblasti, ktorým bude samospráva čeliť – napr. nárast počtu obyvateľov predproduktívnej kategórie obyčajne znamená zvyšovanie dopytu po detských ihriskách, zvýšenie nárokov na kapacity MŠ a ZŠ a pod. Zvyšovanie počtu občanov v produktívnom veku môže samospráve napríklad napovedať, že bude existovať zvýšený dopyt po bývaní alebo službách. Podobne, rast počtu obyvateľov v poproduktívnej kategórii môže naznačovať budúcu potrebu poskytovania opatrovateľskej služby alebo zvýšené nároky samosprávy na prácu so seniorami (napr. organizácia rôznych podujatí pre seniorov, zriadenie klubu dôchodcov a pod.).

Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva obce Raslavice sa za ostatných 10 rokov zhoršila, avšak nie tak výrazne, ako priemer SR. V porovnaní s rokom 2013 klesol v roku 2022 podiel produktívnej zložky obyvateľstva (zo 69,8 % na 65,9 %). Zároveň sa mierne zvýšil podiel predproduktívnej zložky (z 19,1 % na 19,7 %), čo je však nepriaznivé, oveľa viac sa zvýšil podiel poproduktívnej zložky obyvateľstva (z 11,1 % na 14,5 %). Kým podiel predproduktívnej zložky sa v Raslaviciach zvýšil o 15 %, podiel poproduktívnej zložky sa zvýšil až o 33 %. Je však nutné skonštatovať, že oproti priemeru SR je skladba vekovej štruktúry v obci Raslavice o niečo priaznivejšia. Navyše, aj to zhoršenie vekovej štruktúry, ktoré v obci za ostatných 10 rokov možno pozorovať, bolo miernejšie ako v prípade SR.

V obci možno očakávať výraznejší nárast dopytu po sociálnych službách pre seniorov. Na základe vývoja počtu a podielu obyvateľov v seniorskom veku (65+), ako aj aktuálnej vekovej štruktúry obyvateľstva obce možno konštatovať, že v najbližších rokoch možno očakávať postupný nárast dopytu po sociálnych službách, zameraných na túto cieľovú skupinu obyvateľov.

Tabuľka 16: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín

Ukazo- vateľ	Územie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
4 roky alebo menej (počet)	Raslavi- ce	159	159	170	177	177	194	201	202	185	183
65 rokov alebo viac (počet)	Raslavi- ce	301	309	312	329	347	363	361	381	376	400
Predprodu- ktívny vek (%)	Raslavi- ce	19,1	19,0	18,8	18,8	18,6	19,0	19,2	19,3	19,5	19,7
	SR	15,3	15,3	15,3	145,5	15,6	15,7	15,8	15,9	16,1	16,1
Produktív- ny vek (%)	Raslavi- ce	69,8	69,6	69,9	69,2	68,8	68,0	67,9	67,1	66,9	65,9
	SR	71,1	70,7	70,2	69,6	68,9	68,2	67,6	67,0	66,6	66,1
Poprodukt- ívny vek (%)	Raslavi- ce	11,1	11,4	11,4	12,0	12,7	13,1	12,9	13,5	13,6	14,5
	SR	13,5	14,0	14,5	15,0	15,5	16,0	16,6	17,1	17,4	17,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesijná štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Raslavič bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 pomerne homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 97,6 % obyvateľov (2 726 z 2 792 osôb). Vyššie zastúpenie mala aj rómska (40 obyvateľov) národnosť.

Tabuľka 17: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	2 726	97,6
rómska	40	1,4
rusínska	2	0,1
česká	3	0,1
ukrajinská	1	0,0
vietnamská	1	0,0
rumunská	1	0,0
albánska	5	0,2
talianka	1	0,0
iná	1	0,0
nezistená	11	0,4
SPOLU	2 792	100,0

Zdroj: SODB 2021

Údaje o národnostnej štruktúre obyvateľstva, získané z SODB 2021, sú však výrazne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Reálnejší obraz o celkovom počte Rómov v obci poskytujú údaje z Atlasov rómskych komunít (ARK) 2004, 2013 a 2019.

Podľa ARK 2019 žilo v obci Raslavice v tom čase 438 Rómov, ktorí predstavovali cca 16,0 % zastúpenie z celkového počtu 2 746 obyvateľov obce. Podiel obyvateľov rómskej národnosti sa v obci pomaly zvyšuje. V súčasnosti (leto 2023) žije v obci podľa odhadu obecného úradu cca 480 Rómov.

Tabuľka 18: Rómske obyvateľstvo v obci Raslavice podľa rôznych zdrojov

	Celkový počet obyvateľov obce podľa ARK	Počet obyvateľov „nerómskeho“ pôvodu	Počet Rómov	Podiel Rómov (%)
ARK 2004	2 477	2 160	317	12,8
ARK 2013	2 684	2 292	392	14,6
ARK 2019	2 746	2 308	438	16,0

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ARK 2004, 2013 a 2019

V konfesionalnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie s 86,5 % obyvateľov (2 416 z 2 792 obyvateľov), vyššie zastúpenie mala aj Evanjelická cirkev augsburského vyznania (7,0 %; 195 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 3,6 % obyvateľov obce (100 osôb) a u 0,4 % obyvateľov (10 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 19: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	100	3,6
Rímskokatolícka cirkev	2 416	86,5
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	195	7,0
Gréckokatolícka cirkev	55	2,0
Pravoslávna cirkev	3	0,1
Evanjelická cirkev metodistická	1	0,0
Kresťanské zbory	3	0,1
Apoštolská cirkev	1	0,0
budhizmus	1	0,0
ad hoc hnutia	7	0,3
nezistené	10	0,4
SPOLU	2 792	100,0

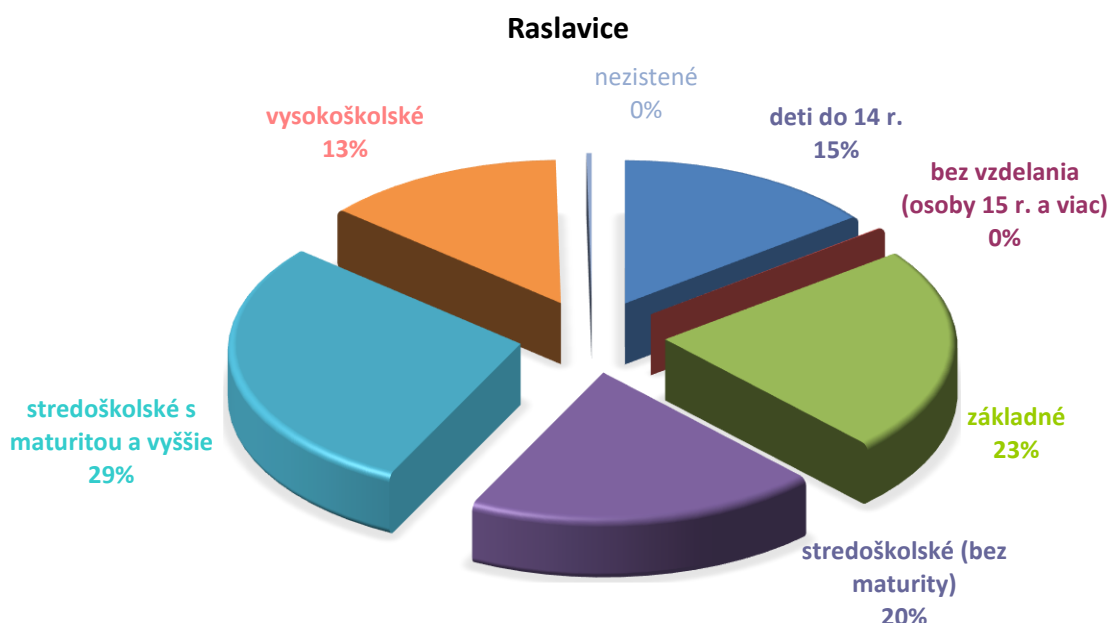
Zdroj: SODB 2021

Vzdelanostná štruktúra a školstvo

Podľa výsledkov SODB 2021 malo v tom čase (k 1.1.2021) až 23 % obyvateľov obce ako najvyššie ukončené vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 20 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 29 % obyvateľov Raslavič. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 13 % obyvateľov obce.

Graf 17: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Podmienky v rámci predprimárneho a primárneho vzdelávania sú v obci na veľmi dobrej úrovni.

V obci sa nachádzajú dve materské školy, základná škola, pozostávajúca z viacerých organizačných zložiek (ZŠ, ŠJ, ŠKD, CVČ) a základná umelecká škola. Zriaďovateľom všetkých škôl je obec Raslavice. Materské školy fungujú z organizačného hľadiska ako neprávne subjekty, základná škola so svojimi organizačnými zložkami má zriadenú právnu subjektivitu. Školy a školské zariadenia sú lokalizované v súvislom areáli v centre obce (okrem MŠ na ul. Alejová, ktorá sídli samostatne, neďaleko centra; pri tejto MŠ je zriadená výdajná školská jedáleň a v exteriérových priestoroch aj detské ihrisko). Súčasťou školského areálu v centre obce sú okrem vyššie spomenutých škôl a školských zariadení aj detské ihrisko a telocvičňa. Budova telocvične je v horšom stavebno-technickom stave, potrebná je jej rekonštrukcia.

Kapacita ZŠ je naplnená a je potrebné ju rozšíriť. Základnú školu v šk. roku 2022/2023 navštevovalo až 435 žiakov. Pre takýto počet žiakov je kapacita školy nedostatočná. Navyše, demografický vývoj v obci poukazuje na skutočnosť, že počet žiakov v ZŠ v nasledujúcich rokoch by sa mal pohybovať zhruba na podobnej, príp. mierne vyššej úrovni⁹. Výchovno-vzdelávací proces v ZŠ zabezpečovalo v šk. roku 2022/2023 až 37 učiteľov a 8 pedagogických asistentov.

Popri základnej škole sú zriadené (ako organizačné zložky) aj školský klub detí a centrum voľného času. V týchto školských zariadeniach majú žiaci ZŠ možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity. CVČ v šk. roku 2022/2023 navštevovalo až 424 žiakov.

Obyvatelia Raslavíc (deti, žiaci, študenti, mladí dospelí) môžu priamo v obci študovať aj v základnej umeleckej škole, jej priestory sú však nevyhovujúce. Ako už bolo spomenuté, v školskom areáli sídli aj základná umelecká škola. V šk. roku 2022/2023 navštevovalo ZUŠ 386 žiakov, pričom títo mali k dispozícii 4 odbory: hudobný, výtvarný, tanečný a literárno-dramatický. Priestory ZUŠ sú však kapacitne poddimenzované, potrebné je zabezpečiť vyššiu kapacitu a vhodné je taktiež zriadiť koncertnú sálu. Problémovou je taktiež kanalizácia v školskom areáli, ktorá je v havarijnom stave a ktorá negatívne ovplyvňuje najmä prevádzku ZUŠ.

⁹ Na konci júla 2023 predstavitelia ZŠ predpokladajú, že v šk. roku 2023/2024 bude ZŠ navštevovať cca 470 žiakov

Tabuľka 20: Vývoj počtu detí/žiakov v školách v obci Raslavice

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
MŠ (Alejová + Toplianska spolu)	69	85	84	99	104	104	108	96	103	107
Základná škola	471	436	439	441	436	416	405	405	403	435
Základná umelecká škola	272	237	320	365	387	387	384	384	358	386

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, CVTI SR, vlastné spracovanie

Výrazným problémom obce je najmä záškoláctvo. Len za posledných 5 rokov riešila samospráva obce až 80 prípadov záškoláctva v ZŠ (+ ďalších 50 prípadov v MŠ). To je veľmi vysoký počet, poukazujúci na skutočnosť, že tento problém je v obci rozšírený. Záškoláctvo pritom predstavuje problém tak pre samotného žiaka (takýto žiak sa v podstate len veľmi slabo alebo vôbec nepripravuje na svoj ďalší život a je potom preňho spravidla náročnejšie uplatniť sa v živote – avšak v školskom veku si túto skutočnosť spravidla neuvedomuje), ako aj pre spoločnosť (sankcie pre rodičov; potreba vynakladania zdrojov zo strany spoločnosti na riešenie záškoláctva a pod.).

V roku 2022 sa žiadne prípady záškoláctva nevyskytli (avšak dôvodom bola najmä pandémia COVID-19 a legislatívna zmena ohľadom ospravedlňovania žiakov). Kým všetkých 80 prípadov záškoláctva bolo evidovaných v rokoch 2018-2021, v roku 2022 sa už žiadny takýto prípad nevyskytol. Vysvetlením tohto javu je pandémia COVID-19, počas ktorej nastala v SR legislatívna zmena ohľadom ospravedlňovania neprítomnosti žiakov na vyučovaní v ZŠ – rodičia totižto dostali zo zákona kompetenciu ospravedlniť žiaka z vyučovania na 5 dní (bez potreby návštevy lekára a vyžiadania ospravedlnenky od neho), pričom postačovalo, aby žiak po týchto 5 dňoch prišiel do školy len na 1 deň a zase mohol ďalších 5 dní "ostať" doma na základe ospravedlnenky od rodiča. Hoci plne rozumieme dôvodom takejto legislatívnej zmeny zo strany zákonodarcu (najmä odbremeníť lekárov od administratívnej agendy a zabrániť šíreniu nákazy COVID-19), celkovo ju pre vývoj a vzdelávanie detí a žiakov hodnotíme ako veľmi zlú – pretože tento inštitút ospravedlňovania neprítomnosti žiakov rodičmi bol vo veľkej miere zneužívaný¹⁰. Samozrejme, takáto možnosť rodičov zákonite vyústila do výrazne nižšieho počtu neospravedlnených hodín¹¹.

Tabuľka 21: Počet riešených priestupkov záškoláctva v období 2018-2022

Priestupok	2018	2019	2020	2021	2022	Spolu
ZÁŠKOLÁCTVO						
§ 37 ods. 1 zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve (zanedbávanie starostlivosti o povinnú šk. dochádzku)	25	13	9	33 (28*)	0 (22*)	80 (50*)

* Údaj za materskú školu; v prípade MŠ sa takéto prípady evidujú ako nedbalá dochádzka

Zdroj: Obecný úrad Raslavice

¹⁰ A obzvlášť negatívne hodnotíme skutočnosť, že v SR už dávno boli zrušené protipandemické opatrenia, avšak možnosť ospravedlňovať neprítomnosť žiakov na 5 dní ostala pre rodičov zachovaná.

¹¹ Počas celého školského roka 2022/2023 túto možnosť rodičia ešte stále mali.

Obec sa prostredníctvom svojho sociálneho podniku zapája aj do projektov duálneho vzdelávania. Registrovaný sociálny podnik Obecné služby Raslavice, s.r.o., r.s.p., je zapojený do systému duálneho vzdelávania. Duálne vzdelávanie predstavuje spojenie praktického vyučovania u zamestnávateľa s teoretickým vzdelávaním v odbornej škole. Odbornou školou, na ktorej sa realizuje teoretické vyučovanie, je Spojená škola Štefánikova v Bardejove. Študenti tejto školy absolvujú praktické vyučovanie u zamestnávateľa, ktorým sú Obecné služby Raslavice, a to v odboroch murár, stavebná výroba a praktická žena.

Sociálna infraštruktúra

Domový a bytový fond

Charakteristika domového a bytového fondu v Raslaviciach je pomerne dobrá. Podľa oficiálnych výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) sa v tom čase (k 1.1.2021) v obci nachádzalo spolu 611 domov, v ktorých bolo 655 bytov. V priemere za celú obec tak na 1 byt pripadalo 4,3 obyvateľa. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (588 domov; 96,2 %). Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 435 domov (71,2 %), žiadnu vodovodnú prípojku nemalo 20 domov (3,3 %). Pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť malo 499 domov (81,7 %), pričom 33 domov (5,4 %) bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička). V obci sa nachádzajú najmä veľmi veľké byty (s 5 a viac obytnými miestnosťami). V obci sa nachádza aj 11 bytových domov.

Tabuľka 22: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	588	96,2
bytový dom	11	1,8
polyfunkčná budova	0	0,0
ostatné budovy na bývanie	2	0,3
neskolaudovaný rodinný dom	2	0,3
núdzový objekt, neurčený na bývanie	0	0,0
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	3	0,5
ostatné	5	0,8
nezistený	0	0,0
SPOLU	611	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 23: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	435	147	0	5	20	4	611
Podiel (%)	71,2	24,1	0,0	0,8	3,3	0,7	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 24: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	71	499	6	33	2	611
Podiel (%)	11,6	81,7	1,0	5,4	0,3	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 25: Byty podľa obytných miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnos- ti	3 obytné miestnos- ti	4 obytné miestnos- ti	5 a viac obytných miestnos- tí	nezistené	Spolu
Počet bytov	8	40	101	140	364	2	655
Podiel (%)	1,2	6,1	15,4	21,4	55,6	0,3	100,0

Zdroj: SODB 2021

Aj v súčasnosti sa v Raslaviciach výrazne stavia, k čomu výraznou mierou prispieva najmä samotná obec. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, väčšina domov v obci bola postavená počas socializmu. No aj po roku 2000 sa obec naďalej významne rozširuje a pribúda v nej množstvo nových rodinných domov. Kým v prvej dekáde nového tisícročia sa v obci vybudovalo 31 nových domov, v druhej dekáde ich bolo dokonca až 57. Navyše, aj v čase spracovania tohto PHSR sa v Raslaviciach pripravujú nové lokality IBV pre výstavbu rodinných domov (napr. na uliciach Široká, Hájová, Slnecná, Lopúchovská). Viacero domov je už na týchto uliciach vybudovaných. Pozitívnym momentom je, že nové lokality IBV pripravuje samotná obec, a to najmä prostredníctvom Obecného podniku Raslavice.

Tabuľka 26: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919- 1945	1946- 1960	1961- 1980	1981- 2000	2001- 2010	2011- 2015	2016 a neskôr	nezistené	Spolu
Počet domov	6	30	96	242	147	31	33	24	2	611
Podiel (%)	1,0	4,9	15,7	39,6	24,1	5,1	5,4	3,9	0,3	100,0

Zdroj: SODB 2021

Samospráva obce okrem IBV rozvíja aj hromadnú bytovú výstavbu (HBV) – prostredníctvom výstavby nájomných bytov, o ktoré je neustále veľký záujem. Napriek tomu, že obec už teraz vlastní 17 nájomných bytov, dopyt po nájomnom bývaní je stále vysoký. Z tohto dôvodu aktuálne v Raslaviciach prebieha výstavba dvoch bytových domov s ďalšími 16 nájomnými bytmi (2x8) na ul. Lopúchovskej. Výhľadovo je v pláne výstavba ďalších nájomných bytov.

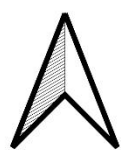
Vnútna štruktúra intravilánu obce je z hľadiska charakteristík domového a bytového fondu, ako aj z hľadiska rozmiestnenia rómskeho obyvateľstva mierne diferencovaná. Všetky vyššie v tabuľkách uvedené údaje, pochádzajúce z SODB 2021, predstavujú sumárne údaje za celú obec. V Raslaviciach však žije komunita Rómov, ktorá tvorí necelú 1/5 celkového počtu obyvateľov obce. Rómske obyvateľstvo¹² sa pritom v porovnaní s nerómskou populáciou vyznačuje veľmi špecifickými demografickými, sociálnymi, socioekonomickými (a inými) znakmi.

Návrh

¹² Myslí sa tu rómske obyvateľstvo vo všeobecnosti, nielen v obci Raslavice.

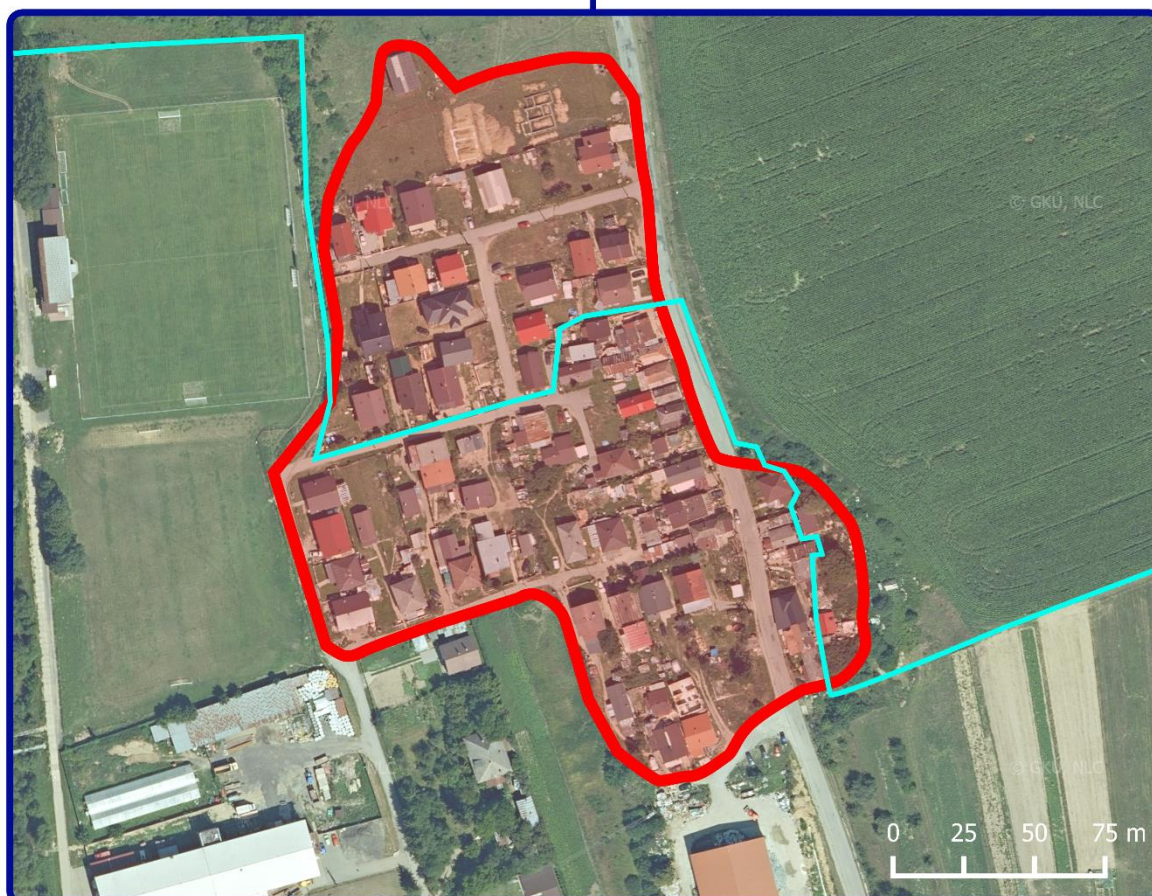
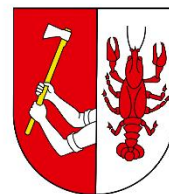
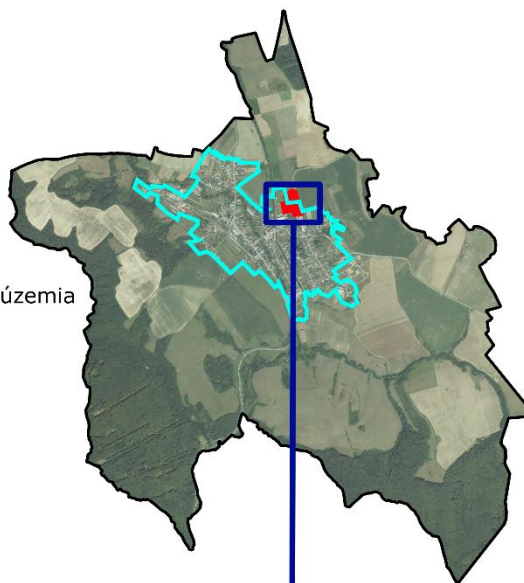
Mapa 14: Lokalizácia rómskej osady v Raslaviciach

Legenda

- hranica katastrálneho územia
- hranica intravilánu
- rómska osada

0 0,75 1,5 2,25 km

Zdroj podkladovej mapy: ZBGIS

Spracované pomocou opensource programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

Zdroj: vlastné spracovanie

V Raslaviciach aktuálne žije cca 480 Rómov¹³, pričom takmer všetci žijú v osade (okrem jednej rodiny, žijúcej v rodinnom dome v jadre obce a 1 rodiny, žijúcej v obecnom nájomnom byte). Ako ukazuje predchádzajúca mapa, rómska osada sa nachádza na severovýchodnom okraji obce, v susedstve športového areálu. Rómske obydlia sú sústredené pozdĺž troch ulíc – Toplianskej, Veternej a Kopčákovej. Osada predstavuje etnicky homogénny celok, v ktorom žijú výlučne Rómovia.

Kvalitatívna charakteristika rómskych obydľí je relatívne dobrá¹⁴. Na porovnanie kvalitatívnej úrovne bývania sa používajú rôzne ukazovatele (napr. obložnosť bytu, vybavenosť bytu a domu, počet osôb na 1 miestnosť, počet m² obytnej plochy na 1 osobu a iné), majúce výrazný vplyv na kvalitu života obyvateľov. Ako bolo už skôr spomenuté, za celú obec Raslavice pripadalo v priemere 4,3 obyvateľa na 1 byt. V rómskej osade, kde aktuálne žije cca 480 obyvateľov žijúcich v 104 obydliach (údaj z ARK 2019), pripadá „len“ 4,6 obyvateľa na 1 byt, čo predstavuje relatívne nízku obložnosť.

Všetky inžinierske siete sú v osade dostupné a väčšina obyvateľov osady je na nich aj pripojená. Pozitívnym momentom je skutočnosť, že z viac ako 100 obydľí v osade cca 60 % predstavujú riadne skolaudované murované rodinné domy. Tým pádom sa obyvatelia žijúci v týchto skolaudovaných RD môžu legálne napojiť na všetky existujúce inžinierske siete, ktoré sú v osade dostupné. Väčšia polovica obyvateľov osady (60 %) verejný vodovod a verejnú kanalizáciu aj reálne využíva. Z hľadiska prístupu k pitnej vode používajú ostatní obyvatelia osady vlastné studne. Prístup k splachovaciemu záchodu nemá cca 40 % obyvateľov osady. Hoci celková kvalita domového fondu v osade (stavebno-technický stav domov, napojenie na inžinierske siete, hygienické podmienky a pod.) je nižšia ako je kvalita domov v jadre obce, z dôvodu existencie murovaných obydľí nie sú podmienky bývania v osade až tak extrémne zlé, ako je tomu v niektorých „klasických“ osadách v iných obciach na Slovensku (s rôznymi chatrčami, unimobunkami a pod.).

Čiastočné riešenie bytovej otázky príslušníkov MRK prostredníctvom svojpomocnej výstavby nateraz nefunguje. Obec Raslavice sa zapojila do realizácie projektu svojpomocnej výstavby domov. Na tomto projekte obec spolupracuje s neziskovou organizáciou DOM.ov, n.o., ktorá sa zameriava práve na takéto programy svojpomocnej výstavby. Podstatou tohto projektu je, že najprv si príslušníci MRK šetria vlastné financie a keď majú našetrený dostatočný objem, môžu si postaviť vlastné rodinné domy. Nezisková organizácia takýmto rodinám pri výstavbe pomáha – zabezpečuje im projektovú dokumentáciu, nápomocná je aj pri vybavovaní všetkých príslušných stanovísk a povolení. Samotnú výstavbu domov si však realizujú rodiny vo vlastnej réžii. V rámci tohto projektu sa realizovali prvé kroky – jednotlivé rodiny si začali vykupovať pozemky. Projekt sa však zasekol a nemôže pokračovať ďalej, nakoľko jeho realizácii bránia viaceré legislatívne obmedzenia (je potrebné vyriešiť prístup k jednotlivým domom, nakoľko podľa aktuálnej situácie by mal byť tento priamo na hlavnú cestu, čo je problematické z pohľadu získania príslušných povolení orgánov na úseku cestnej premávky; pozemky sa nachádzajú v extraviláne obce, čo taktiež sťažuje získavanie povolení a pod.).

Občianska vybavenosť

Občianska vybavenosť v Raslaviciach je na výbornej úrovni. Väčšina budov a zariadení v rámci občianskej vybavenosti je situovaných najmä v centrálnej časti intravilánu (pozdĺž ulíc Hlavná a Toplianska), ktorá bola revitalizovaná a je veľmi dobre udržiavaná (z hľadiska čistoty, kosenia, starostlivosti o zeleň a pod.). V tejto centrálnej časti sa nachádza budova obecného úradu s poštou, kultúrny dom, obecná knižnica, zdravotné stredisko, lekáreň, stanica DHZ a stanica HaZZ, stanica rýchlej zdravotníckej pomoci, policajná stanica, materská škola (druhá materská škola je situovaná v južnej časti intravilánu), ZŠ so ZUŠ a vonkajšie športoviská. V severovýchodnej časti intravilánu sa nachádza aj amfiteáter a futbalový štadión s krytou tribúnou a šatňami. Dom smútku je lokalizovaný v západnej časti intravilánu. V obci sa nachádza až 5 pohrebísk. Jedno pohrebisko sa nachádza na ul.

¹³ Aktuálny odhad obecného úradu v čase spracovania tohto PHSR

¹⁴ V porovnaní s „klasickými“ osadami s chatrčami, ako ich poznáme z množstva iných lokalít na Slovensku

Vyšná (na tomto pohrebisku sa však pochováva už len do existujúcich hrobov, nové hroby sa už nevytvárajú), jedno v časti Nižné Raslavice (jeho kapacita je však už takmer naplnená, je vhodné kapacitu tohto pohrebiska rozšíriť) a jedno pohrebisko sa nachádza vo Vyšných Raslaviciach (kapacita tohto pohrebiska je dostatočná, pri pohrebisku je vybudovaný aj spomínaný Dom smútku). Okrem týchto troch pohrebísk sa v Raslaviciach nachádzajú aj 2 židovské cintoríny (tzv. starý a nový cintorín). Zo zariadení sociálnych služieb sa v obci nachádza zariadenie pre seniorov, komunitné centrum a denný stacionár. Obec disponuje aj zberným dvorom a čističkou odpadových vôd. V obci sú dostupné predajne potravín, drogérie, potrieb pre domácnosť, kvetinárstiev, mäsiarstvo, pekáreň a ďalšie predajne.

Návrh

Mapa 15: Občianska vybavenosť

Zdroj: vlastné spracovanie

Zdravotníctvo a sociálne služby

Zdravotná starostlivosť je v Raslaviciach na výbornej úrovni. Obyvatelia obce za základnou zdravotnou starostlivosťou dochádzať nemusia. V centre obce sa nachádza zdravotné stredisko, v ktorom prebehla komplexná rekonštrukcia vnútorných priestorov aj exteriéru. Zdravotné stredisko bolo zrekonštruované v rámci projektu podporeného z EŠIF. V rámci základnej zdravotnej starostlivosti (starostlivosť, pre ktorú sa zriaďujú zdravotné obvody) sa v budove nachádzajú ambulancie pediatra, praktického lekára pre dospelých, zubára a ženského lekára. Okrem základnej zdravotnej starostlivosti sú v zdravotnom stredisku v Raslaviciach vo vybrané dni v týždni dostupné aj niektoré ambulancie špecializovanej zdravotnej starostlivosti – napr. endokrinologická alebo diabetologická ambulancia. V obci sa nachádzajú aj lekárne. Navyše, priamo v Raslaviciach sídli aj ambulancia rýchlej zdravotnej pomoci. Ďalšie špecializované zdravotnícke ambulancie a nemocnice sú dostupné v Bardejove a Prešove.

Významnú pomoc pre obyvateľov obce Raslavice na úseku zdravotníctva a sociálnych vecí poskytuje aj spoločnosť ADOS Arcidiecézna charita Košice, so sídlom v Bardejovskej Novej Vsi, ktorá prevádzkuje **Agentúru domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS)** a ktorej pracovníci poskytujú ošetrovateľskú starostlivosť aj pre osoby žijúce v obci Raslavice. Táto služba ošetrovateľskej starostlivosti sa však už neposkytuje podľa zákona o sociálnych službách – no jej význam je pre obyvateľov, ktorí ju potrebujú, obrovský. ADOS je vo všeobecnosti zariadenie ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ktoré poskytuje komplexnú domácu ošetrovateľskú starostlivosť. Vykonáva ju zdravotná sestra v domácom prostredí alebo v inom prirodzenom sociálnom prostredí klienta. Domácu ošetrovateľskú starostlivosť navrhuje pre klienta praktický lekár zdravotnej starostlivosti, s ktorým má táto fyzická osoba uzavretú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Môže ju odporučiť aj lekár špecializovanej ambulantnej starostlivosti, ošetrojúci lekár ústavnej zdravotnej starostlivosti alebo ošetrojúca sestra ústavnej zdravotnej starostlivosti. Výkony za túto ošetrovateľskú starostlivosť sú plne hrazené zdravotnou poisťovňou klienta, čiže pre klienta sú bezplatné. ADOS poskytuje prostredníctvom zdravotných sestier pacientom zdravotnícke výkony ako napr. ošetrovanie rán, dekubitov, vredov, realizácia odberov, podávanie liekov, infúzií, rehabilitácia a pod.

Jediným verejným poskytovateľom sociálnych služieb v obci je samotná obec Raslavice, ktorá v zmysle zákona o sociálnych službách zabezpečuje svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- základné sociálne poradenstvo: v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu: vyššie spomínaná povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje svojim obyvateľom na základe zákona o sociálnych službách;
- terénna sociálna služba krízovej intervencie: poskytuje sa prostredníctvom národného projektu Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít (NP TSP a TP II). Cieľom terénnej sociálnej práce je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v obci. Prostredníctvom TSP obec systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho vylúčenia. V roku 2023 obec túto činnosť zabezpečuje prostredníctvom troch terénnych sociálnych pracovníkov;
- opatrovateľská služba: sociálna služba poskytovaná obcou terénnou formou na neurčitý čas fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách a tiež fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 tohto zákona. Ide teda najmä o pomoc osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná

hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí). Obec Raslavice túto službu poskytuje terénnou formou, v čase spracovania tohto KPSS ju poskytuje 5 klientom prostredníctvom 5 opatrovateliek. Mzdové náklady opatrovateliek sú hradené najmä z eurofondového projektu (do ktorého je obec zapojená), so spolufinancovaním obce;

- komunitné centrum: budova komunitného centra sa nachádza na ul. Hlavná 164. Sociálna služba v komunitnom centre je zaregistrovaná už od 1.1.2016. Poskytuje sa ambulantnou aj terénnou formou, kapacita komunitného centra je 70 osôb. V komunitnom centre sa okrem komunitnej práce a komunitnej rehabilitácie fyzickej osobe ohrozenej sociálnym vylúčením alebo obmedzením jej schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu zotrávania v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generácie reprodukovanej chudoby
 - a) poskytuje
 - základné sociálne poradenstvo,
 - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
 - pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia,
 - b) vykonáva preventívna aktivita,
 - c) zabezpečuje záujmovú činnosť.
- nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu: táto služba sa poskytuje taktiež na adrese Hlavná 164 – v budove komunitného centra. Služba sa poskytuje ambulantnou formou, jej kapacita je 15 osôb. Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu sa poskytuje fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. b) zákona o sociálnych službách a jej rodine. V rámci nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu sa
 - a) poskytuje
 - sociálne poradenstvo,
 - sociálna rehabilitácia,
 - preventívna aktivita,
 - b) zabezpečuje
 - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
 - pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školy a školského zariadenia,
 - záujmová činnosť.
- denný stacionár: sociálna služba v dennom stacionári sa poskytuje na adrese Kláštorňá 102. Služba je poskytovaná ambulantnou formou, kapacita zariadenia je 30 osôb. V dennom stacionári sa podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby ak jej stupeň odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3 tohto zákona a je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa. V dennom stacionári sa
 - a) poskytuje
 - pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
 - sociálne poradenstvo,
 - sociálna rehabilitácia,
 - stravovanie,
 - b) zabezpečuje
 - rozvoj pracovných zručností,
 - záujmová činnosť.

V Raslaviciach nepôsobia žiadni iní verejní poskytovatelia sociálnych služieb.

V Raslaviciach v čase spracovania tohto PHSR žiadny neverejný poskytovateľ sociálnych služieb nepôsobí. Ešte do konca mája 2023 v Raslaviciach pôsobila nezisková organizácia ALŽBETKA, n.o., ktorá v Dome svätého Jozefa na adrese Kláštorňa 101/9 prevádzkovala zariadenie pre seniorov. Kapacita tohto zariadenia bola 10 osôb a sociálna služba sa v ňom poskytovala pobytovou-ročnou formou. Oficiálne sídlo neziskovej organizácie Alžbetka, n.o. je v Spišskej Novej Vsi. Nešlo však o „klasické“ zariadenie pre seniorov, určené pre verejnosť – do tohto zariadenia boli prijímané len príslušníčky mníšskeho rádu v seniorskom veku, ktoré boli odkázané na pomoc inej osoby. Od júna 2023 bolo toto zariadenie zrušené, neposkytujú sa už v ňom sociálne služby v zmysle zákona o sociálnych službách.

Kultúra, kultúrno-spoločenský život a šport

Infraštruktúra kultúry je v Raslaviciach na veľmi dobrej úrovni. V obci je vybudovaný veľký kultúrny dom, ktorý slúži na organizáciu rôznych podujatí (svadby, oslavy, ...). Jeho vnútorné vybavenie je však už pomerne zastarané a vyžaduje si komplexnú rekonštrukciu. V budove kultúrneho domu sa nachádza aj sála, v ktorej si svoje predstavenia nacvičujú folklórne súbory a divadelný súbor. Obec Raslavice je vlastníkom amfiteátra, ktorý slúži na usporadúvanie množstva kultúrnych akcií počas celého roka. V obecnom amfiteátri sa každoročne koná významné trojdňové folklórne podujatie – Šarišské slávnosti piesní a tanca, ktoré v roku 2023 pokračuje svojim 53. ročníkom. Okrem toho sa príležitostné podujatia konajú aj na futbalovom ihrisku alebo v kultúrnom dome. V Raslaviciach je zriadená aj obecná knižnica, ktorá sa nachádza v budove kultúrneho domu.

V obci sa nachádzajú 4 národné kultúrne pamiatky (NKP), v ktorých je 6 pamiatkových objektov. Medzi NKP je zaradený rímskokatolícky kostol Narodenia Panny Márie v Nižných Raslaviciach, Židovská synagóga vo Vyšných Raslaviciach, Kaštieľ a park v Nižných Raslaviciach [s dvomi pamiatkovými objektmi – kaštieľom (súp. č. 56; tzv. dolný kaštieľ) a parkom s historickou zeleňou (parcely 4/1, 32)] a ďalší Kaštieľ a park, rovnako v Nižných Raslaviciach [taktiež s dvomi pamiatkovými objektmi – kaštieľom (v súčasnosti kláštorom, súp. č. 101, 102; tzv. horný kaštieľ) a parkom s historickou zeleňou (parcely č. 213/1, 213/4, 214/1 a 214/2)].

Mimoriadne dôležitú úlohu v spoločenskom živote obce zohráva folklór a divadlo. O tom, že kultúrno-spoločenský život má v obci silnú tradíciu, svedčí aj niekoľko kultúrnych telies. Najvýznamnejším (a najstarším) kultúrnym telesom v Raslaviciach je dedinský folklórny súbor Raslavičan (DFSK Raslavičan), ktorý funguje už viac ako 90 rokov. Folklórna skupina sa významnou mierou podieľa na udržiavaní tradičného hornošarišského folklóru a pracujú v nej vedľa seba 3 generácie, ktoré si navzájom odovzdávajú bohatstvo tradičnej kultúry. Na konte majú množstvo ocenení z celoštátnych súťaží a prehliadok, vydaných niekoľko hudobných nosičov a účinkovaní v Slovenskom rozhlase a televízii. Okrem tohto súboru v obci pôsobí aj detský folklórny súbor Raslavičanik (DFS Raslavičanik) a hudobná skupina Ľudová hudba Stana Baláža. Ďalším významným kultúrnym telesom je ochotnícky Divadelný súbor NA SKOK, ktorý počas roka pripravuje viacero rôznych divadelných predstavení – a to nielen v obci, ale aj v rámci celého Slovenska. Divadelný súbor NA SKOK sa zároveň zúčastňuje aj rôznych divadelných súťaží, z ktorých má viacero ocenení – a to nielen ako divadelné teleso, ale taktiež individuálnych ocenení (napr. za individuálne výkony v inscenáciách). Pravidelne sa taktiež zúčastňuje súťaže Scénická žatva, ktorá vo svete ochotníckeho divadla na Slovensku predstavuje najvyššie možné ocenenie a najprestížnejšiu súťaž. Ochotnícke divadlo má v obci Raslavice mimoriadne dlhú tradíciu – s rôzne dlhými prestávkami funguje v obci už viac ako 100 rokov.

Obrázok 2: Folklórny súbor Raslavičan

Zdroj: www.raslavican.sk/o-nas

Obrázok 3: Detský folklórny súbor Raslavičanik

Zdroj: www.facebook.com/DfsRaslavicanik

Obrázok 4: Hudobná skupina Ľudová hudba Stana Baláža

Zdroj: www.lhsb.sk/fotogaleria

Obrázok 5: Divadelný súbor NA SKOK

Zdroj: www.naskok.sk

Kultúrno-spoločenský život v Raslaviciach je veľmi bohatý. Počas roka sa tu koná viacero rôznych kultúrno-spoločenských podujatí, organizovaných najčastejšie samosprávou obce, ZUŠ, miestnymi subjektmi a dobrovoľníkmi. Obyvatelia obce a jej návštevníci majú počas roka možnosť navštíviť podujatia ako napr. Šarišské slávnosti piesní a tanca (ktoré už v súčasnosti predstavuje podujatie nielen regionálneho, ale i celoslovenského významu), festival ochotníckeho divadla NA SKOK – FEST, rôzne divadelné predstavenia počas roka, Rozlúčka s letom, koncerty absolventov ZUŠ a ďalšie podujatia, ktoré sa konajú v rámci špecifických osláv (napr. Deň matiek, Medzinárodný deň detí a pod.). Okrem miestnych obyvateľov na týchto podujatiach spravidla vystupuje aj mnoho celoslovensky významných interpretov. Treba poznamenať, že pred pandémiou COVID-19 sa v obci konalo viac podujatí, ktorých organizácia bola počas pandémie obmedzená, alebo zrušená (napr. hasičský bál, hasičská súťaž organizovaná DHZ, Čergovská stopa alebo Raslavický pedál) a ich organizovanie v budúcnosti je otázne.

V Raslaviciach sú vybudované tri kostoly a nachádza sa tu aj synagóga. Podobne ako je tomu v iných obciach, aj v Raslaviciach má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V obci je zriadená rímskokatolícka farnosť, patriaca do Košickej arcidiecézy, dekanátu Bardejov. Okrem Raslávíc do farnosti patria aj filiálky – obce Abrahámovce, Lopúchov a Tročany. Pre potreby rímskokatolíckej cirkvi slúži najmä Kostol narodenia Panny Márie, v ktorom sa konajú pravidelné sv. omše. Okrem tohto kostola sa v obci nachádza aj rímskokatolícky Kostol sv. Mikuláša a evanjelický Kostol svätej Trojice. Ako dôkaz o sídle židovského obyvateľstva v minulosti zostala v obci synagóga. Dnes síce v obci židovská komunita nesídlí, samospráva obce však túto synagógu zrekonštruovala.

Na pochovávanie zosnulých sú k dispozícii tri cintoríny. Jeden sa nachádza v severozápadnej časti intravilánu obce (popri ceste v smere na Osikov – časť Vyšné Raslavice). Pri tomto cintoríne je vybudovaný aj Dom smútku, kapacita tohto cintorína je dostatočná. Ďalší cintorín sa nachádza vo východnej časti intravilánu (popri ceste v smere na Lopúchov – časť Nižné Raslavice). Jeho kapacita je už takmer naplnená a je vhodné ju rozšíriť. Tretí cintorín sa nachádza na ulici Vyšná, tu sa však pochováva už len do existujúcich hrobov. Všetky cintoríny v obci sú veľmi dobre udržiavané. Okrem troch cintorínov určených na pochovávanie sa v obci nachádzajú ešte dva židovské cintoríny (tzv. starý a nový cintorín).

Pre potreby športového využitia obyvateľov je v obci prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení. V severnej časti obce sa nachádza futbalové ihrisko s krytou tribúnou pre 400 divákov a sociálnou budovou (so šatňami). Areál je pre širokú verejnosť uzavretý, slúži pre potreby organizovaného športu. Vedľa areálu futbalového ihriska je vybudované tréningové ihrisko. Multifunkčné ihrisko má obec vybudované pri policajnej stanici. Ďalšie športovisko s dopravným a volejbalovým ihriskom sa nachádza pri budove ZUŠ. ZŠ má vlastnú telocvičňu, ktorá je ale v horšom stavebno-technickom stave a je vhodné ju zmodernizovať. Dve detské ihriská sú vybudované pri materských školách, ďalšie detské ihrisko sa nachádza za budovou ZUŠ. Pre udržiavanie zdravého životného štýlu obyvateľov je v obci zriadené aj fitness centrum Zeus (na Toplianskej ulici) a pre nácvik bojových športov má Dominator Fight Club zriadenú telocvičňu na ulici Hlavná. Okrem toho sa v obci nachádza aj rodinné relax centrum a pre zdravé trávenie voľného času bola za knižnicou vybudovaná aj oddychová zóna s menším jazierkom, altánkom lavičkami a miestom na opekanie.

Predstaviteľmi organizovaného športu sú predovšetkým futbalisti, hasiči a cyklisti. V Raslaviciach existuje obecný futbalový klub pod názvom OFK-SIM Raslavice, v rámci ktorého pôsobí viacero družstiev. Mužstvo dospelých aktuálne pôsobí v IV. lige Východ, ktorá predstavuje najvyššiu regionálnu súťaž na východnom Slovensku. Družstvá starších žiakov (U15) a mladších žiakov (U13) pôsobia v III. lige, sk. B. Všetky tieto 3 súťaže sú riadené Východoslovenským futbalovým zväzom. Okrem nich pôsobí v rámci klubu OFK-SIM Raslavice aj družstvo prípravky (U10), ktoré pôsobí v súťaži riadenej Oblastným futbalovým zväzom Bardejov. Okrem futbalových družstiev je dôležitým športovým subjektom v obci aj Dobrovoľný hasičský zbor obce (DHZ-O), ktorý okrem samotnej ochrany pred požiarmi organizuje a zúčastňuje sa rôznych súťaží v hasičskom športe.

Aj neorganizovaný šport má v Raslaviciach dlhú tradíciu, pričom obyvatelia majú rôzne možnosti športovania. Okrem pôsobenia v súťažiach sa v obci organizujú aj rôzne príležitostné a tradičné turnaje, preteky a pod. Ide napr. o cyklistické preteky Čergovská stopa alebo Raslavický pedál, ktoré v spolupráci s obcou organizuje miestny cyklistický klub. Veľký význam majú najmä cyklistické preteky pod názvom Raslavický pedál, ktoré sa tešia pomerne veľkej obľube medzi význačmi tohto športu. Cyklistických pretekov sa zúčastňujú súťažiaci všetkých vekových kategórií, pričom možno konštatovať, že ide o podujatie, organizované už na poloprofesionálnej úrovni.

Tabuľka 27: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	áno
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	áno	Detské ihrisko	áno
Folklorný súbor	áno	Športový klub	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Dostupnosť základných administratívno-správnych služieb je veľmi dobrá. Priamo v Raslaviciach je dostupný matričný úrad a obvodné oddelenie policajného zboru. Všetky ďalšie (pre bežného obyvateľa najdôležitejšie) administratívno-správne služby sú pre obyvateľov Raslavíc dostupné v neďalekom Bardejove (okresný úrad, úrad práce, daňový úrad a pod.).

Tabuľka 28: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Raslavice
Pracovisko daňového úradu	Bardejov
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Raslavice
Okresný súd	Bardejov
Okresný úrad	Bardejov
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Bardejov

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezbariérovosť

Osoby v Raslaviciach majú problém s bezbariérovým prístupom. Veľmi významnou pomocou od samosprávy v prospech najmä ťažko zdravotne postihnutých občanov a seniorov, ale napr. aj pre osoby vedúce detské kočíky, je budovanie bezbariérového prístupu. Z dôvodu kvalitnejšej sociálnej inklúzie a zlepšenia „prístupnosti obce a verejných služieb“ pre osoby so sťaženou možnosťou pohybu je potrebné budovať bezbariérový prístup najmä do budov, slúžiacich na verejnoprospešné účely, ako aj na verejných komunikáciách – najmä chodníky s nájazdmi. Azda najvypuklejší problém sa objavuje v prípade obecného úradu, ktorého dispozičné riešenie je z pohľadu bezbariérovosti značne problematické – osoby totiž pri návšteve kancelárií OcÚ musia prekonať viacero schodov. Pozitívom je, že bezbariérový prístup bol koncom júla 2023 vybudovaný v budove kultúrneho domu. Možnosti bezbariérového prístupu v obci Raslavice sú zhrnuté v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka 29: Bezbariérový prístup do verejných budov a na komunikáciách

Budova / priestor	Bezbariérový prístup	Poznámka
Obecný úrad Raslavice	nie	
Zdravotné stredisko	áno	
Kultúrny dom	áno	prístup vybudovaný v júli 2023
Komunitné centrum	nie	
Chodníky	áno	

Zdroj: Obecný úrad, vlastný prieskum

Sociálna oblasť – sumarizácia

Sociálna oblasť - sumarizácia:

Od roku 1993 až do r. 2022 počet obyvateľov Raslavič takmer neustále rástol. Kým v r. 1993 mala obec niečo cez 2 200 obyvateľov, v súčasnosti je to cca 2 800. V ostatných rokoch však badať spomalenie tempa rastu, pričom za ostatných 7 rokov až 4x došlo k medziročnému poklesu. Podiel Rómov na celkovom počte obyvateľstve sa pomaličky zvyšuje, v súčasnosti tvorí cca 16 % (cca 480 osôb; v roku 2004 bol tento podiel 12,8 %).

Dôvodom rastu počtu obyvateľov je najmä výrazne kladná bilancia prirodzeného pohybu obyvateľstva (vysoká natalita v kombinácii s nízkou mortalitou). Tento rast je však spomaľovaný zápornou bilanciou migračného pohybu (viac obyvateľov sa z obce spravidla odsťahuje ako sa do nej prisťahuje).

Veková štruktúra obyvateľstva je v porovnaní s priemerom SR o niečo lepšia, v obci žije mladšie obyvateľstvo. Hoci aj obyvateľstvo Raslavič starne, deje sa to pomalším tempom ako v prípade priemeru SR. Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva obce Raslavice sa za ostatných 10 rokov zhoršila, avšak nie tak výrazne, ako priemer SR.

Podmienky v rámci predprimárneho a primárneho vzdelávania sú v obci na veľmi dobrej úrovni. V obci je k dispozícii MŠ, ZŠ aj ZUŠ. Väčšina týchto škôl a k nim prislúchajúcich školských zariadení sa nachádza v šk. areáli v centre obce (okrem MŠ Alejová). Jeho súčasťou sú aj športoviská. Kapacita ZŠ je však naplnená, potrebné je rozšíriť ju. Priamo v obci majú študenti možnosť absolvovať aj praktickú časť duálneho vzdelávania – a to prostredníctvom obecného sociálneho podniku, ktorý je do systému duálneho vzdelávania zapojený.

V Raslaviciach sa výrazne stavia – a to tak rodinné domy, ako aj bytové domy. Samotná obec je na poli rozširovania individuálnej bytovej výstavby mimoriadne aktívna a prostredníctvom svojej obecnej firmy pripravuje nové parcely a buduje infraštruktúru pre budúcu výstavbu rodinných domov. Okrem toho buduje aj obecné nájomné byty v bytových domoch.

Vnútorňa štruktúra intravilánu obce je z hľadiska charakteristík domového a bytového fondu, ako aj z hľadiska rozmiestnenia rómskeho obyvateľstva diferencovaná. Takmer všetci obyvatelia rómskeho pôvodu bývajú v samostatnej lokalite na okraji intravilánu – v osade. V tejto lokalite je kvalita domového fondu oproti ostatnej časti obce značne znížená. Na druhej strane, pozitívom v obci je (v porovnaní s niektorými inými osadami na Slovensku), že z viac ako 100 obydľí v osade cca 60 % tvoria riadne skolaudované rodinné domy. Ostatní Rómovia bývajú v murovaných (avšak neskolaudovaných) obydľiach (teda v čiernych stavbách), chatrče sa v Raslaviciach nevyskytujú.

Ani obložnosť obydľí v osade nie je veľmi vysoká (v porovnaní s rómskymi obydľami v niektorých iných obciach). Kým u nerómskeho obyvateľstva sa počet obyvateľov na jeden byt v rámci SR štandardne pohybuje v rozmedzí cca 2,5 až 4,0 (pričom v Raslaviciach je obložnosť v jadre obce cca okolo 3,8 až 4,0), v osade v Raslaviciach sa pohybuje na úrovni 4,6.

Občianska vybavenosť v Raslaviciach je na veľmi dobrej úrovni. Nachádzajú sa tu školy, kultúrne zariadenia, cirkevné zariadenia, rôzne zariadenia služieb, obchodné prevádzky, športoviská a iné. Rovnako je na výbornej úrovni dostupná aj zdravotná starostlivosť – v zdravotnom stredisku sa tu nachádzajú viaceré ambulancie lekárov. Samotná obec poskytuje svojim obyvateľom viaceré sociálne služby (komunitné centrum, denný stacionár, opatrovateľskú službu a ďalšie). Veľmi

významnú úlohu v živote obce zohráva kultúra a šport – v obci pôsobí viacero kultúrnych telies a organizácií (folklórne telesá, ochotnícke divadlo, športové kluby a aktivisti a pod.). Bohatý je aj kultúrno-spoločenský život, počas roka sa tu koná viacero kultúrno-spoločenských podujatí (aj významných z regionálneho, až z celoslovenského hľadiska). Pre potreby športového využitia obyvateľov je v obci dostupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení.

Kľúčové rozvojové výzvy:

- zlepšenie kvality bývania niektorých príslušníkov MRK, bývajúcich v neskolaudovaných obydliach (slabšie sociálne a hygienické podmienky; nemožnosť oficiálne sa pripojiť na energie a siete; nedostupnosť tečúcej vody a splachovacieho záchoda)
- veľký dopyt po nájomných bytoch
- nedostatočné kapacity ZŠ a ZUŠ, zastarané vybavenie ZUŠ
- chýbajúci bezbariérový prístup do viacerých budov.

Návrh

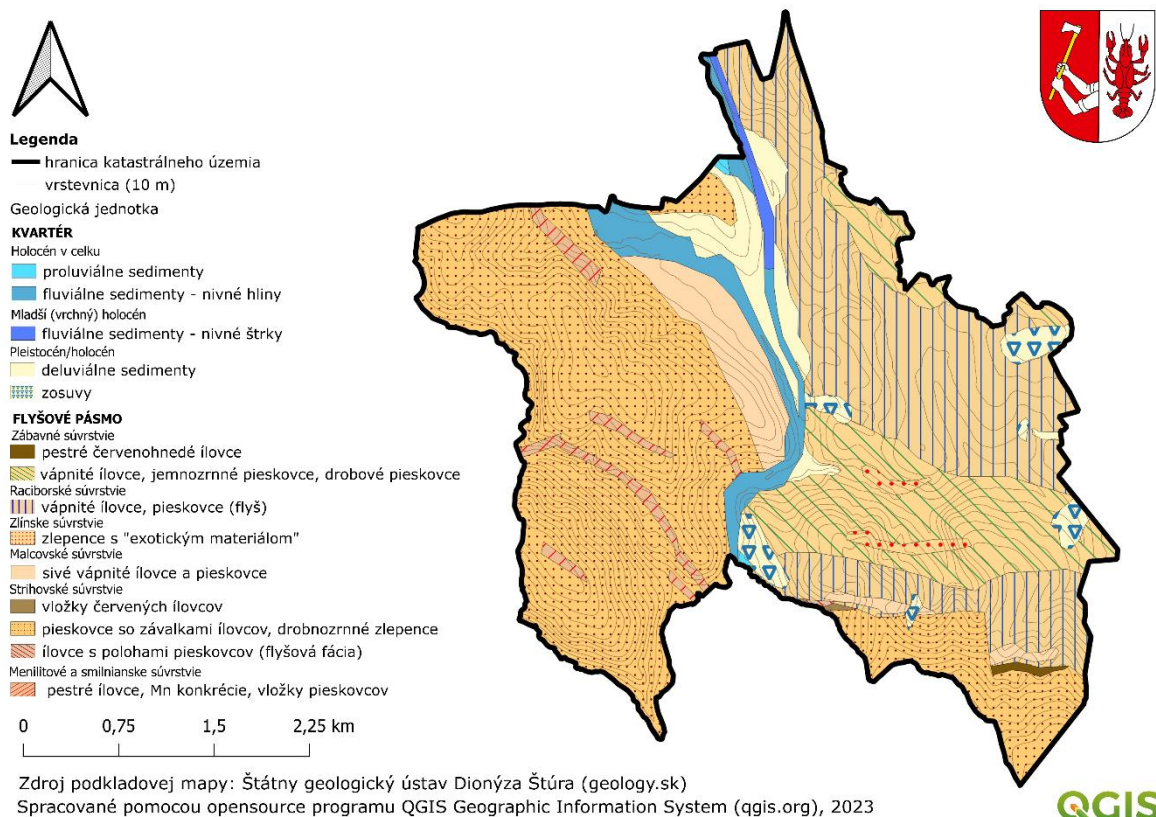

Environmentálna oblasť

Prírodné pomery

Geologická stavba územia nie je veľmi pestrá. Celý kataster obce Raslavice je tvorený kriedou a paleogénom vonkajších Karpát (ide o flyš, reprezentovaný najmä pieskovecami a ílovcami rôznych súvrství – napr. Raciborské, Strihovské alebo Zábavné súvrstvie).

Mapa 16: Geologická stavba územia

Zdroj: vlastné spracovanie

Celý kataster obce leží v jednom geomorfologickom celku. Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Východné Karpaty, subprovincie Vonkajšie Východné Karpaty, oblasti Nízke Beskydy a celku Ondavská vrchovina. V rámci celku Ondavská vrchovina sa na území katastra obce vyskytujú dve geomorfologické jednotky – Raslavická brázda a Ondavská vrchovina.

Hydrologicky patrí kataster obce do úmoria Čierneho mora a (väčšina katastra) do povodia Hornádu (hlavné povodie). Len úplne najkrajnejšie časti územia na východe katastra patria do povodia Bodrogu. Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým rieka Sekčov (najväčší tok, pretekajúci stredom obce), potoky Hrabovec, Laz a Bogliarsky potok. Tie sú dopĺňané niekoľkými bezmennými vodnými tokmi. Rieky a potoky na území obce majú dažďovo-snehový režim odtoku s najvyššou vodnosťou v marci až apríli (s najvyššími prietokmi v marci) a najnižšou vodnosťou v septembri. Kataster obce leží v 3 hydrogeologických rajónoch P 109 HD (paleogén Čergova – subrajón povodia Hornádu), NQ 123 (neogén východnej časti Košickej kotliny) a PQ 110 (paleogén Nízkych Beskýd v povodí Tople).

Kataster obce leží v mierne teplej klimatickej oblasti, okrsku M3 (mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrchovinový). Územie obce je stredne bohaté na vlahu – priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje na úrovni cca okolo 600-700 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 30-40 mm, v júli cca 80-100 mm. Priemerná ročná teplota sa pohybuje medzi 7-8 °C, pričom v januári je to priemerne - 4 - -5°C a v júli 16-18°C.

Z hľadiska pôd dominujú kambizeme, v lesoch najmä dub a buk. Z pôdných typov sa v katastri obce nachádzajú najmä kambizeme, takmer na celom území s pôdnou jednotkou kambizem pseudoglejová nasýtená. Do juhozápadného cípu katastra zasahuje aj pôdna jednotka kambizem modálna kyslá. Z hľadiska fytogeografického členenia patrí kataster obce do dubovej zóny, horskej podzóny a flyšovej oblasti. Prirodzenou potenciálnou vegetáciou na území obce sú dubovo-hrabové lesy (v nižšie položených časti katastra), vo vyššie položených častiach (najmä na západe a juhovýchode) sú to bukové lesy. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie obce do provincie listnatých lesov (podkarpatský úsek).

Ochrana prírody a krajiny

Medzinárodné zmluvy, dohovory, európska a slovenská legislatíva ustanovujú rôzne sústavy ochrany prírody a krajiny. Základným zákonom v tejto oblasti je zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Ten z pohľadu národnej sústavy definuje všeobecnú a osobitnú ochranu prírody a krajiny. V rámci osobitnej ochrany rozlišuje územnú ochranu (veľkoplošné a maloplošné chránené územia), druhovú ochranu (rastlín, živočíchov, chránených nerastov a chránených skamenelín) a ochranu drevín. Transpozíciou európskej legislatívy ustanovuje zákon č. 543/2002 Z. z. na území Slovenska 2 typy európskej sústavy chránených území NATURA 2000: Chránene vtáčie územia (CHVÚ) a územia európskeho významu (ÚEV). Okrem toho ustanovuje na Slovensku aj chránené územia medzinárodného významu (na základe osobitných zmlúv, príp. vyplývajúce z členstva SR v medzinárodných organizáciách) – patria tam napr. ramsarské lokality, lokality svetového prírodného dedičstva, biosférické rezervácie a pod.

Do katastra obce nezasahujú žiadne maloplošné ani veľkoplošné chránené územia, ani žiadne územie zo siete chránených území NATURA 2000 (ÚEV, CHVÚ). Priamo v katastri obce Raslavice sa nenachádzajú ani žiadne chránené stromy ani územia medzinárodného významu.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodňových rizík sa v katastri obce Raslavice nachádzajú viaceré problémové lokality s potenciálom záplav. Problematické sú predovšetkým toky Sekčova a Hrabovca, ktoré pretekajú v podstate celým intravilánom obce v smere od severu na juh. Najmä tok Sekčova vytvára na niektorých miestach meandre s typickými eróznymi a akumuláčnymi brehmi. Pri vyšších stavoch vodnej hladiny (najmä v čase príválových dažďov, príp. aj dlhotrvajúcich dažďov) dochádza k erózii brehov tohto toku, pričom hrozí aj jeho vyliatie. Najčastejšie sa povodne vyskytujú na ul. Lúčnej, ohrozené sú však spravidla aj ďalšie lokality v obci – nielen v povodí Sekčova a Hrabovca, ale napr. aj v lokalitách, kde pri príválových dažďoch steká voda z polí.

V obci sa povodňové situácie vyskytujú pomerne často. Posledná povodeň sa v obci vyskytla presne v čase konania 53. ročníka Šarišských slávností piesní a tancov, ktoré sa konali v dňoch 23.-25. júna 2023 (povodňová situácia trvala najmä v prvý deň slávností – v piatok). Za ostatných 20 rokov sa však povodne v obci vyskytli viackrát, čo znamená, že je potrebné realizovať viaceré protipovodňové a vodozádržné opatrenia.

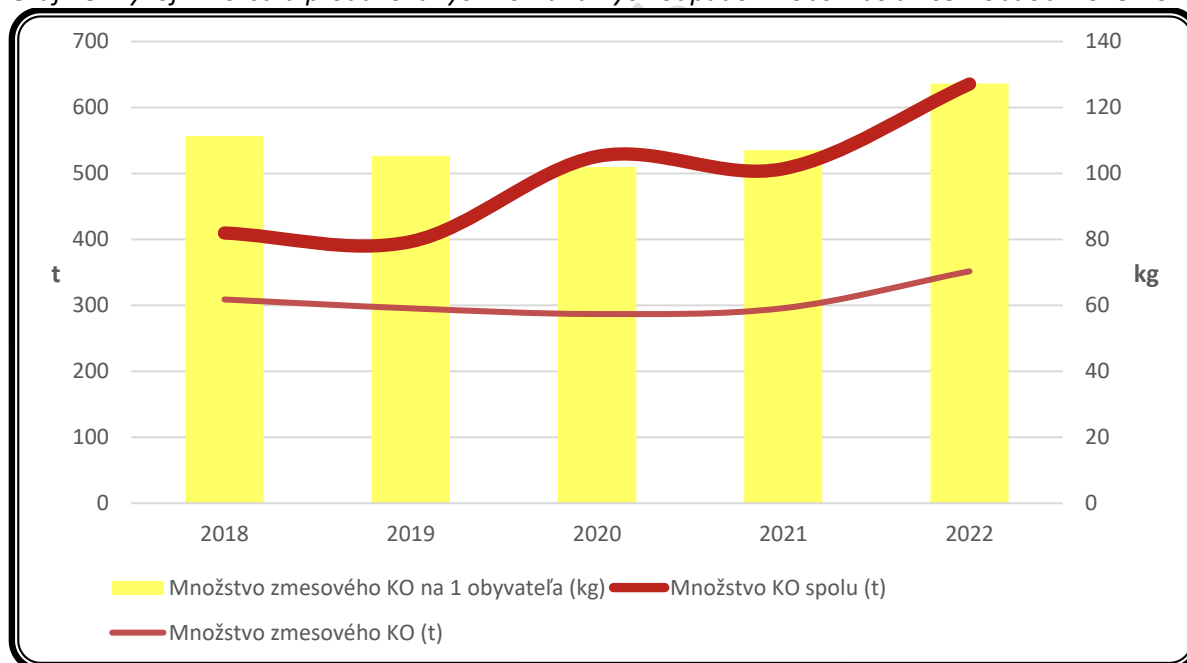

Odpadové hospodárstvo

Produkcia komunálnych odpadov v obci rastie. Kým v roku 2018 bolo v obci vyprodukovaných 410 t komunálnych odpadov (KO), v roku 2022 to bolo až 636 t, čo v priebehu 5-tich rokov predstavuje mimoriadne vysoký nárast – až o 55 %. Samotný rast produkcie odpadov je v súlade s vývojom produkcie odpadov v celej SR. Avšak – zatiaľ čo v SR sa produkcia komunálnych odpadov v danom období zvýšila o cca 20 %¹⁵, v obci Raslavice to bolo až o spomínaných 55 %. Výrazný skokovitý nárast produkcie KO v Raslaviciach v roku 2022 (oproti roku 2021) bol zapríčinený najmä markantným nárastom hmotnosti vyzbieraných kovov – najmä železa a ocele (kým „štandardne“ sa v obci do roku 2021 ročne vyzbieralo do 20 t kovov, v roku 2022 to bolo až cca 68 t¹⁶).

V Raslaviciach narástla aj produkcia zmesových komunálnych odpadov¹⁷. Kým v roku 2018 obec vyprodukovala 309 t zmesových KO, pričom aj v ďalších 3 rokoch sa táto produkcia pohybovala na úrovni cca 300 t, v roku 2022 množstvo zmesového KO výrazne narástlo (352 t). To predstavuje nárast o 13 %. Možno teda konštatovať, že k nárastu celkovej produkcie KO v rokoch 2018-2022 významne prispel aj nárast produkcie zmesových komunálnych odpadov.

Graf 18: Vývoj množstva produkovaných komunálnych odpadov v obci Raslavice v období 2018-2022

* na účely tejto analýzy bol k zmesovému odpadu (200301) započítaný aj objemný odpad (200307)

Zdroj: Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce 2018-2022, vlastné spracovanie

¹⁵ Ide o odhad autora, nakoľko oficiálne údaje o množstve vyprodukovaného komunálneho odpadu v SR za rok 2022 v čase spracovania tohto PHSR ešte neboli publikované. V priebehu rokov 2018-2021 sa v SR produkcia komunálnych odpadov zvýšila o 16 %.

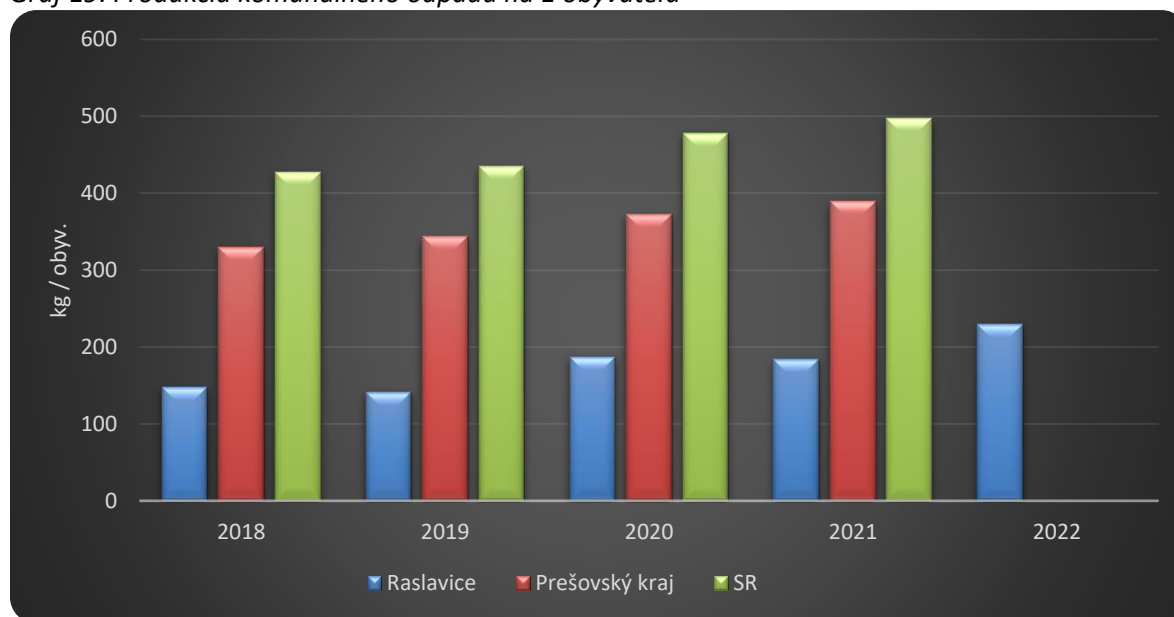
¹⁶ Tento rapídny nárast produkcie kovov v obci nastal z dôvodu legislatívnych zmien a povinností zberní kovov ohľadom štatistického výkazníctva. Kým zberne kovov dovtedy všetky vyzbierané kovy štatisticky vykazovali v obci (meste), kde sa táto zberňa reálne nachádzala, po legislatívnej zmene už majú zberne povinnosť tieto kovy evidovať podľa miesta trvalého pobytu osoby, ktorá kovy do zberne priniesla (následne zberňa ohlasuje každej príslušnej obci množstvo vyzbieraných kovov za predchádzajúci rok).

¹⁷ Na účely tejto analýzy bol k zmesovému odpadu (200301) započítaný aj objemný odpad (200307), nakoľko objemný odpad svojou povahou predstavuje v podstate rovnaký odpad ako zmesový – líši sa len iným katalógovým číslom (a spravidla aj rozmermi).

Do tretice – aj množstvo komunálneho odpadu na 1 obyvateľa v obci vzrástlo. Kým v roku 2018 priemerný Raslavičan vyprodukoval 148 kg komunálnych odpadov, v roku 2022 to bolo už 230 kg. Na druhej strane, ako vidieť z nasledujúceho grafu – pozitívnym momentom je skutočnosť, že produkcia KO na 1 obyvateľa v obci Raslavice je hlboko pod priemerom SR, ako aj pod priemerom Prešovského kraja. Priemerný Slovák totižto v roku 2018 vyprodukoval 427 kg komunálnych odpadov a v roku 2021 (posledný údaj, ktorý je ku dňu spracovania tohto PHSR dostupný) až 497 kg (pre úplnosť: priemerný obyvateľ PO kraja vyprodukoval 330, resp. 389 kg). Negatívnym je však tempo rastu – kým v SR sa množstvo KO na 1 obyvateľa za sledované obdobie zvýšilo o 20 %, v Raslaviciach to bolo až o 55 %.

Graf 19: Produkcia komunálneho odpadu na 1 obyvateľa

* údaje za kraj a SR za rok 2022 v čase spracovania tohto PHSR ešte neboli publikované

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce 2018-2022, vlastné spracovanie

Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov v obci sa aktuálne pohybuje v okolí hodnôt priemeru SR, v roku 2020 bola dokonca vyššia ako tento priemer. Obec však stále nedosahuje ciele SR v oblasti recyklácie komunálnych odpadov. V Raslaviciach stúpila úroveň vytriedenia KO z 24,60 % v roku 2018 na 44,64 % v roku 2022. V Slovenskej republike sa miera recyklácie zvýšila z 38,08 % v roku 2018 na 48,88 % v roku 2021 (odhad autora pre SR a pre rok 2022 je cca 52 %). Zároveň je však nutné skonštatovať, že rovnako ako obec Raslavice, ani SR a ani Prešovský kraj nedosahujú recyklačné ciele. Európska únia (a na Slovensku príslušná legislatíva vrátane Stratégie environmentálnej politiky SR do roku 2030) totižto stanovila nasledovné recyklačné ciele pre komunálny odpad:

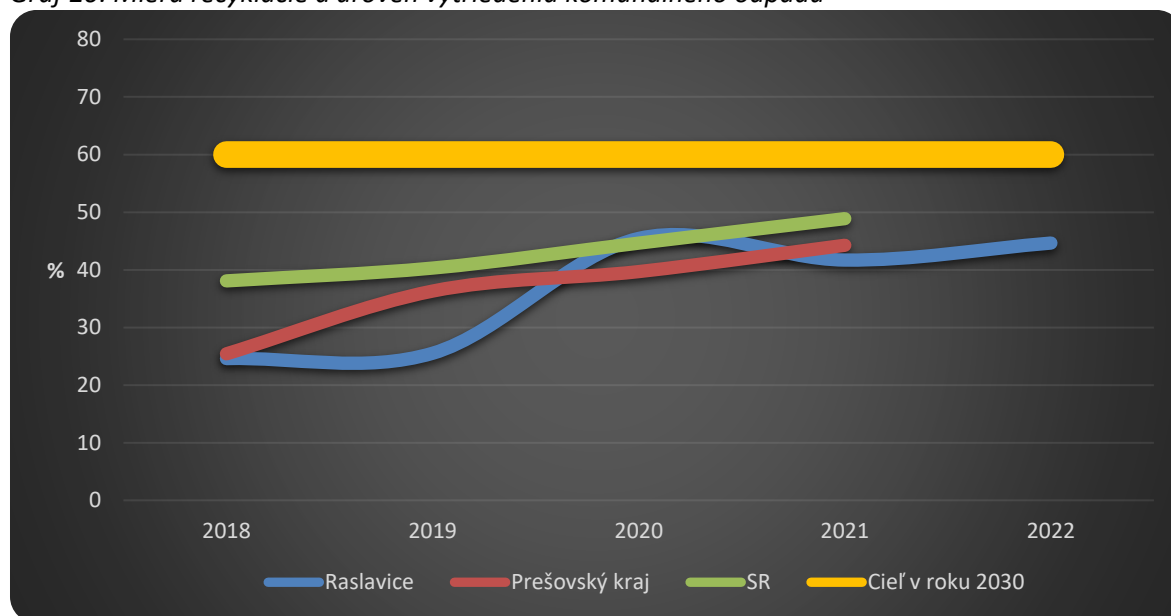
Rok	2020	2025	2030	2035
Miera recyklácie ¹⁸	50 %	55 %	60 %	65 %

¹⁸ Príslušná Smernica EP a Rady umožňuje Slovensku odložiť termíny dosiahnutia stanovených cieľov o 5 rokov.

Pozitívnym momentom je skutočnosť, že úroveň vytriedenia KO v Raslaviciach rastie rýchlejším tempom, ako rastie miera recyklácie SR. Kým v Raslaviciach sa úroveň vytriedenia KO za ostatné 4 roky zvýšila cca o 17,10 percentuálnych bodov, v Slovenskej republike to bolo o 10,80 p.b. (pričom v Prešovskom kraji bol nárast o 18,83 p.b. – z 25,43 % na 44,26 %).

Graf 20: Miera recyklácie a úroveň vytriedenia komunálneho odpadu

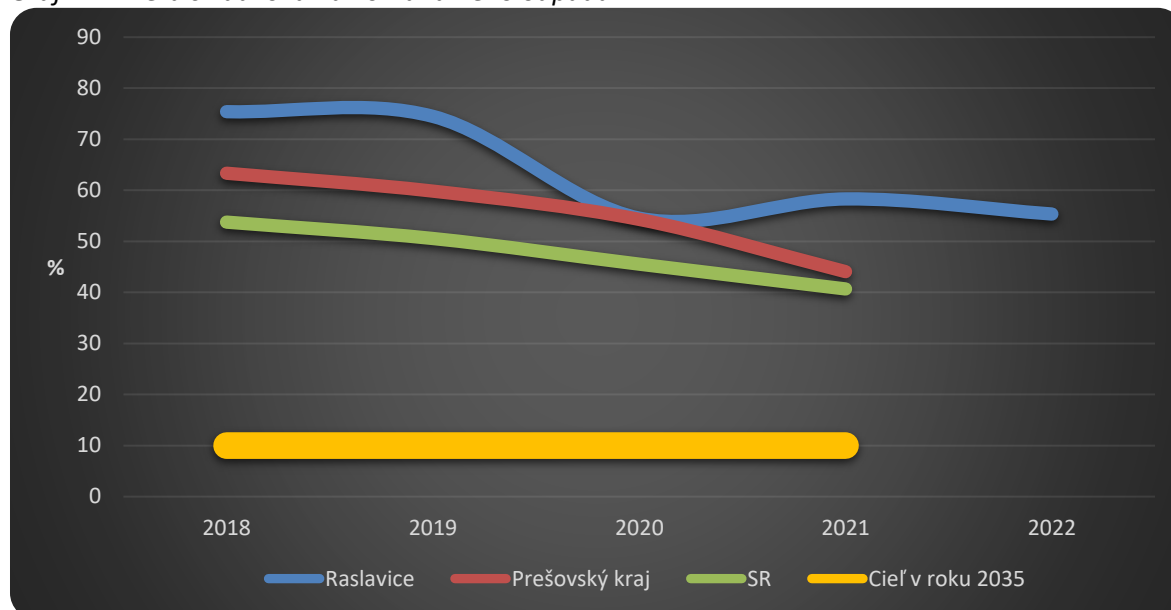

* údaje o miere recyklácie za kraj a SR za rok 2022 v čase spracovania tohto PHSR ešte neboli publikované
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce 2018-2022, vlastné spracovanie

Napriek tomu, že sa miera skládkovania KO v Raslaviciach postupne znižuje (čo je pozitívny trend), ešte stále je extrémne vysoká (čo je negatívny stav). Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030 stanovila pre SR pre rok 2035 cieľ znížiť mieru skládkovania komunálnych odpadov na menej ako 25 % (MŽP SR, 2019). Obec Raslavice dosiahla v roku 2022 mieru skládkovania na úrovni 55 %, pričom v roku 2018 to bolo až 75 %. Pre porovnanie, v SR sa miera skládkovania znížila z 54 % v roku 2018 na 41 % v roku 2021 a v Prešovskom kraji sa v tom istom období znížila zo 63 % na 44 %. V Raslaviciach sa miera skládkovania znižuje mierne rýchlejším tempom, ako je tomu v SR a v Prešovskom kraji.

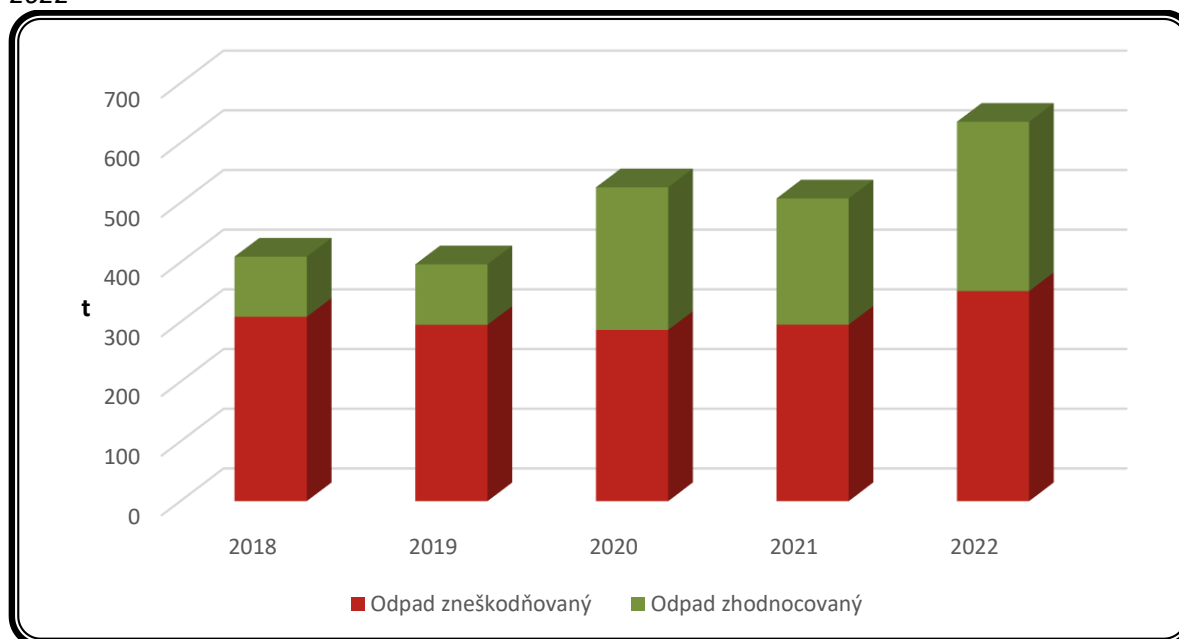
Graf 21: Miera skládkovania komunálneho odpadu

* údaje o miere skládkovania za kraj a SR za rok 2022 v čase spracovania tohto PHSR ešte neboli publikované
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce 2018-2022, vlastné spracovanie

Vzájomný pomer zhodnocovaného a zneškodňovaného odpadu sa v obci pozitívne mení. S tým, ako sa v obci postupne zvyšuje úroveň vytriedenia komunálneho odpadu a ako sa zároveň znižuje miera skládkovania, dochádza (logicky) k pozitívnemu trendu – postupne sa zlepšuje vzájomný pomer pozitívneho typu (zhodnocovanie) a negatívneho typu (zneškodňovanie) nakladania s komunálnym odpadom.

Graf 22: Vzájomný pomer zhodnocovaného a zneškodňovaného odpadu v Raslaviciach v rokoch 2018-2022

Zdroj: Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce 2018-2022, vlastné spracovanie

Náklady obce na odpadové hospodárstvo za ostatných 5 rokov síce kolísali, celkovo však možno pozorovať trend nárastu. Zatiaľ čo v roku 2018 obec Raslavice vynaložila na odpadové hospodárstvo viac ako 109 000 €, v roku 2022 to už bolo takmer 141 000 € a rozpočtované náklady na rok 2023 sú vo výške takmer 157 000 €. Tento nárast finančných nákladov ide ruka v ruku najmä so zvyšovaním množstva vyprodukovaného zmesového a objemného odpadu v obci. Samozrejme, podiel na tejto skutočnosti má aj zvyšovanie poplatkov za uloženie odpadu na skládky, ktoré na Slovensku z dôvodu sprísnenia legislatívy prebehlo v rokoch 2019-2021. Do budúcnosti je však namieste očakávať, že poplatky za uloženie odpadu na skládky budú v nadväznosti na strategické ciele SR v oblasti odpadového hospodárstva (pozri MŽP SR, 2019) naďalej významne narastať, **čo pre obec vytvára ďalšie významné potenciálne zaťaženie rozpočtu.** Riešením pre obec je prijatie súboru opatrení zameraných na znižovanie produkcie zmesového KO, zvyšovanie úrovne vytriedenia odpadov (vrátane zhodnocovania biologicky rozložiteľného KO) a zavedenie motivačného systému poplatkov za odpad.

Tabuľka 30: Náklady obce Raslavice na odpadové hospodárstvo (€)

	Čerpanie					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zber a odvoz KO a staveb. odpadu	23 995	21 425	4 277	5 583	36 894	62 000
Zberný dvor, budova Mediky	85 247	102 270	115 817	99 840	104 093	94 818
Náklady spolu	109 242	123 695	120 094	105 423	140 987	156 818

Poz.: 2018-2022 skutočné plnenie, 2023 rozpočtované prostriedky

Zdroj: Rozpočty obce na roky 2018 až 2023, Hodnotiaca správa k plneniu programového rozpočtu obce Raslavice k 31.12.2022

Nakladanie s odpadmi sa v obci riadi podľa Všeobecne záväzného nariadenia č. 2/2016 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a s drobnými stavebnými odpadmi a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Jednotlivé druhy odpadov sa zbierajú spôsobom a vo frekvenciách v zmysle ustanovení spomínaného zákona a jeho vykonávacích vyhlášok.

V obci ako aj v osade sa na zber zmesového komunálneho odpadu využívajú štandardné KUKA nádoby na odpad (spravidla o objeme 110 litrov). KUKA nádoby na odpad majú k dispozícii všetci obyvatelia obce – teda aj v rómskej osade. Okrem KUKA nádob sú v osade dostupné aj maloobjemové kontajnery (MOK). Frekvencia odvozu zmesového odpadu zmluvnou spoločnosťou z KUKA nádob je 1x za tri týždne – a to tak v celej obci, ako aj v osade. Triedený zber odpadov, na ktorý sa vzťahuje rozšírená zodpovednosť výrobcov, je v obci zabezpečený najmä prostredníctvom vriec. Len takýto systém zberu je zjavne nedostatočný – odporúča sa tento systém rozšíriť o stojiská nádob na triedený zber (papier, plasty, kovy, sklo, kompozitné obaly).

Tabuľka 31: Frekvencia zberu komunálneho odpadu v roku 2023

Druh(y) odpadu	Frekvencia zberu
Zmesový odpad	1x za 3 týždne
Objemný odpad	podľa potreby (individuálne)
Papier a lepenka	1x za 3 mesiace
Sklo	1x za 3 mesiace
Plasty	1x za 2 mesiace
Kovové obaly	1x za 2 mesiace
Kompozitné obaly	1x za 2 mesiace
Elektroodpad, batérie a akumulátory	2x ročne, ale aj podľa potreby (individuálne)
Odpad s obsahom škodlivých látok	2x ročne, ale aj podľa potreby (individuálne)
Drobný stavebný odpad	podľa potreby (individuálne)
Kuchynský odpad	nezbiera sa*
Jedlé oleje a tuky	podľa potreby (individuálne)
Textil	celoročne do označených kontajnerov vo vlastníctve zmluvného partnera
Nespotrebované lieky a zdravotnícke pomôcky	priebežne (vo verejnej lekární)

* na základe výnimky zo zákona

Zdroj: www.raslavice.sk/urad/odpadove-hospodarstvo/kalendar-zvozu-odpadu

Obec má vybudovaný zberný dvor. Biologicky rozložiteľný odpad, elektroodpad a všetky pravidelne zbierané druhy odpadov (okrem zmesového odpadu) majú obyvatelia možnosť kedykoľvek uložiť na zbernom dvore, ktorý je v prevádzke v pracovných dňoch od 7:30 do 16:00 hod. a v sobotu od 10:00 do 14:00 hod. Na zbernom dvore (prípadne aj na obecnom úrade) je možné odovzdať použitý rastlinný olej – napr. z fritéz, z vyprážania – v PET fľaši. Obec Raslavice tento zberný dvor prevádzkuje aj pre viacero ďalších obcí.

Paušálny kalendárový systém zberu od fyzických osôb nevytvára pre obyvateľov obce motiváciu triediť odpad. V Raslaviciach je zavedený paušálny kalendárový systém zberu zmesových odpadov pre fyzické osoby a množstvový zber pre právnické osoby a podnikateľov. Systému zberu odpadov je teda prispôsobený aj systém platenia poplatku za komunálny odpad, ktorý je ošetrený prostredníctvom VZN č. 3/2020 (ktoré má jeden dodatok – VZN č. 7/2022) o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Fyzické osoby aktuálne (2023) platia za komunálny odpad poplatok vo výške 18 € na osobu a rok. Takáto **výška poplatku nepostačuje na vykrytie nákladov obce na odpadové hospodárstvo** (ktoré sú aktuálne na úrovni viac ako 200 000 € ročne). Je preto viac ako vhodné prijať na tomto úseku viaceré opatrenia (napr. zvýšiť výšku poplatku, zaviesť množstvový zber a pod.).

Environmentálne záťaž

V obci sú oficiálne evidované dve environmentálne záťaž. Podľa Informačného systému environmentálnych záťaž, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, sú na území obce Raslavice evidované dve záťaž: Raslavice – poľné hnojisko a Raslavice – ČS PHM. Pravdepodobná environmentálna záťaž Raslavice – poľné hnojisko sa nachádza v severovýchodnej časti katastra obce, neďaleko hranice s obcou Abrahámovce. Druhá environmentálna záťaž sa nachádzala na území čerpacej stanice PHM, kde boli PHM skladované v podzemných jednoplášťových nádobách. Pri plnení a manipulácii došlo k znečisteniu okolia ropnými látkami. ČS PHM bola komplexne rekonštruovaná a pri týchto prácach bola kontaminovaná zemina vyčistená, preto je táto záťaž evidovaná ako sanovaná.

Okrem týchto dvoch environmentálnych záťaží eviduje informačný systém MŽP SR ešte jednu záťaž s názvom Skládka TKO Raslavice, ktorá však územne leží v katastri susednej obce Abrahámovce. Ide o záťaž evidovanú ako pravdepodobnú a zároveň sanovanú.

Pozitívnou skutočnosťou z hľadiska ochrany životného prostredia je, že obec Raslavice aktuálne neeviduje žiadne lokality s nelegálne uloženým odpadom (tzv. čierne skládky).

Tabuľka 32: Environmentálne záťaže v obci Raslavice

Názov environmentálnej záťaže	Identifikátor	Register*
BJ (027) / Raslavice - poľné hnojisko	SK/EZ/BJ/46	Register A
BJ (009) / Raslavice - ČS PHM	SK/EZ/BJ/1145	Register C
BJ (001) Abrahámovce – skládka TKO Raslavice**	SK/EZ/BJ/20	Register A a C

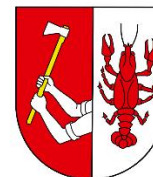
* Register A: Pravdepodobná environmentálna záťaž

Register B: Environmentálna záťaž

Register C: Sanovaná/rekultivovaná lokalita

** skládka leží tesne za hranicou katastrálneho územia obce Raslavice, v katastri obce Abrahámovce

Zdroj: <http://envirozataze.enviroportal.sk>

www.dokumentypreobce.sk

Zmena klímy

Veľmi dôležitý faktor, ktorý bude čoraz viac ovplyvňovať rozvoj obce Raslavice a ktorému je potrebné venovať pozornosť, je zmena klímy (samozrejme, tento faktor nevplýva len na obec, ale pôsobí celosvetovo; v konečnom dôsledku však pôsobí aj lokálne – najčastejšie v podobe extrémnejších prejavov počasia ako sú horúčavy, povodne, suchá a pod.).

Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky. Svetové ekonomické fórum vo svojej Správe o globálnych rizikách (2018), v ktorej pravidelne vyhodnocuje 50 najväčších globálnych rizík z hľadiska ich účinku, pravdepodobnosti a vzájomných interakcií, zaradilo extrémne prejavy počasia, krízu z nedostatku vody, prírodné katastrofy a zlyhanie zmierňovania zmeny klímy a adaptácie medzi 5 najväčších rizík súčasnosti (MŽP, 2018).

Za obdobie rokov 1881 – 2017 sa na Slovensku pozoroval:

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,73 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar);
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere asi o 0,5 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3 %);
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1900 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej);
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast);
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje;
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce sa extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok 2003 a čiastočne aj 2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za ostatných 15 rokov došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými periódami relatívne teplého počasia s malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990 – 1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe Slovenska aj v rokoch 2015 a 2017.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znížia zraniteľnosť a umožnia adaptáciu človeka a ekosystémov s nižšími ekonomickými, environmentálnymi a sociálnymi nákladmi. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu (MŽP, 2018).

Environmentálna oblasť – sumarizácia

Environmentálna oblasť – sumarizácia:

Z hľadiska územnej ochrany prírody sa v katastri obce Raslavice nevyskytujú žiadne veľkoplošné ani maloplošné chránené územia. Podobne, ani z pohľadu ochrany prírody patriacej do siete NATURA 2000 sa v katastri Raslavíc nevyskytujú žiadne územia európskeho významu ani chránené vtáčie územia.

V katastri obce Raslavice sa v súvislosti s povodňami nachádzajú viaceré problémové lokality s potenciálom záplav. Povodňové situácie sa pritom v obci vyskytujú pomerne často. V ostatnom období boli síce realizované protipovodňové a vodozádržné opatrenia, v záujme ochrany životov a majetku je však potrebné realizovať ďalšie opatrenia.

V Raslaviciach rastie celková produkcia komunálnych odpadov, produkcia zmesových komunálnych odpadov a tiež množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu na 1 obyvateľa. Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov pritom rastie (z 24,6 % v r. 2018 na 44,6 % v r. 2022) a v súčasnosti je na úrovni priemeru SR. Stále však zaostáva za cieľmi SR v oblasti recyklácie komunálnych odpadov. Pozitívnym momentom je skutočnosť, že úroveň vytriedenia KO v Raslaviciach rastie rýchlejším tempom, ako rastie miera recyklácie SR. Napriek tomu, že sa miera skládkovania KO v Raslaviciach postupne znižuje (čo je pozitívny trend), ešte stále je extrémne vysoká (čo je negatívny stav).

Náklady obce na odpadové hospodárstvo za ostatných 5 rokov mierne stúpajú. V obci je pritom zavedený paušálny kalendárový systém zberu od fyzických osôb, ktorý nevytvára pre obyvateľov obce motiváciu triediť odpad.

Veľkým pozitívom z pohľadu nakladania s odpadmi a pohľadu ochrany zdravia a ochrany životného prostredia je dobré environmentálne povedomie obyvateľov – samosprávne orgány neevidujú v katastri obce žiadne miesta s nelegálne uloženým odpadom (tzv. čierne skládky).

Z hľadiska zvyšovania úrovne vytriedenia odpadov a kvalitnejšieho nakladania s odpadmi existuje v obci priestor na realizáciu rôznych opatrení zo strany samosprávy (napr. zriadenie malej kompostárne, rozšírenie triedeného zberu, osvetové a vzdelávacie aktivity a iné).

Kľúčové rozvojové výzvy:

- potreba realizácie ďalších protipovodňových opatrení
- priemerná úroveň vytriedenia odpadov (45 %)
- adaptácia územia na zmenu klímy, znižovanie tvorby CO₂.

Vyhodnotenie dotazníkových prieskumov

V záujme poznania názorov a preferencií obyvateľov obce a taktiež miestnych podnikateľských subjektov (tých subjektov, ktoré reálne podnikajú na území obce Raslavice), boli v obci zrealizované dva dotazníkové prieskumy: pre verejnosť a pre podnikateľov.

Dotazník pre verejnosť

Dotazníkový prieskum názorov obyvateľstva bol realizovaný v mesiacoch apríl a máj 2023 v kombinovanej forme – v tlačenej aj online verzii. S vyplňaním dotazníka pomáhali respondentom (najmä v komunite MRK) aj zamestnanci obce. Online podoba dotazníka bola zverejnená na webe obce (www.raslavice.sk). V obci bola zároveň realizovaná informačná kampaň ohľadom zapojenia verejnosti do dotazníkového prieskumu.

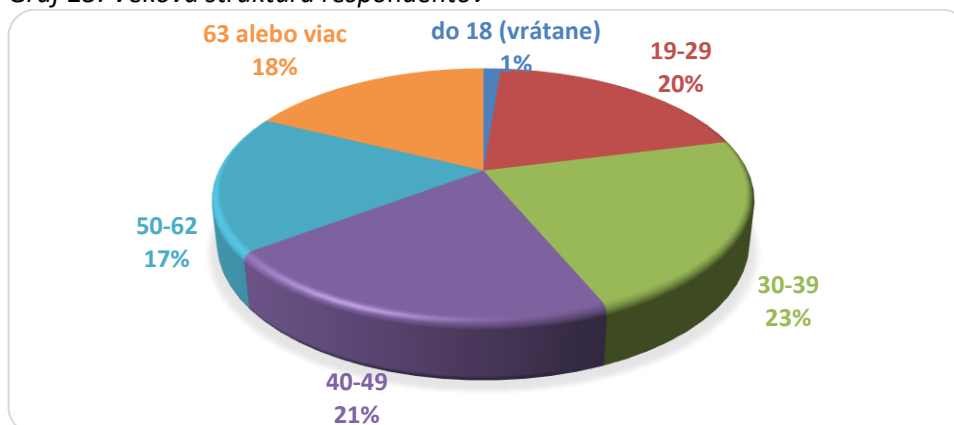
Celkovo bolo vyplnených spolu 241 dotazníkov. V dotazníku boli použité otvorené, uzavreté aj polouzavreté druhy otázok, ktoré skúmali demografickú a socioekonomickú štruktúru respondentov, spokojnosť respondentov s rôznymi oblasťami života obce, návrhy respondentov ohľadom rozvoja obce a pod. V nasledovnom prehľade prinášame ucelené zhodnotenie výsledkov dotazníkového prieskumu (ktoré sú v niektorých prípadoch pre lepšiu prehľadnosť doplnené o graficky znázornené odpovede).

Výsledky prieskumu

Základné charakteristiky respondentov

- Prieskumu sa zúčastnilo 151 žien (63 %) a 88 mužov (37 %); dvaja respondenti svoje pohlavie neuviedli. Veková štruktúra respondentov bola veľmi vyrovnaná, všetky vekové kategórie sa podieľali cca 20 %-mi (okrem skupiny do 18 r.). Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry prevládali respondenti s najvyššie ukončeným základným vzdelaním (36 %), nasledovali respondenti so strednou školou s maturitou (33 %), s vysokoškolským vzdelaním (18 %) a so stredoškolským vzdelaním bez maturity (13 %).

Graf 23: Veková štruktúra respondentov

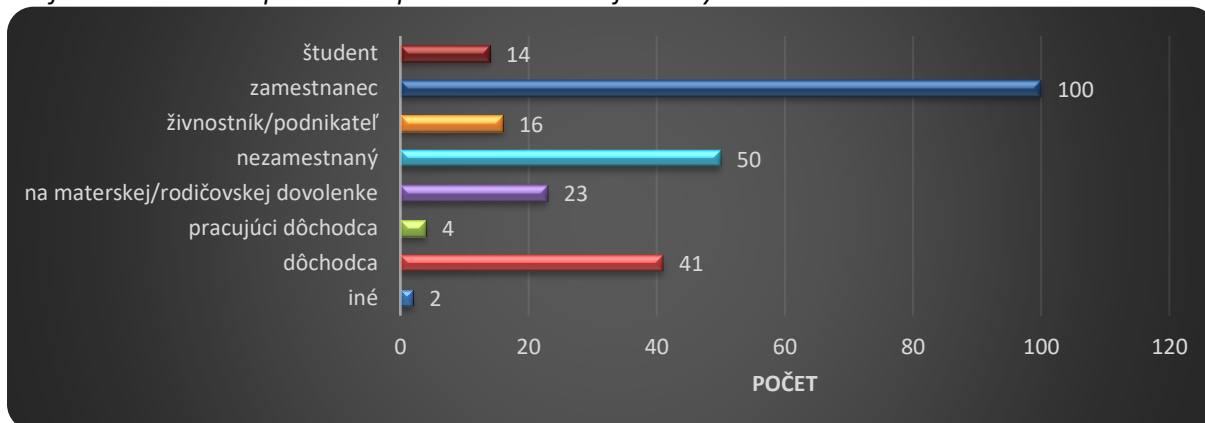

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

- Z hľadiska ekonomickej aktivity dominovali zamestnanci (100 z 241 respondentov), vyššie zastúpenie mali aj nezamestnané osoby (50) a dôchodcovia (41 osôb). Ostatné ekonomické kategórie boli zastúpené v menšej miere (1 respondent svoj ekonomický status neuviedol).

Graf 24: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity

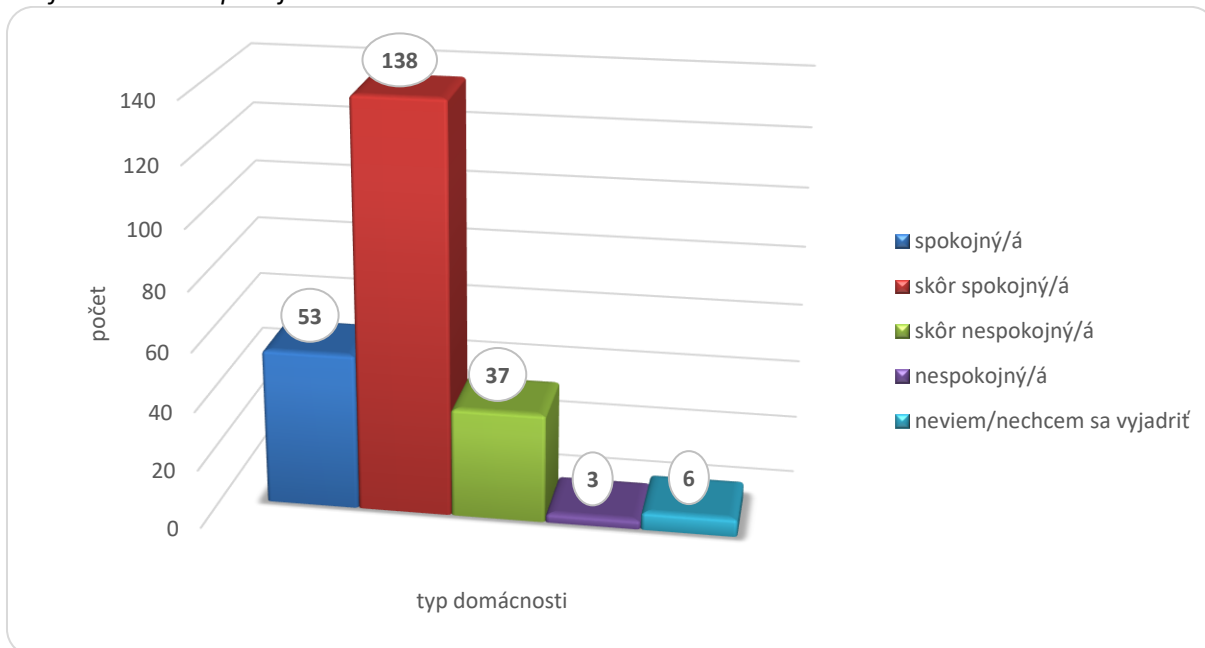

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Spokojnosť s vybranými oblasťami života obce

- Potešiteľnou pre obec je skutočnosť, že až 81 % respondentov (z celkovo 237 osôb, ktoré svoju odpoveď na túto otázku uviedli) je z hľadiska celkovej spokojnosti s kvalitou života v obci spokojných (odpovede spokojný alebo skôr spokojný). Nespokojnosť s kvalitou života v obci vyjadrilo 17 % respondentov (nespokojný alebo skôr nespokojný).

Graf 25: Celková spokojnosť s kvalitou života v Raslaviciach

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

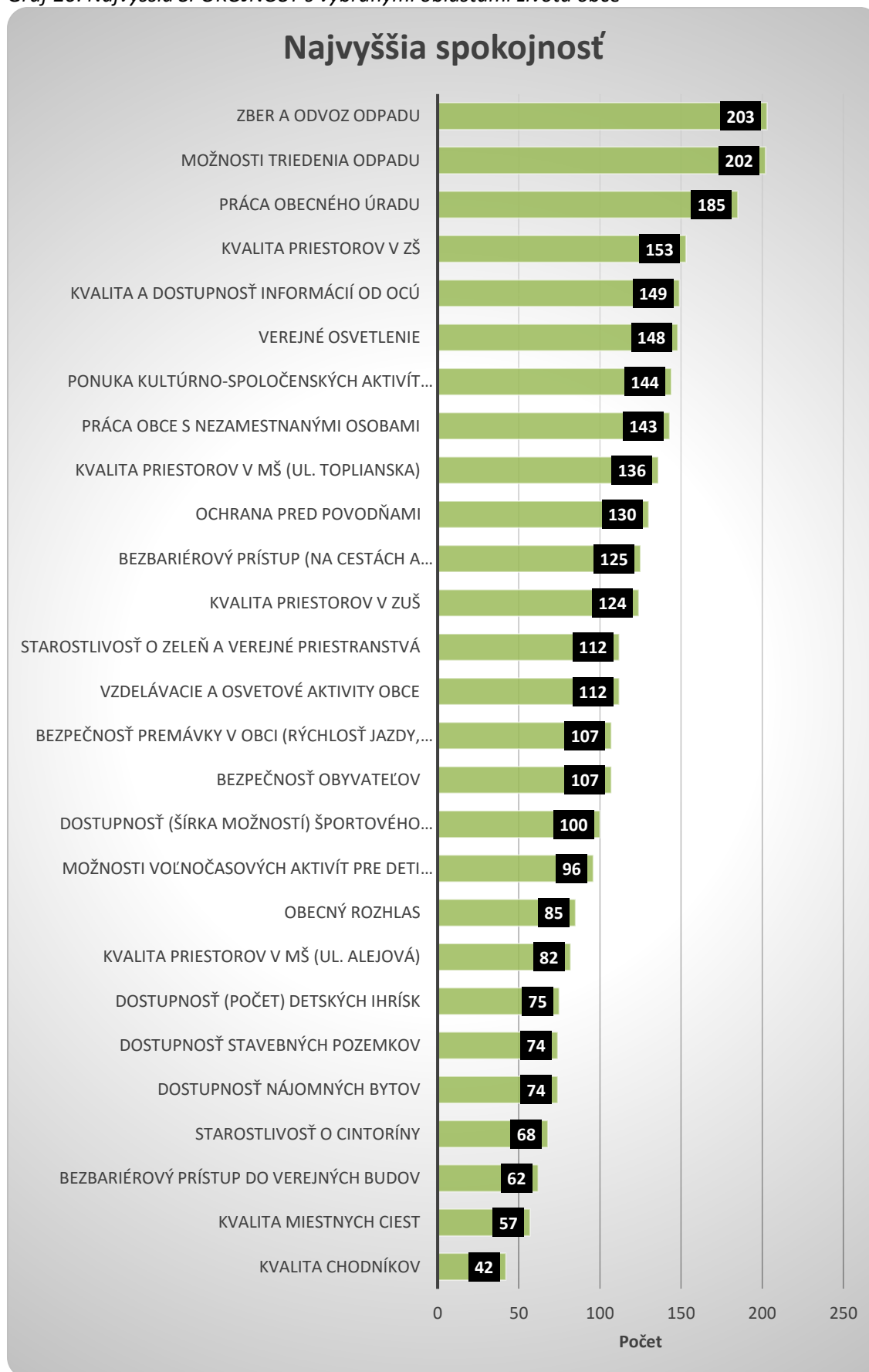

- **Najvyššia spokojnosť bola vyjadrená s odpadovým hospodárstvom a s prácou obecného úradu.** Respondenti mali možnosť vyjadriť svoju spokojnosť alebo nespokojnosť s vopred „prednastavenými“ oblasťami života obce. Na výber pritom mali až 27 rôznych možností, týkajúcich sa odpadov, bývania, kultúry, športu, voľného času, školstva, bezpečnosti, starostlivosti o zeleň a pod.

Návrh

Graf 26: Najvyššia SPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života obce

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

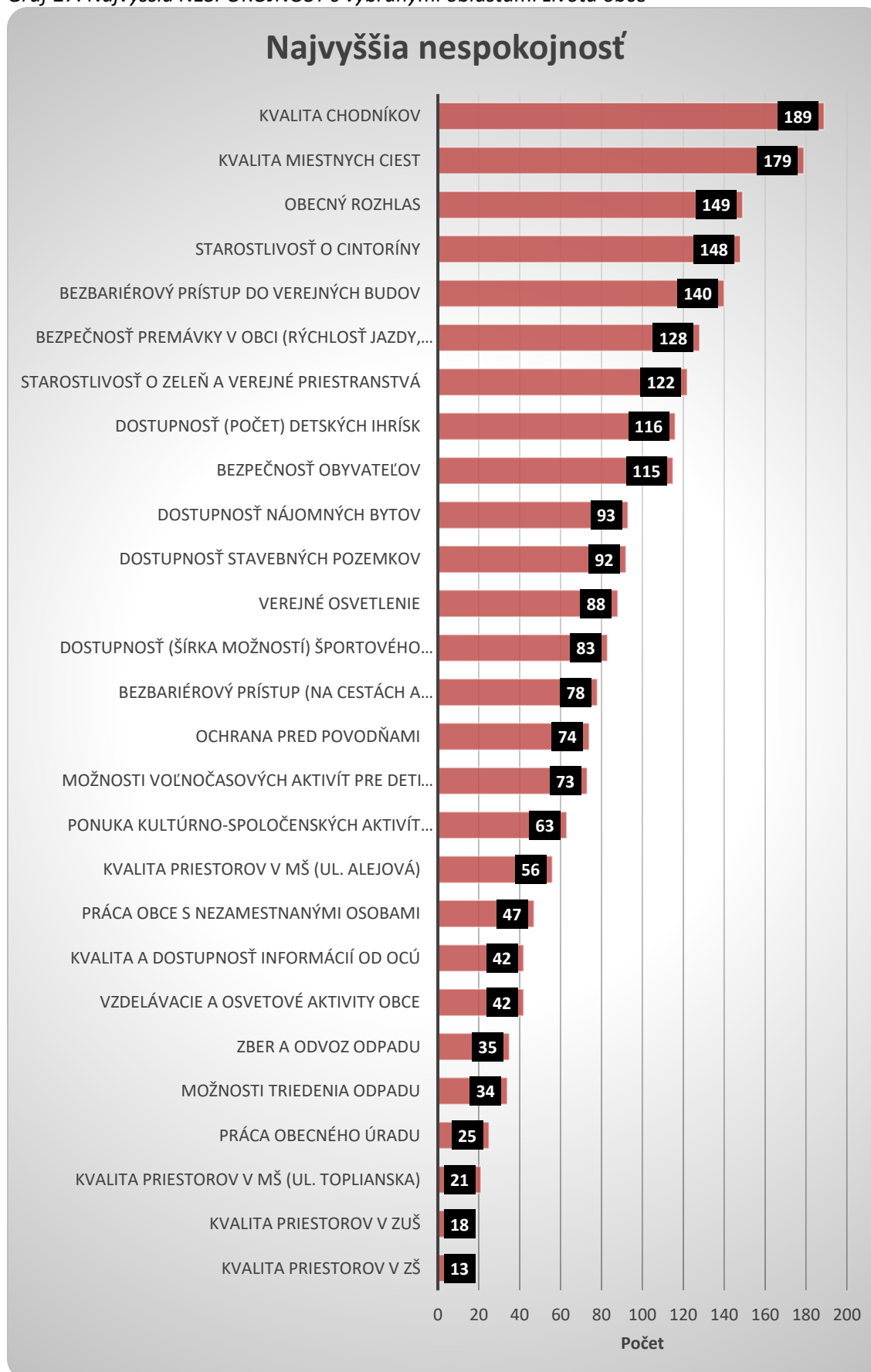

- **Na druhej strane, jednoznačne najvyššia NEspokojnosť bola vyjadrená s kvalitou ciest a chodníkov.** Pomerne vysoká miera nespokojnosti (prvých 5 najčastejšie uvádzaných odpovedí) bola vyjadrená aj s fungovaním obecného rozhlasu, starostlivosťou o cintoríny a s bezbariérovým prístupom do verejných budov.

Návrh

Graf 27: Najvyššia NESPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života obce

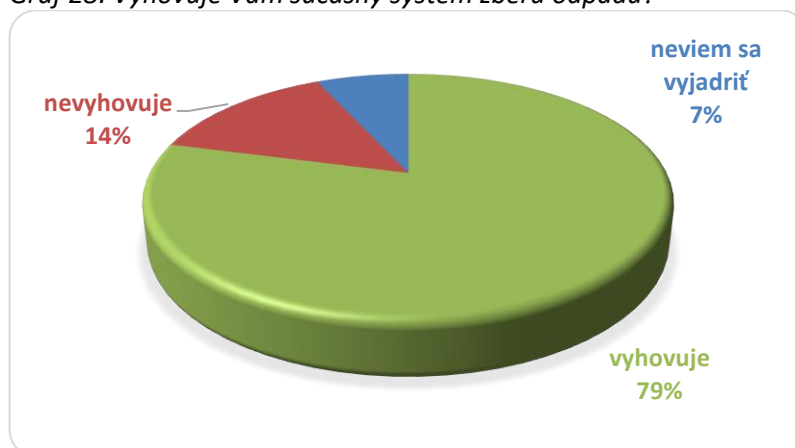
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Odpadové hospodárstvo

- **Veľkej väčšine respondentov vyhovuje súčasný systém zberu zmesového odpadu.** Až 79 % respondentov z 234 sa v prieskume vyjadrilo, že im vyhovuje systém zberu zmesového odpadu, používaný v obci – systém nevyhovuje len 14 % respondentov. Jednoznačne najviac uvádzaný dôvod, pre ktorý im systém zberu nevyhovuje, bola uvádzaná potreba častejšieho vývozu (až 23 respondentov z 33 uviedlo túto preferenciu).
- **Zároveň tu však existuje pomerne široká základňa respondentov na zavedenie motivačného systému poplatkov za odpad.** Napriek tomu, že takmer 80 %-ám respondentov súčasný systém zberu zmesového odpadu vyhovuje, je tu skupina osôb s podielom 45 %, ktorá už v tejto chvíli vie povedať, že by súhlasila aj so zavedením motivačného systému zberu a poplatkov. Zároveň je tu skupina ďalších 34 % osôb, ktorá sa v tejto chvíli vyjadriť nevedela – pravdepodobne z dôvodu, že nemala dostatočné informácie o tom, aké výhody (a tiež možné nevýhody) takýto motivačný systém so sebou prináša.

Graf 28: Vyhovuje Vám súčasný systém zberu odpadu?

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Graf 29: Súhlasili by ste so zavedením motivačného systému zberu zmesového odpadu a poplatkov za odpad (tzv. „pláť za to, čo vyhodíš“)?

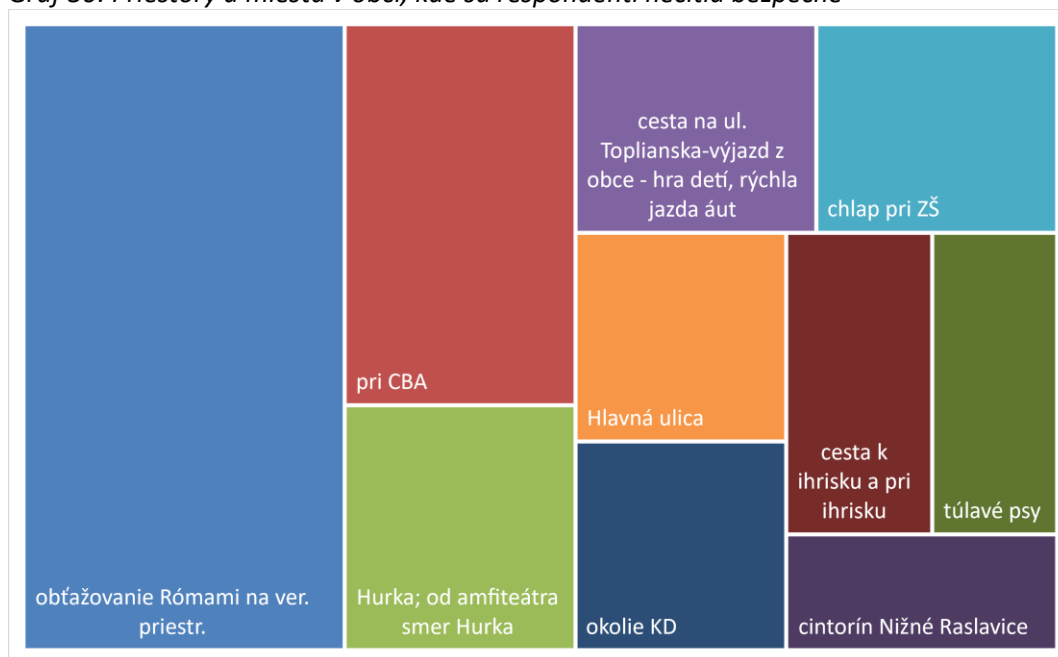
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Verejné priestory

- **Miestami a priestormi v obci, kde sa respondenti cítia najmenej bezpečne, sú viaceré priestory v centre obce, a to z dôvodu nevhodného správania niektorých Rómov.** Na túto otvorenú otázku odpovedalo až 83 respondentov. Jednoznačne najčastejšími boli „všeobecné“ odpovede ohľadom verejných priestranstiev v centre obce ako takých – z dôvodu nevhodného správania sa niektorých príslušníkov rómskej komunity. Ide o rôzne formy obťažovania okoloidúcich – napr. vo forme žobrania, popíjania na verejnosti, vykonávania telesnej potreby, hlučného správania, spevu a púšťania hlasnej hudby (najmä v podvečerných a nočných hodinách), pokrikovania po okoloidúcich, obťažovania a vyhánania nerómskych detí z detských a športových ihrísk rómskymi deťmi a pod. Respondenti v súvislosti s nevhodným správaním niektorých Rómov okrem všeobecnej nespokojnosti s obťažovaním na verejných priestranstvách identifikovali aj viaceré konkrétne miesta, kde sa necítia bezpečne – ide v prvom rade o okolie obchodu CBA, ale tiež o okolie kultúrneho domu, obchodnú pasáž, železničnú stanicu, autobusové zastávky, výjazd z obce na Toplianskej ulici, cestu k futbalovému ihrisku a okolie amfiteátra.
- **Príčinou zníženého pocitu bezpečnosti však nie je len správanie niektorých miestnych Rómov, ale aj iné faktory – najmä doprava.** Obzvlášť spomínanou bola predovšetkým Hlavná ulica – a to z viacerých dôvodov: nebezpečné prechody pre chodcov (najmä pre deti, idúce do a zo školy – napr. križovatka Hlavná/Vaniškovská), okolie autobusových zastávok, parkovanie áut priamo v križovatke Hlavná/Čergovská alebo rýchlosť jazdy na ul. Hlavná.
- **Okrem centra obce a Hlavnej ulice existujú v obci aj ďalšie miesta so zníženým vnímaním bezpečnosti.** Respondenti okrem vyššie spomenutých odpovedí uvádzali medzi odpoveďami aj ul. Lopúchovskú (neosvetlené miesta, chýba chodník), Vaniškovskú ulicu (vysoká rýchlosť áut, chýba chodník), Kopčákovu ulicu (chýba zrkadlo v neprehľadnej križovatke), ul. Kostolnú (chýba osvetlenie na jednom mieste), ul. Čergovskú v smere k cintorínu, otvorené kanály na niektorých cestách, chýbajúce osvetlenie pri MŠ na ul. Alejovej, cintorín v Nižných Raslaviciach (ktorý je neosvetlený, chýba chodník a prístup k hrobom), cintorín na Lopúchovskej (zlé oplatenie) alebo cintorín vo Vyšných Raslaviciach (nebezpečný prístup k hrobom – najmä po daždi alebo v zime).

Graf 30: Priestory a miesta v obci, kde sa respondenti necítia bezpečne

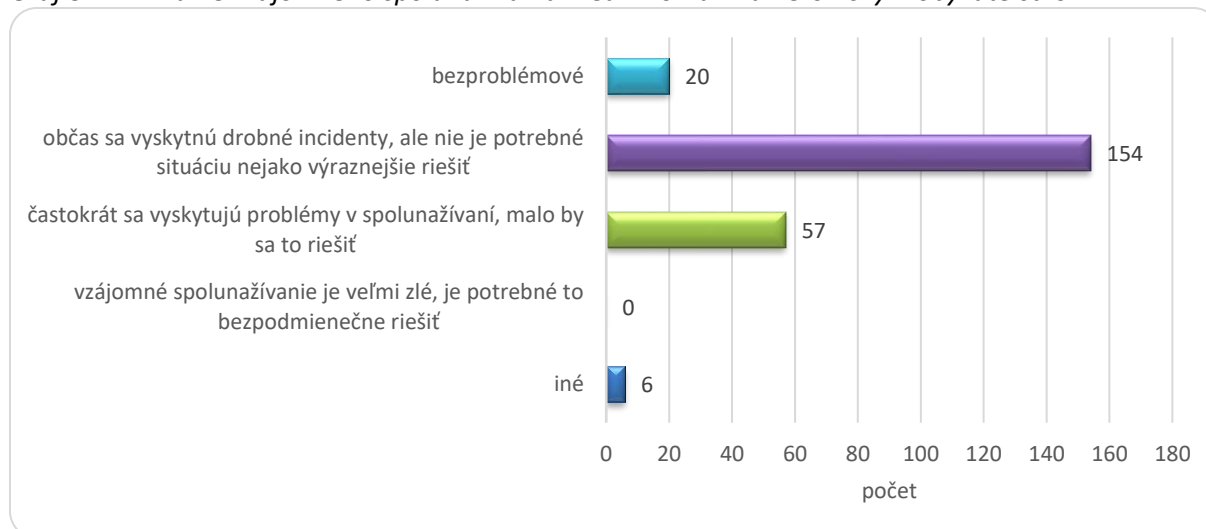
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Vzájomné spolunažívanie medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom

- **Výrazne najväčšia časť respondentov (154) eviduje občasné drobné incidenty v spolunažívaní, zároveň si však nemyslí, že by bolo potrebné túto situáciu nejako výraznejšie riešiť.** Navyše, ďalších 20 osôb považuje spolužitie za bezproblémové. Na druhej strane, existuje početná skupina respondentov (57), ktorí sú za riešenie problematiky spolunažívania medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom.

Graf 31: Vnímanie vzájomného spolunažívania medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

- **Najväčšie problémy predstavuje správanie sa Rómov na verejnosti.** Z tých respondentov, ktorí sa konkrétne vyjadrili k tomu, čo je podľa nich na vzájomnom spolunažívaní problematické, jednoznačne najviac označilo nevhodné správanie sa Rómov na verejnosti (25 zo 42 odpovedí). Za problematické považujú najmä hluk na uliciach, nedodržiavanie nočného pokoja, posedávanie a popíjanie na rôznych miestach v obci, ale aj prehrabávanie sa v košoch, záškoláctvo, správanie sa rómskych detí na ihriskách a v škole (konflikty, drobné útoky, šikanovanie).
- **Možnými riešeniami by mohli byť aktívnejšie a častejšie kontroly hliadkami a väčšia osвета a vzdelávanie príslušníkov MRK.** Okrem týchto odpovedí respondenti v rámci nimi navrhovaných riešení uvádzali aj postihovať žobranie, zriadiť pastoračné centrum pre Rómov, zamykanie košov, zamestnať Rómov, rázne pokutovanie, zabezpečiť dohľad na ihriskách, pokračovať v realizácii projektu Omama, komunikovať s vedením ZŠ, aby nadaným rómskym žiakom boli nápomocní a pomáhali im dostať sa na strednú školu, zapájať aktívnejších Rómov do existujúcich klubov a spoločenských organizácií.

Využitie priestorov / budov v obci

- **Za priestory, budovy alebo miesta v obci, ktoré sú nevyužívané, resp. zle využívané, boli respondentmi označené najmä kultúrny dom a dolný kaštieľ.** K tejto otázke sa vyjadrilo až 34 respondentov, ktorí uviedli až 14 rôznych miest / budov. Viac ako 1/3 odpovedí uvádzala kultúrny dom (wellness časť a salónik, klub dôchodcov) a jeho okolie (trávnatá plocha pred KD). Druhou najviac spomínanou budovou bol dolný kaštieľ, ktorý je podľa názorov

respondentov potrebné zrekonštruovať a vybudovať v ňom napr. nejaké zariadenie sociálnych služieb. Častejšie bola spomínaná ešte budova Mediky (ktorá by mohla slúžiť ako skúšobňa pre muzikantov alebo sklad pre podnikateľov) a budova Domu smútku, ktorý má nedôstojné vnútorné vybavenie. Menej časté odpovede (najviac 2 „hlasy“) predstavovali: komunitné centrum a okolie, stará kovovýroba, bývalé potraviny p. Jackanina, synagóga, tenisové ihrisko (vyháňanie iných detí rómskymi deťmi), nadstavba nad bazénom v ZŠ, záhrada pri MŠ Alejová a zdravotné stredisko.

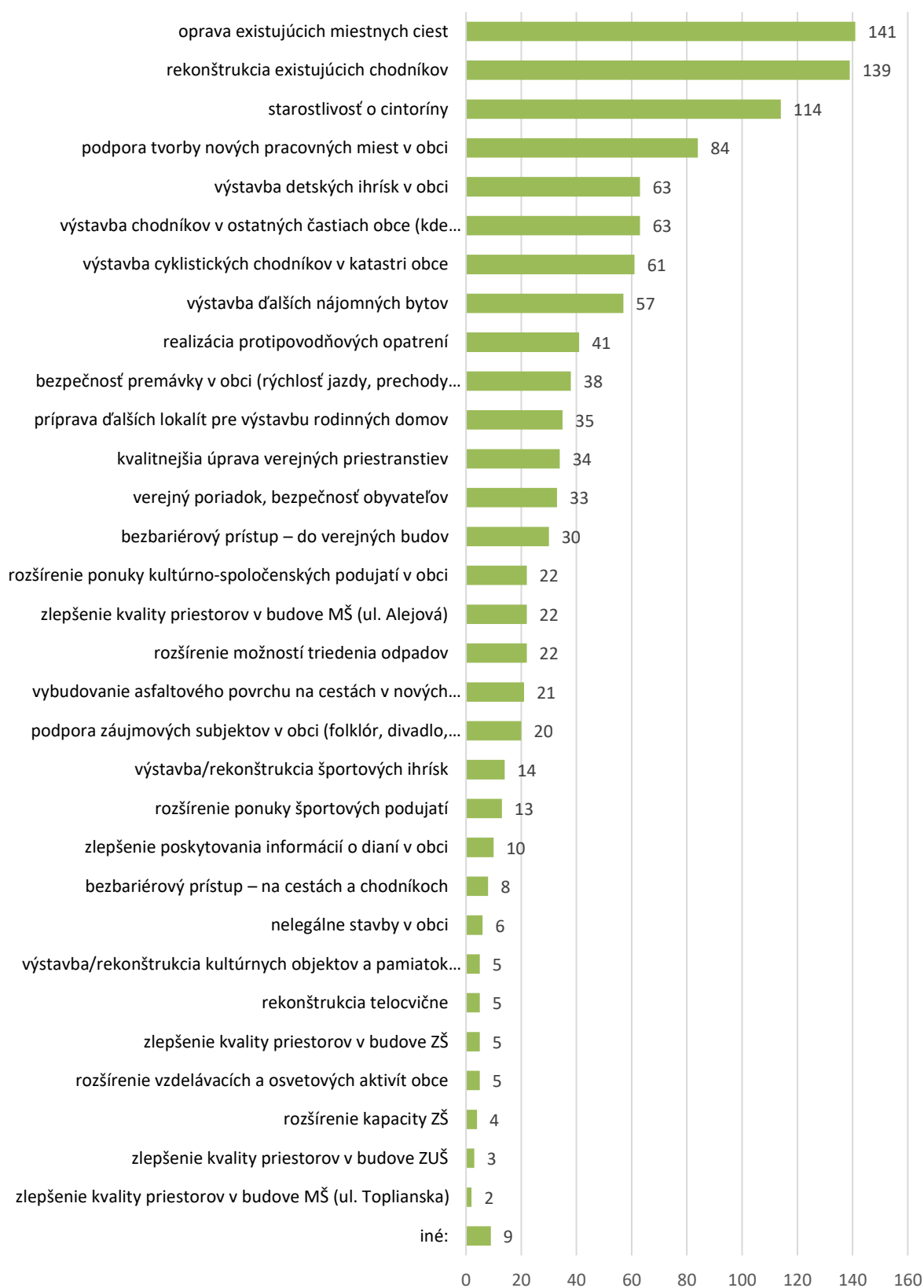
Oblasť, ktorá by sa v obci mala riešiť prioritne

- **Jednoznačne najvyššiu prioritu má oprava komunikácií a chodníkov a lepšia starostlivosť o cintoríny.** Respondenti si mohli vybrať maximálne 5 z prednastavených odpovedí a tak označiť, ktorým oblastiam by sa mala v obci venovať prioritná pozornosť. Jednoznačne najvyššie počty respondentov preferujú opravy existujúcich ciest a chodníkov, pomerne výraznú podporu má aj starostlivosť o cintoríny.

Návrh

Graf 32: Oblasť, ktorá by sa v obci mala riešiť prioritne

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Voľný priestor na vyjadrenie

- V závere bol respondentom ponechaný voľný priestor na akékoľvek vyjadrenie ohľadom rozvoja obce. Odpoveď na túto otázku (resp. možnosť) poskytlo až 51 osôb. Súhrnne možno konštatovať, že uvedené boli veľmi rôznorodé odpovede / návrhy / postrehy a pod. Z tohto dôvodu ich uvádzame v plnom znení (v prílohe).

Súhrnné zhodnotenie kľúčových zistení

Na základe podrobného zhodnotenia všetkých odpovedí respondentov z dotazníkového prieskumu vyplývajú pre obec Raslavice nasledovné kľúčové zistenia:

- **Positívom je, že v dotazníkovom prieskume tvorili Rómovia cca 15 % podiel respondentov¹⁹** (čo približne kopíruje podiel príslušníkov MRK na celkovom počte obyvateľov obce Raslavice). Navyše, v spojitosti so skutočnosťou, že príslušníkom MRK pomáhali vyplňať jednotlivé odpovede v dotazníku zamestnanci obce, je namieste domnievať sa, že získané odpovede zobrazujú aj názory / preferencie tejto minority.
- **Výrazná väčšina respondentov je s bývaním v obci spokojná.** Celkovú spokojnosť s bývaním v obci totižto vyjadrilo až 80 % z nich (označené odpovede na škále veľmi spokojný, skôr spokojný).
- **Veľmi pertraktovanou témou je najmä riešenie vzájomného spolunažívania s Rómami a rekonštrukcia ciest a chodníkov.** Naprieč celým dotazníkom rezonujú v odpovediach respondentov 2 kľúčové (najdôležitejšie, najvypuklejšie) problémy:

Spolužitie Rómov a „nerómov“, bezpečnosť obyvateľov – správanie sa niektorých Rómov:

Obyvateľov významne obťažuje nevhodné správanie sa určitých osôb, ktoré nerešpektujú zaužívané spoločenské normy slušného správania, sú hluční, obťažujú okoloidúcich, popíjajú na verejnosti, veľmi nevhodne sa správajú rómske deti a pod. To u obyvateľov vyúsťuje do obáv o svoju bezpečnosť a bezpečnosť svojich detí. Za problematické je takéto správanie považované nie preto, že sa takto správajú Rómovia, ale preto, že takéto správanie je problematické v akejkoľvek civilizovanej spoločnosti. Problémom obce, súvisiacim s Rómami, sú taktiež voľne sa potulujúce psy.

Zlepšenie kvality komunikácií a chodníkov, vrátane zvýšenia bezpečnosti v doprave:

Vo viacerých odpovediach na rôzne otázky bola častokrát spomínaná potreba rekonštrukcie miestnych cestných komunikácií a chodníkov, ale aj potreba riešenia bezpečnosti – či už z dôvodu vysokej rýchlosti áut, neprehľadnosti niektorých križovatiek alebo rizikového prechádzania cez prechody pre chodcov.

- **Odpadové hospodárstvo sa javí ako dobre nastavené.** Veľká väčšina respondentov je spokojná s nastaveným systémom zberu zmesového odpadu. Zároveň je však potrebné skonštatovať, že v obci existuje priestor na ďalšie zlepšovanie odpadového hospodárstva a efektívnejšie nakladanie s komunálnymi odpadmi (napr. aj prostredníctvom zavedenia motivačného systému zberu a poplatkov za komunálny odpad).

¹⁹ Ide o odhad spracovateľa

Dotazník pre podnikateľov

Dotazníkový prieskum názorov miestnych podnikateľských subjektov bol realizovaný v apríli a máji 2023. Jednotlivé podnikateľské subjekty boli priamo oslovené pracovníkmi obecného úradu so žiadosťou o vyplnenie dotazníka. Ponúknutá im bola tak tlačенá, ako aj elektronická verzia dotazníka.

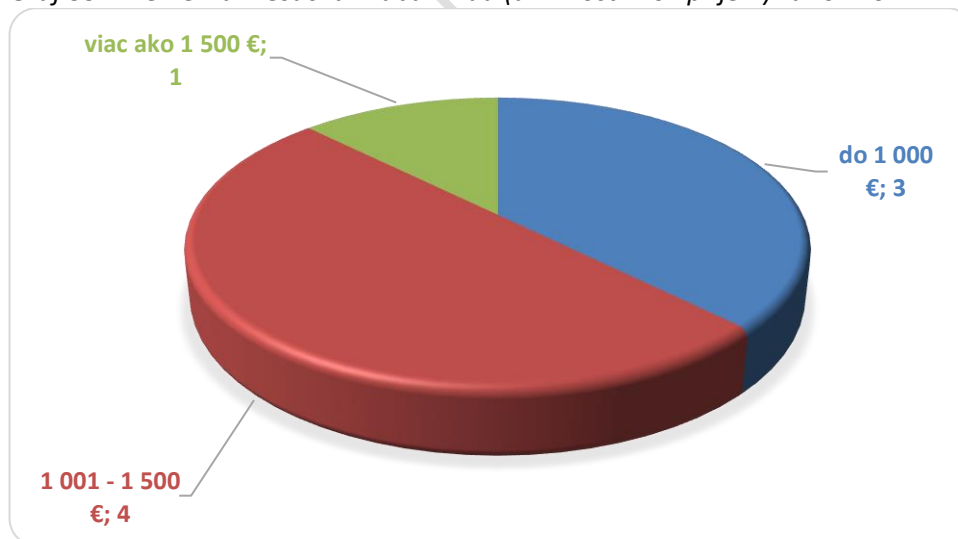
Celkovo bolo vyplnených spolu 8 dotazníkov. V dotazníku boli použité otvorené, uzavreté aj polouzavreté druhy otázok, ktoré skúmali plány podnikateľských subjektov na najbližších 5-7 rokov ohľadom prípadného rozširovania/utlmovania podnikateľskej činnosti, prijímania nových zamestnancov, prípadných nápadov/prekážok v podnikaní, ako aj potenciálnej vzájomnej spolupráce medzi samosprávou obce a týmito subjektmi. V nasledovnom prehľade prinášame ucelené zhodnotenie výsledkov dotazníkového prieskumu (ktoré sú v niektorých prípadoch pre lepšiu prehľadnosť doplnené o graficky znázornené odpovede).

Výsledky prieskumu

Základné charakteristiky podnikateľov

- **Do prieskumu sa zapojili výlučne už etablované spoločnosti²⁰, ktoré v obci podnikajú viac ako 10 rokov. Vo väčšine spoločností je priemerná mzda vyššia, ako je priemer okresu Bardejov.** Všetkých 8 spoločností, ktoré sa zúčastnili prieskumu, podniká v obci už dlhodobo. Väčšina z nich má priemernú hrubú mzdu vyššiu, ako je priemerná mzda v okrese Bardejov (cca 1 000 €), jedna spoločnosť má dokonca priemerné príjmy vyššie ako je priemer SR.

Graf 33: Priemerná mesačná hrubá mzda (u živnostníkov príjem) za rok 2022

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

²⁰ V dotazníku pre podnikateľov, ako aj v tomto prehľade výsledkov, používame kvôli zjednodušeniu pojem „spoločnosť“. Pod týmto pojmom rozumieme všetky právne formy podnikania - či už je to podnikanie na živnosť, cez s.r.o., a.s., družstvo, prípadne inak.

Plány podnikateľov ohľadom prípadného rozšírenia / utlmenia podnikania a prijímania nových zamestnancov

- **Polovica spoločností chce svoje podnikanie do budúcnosti rozšíriť a polovica udržať zhruba na rovnakej úrovni ako v súčasnosti.** Pozitívnu správou je, že žiadna z týchto 8 spoločností neplánuje svoje podnikanie utlmiť, ani úplne ukončiť. Z 8 spoločností až 4 plánujú svoje podnikanie dokonca rozširovať.
- **Neočakáva sa výraznejšie prijímanie nových zamestnancov u podnikateľov v tomto alebo budúcom roku.** Z hľadiska prijímania nových zamestnancov nepôjde o nejaké masívne rozširovanie podnikania – z celkovo 8 spoločností plánujú 3 spoločnosti prijať jedného alebo dvoch zamestnancov, jedna spoločnosť neplánuje prijať nikoho a 4 spoločnosti sa v tejto chvíli vyjadriť nevedeli.

Podnikateľské nápady

- **Polovica spoločností (4 subjekty) má aj ďalšie podnikateľské nápady, pričom 2 z nich tieto nápady aj realizujú.** Na túto otázku odpovedalo všetkých 8 spoločností. Z nich až 4 majú okrem svojho terajšieho predmetu podnikania aj ďalšie nápady, pričom dvom sa ich darí aj realizovať. Ďalšie 2 spoločnosti nápady majú, ale realizovať sa im ich nedarí. Dôvody uviedla len jedna spoločnosť – momentálna veľmi neistá situácia v spoločnosti a podnikaní. Ostatné 4 spoločnosti žiadne ďalšie podnikateľské nápady nemajú.

Prekážky v podnikaní

- **Spoločnosti označili rôzne prekážky v podnikaní.** Odpoveď na otvorené otázky ohľadom prekážok v podnikaní poskytlo 6 z 8 spoločností. Pri zhodnotení VŠEOBECNÝCH PREKÁŽOK v podnikaní sa 2x vyskytla odpoveď „žiadne“ (tzn. žiadne také, ktoré by si spoločnosť nevedela vlastnými silami vyriešiť) a 2x bola označená pasivitou zo strany obce a problémy v komunikácii medzi spoločnosťou a obcou. Jednej spoločnosti chýba priestor, kde by sa dalo podnikáť a 1 spoločnosť označila za prekážku skutočnosť, že vodovod nie je dostupný v celej obci.
- Pri zhodnotení PREKÁŽOK V RÁMCI ICH KONKRÉTNIEHO PODNIKANIA, s ktorými spoločnosti zápasia, bola 1x uvedená nedostupnosť verejného vodovodu, 1x cena vstupných materiálov a energií, kvalifikovaní ľudia, a 1x veľká konkurencia, málo záujemcov o dané pracovné miesta. Dve spoločnosti uviedli, že nemajú žiadne závažné prekážky v podnikaní a jedna spoločnosť vyjadrila kritický postoj k samospráve obce: „...obec absolútne neprihliada na miestnych podnikateľov (teda aspoň v našom prípade), nespolupracuje a nevytvára tak žiadne podmienky pre rozvoj a prosperitu ktorá by bola obojstranne výhodná“.

Spolupráca samosprávy a podnikateľov

- **Až polovica spoločností vyjadrila názor, že samospráva nepodporuje dostatočne podnikateľov v obci, pričom uviedli aj niektoré návrhy na zlepšenie spolupráce.** Z 8 spoločností sa až 4 vyjadrili, že podpora samosprávy pre podnikateľov je nedostatočná, podľa jednej spoločnosti je podpora dostatočná a 3 spoločnosti túto otázku nevedeli posúdiť. Niektoré spoločnosti ponúkli aj svoje návrhy:
 - A. Konkrétne kroky/aktivity, ktoré by mohla samospráva urobiť na to, aby sa spoločnosti lepšie podnikalo (príp. aby sa všeobecne zlepšilo podnikateľské prostredie):
 - Podporovať podnikateľov v obci kúpou ich výrobkov pre školskú jedáleň a škôlky príp. pre obecné podujatia (ŠSPaT) alebo využitím ich služieb a nie objednať napr. jablká z Bratislavy, keď v obci pôsobí podnikateľ, ktorý predáva ovocie

- Nevieť presne povedať lebo aj keď podnikám v obci moji zákazníci sú z väčšej časti externí, to znamená, že sa nespolieham na zákazníkov z našej obce ako je to napríklad v obchode, kde podnikateľ potrebuje hlavne občanov z obce
- Zlepšiť informovanosť
- úplne postačuje väčšia snaha komunikovať a spolupracovať.

B. Navrhované konkrétne formy vzájomnej spolupráce medzi spoločnosťou a obcou:

- Samozrejme myslím si že keď samospráva potrebuje podnikateľa alebo živnostníka zo zameraním ktoré v obci má tak by sa mala v prvom rade obrátiť na neho a pokiaľ táto spolupráca nevyjde obrátiť sa na externých dodávateľov alebo živnostníkov
- Spoluprácu si vieme predstaviť napr. pri výrobe oceľových konštrukcií pre potreby obce
- forma spolupráce je úplne jednoduchá.....samotná spolupráca, podpora v činnosti a využívaní služieb ktoré môžu byť prospešné pre obe strany.

Záujem o voľné obecné priestory, potenciálne vhodné pre podnikateľov

- **Záujem je len o budovu Fontány.** K uvedenej otázke sa vyjadrilo 6 spoločností, z ktorých 5 nemá záujem o žiadne obecné priestory, avšak jedna spoločnosť vyjadrila záujem o budovu Fontány: „Mali sme záujem o pozemok, o ktorý sme si požiadali a chceli ho od obce kúpiť a chceli sme na ňom rozšíriť našu firmu aby sme mohli zamestnať viac ľudí, ale bolo to predané inej osobe (nie firme), ktorá to nevyužíva, a teraz to tak iba stojí. Je však ďalší obecný pozemok, ktorý by sme vedeli využiť na rozšírenie nášho podnikania, ale asi to nie je na predaj. Ide o budovu a pozemok pohostinstva Fontána, avšak rozšírenie podnikania je možné iba po odkúpení nehnuteľnosti nie pri prenájme“.

Voľný priestor na vyjadrenie

- V závere bol spoločnostiam ponechaný voľný priestor na akékoľvek vyjadrenie. Tento priestor využili 4 spoločnosti:
 - Názory boli vyjadrené v predchádzajúcich bodoch
 - Mene osobne by pomohlo ak by mi obec pomohla s odpadom, ktorý svojím podnikaním vytváram
 - predĺženie obecnej kanalizácie a možnosť napojenia sa firmy na kanalizáciu
 - obec musí podporovať miestnych podnikateľov a živnostníkov pretože práve oni sa najviac podieľajú na činnosti, práci a službách v obci, nepriamo takto poskytujú zamestnanie pre mnohých ľudí a za svoju činnosť a prácu ešte odvádzajú obci poplatky a dane ktoré sú pre obec takisto veľmi podstatné . Ďalším veľkým plusom pre obec je to že dokážu obci prispieť v rámci sponzorstva alebo organizovania rôznych športových či kultúrnych podujatí čo zjednoduší a zefektívni spoluprácu, preto je vzájomná spolupráca a podpora veľmi dôležitá a v konečnom dôsledku prospešná pre samotnú obec.

Súhrnné zhodnotenie kľúčových zistení

Na základe podrobného zhodnotenia všetkých odpovedí podnikateľov z dotazníkového prieskumu vyplývajú pre obec Raslavice nasledovné kľúčové zistenia:

- **Podnikateľské prostredie v obci sa pravdepodobne veľmi nezmení.** Ak sa podnikateľom podarí realizovať svoje zámery, tak podnikateľské prostredie v obci bude aj naďalej pravdepodobne na zhruba rovnakej úrovni, ako v súčasnosti (za predpokladu, že do ich

podnikania nezasiahne nejaký iný, v tejto chvíli neuvažovaný faktor – ktorým môže byť napr. útlm/ukončenie podnikania kvôli dôsledkom vojny na Ukrajine a pod.). Výraznejšie nezmenený ostane pravdepodobne aj počet zamestnancov (avšak mal by sa mierne zvýšiť).

- **Pravdepodobne tu existuje priestor na vyššiu podporu podnikateľského prostredia a zlepšenie komunikácie s podnikateľmi v obci.** Jednotlivé spoločnosti označili rôzne prekážky pri svojom podnikaní. Viackrát sa však opakovali vyjadrenia ohľadom nedostatočnej komunikácie zo strany samosprávy voči podnikateľom. Taktiež sa objavili požiadavky na niektoré konkrétne kroky, ktorých realizácia je v silách obce – napr. nakupovanie výrobkov od miestnych podnikateľov, rozšírenie vodovodu a kanalizácie, príp. odpredaj priestorov na podnikanie.

Návrh

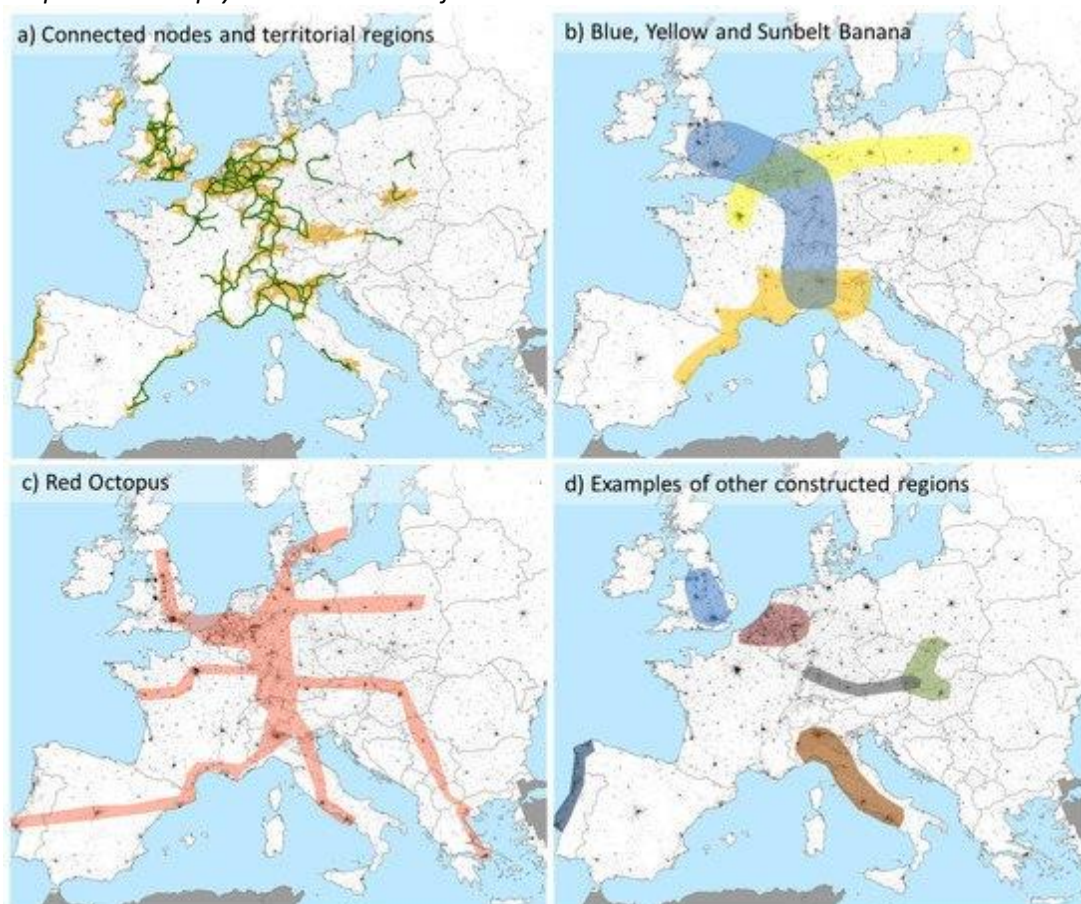

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (a to rôznym spôsobom, v rôznej miere, hoci významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň svojou činnosťou nedokáže nijako ovplyvniť – sú teda úplne nezávislé na činnosti obce.

Makropoloha obce je nevýhodná – obec Raslavice je od najrozvinutejších európskych centier, ako aj od centier s najväčším potenciálom budúceho rozvoja, značne vzdialená. V makroregionálnej mierke existujú viaceré rozvojové koncepty. Tie rôznym spôsobom prepájajú hlavné rozvojové centrá Európy (najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja). Je zrejmé, že obec Raslavice je od týchto centier značne vzdialená.

Mapa 18: Koncepty urbánneho rozvoja EÚ

Zdroj: Taubenböck, H. Ferstl, J. Dech, S. (2017)

Mezopoloha obce je výhodnejšia – obec leží v blízkosti dvoch menších (Bardejov a Sabinov) a jedného väčšieho (Prešov) centra zamestnanosti a terciárnej obslužnosti. Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín miest (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve

podskupiny)²¹. Najbližšie centrá osídlenia pre Raslavice predstavujú mestá Bardejov (2a. skupina centier osídlenia), Sabinov (3b. skupina) a Prešov (1a. skupina).

Raslavice ležia na rozvojovej osi II. stupňa, čo (teoreticky) vytvára priaznivé predpoklady pre možný rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov. Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad, Levoču a Prešov. Raslavice ležia 25 km od tejto najvýznamnejšej rozvojovej osi na spomínanej osi II. stupňa, ktorá spája Prešov s Bardejovom.

Z prostredia investičnej pomoci, poskytovanej vládou SR, možno na základe doterajších skúseností len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre okolitý región v blízkej budúcnosti. Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Bardejov by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú ktoré sa realizujú v danom okrese²². Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Bardejova smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Výraznejší rozvojový impulz pre okres Bardejov (a teda aj pre obec Raslavice) môže znamenať jeho zaradenie medzi najmenej rozvinuté okresy (NRO) Slovenska. Podpora najmenej rozvinutých okresov predstavuje formu regionálnej politiky, zameranú na stimulovanie a rozvíjanie endogénneho potenciálu okresov, ktoré boli na základe zákonných kritérií medzi NRO zaradené. Podpora sa poskytuje v súlade so zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov. Obce, mestá a iné subjekty, ležiace v týchto NRO, majú pri žiadostiach o nenávratný finančný príspevok z EŠIF zvýhodnenú pozíciu oproti subjektom, ležiacim mimo týchto NRO. V rámci NRO má podpora smerovať najmä na tvorbu nových pracovných miest. Hoci finančný balík, dostupný pre okres v rámci tejto podpory, nie je nejaký obrovský a teda neznamená nejaké výrazné investície, v prípade jeho vhodného a racionálneho využitia môže čiastočne prispieť k rozvoju okresu ako takého (a v rámci neho aj k rozvoju obce Raslavice).

Komplexný projekt pozemkových úprav v obci doposiaľ nebol realizovaný – výrazne limitujúcim faktorom rozvoja obce je veľmi komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov (tá by však mala byť v najbližších rokoch odstránená). Významným projektom z hľadiska tvorby podmienok pre rozvoj územia je tzv. projekt pozemkových úprav, prostredníctvom ktorého sa vykonáva komasácia pozemkov a sprehľadnenie a zjednodušenie vlastníckych vzťahov k pozemkom – podľa princípu „jedna parcela, jeden vlastník“. V praxi sa vykonávajú buď tzv. jednoduché alebo komplexné pozemkové úpravy²³. Realizácia takéhoto projektu znamená výrazný pozitívny determinant rozvoja územia (napr. pri rôznej výstavbe – budovanie cyklistických trás, príprava stavebných pozemkov, výstavba rekreačných lokalít, nájomné vzťahy v poľnohospodárstve a pod.), vytvárajú sa ním oveľa priaznivejšie podmienky na potenciálny rozvoj územia. Jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov

²¹ Platí, že čím významnejšie centrum je, tým vyššiu úroveň občianskej vybavenosti (ktorú zároveň poskytuje obciam vo svojom zázemí) má. Najvýznamnejšie centrá boli zaradené do 1a. skupiny, najmenej významné sídelné centrá do 5. skupiny. Zároveň platí, že čím bližšie k významnejšiemu centru daná obec leží, tým pre ňu lepšie – z hľadiska dostupnosti rôznych služieb, vybavenosti, ako aj rozvojových impulzov.

²² Regionálna investičná pomoc je v súčasnosti poskytovaná podľa zákona č. 57/2018 Z. z.

²³ Ak sa robí tzv. komplexný projekt pozemkových úprav, tak sa vykoná sprehľadnenie a zjednodušenie vlastníckych vzťahov spravidla v celom extraviláne obce. V prípade jednoduchých pozemkových úprav sa tieto činnosti vykonávajú len pre určitú, konkrétnu časť katastra obce.

v katastri obce je teda mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu komplexného rozvoja obce. V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v katastri obce Raslavice je mimoriadne komplikovaná (obrovský počet parciel; väčšina parciel zapísaná v registri „E“; obrovské množstvo spoluvlastníkov na jednotlivých parcelách a pod.). Riešením tohto (z pohľadu komplexného rozvoja obce) negatívneho javu je vykonanie komplexného projektu pozemkových úprav (PPÚ) v extraviláne. Obec Raslavice však zatiaľ takýto projekt nemá v pláne realizovať.

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú **Európske štrukturálne a investičné fondy**. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpalo Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V roku 2023 sa toto programové obdobie (z hľadiska financovania a ukončenia projektov) končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021-2027.

Schválená je už Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021-2027 a taktiež Operačný program Slovensko (SR už teda v novom období bude mať len jeden operačný program, čo je oproti minulému obdobiu 2014-2020 významná zmena). Riadiaci orgán OP Slovensko (ktorým je MIRRI SK) a sprostredkovateľské orgány tak môžu pripravovať výzvy na podávanie projektov.

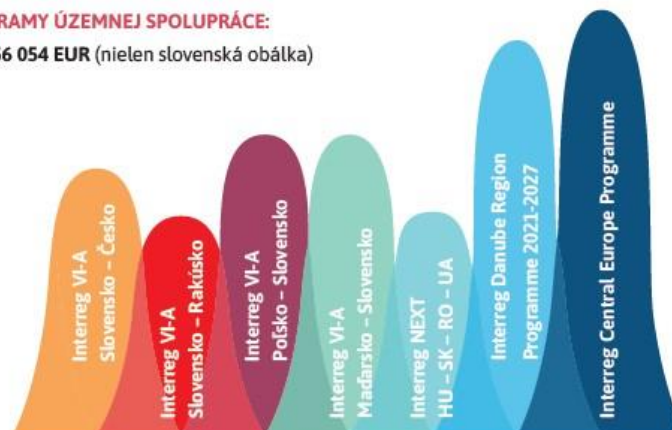
Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (tzv. Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobenú pandemiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).

Obrázok 6: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027

▶ PROGRAM SLOVENSKO	12 593 734 933 EUR
▶ PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY	15 225 428 EUR
▶ PROGRAMY PRE OBLASŤ VNÚTORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ	103 625 941,98 EUR

PROGRAMY ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE:
904 756 054 EUR (nielen slovenská obálka)

▶ Interreg VI-A Slovensko - Česko	85 323 597 EUR
▶ Interreg VI-A Slovensko - Rakúsko	55 500 000 EUR
▶ Interreg VI-A Poľsko - Slovensko	129 839 952 EUR
▶ Interreg VI-A Maďarsko - Slovensko	129 000 000 EUR
▶ Interreg NEXT HU - SK - RO - UA	66 092 505 EUR
▶ Interreg Danube Region Programme 2021-2027	215 000 000 EUR
▶ Interreg Central Europe Programme	224 000 000 EUR

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Obrázok 7: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

STEEP analýza

Okrem vnútorných faktorov majú na rozvoj územia vplyv aj rôzne vonkajšie faktory (také, ktoré obec nedokáže ovplyvniť). Pri identifikovaní problémov obce a hľadani strategii na ich vyriešenie je preto potrebné si uvedomiť, že tieto riešenia môžu byť v budúcnosti ovplyvnené aj spomínanými vonkajšími faktormi. Externé faktory sú rozdelené do 5 oblastí: S – sociálne, T – technologické, E – ekonomické, E – ekologické, P – politické. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 4 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Zavádzanie nových materiálov a inovatívnych technológií v hospodárstve	Ekonomická situácia štátu (dopady ekonomického vývoja v jednotlivých sektoroch, výrazná podpora štátu vybraným sektorom)	Klimatické zmeny (častejšie a extrémnejšie výkyvy počasia, sucho, znižujúce sa zásoby pitnej vody...)	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti
Zmeny vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva	Využívanie moderných informačno-komunikačných technológií	Možnosti financovania projektov z fondov EU a iných zdrojov	Verejný tlak na zavádzanie ekologických a environmentálnych technológií	Zmena priorít vlády ako výsledok volieb
Zmena postojov obyvateľov a reprezentantov rôznych sektorov k lokálnemu rozvoju	Digitalizácia verejnej správy, vytváranie mobilných aplikácií pre využívanie verejných služieb	Rozvoj malého a stredného podnikania	Zvyšovanie povedomia verejnosti o ochrane ŽP a rast environmentálnej zodpovednosti obyvateľstva	Legislatívne zmeny v rôznych oblastiach
Prehlbujúce sa rozdiely medzi obyvateľmi v oblasti príjmov	Nové technologické riešenia v oblasti sociálnych služieb a zdravotníctva	Zvyšovanie / znižovanie kúpyschopnosti obyvateľstva	Podpora a využívanie alternatívnych zdrojov energie	Štrukturálna politika Európskej únie
Zmeny v mobilitate obyvateľov	Výrazné zmeny na trhu práce ovplyvnené inováciami a novými technológiami	Dostupnosť finančných zdrojov	Odpadové hospodárstvo	Nová politika územného rozvoja v SR – dôraz na integrované územné investície a na prístup zdola
Zvyšujúca / znižujúca sa kvalita života obyvateľov		Daňová politika štátu	Vplyv rôznych subjektov na tvorbu politík v oblasti ŽP	Vojna na Ukrajine

Zdroj: vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce. SWOT analýza patrí medzi nástroje, používané na zhodnotenie aktuálneho stavu obce. Rozdelená je na vnútornú analýzu (silné a slabé stránky) a vonkajšiu analýzu (príležitosti a ohrozenia).

SWOT analýza

Formulár 5 (A10): SWOT analýza

HOSPODÁRSKA OBLASŤ Hospodárstvo v území, Zamestnanosť, Nezamestnanosť, Dopravná infraštruktúra, Technická infraštruktúra, Hospodárenie samosprávy, Bezpečnosť	
Silné stránky	Slabé stránky
- výborné finančné zdravie samosprávy, rozumné hospodárenie, dostatok vlastných zdrojov na realizáciu investícií - relatívne dobrá poloha obce v blízkosti centier zamestnanosti (urbánnych centier) – Prešov, Bardejov, ... - existencia významnejšieho zamestnávateľa v poľnohospodárstve - obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy - viacero kultúrno-historických pamiatok v obci - aktivita miestnych subjektov a starostlivosť o kultúrno-historické pamiatky v obci - dlhá tradícia folklóru a ochotníckeho divadla v obci, realizácia viacerých folklórnych a divadelných podujatí v obci počas roka - dostupnosť viacerých prevádzok obchodov a služieb - dobrá kvalita miestnych komunikácií - vybudovaná sieť chodníkov a lávok cez vodné toky - výborné spojenie verejnou dopravou s Prešovom a Bardejovom počas pracovných dní - výrazná aktivita obce v oblasti realizácie projektov - existencia registrovaného sociálneho podniku Obecné služby Raslavice s pozitívnymi ekonomickými a sociálnymi výsledkami - elektrina, vodovod a kanalizácia dostupné všetkým obyvateľom jadra obce a takmer všetkým Rómom v osade	- nízka makropolohová atraktivita obce - poloha mimo rýchlostných komunikácií - len priemerná ochota obyvateľov podnikať prostredníctvom živnosti - pomerne nízka koncentrácia pamiatok UNESCO v blízkom okolí obce - nižší počet ubytovacích zariadení v obci - vyššia miera nezamestnanosti - veľmi nepriaznivá štruktúra UoZ podľa vzdelania, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní - takmer všetci nezamestnaní patria medzi znevýhodnené osoby - veľmi komplikovaná vlastnícka štruktúra pozemkov v katastri obce - žiadne cyklistické chodníky (stavebne oddelené od ciest) - negatívne vnímanie bezpečnosti v obci verejnosťou, nevhodné správanie sa najmä Rómov na verejnosti

Príležitosti	Ohrozenia
• využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, Plánu obnovy a iných zdrojov financovania na realizáciu rozvojových aktivít • realizácia investícií prostredníctvom registrovaného sociálneho podniku, vrátane zamestnávania osôb v ňom • realizácia naplánovaných investičných aktivít prostredníctvom integrovaných investičných balíkov (Rada partnerstva VÚC) • využitie možností ponúkajúcich sa prostredníctvom najmenej rozvinutých okresov • realizácia projektu pozemkových úprav • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)	• nedostatočné čerpanie možných zdrojov z EÚ a vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych) • nepriaznivý makroekonomický vývoj v súvislosti s vojnou na Ukrajine • potenciálna energetická kríza • neistota v lokálnom podnikateľskom prostredí, vyúsťujúca do nižšieho objemu plánovaných investícií, prijímania nových zamestnancov a prípadného rozširovania podnikania • zvyšovanie investičného dlhu do nadradenej dopravnej infraštruktúry zo strany príslušných správcov komunikácií

Návrh

SOCIÁLNA OBLASŤ Demografická charakteristika, Vzdelanie a školstvo, Domový a bytový fond, Občianska vybavenosť, Kultúra, Šport, Zdravotníctvo, Sociálne služby	
Silné stránky	Slabé stránky
• pozitívny trend rastu počtu obyvateľov • veľmi pozitívny vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva • relatívne priaznivá veková štruktúra obyvateľstva (v porovnaní s priemerom SR) • výrazne pomalšie starnutie obyvateľstva ako priemer SR • výborná občianska vybavenosť (viacero verejnoprospešných budov, zdravotnícke služby, sociálne služby, športové zariadenia, pamiatky...) • dostupnosť základných zdravotných služieb priamo v obci v zdravotnom stredisku • viaceré sociálne služby dostupné priamo v Raslaviciach • mimoriadne bohatý kultúrno-spoločenský život v obci • veľmi silná tradícia folklóru a ochotníckeho divadla, pôsobenie ochotníckych kultúrnych telies priamo v obci • realizácia rôznych kultúrno-spoločenských podujatí v obci počas roka • organizácia 3-dňového folklórneho festivalu regionálneho, až celoslovenského významu • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov na území obce • bohatá práca s mládežou na športovom poli • organizácia významného regionálneho športového podujatia Raslavický pedál • výborné podmienky v rámci predprimárneho a primárneho vzdelávania (dostupnosť škôl a viacerých šk. zariadení priamo v obci) • dobrá kvalita domového a bytového fondu v ostatnej časti obce (okrem osady) • aktivita samosprávy na poli rozvoja individuálnej aj hromadnej bytovej výstavby, príprava nových lokalít IBV a výstavba nájomných bytov • veľký záujem o výstavbu rodinných domov a aj o nájomné byty v obci	• negatívny vývoj migračného pohybu obyvateľstva • rýchly rast počtu seniorov v obci • menej priaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva • naplnená kapacita budovy ZŠ • rozšírené záškoláctvo v obci • znížená kvalita domového fondu v obydlích v osade • nevhodné správanie sa (najmä) niektorých príslušníkov MRK na verejnosti
Príležitosti	Ohrozenia
• využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, Plánu obnovy a iných zdrojov financovania na realizáciu rozvojových aktivít • realizácia investícií prostredníctvom registrovaného sociálneho podniku, vrátane zamestnávania osôb v ňom	• nedostatočné čerpanie možných zdrojov z EÚ a vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

• realizácia naplánovaných investičných aktivít prostredníctvom integrovaných investičných balíkov (Rada partnerstva VÚC) • využitie možností ponúkajúcich sa prostredníctvom inštitútu najmenej rozvinutých okresov • spolupráca s vládnyimi aj mimovládnyimi organizáciami na riešení rómskej problematiky (chatrče, sociálne a hygienické podmienky, zamestnanosť, správanie sa na verejnosti) • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...) • vyššia aktivita zo strany obce v realizácii rôznych podporných krokov ohľadom zamestnávania príslušníkov MRK, zapájanie väčšieho počtu nezamestnaných osôb z prostredia MRK	• nepriaznivý makroekonomický vývoj v súvislosti s vojnou na Ukrajine • potenciálna energetická kríza • predsudky a negatívny postoj majority voči Rómom
---	--

Návrh

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ Prírodné pomery, Ochrana prírody, Ochrana pred povodňami, Odpadové hospodárstvo, Zmena klímy	
Silné stránky	Slabé stránky
• žiadne čierne skládky v katastri obce • úroveň vytriedenia odpadov v obci na úrovni priemeru SR • existencia zberného dvora • relatívne zachovalé a esteticky príťažlivé prírodné prostredie • záujem miestnych subjektov realizovať adaptačné opatrenia na zmenu klímy	• vysoký rast celkovej produkcie komunálnych odpadov, produkcie zmesových odpadov a produkcie odpadov na 1 obyvateľa • vysoká miera skládkovania odpadov • čoraz vyššie zaťažovanie rozpočtu z dôvodu postupného nárastu nákladov obce na odpadové hospodárstvo • zavedený (nemotivačný) paušálny systém poplatkov za odpad pre fyzické osoby • pomerne častý výskyt záplav v intraviláne obce • kotlinová poloha obce (výrazne zvyšujúca povodňové riziko v obci)
Príležitosti	Ohrozenia
• využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, Plánu obnovy a iných zdrojov financovania na realizáciu rozvojových aktivít • realizácia naplánovaných investičných aktivít prostredníctvom integrovaných investičných balíkov (Rada partnerstva VÚC) • využitie možností ponúkajúcich sa prostredníctvom najmenej rozvinutých okresov • dostupné zdroje na využitie obnoviteľných aj alternatívnych zdrojov energie	• nedostatočné čerpanie možných zdrojov z EÚ a vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych) • nepriaznivý makroekonomický vývoj v súvislosti s vojnou na Ukrajine • potenciálna energetická kríza

Kľúčové faktory a disparity územia

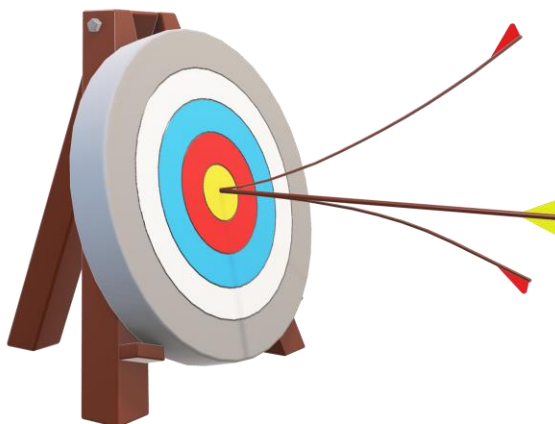
Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie veľkého dopytu po bývaní v obci a dobrej geografickej polohy obce v blízkosti viacerých centier zamestnanosti na rozvoj individuálnej aj hromadnej bytovej výstavby a ďalšie zvyšovanie počtu obyvateľov
- racionálne hospodárenie samosprávy
- výrazná aktivita obce v oblasti rozvoja lokálnej ekonomiky a riešenia zamestnanosti obyvateľov znevýhodnených na trhu práce – prostredníctvom obecného sociálneho podniku
- podpora marginalizovaných rómskych komunít
- pripravenosť obce na získanie externých zdrojov na realizáciu rozvojových projektov (množstvo pripravených projektových dokumentácií)
- ďalšie zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov
- rozvoj poľnohospodárskej výroby.

Hlavné disparity rozvoja:

- nízky potenciál pre prilákatie investícií do priemyselnej výroby a iných prevádzok s vyšším počtom pracovných miest – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráram a nadradenej dopravnej infraštruktúre má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákatie veľkých investícií napr. do priemyselnej výroby, logistiky a pod.
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- vyššia úroveň miezd v metropolitných regiónoch SR, príp. v zahraničí – úroveň miezd v regióne spolu s časovou a finančnou náročnosťou dochádzky do zamestnania (do centier, kde je vyššia úroveň miezd) pôsobí ako demotivačný faktor a generuje podmienky pre emigráciu obyvateľstva
- slabší stav miestnych komunikácií – niektoré miestne komunikácie a chodníky v obci sú v zlom stave, na niektorých uliciach chýbajú vybudované chodníky
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Raslavice na roky 2023-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňovať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- Vzdelanie pre dôstojný život,
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,
- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť,
- Dobré zdravie.

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Vízia obce do roku 2030

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzeráť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Raslavice:

Obec Raslavice je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť globálny cieľ rozvoja obce Raslavice na roky 2023-2030. **Globálnym cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“.

Kľúčové rozvojové výzvy

V analytickej časti dokumentu bolo identifikovaných viacero kľúčových rozvojových výziev, ktoré je v záujme úspešného rozvoja obce Raslavice a dosiahnutia stanovenej vízie nevyhnutne potrebné v strednodobom horizonte vyriešiť (resp. realizovať také aktivity, ktoré napomôžu ich riešeniu).

Tabuľka 33: Kľúčové rozvojové výzvy

Kľúčová rozvojová výzva	Možné spôsoby riešenia
Lokálna ekonomika a nezamestnanosť	
približne 4/5 nezamestnaných tvoria veľmi ťažko zamestnateľní UoZ – dlhodobá nezamestnanosť, takmer žiadne vzdelanie, slabé alebo žiadne zručnosti, rôzne formy znevýhodnenia na trhu práce	✓ postupne zamestnávať, príp. zlepšovať zamestnateľnosť (získavaním pracovných návykov) najviac ohrozených UoZ – napr. v obecnom sociálnom podniku, zapájaním UoZ do AOTP, dopĺňať vzdelanie a pod.
Dopravná infraštruktúra	
nižšia kvalita niektorých miestnych komunikácií a chodníkov; problémy na úseku dopravnej bezpečnosti	✓ modernizovať poškodený povrch existujúcich miestnych komunikácií a chodníkov ✓ vybudovať asfaltové komunikácie v nových lokalitách IBV ✓ zavádzať bezpečnostné prvky v doprave

Vodovod a kanalizácia	
cca 30-40 % Rómov nemá vo svojich obydliach žiadny prístup k tečúcej vode a k splachovaciemu záchodu	✓ zlegalizovať čierne stavby, resp. napomáhať snahe príslušníkov MRK o výstavbu vlastného legálneho bývania; legálne pripojiť stavby na vodovod a kanalizáciu
Vzdelanostná štruktúra a školstvo	
nedostatočné kapacity ZŠ a ZUŠ, zastarané vybavenie ZUŠ	✓ rozšíriť kapacity budovy základnej školy (prístavbou, nadstavbou, príp. novou výstavbou), presťahovanie žiakov z priestorov ZUŠ do nových priestorov ZŠ ✓ modernizovať vnútorné vybavenie ZUŠ
výrazne rozšírené záškoláctvo	✓ v spolupráci so všetkými dotknutými subjektmi a stranami (žiaci, rodičia, škola, polícia, obec, UPSVaR...) realizovať opatrenia na zamedzenie záškoláctva
Bezpečnosť a občianske spolunažívanie	
problémy na úseku vzájomného spolunažívania medzi komunitami v obci a vlastného vnímania bezpečnosti	✓ zvýšiť ochranu verejného poriadku (ohľadom obťažovania náhodných okoloidúcich, hluku, nevhodného správania a pod.)
Domový a bytový fond	
potreba zvýšenia kvality bývania pre vybraných obyvateľov (cca 30-40 % Rómov nemá prístup k verejnému vodovodu a k splachovaciemu záchodu; viacero obydľí tvoria nelegálne stavby)	✓ vysporiadať vlastnícke vzťahy k pozemkom v osade; zlegalizovať nelegálne obydľia (tie, ktoré sa zlegalizovať dajú), resp. realizovať rôzne podporné programy na zabezpečenie bývania (napr. svojpomocná výstavba domov); realizovať vzdelávacie a osvetové aktivity na podporu zlepšovania zdravia obyvateľov, hygienických podmienok, zvyšovania finančnej gramotnosti a pod.
chýbajúce nájomné byty (napriek postupnej výstavbe nájomných bytov)	✓ vybudovať ďalšie bytové domy s nájomnými bytmi
Voľný čas	
chýbajúce detské ihriská na území obce, slabšie možnosti realizácie športových a voľnočasových aktivít	✓ vybudovať viaceré detské ihriská na území obce ✓ vybudovať športoviská, vrátane cyklistických chodníkov
Prístupnosť verejných budov a komunikácií v obci	
chýbajúci bezbariérový prístup do viacerých verejných aj súkromných budov	✓ vybudovať kvalitný bezbariérový prístup do verejných budov (OcÚ, komunitné centrum a ďalšie)

Odpadové hospodárstvo	
• len priemerná úroveň vytriedenia odpadov (45 %)	✓ skvalitniť systém zberu odpadov; zvýšiť úroveň vytriedenia prostredníctvom skvalitnenia zberného dvora, výstavby kompostárne a skvalitnenia triedeného zberu; realizovať rôzne podporné opatrenia na nižšiu produkciu zmesového KO
Povodne, zmena klímy	
• potreba realizácie ďalších protipovodňových opatrení	✓ realizovať celý systém rôznych protipovodňových opatrení (v spojitosti s adaptačnými opatreniami na zmenu klímy) – úprava brehov a korýt, priepustov, výsadba zelene, zachytávanie vody v krajine a pod.
• adaptácia územia na zmenu klímy	✓ realizovať celý systém rôznych adaptačných opatrení v sídelnom prostredí, v poľnohospodárstve, lesníctve a pod.
• znižovanie tvorby CO₂	✓ znižovať spotrebu primárnej energie; prejsť na obnoviteľné a alternatívne zdroje energie; zvýšiť energetickú efektívnosť budov

Zdroj: vlastné spracovanie

Identifikované kľúčové rozvojové výzvy sú akcentované v zadefinovaných cieľoch, prioritách a opatreniach obce Raslavice (pozri ďalšie časti dokumentu). Okrem kľúčových rozvojových výziev obsahujú zadefinované ciele, priority a opatrenia aj ďalšie rozvojové aktivity, úspešnou realizáciou ktorých dôjde k všestrannému rozvoju obce Raslavice.

Rozvojová stratégia obce, definovanie cieľov a priorít

Cieľom strategickej časti programu je navrhnúť priority, ktoré budú viesť k naplneniu zadefinovaných strategických cieľov a dosiahnutiu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem

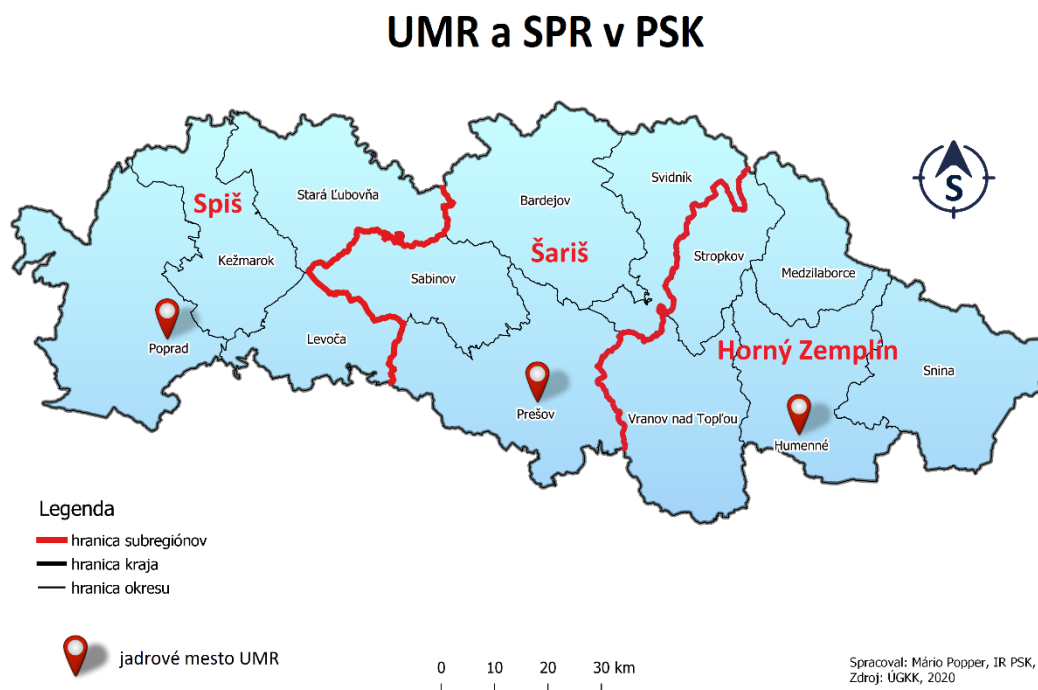
iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti:**

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období EÚ (2021-2027) nastávajú na Slovensku v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Raslavice** leží v Prešovskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Šariš**.

Obrázok 8: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027

Zdroj: www-po-kraj.sk

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. **Každý samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)**²⁴, zadefinované Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHRSR (resp. integrovanej územnej stratégie)²⁵ definuje tzv. **Integrované investičné balíčky (resp. integrované projektové balíčky)**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia** (IUI, angl. skratka ITI).

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

²⁴ nazývané aj „mestská funkčná oblasť“

²⁵ v prípade VÚC ide o PHRSR (pričom IUS môže byť integrálnou súčasťou PHRSR kraja alebo samostatnou stratégiou). V prípade území UMR podľa toho, či sa daný UMR rozhodol vypracovať si integrovanú územnú stratégiu vo forme spoločného programu rozvoja obcí na základe § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja alebo ako samostatnú stratégiu

Rozvojová stratégia obce Raslavice na roky 2023 – 2030 je definovaná prostredníctvom **súboru strategických a špecifických cieľov a na nich nadväzujúcich priorit**. Na základe výsledkov plynúcich z analytickej časti dokumentu, identifikácie kľúčových rozvojových výziev a v záujme naplnenia stanovenej vízie bude teda potrebné, aby obec Raslavice dosiahla nasledovné ciele, zadané v rámci troch prioritných oblastí – Hospodárskej, Sociálnej a Environmentálnej (tieto tri oblasti predstavujú 3 základné piliere trvalo udržateľného rozvoja):

Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia „Obec Raslavice je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“			
Globálny cieľ „Zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	SC1: Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry	SC2: Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky bývania a spoločenského vyžitia	SC3: Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie
Špecifické ciele	• ŠC1: Zlepšiť podnikateľské prostredie v obci zvýšením jej atraktivity pre podnikanie, vytvorením širšej ponuky investičných príležitostí a podporou zavádzania inovácií • ŠC2: Využiť miestny ekonomický potenciál dostupnej pracovnej sily prostredníctvom sociálneho podnikania a realizácie podporných programov zamestnávania	• ŠC9: Vytvoriť podmienky pre zvýšenie kvality bývania osôb, žijúcich v nevyhovujúcich podmienkach • ŠC10: Zlepšiť dostupnosť bývania v obci • ŠC11: Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov a ochranu majetku	• ŠC18: Znížiť mieru skládkovania, zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov a zefektívniť nakladanie s nimi • ŠC19: Zlepšiť ochranu obyvateľov a majetku pred povodňami • ŠC20: Posilniť adaptáciu územia na zmenu klímy • ŠC21: Znížiť množstvo produkovaného CO₂ v obci

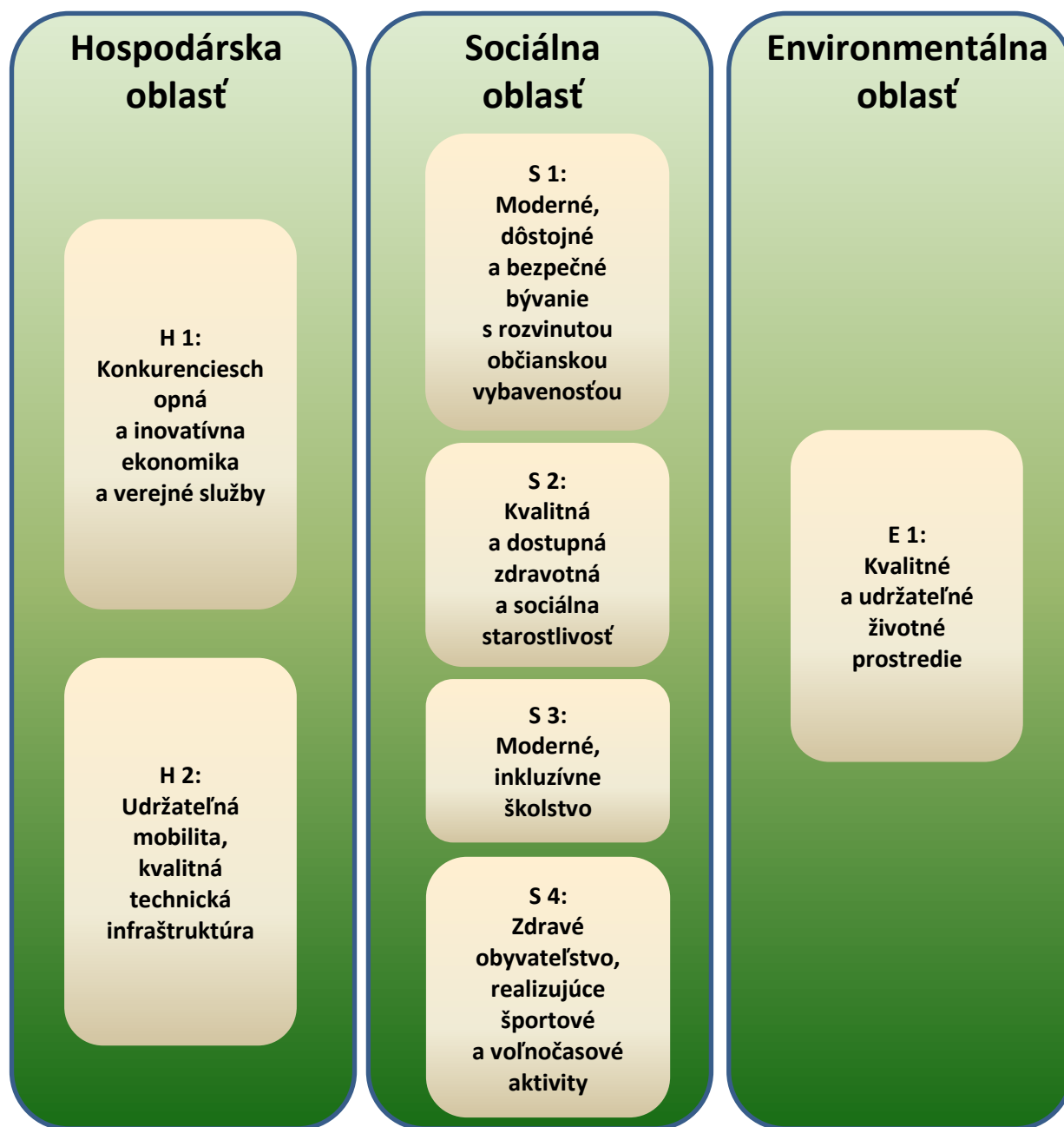
	• ŠC3: Zabezpečiť ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva v obci, ako aj zveľaďovanie kultúrno-historických pamiatok • ŠC4: Rozšíriť a modernizovať existujúcu infraštruktúru cestovného ruchu, vrátane zavádzania inovatívnych riešení a rozširovania ponuky CR • ŠC5: Vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kultúrno-spoločenského života • ŠC6: Zefektívniť výkon verejných služieb samosprávou a zlepšiť ich poskytovanie obyvateľstvu prostredníctvom digitalizácie, používania SMART (IoT) riešení, budovania informačnej infraštruktúry a skvalitňovania personálnych kapacít • ŠC7: Vytvoriť kvalitnú a bezpečnú sieť miestnych komunikácií a cyklistických chodníkov • ŠC8: Zabezpečiť spoľahlivé odvádzanie splaškových vôd z celej obce a spoľahlivé fungovanie všetkých verejných sietí	• ŠC12: Rozšíriť početnosť a druh zariadení občianskej vybavenosti, vrátane debarierizácie prístupu k nim • ŠC13: Zvýšiť dostupnosť a kvalitu zdravotnej starostlivosti, podporovať zdravotnú prevenciu • ŠC14: Zabezpečiť miestnym obyvateľom poskytovanie všetkých druhov sociálnych služieb a sociálnych aktivít, ktoré potrebujú • ŠC15: Zvýšiť sociálnu integráciu znevýhodnených skupín obyvateľov • ŠC16: Zvýšiť vzdelanostnú úroveň obyvateľov a skvalitniť podmienky vzdelávania v obci • ŠC17: Rozšíriť spektrum možností pre pohybové aktivity a zdravý životný štýl miestnych obyvateľov, vrátane skvalitnenia športovej a voľnočasovej infraštruktúry	
--	---	---	--

Zdroj: vlastné spracovanie

Úspešným splnením stanovených cieľov zabezpečí obec Raslavice zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov.

Naplnenie strategických cieľov bude dosiahnuté prostredníctvom naplnenia súboru špecifických cieľov. Na to, aby obec Raslavice dosiahla špecifické ciele, bude potrebné v nasledujúcich rokoch sústrediť najvyššiu pozornosť, úsilie, čas a zdroje na tieto priority:

Prostredníctvom vyššie uvedených troch prioritných oblastí a definovaných priorit, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení a aktivít, bude obec naplňať želanú víziu rozvoja.

Zdôvodnenie výberu priorít

Dôvody, prečo bude obec Raslavice klásť dôraz práve na vyššie zadefinované priority, vychádzajú najmä z analytickej časti dokumentu a z identifikovaných kľúčových rozvojových výziev. Priority pritom úzko nadväzujú na sústavu vyššie zadefinovaných strategických a špecifických cieľov. Podrobnejšie zdôvodnenie výberu priorít je nasledovné:

HOSPODÁRSKA OBLASŤ

Priorita H 1:

Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby

Obec Raslavice sa pri svojom budúcom (želanom) rozvoji s najvyššou pravdepodobnosťou nemôže spoliehať na príchod nejakého veľkého investora so stovkami pracovných miest, ktorý by vyriešil nezamestnanosť v obci a výrazne by zvýšil príjmy miestneho obyvateľstva a miestnych subjektov. Budúce možnosti vlastného ekonomického rozvoja teda tkvejú najmä v rozvoji malých a stredných podnikov (existujúcich, ako aj prípadných nových), ktoré okrem zamestnávania miestneho obyvateľstva budú schopné do svojho podnikania zavádzať rôzne inovácie, čím budú zároveň zvyšovať svoju konkurencieschopnosť. S ohľadom na polohu obce medzi mestami Prešov a Bardejov je jednou z možností riešenia zamestnanosti obyvateľov Raslavíc aj denná dochádzka za prácou do týchto miest.

Okrem rozvoja malých a stredných podnikov môže jedna z možných ciest rozvoja obce viesť aj cez zvyšovanie atraktivity obce z hľadiska cestovného ruchu. Obec Raslavice (v spolupráci s inými subjektmi) sa už teraz podieľa na záchrane a obnove prírodného a kultúrneho dedičstva, ako aj na organizovaní rôznych kultúrno-spoločenských podujatí nielen miestneho, ale v niektorých prípadoch aj regionálneho až celoslovenského významu. Pokračovanie v týchto aktivitách, spolu s doplnením o rôzne ďalšie aktivity znamenajúce zvyšovanie návštevnosti obce, má potenciál zlepšovať lokálnu ekonomiku a zabezpečovať príjmy obyvateľstva Raslavíc.

V záujme zvyšovania kvality života miestnych obyvateľov sa inovácie a modernizácia nemôžu týkať len podnikateľského prostredia, ale rovnako aj výkonu samosprávnych činností. V tejto súvislosti sa samospráva Raslavíc zameria na realizáciu konceptu „SMART city“, a v rámci neho najmä na dimenziu „SMART governance“ (tzv. inteligentné spravovanie vecí verejných). Pôjde najmä o rozvoj nových elektronických služieb obce, efektívne využívanie moderných technológií samosprávou, využívania rôznych „IoT riešení“ (Internet of Things – internet vecí) a zlepšenie možností prístupu obyvateľstva k službám obce.

Priorita H 2:

Udržiateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra

Rozvoj lokálnej ekonomiky sa nezaobíde bez kvalitnej cestnej a technickej infraštruktúry. Okrem komunikácií je potrebné mať zabezpečené dostatočné a kvalitné dodávky vody, odvádzanie splaškových vôd, spoľahlivé a dostatočné dodávky elektriny a pod. Ak sa chce obec rozvíjať aj v oblasti cestovného ruchu, okrem starostlivosti o kultúrno-historické pamiatky a realizácie rôznych podujatí je v ostatnom období dôležitou a obyvateľstvom mimoriadne kladne hodnotenou aktivitou aj výstavba samostatných cyklistických chodníkov. Okrem toho, kvalitne vybudovaná a dostupná cestná a technická infraštruktúra zvyšuje atraktivitu obce aj pre prípadných nových obyvateľov.

SOCIÁLNA OBLASŤ

Priorita S 1:

Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou

Časť obyvateľov Raslavíc žije v nelegálnych obydliach, v horších hygienických podmienkach, bez prístupu k tečúcej vode a splachovaciemu záchodu. Bývanie pritom predstavuje jeden z kľúčových prvkov, vplývajúcich na kvalitu života obyvateľov. Len veľmi ťažko možno teda hovoriť o rozvoji obce Raslavice, ak časť jej obyvateľov žije v takýchto podmienkach. Z tohto dôvodu sa obec Raslavice zameria na riešenie bytovej otázky obyvateľov bývajúcich v nelegálnych obydliach – a to kombináciou viacerých prístupov (legalizácie existujúcich stavieb tam, kde je to možné, pomoc s prípravou pozemkov na vlastnú výstavbu, svojpomocná výstavba domov, nájomné bývanie...). Samozrejme, cieľom rozvoja bývania nemôže byť len riešenie bytovej otázky obyvateľov žijúcich v nelegálnych obydliach, ale rovnako tak všetkých obyvateľov obce, ako aj budúcich potenciálnych obyvateľov. Preto sa pozornosť samosprávy sústreďí na bytovú politiku ako takú – najmä na zvyšovanie dostupnosti nájomného bývania pre ostatných obyvateľov a prípravu lokalít na IBV. Dobre nastavená a efektívne fungujúca bytová politika má totižto okrem riešenia bytovej otázky miestneho obyvateľstva zároveň výrazný potenciál zvyšovania atraktivity obce pre prípadných záujemcov o bývanie v obci.

Samospráva obce Raslavice zároveň reflektuje aj potrebu riešenia bezpečnosti na svojom území. Nielen bezpečnosti obyvateľov (ktorá u miestnych obyvateľov rezonuje výrazne), ale aj bezpečnosti majetku. Z tohto dôvodu sa zameria aj na realizáciu rôznych aktivít, zvyšujúcich bezpečnosť v obci tak, aby sa všetci obyvatelia Raslavíc a ich návštevníci cítili v obci komfortne. Ruka v ruku s rozvojom bývania a zvyšovaním bezpečnosti musí byť zákonite akcentovaný aj rozvoj občianskej vybavenosti. Obec Raslavice síce už v súčasnosti občiansku vybavenosť má vybudovanú na veľmi dobrej úrovni, stále je však v čom napredovať.

Priorita S 2:

Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť

Pri zvyšovaní kvality života obyvateľov má nezastupiteľné miesto aj zdravotná a sociálna starostlivosť. Základná zdravotná starostlivosť je v obci na pomerne dobrej úrovni – v Raslaviciach sa nachádzajú viaceré ambulancie lekárov, ktoré sú centralizované v zrekonštruovanom zdravotnom stredisku. Zámerom obce Raslavice teda bude udržať si priamo v obci existujúce ambulancie a zároveň sa snažiť o prilákanie prípadných ďalších ambulancií. V súlade s odporúčaniami relevantných autorít v oblasti zdravotníctva sa však obec zameria predovšetkým na zdravotnú prevenciu (čo je obzvlášť dôležitá aktivita najmä v prípade príslušníkov MRK, žijúcich v nelegálnych obydliach, ale aj iných osôb).

V oblasti sociálnych služieb sa obec bude usilovať o čo najkvalitnejšie poskytovanie existujúcich služieb, ich prípadnú integráciu a v prípade identifikovanej potreby aj o ich rozširovanie (či už vlastnými silami alebo prostredníctvom neverejných poskytovateľov). Jednoznačne najpočetnejšou cieľovou skupinou, ktorej je potrebné sociálne služby poskytovať (avšak nielen sociálne služby v zmysle zákona, potrebné je venovať im aj komplexnú sociálnu starostlivosť), sú príslušníci MRK. Okrem nich bude pozornosť venovaná aj seniorom, ŤZP osobám a iným znevýhodneným osobám.

Priorita S 3: Moderné, inkluzívne školstvo

Na to, aby sa jednotlivec dokázal plnohodnotne uplatniť v neskoršom pracovnom živote, je viac ako žiaduce, aby absolvoval plnohodnotné vzdelávanie tak, aby bol čo najlepšie pripravený na vstup na konkurenčný trh práce. V tejto súvislosti je potrebné absolvovať prinajmenšom stredoškolské vzdelávanie. V Raslaviciach má až 23 % obyvateľov ako najvyššie ukončené vzdelanie iba základné vzdelanie. Tento fakt spôsobuje, že obyvateľ s takýmto vzdelaním je v drvivej väčšine prípadov počas svojho života odkázaný iba na výkon najjednoduchších (a zároveň najslabšie platených) prác. To vyúsťuje do situácie, že daný občan nie je schopný svojimi silami prostredníctvom dostatočných príjmov zvýšiť svoj sociálny status (a sociálny status svojej rodiny) a neustále sa tak pohybuje na hranici chudoby. Navyše, v súvislosti s celkovým nastavením sociálneho zabezpečenia v Slovenskej republike sa mu jednoducho pri príjmoch na úrovni okolo minimálnej mzdy častokrát ani neoplatí pracovať.

Východiskom tohto problému je tak dôraz na zvyšovanie vzdelanostnej a kvalifikačnej úrovne obyvateľstva. Práve z týchto dôvodov sa bude obec Raslavice snažiť výrazne podporovať deti a žiakov v ich vzdelávaní v obci, zlepšovať podmienky a technický stav školských budov a príslušného vybavenia, realizovať osvetovú činnosť v otázke vzdelania (aby jednotlivci pochopili dôležitosť vzdelania a sami prejavili záujem vzdelávať sa), ako aj zlepšovať prostredie pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Priorita S 4: Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity

Pravidelný (ale aj príležitostný) výkon športových a voľnočasových aktivít, spojený s dostatočným pohybom, primeraným veku a zdravotnému stavu, má zásadný vplyv na celkové zdravie obyvateľstva. Takéto aktivity (spolu so zdravým stravovaním) majú mimoriadne významný preventívny účinok v oblasti fyzického aj mentálneho zdravia jednotlivca. Obec Raslavice sa v tejto súvislosti zameria na vytvorenie adekvátnych podmienok na výkon športových a voľnočasových aktivít pre všetky vekové a sociálne skupiny obyvateľov (dostupnosť športovísk a súvisiacej infraštruktúry; podpora športových telies a pod.).

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Priorita E 1: Kvalitné a udržateľné životné prostredie

V záujme budovania trvalo udržateľného prostredia pre život obyvateľov je okrem ekonomickej a sociálnej dimenzie nevyhnutne potrebné klásť dôraz aj na environmentálnu zložku. Prípadné zanedbanie tejto zložky by totiž už v krátkodobom horizonte nevyhnutne znamenalo, že obyvateľstvo by žilo v znečistenom (eventuálne kontaminovanom) prostredí, bez dostatočného množstva zelene, ktoré by ho zároveň nechránilo pred povodňami, suchom, extrémnymi teplotami a pod. Z tohto dôvodu sa táto priorita zameriava na efektívne a racionálne nakladanie s odpadmi, protipovodňovú infraštruktúru, realizáciu adaptačných a mitigačných opatrení a na znižovanie množstva CO₂, produkovaného v obci Raslavice (najmä energetikou).

Odpadové hospodárstvo predstavuje mimoriadne dôležitú zložku fungovania spoločnosti, nakoľko má výrazný vplyv na kvalitu životného prostredia, ako aj rôznu ťažbu a využívanie zdrojov našej planéty. Samozrejme, okrem toho má aj výrazné ekonomické dopady (v lokálnom prostredí na ekonomiku obce, podnikov, ako aj financie miestnych obyvateľov). Z týchto dôvodov je jednou z priorít obce aj dobré nastavenie systému nakladania s odpadmi v obci a jeho zefektívnenie tak, aby obec plnila ciele odpadového hospodárstva, stanovené pre Slovenskú republiku, aby produkovala čo najmenej zmesového komunálneho odpadu, aby dosahovala čo najvyšší podiel vytriedeného odpadu a aby životné prostredie na území obce bolo čo najpriaznivejšie. Zameranie samosprávy obce na túto prioritu zároveň napomôže budovaniu obehového hospodárstva v regionálnej a národnej ekonomike.

Obec Raslavice je z dôvodu svojej polohy a v nadväznosti na charakter krajiny štruktúry vo svojom okolí pomerne často postihovaná povodňami. Z pohľadu ochrany života, zdravia a majetku je teda potrebné zamerať sa taktiež na ochranu pred povodňami. V rámci tejto priority sa teda obec Raslavice bude zameriavať nielen na skvalitňovanie infraštruktúry, ktorá už spadnutú dažďovú vodu z územia odvádza, ale najmä na realizáciu takých environmentálnych opatrení, ktoré dokážu dažďovú vodu v území efektívne zadržať. Pôjde teda o realizáciu rôznych protipovodňových a vodozádržných opatrení v extraviláne aj intraviláne obce.

Údržba a starostlivosť o verejné priestory, výsadba zelene, racionálne hospodárenie s vodou a so zeleňou predstavujú dôležitú službu obce pre jej obyvateľstvo a návštevníkov. Takýmto prístupom, znamenajúcim zvyšovanie adaptability územia, sa totižto obec Raslavice vhodne pripraví na očakávané dopady zmeny klímy – prostredníctvom realizácie vhodných a adekvátnych adaptačných opatrení v extraviláne aj v intraviláne vytvorí obyvateľom obce čo najvhodnejšie životné podmienky a významne tak zvýši kvalitu ich života. Navyše, kvalitné verejné priestranstvá s dostatkom zelene a vody zvyšujú atraktivitu obce ako takej a majú veľký vplyv na jej ďalší rozvoj – či už z hľadiska prípadných nových obyvateľov, ktorí sa tu rozhodnú bývať, rozvoja turistiky a pod. Obec Raslavice sa teda zameria najmä na zvyšovanie biodiverzity celého svojho územia a na rozširovanie a skvalitňovanie plôch zelene.

V otázke trvalej udržateľnosti životného prostredia pre súčasné aj budúce generácie majú kľúčovú úlohu najmä mitigačné opatrenia, ktoré znižujú množstvo CO₂, vypúšťaného do atmosféry. Ako ukazujú relevantné štúdie (premietnuté na podmienky Raslavíc), kľúčovú úlohu v otázke znižovania produkcie CO₂ hrá najmä zvyšovanie energetickej efektívnosti budov. Okrem samotnej ekologickej dimenzie (znižovanie uhlíkovej stopy) totižto takáto aktivita v sebe integruje aj dimenziu ekonomickú (nižšie prevádzkové náklady). Mimoriadne dôležitou aktivitou je v tejto súvislosti aj prechod na obnoviteľné a alternatívne zdroje energie. Z tohto dôvodu sa obec Raslavice bude snažiť o obnovu čo najväčšieho počtu verejných budov a o prechod na OZE tak, aby svojou energetickou politikou prispela k zmierňovaniu dopadov ľudskej činnosti na zmenu klímy a – v neposlednom rade – v súvislosti s vojnou na Ukrajine zároveň zvýšila svoju energetickú bezpečnosť.

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a aktivity na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a aktivity, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor merateľných ukazovateľov, vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia a aktivity, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám

Strategické a špecifické ciele a k nim priradené priority, zadefinované v strategickej časti tohto PHSR, sú v tejto implementačnej časti rozpracované do podrobnej sústavy opatrení a následne do konkrétnych aktivít. Celá sústava strategických a špecifických cieľov, priorit a opatrení má teda nasledovnú podobu:

Tabuľka 34: Sústava rozvojových cieľov, priorit a opatrení

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Priorita	Opatrenie	Špecifický cieľ
Hospodárska	SC 1: Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry	H 1: Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby	H 1.1: Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky	ŠC 1: Zlepšiť podnikateľské prostredie v obci zvýšením jej atraktivity pre podnikanie, vytvorením širšej ponuky investičných príležitostí a podporou zavádzania inovácií
				ŠC 2: Využiť miestny ekonomický potenciál dostupnej pracovnej sily prostredníctvom sociálneho podnikania a realizácie podporných programov zamestnávania
			H 1.2: Inovatívna ponuka produktov turizmu na báze rozvinutej kultúry a atraktívnych kultúrno-historických pamiatok	ŠC 3: Zabezpečiť ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva v obci, ako aj zveľaďovanie kultúrno-historických pamiatok
				ŠC 4: Rozšíriť a modernizovať existujúcu infraštruktúru cestovného ruchu, vrátane zavádzania inovatívnych riešení a rozširovania ponuky CR

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Priorita	Opatrenie	Špecifický cieľ
				ŠC 5: Vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kultúrno-spoločenského života
			H 1.3: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	ŠC 6: Zefektívniť výkon verejných služieb samosprávou a zlepšiť ich poskytovanie obyvateľstvu prostredníctvom digitalizácie, používania SMART (IoT) riešení, budovania informačnej infraštruktúry a skvalitňovania personálnych kapacít
		H 2: Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra	H 2.1: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	ŠC 7: Vytvoriť kvalitnú a bezpečnú sieť miestnych komunikácií a cyklistických chodníkov
			H 2.2: Zlepšenie technickej vybavenosti obce	ŠC 8: Zabezpečiť spoľahlivé odvádzanie splaškových vôd z celej obce a spoľahlivé fungovanie všetkých verejných sietí
Sociálna	SC 2: Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky bývania a spoločenského vyžitia	S 1: Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou	S 1.1: Riešenie bytovej otázky ohrozených skupín obyvateľov, zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania	ŠC 9: Vytvoriť podmienky pre zvýšenie kvality bývania osôb, žijúcich v nevyhovujúcich podmienkach
			S 1.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality a zlepšovania občianskeho spolunažívania	ŠC 10: Zlepšiť dostupnosť bývania v obci
				ŠC 11: Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov a ochranu majetku

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Priorita	Opatrenie	Špecifický cieľ
			S 1.3: Skvalitnenie občianskej vybavenosti	ŠC 12: Rozšíriť početnosť a druh zariadení občianskej vybavenosti, vrátane debarierizácie prístupu k nim
		S 2: Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť	S 2.1: Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov	ŠC 13: Zvýšiť dostupnosť a kvalitu zdravotnej starostlivosti, podporovať zdravotnú prevenciu
			S 2.2: Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít	ŠC 14: Zabezpečiť miestnym obyvateľom poskytovanie všetkých druhov sociálnych služieb a sociálnych aktivít, ktoré potrebujú
				ŠC 15: Zvýšiť sociálnu integráciu znevýhodnených skupín obyvateľov
		S 3: Moderné, inkluzívne školstvo	S 3.1: Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry	ŠC 16: Zvýšiť vzdelanostnú úroveň obyvateľov a skvalitniť podmienky vzdelávania v obci
		S 4: Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity	S 4.1: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času	ŠC 17: Rozšíriť spektrum možností pre pohybové aktivity a zdravý životný štýl miestnych obyvateľov, vrátane skvalitnenia športovej a voľnočasovej infraštruktúry

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Priorita	Opatrenie	Špecifický cieľ
Environmentálna	SC 3: Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie	E 1: Kvalitné a udržateľné životné prostredie	E 1.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	ŠC 18: Znížiť mieru skládkovania, zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov a zefektívniť nakladanie s nimi
			E 1.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	ŠC 19: Zlepšiť ochranu obyvateľov a majetku pred povodňami
			E 1.3: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity	ŠC 20: Posilniť adaptáciu územia na zmenu klímy
			E 1.4: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE	ŠC 21: Znížiť množstvo produkovaného CO ₂ v obci

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako už bolo vyššie spomenuté, v strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) pozostávajú z viacerých opatrení, pričom každé opatrenie obsahuje určitý počet konkrétnych aktivít. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia aktivít v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia aktivít na území obce Raslavice – pričom tieto aktivity svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a celoeurópskom meradle).

Realizáciou konkrétnych aktivít sa budú naplňať jednotlivé špecifické, a následne aj strategické ciele rozvoja obce, čím sa v konečnom dôsledku splní želaná vízia. Viacero zadefinovaných aktivít je pritom prierezových, tzn. takých, že ich realizáciou dôjde k napĺňaniu viacerých špecifických cieľov. Samozrejme, okrem nižšie zadefinovaných aktivít môže obec Raslavice v priebehu realizácie tohto PHSR realizovať aj iné, tu vyslovene neuvedené aktivity. Tie by však každopádne mali byť v súlade so stanovenými cieľmi rozvoja a ich realizácia by mala napomáhať k dosiahnutiu vízie obce.

Všetky aktivity, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných investičných balíkov**, zadefinovaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja (**PHSR VÚC Prešov**) alebo v integrovanej územnej stratégii SPR Šariš (**IUS SPR Šariš**); môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

HOSPODÁRSKA OBLASŤ

Priorita H 1:

Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby

Opatrenie H 1.1:

Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky

Samospráva obce ako taká nemá vo všeobecnosti nejaké výrazné kompetencie na úseku podpory/usmerňovania/ovplyvňovania lokálnej ekonomiky. Nejaké kompetencie (a aj možnosti) však predsa len má – a z toho dôvodu (taktiež v súvislosti s uvedením si dôležitosti existencie a zveľaďovania lokálnej ekonomiky) sa bude zameriavať na zlepšovanie podnikateľského prostredia v obci.

Aktivita H 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci

Poskytovanie/sprostredkovanie/súčinnosť/napomáhanie rôznym formám podpory, ktoré budú skvalitňovať podnikateľské prostredie v obci, napomáhať existujúcim aj potenciálnym novým subjektom pri realizácii ich podnikateľských plánov, tvorbe nových pracovných miest a pod. Môže sa jednať napr. o podporu v prípade potrebných zmien územného plánu, marketingovú podporu, poradenstvo, účasť v PPP projektoch a pod.

Aktivita H 1.1.2: Majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov (školský areál, miestne komunikácie, ...)

Získanie pozemkov, ktoré obec reálne užíva a o ktoré sa stará do svojho vlastníctva tak, aby mohla obec v súlade s existujúcou legislatívou do tohto majetku aj investovať, s daným majetkom nakladať a zabezpečovať verejnoprospešné funkcie.

Aktivita H 1.1.3: Zriadenie kancelárskych priestorov pre miestnych podnikateľov

Príprava priestorov pre rôzne podnikateľské prevádzky (napr. skladové priestory, rôzne služby, kancelárske priestory a pod.).

Aktivita H 1.1.4: Využitie priestorov bývalého KOVO na ďalší rozvoj lokálnej ekonomiky

Realizácia rôznych krokov v záujme revitalizácie a oživenia bývalých priemyselných priestorov (napr. získanie priestorov do svojho vlastníctva a ich prispôbenie na ďalšie podnikateľské účely, poskytovanie podpory a súčinnosti iným subjektom, ktoré by chceli v daných priestoroch realizovať podnikateľskú činnosť a pod.).

Aktivita H 1.1.5: Realizácia projektu komplexných pozemkových úprav

Mimoriadne dôležitá aktivita v záujme (nielen) zlepšovania podnikateľského prostredia, ale komplexného rozvoja obce. V spolupráci s Okresným úradom Bardejov realizácia celého procesu PPU tak, aby došlo k výraznému zjednodušeniu vlastníckej štruktúry k pozemkom na území obce.

Aktivita H 1.1.6: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov

Poskytovanie rôznych foriem podpory podnikateľským subjektom v prípade záujmu (napr. poradenstvo, súčinnosť, zapojenie do prípadného PPP projektu a pod.), vytváranie partnerstiev.

Aktivita H 1.1.7: Zmeny a doplnky územného plánu - vyčlenenie vhodných plôch pre priemysel v územnom pláne, vrátane prípravy infraštruktúry

Aktualizácia existujúceho územného plánu obce, jeho prispôbenie novým podmienkam a výzvam, za predpokladu zachovania racionálnej štruktúry využívania územia v obci.

Aktivita H 1.1.8: Skvalitnenie komunikácie s miestnymi podnikateľmi

Zlepšenie vzájomnej komunikácie medzi samosprávou obce Raslavice a podnikateľskými subjektmi v obci za účelom realizácie obojstranne výhodnej spolupráce.

Aktivita H 1.1.9: Podpora udržateľnej diverzifikácie podnikateľskej činnosti obecného sociálneho podniku

Realizácia rôznych racionalizačných opatrení v záujme skvalitnenia funkčnosti existujúceho obecného sociálneho podniku, zlepšenia jeho ekonomických výsledkov a zabezpečenia dlhodobej udržateľnosti podnikania. Podpora realizácie rôznych rozvojových investičných projektov (nielen) na území obce sociálnym podnikom, poskytovanie zákaziek, v prípade potreby zabezpečovanie dočasnej finančnej výpomoci a pod..

Aktivita H 1.1.10: Podpora rozvoja obecných firiem a sociálneho podnikania v obci

V prípade možností/potreby/príležitosti založenie ďalších foriem sociálneho podnikania s rôznym predmetom podnikania (príp. rozširovanie existujúceho podnikania v rámci už fungujúceho sociálneho podniku).

Opatrenie H 1.2:
Inovatívna ponuka produktov turizmu na báze rozvinutej kultúry
a atraktívnych kultúrno-historických pamiatok

Aktivita obce Raslavice a ďalších subjektov v otázke obnovy kultúrno-historických pamiatok na území Raslavič tvorí výborný základ pre ďalší potenciálny rozvoj turizmu v obci. Ak obec bude naďalej schopná pokračovať v nastolenom trende a bude vedieť poskytnúť potenciálnym turistom rôzne produkty CR (spojené s návštevou kultúrno-historických pamiatok, prírodných zaujímavostí, ako aj rôznych kultúrno-spoločenských podujatí), s veľkou pravdepodobnosťou bude môcť lokálnu ekonomiku rozvíjať aj prostredníctvom cestovného ruchu.

Aktivita H 1.2.1: Realizácia postupných krokov v záujme záchrany dolného kaštieľa a parku

Uzavretie dlhodobých nájomných zmlúv na užívanie dolného kaštieľa a parku, rekonštrukcia a modernizácia priestorov, sprístupnenie objektov kaštieľa a parku pre širokú verejnosť. V prípade možnosti odkúpenie do vlastníctva obce.

Aktivita H 1.2.2: Realizácia oplotenia židovského cintorína, vrátane zriadenia parkoviska pri ňom

Skvalitnenie existujúceho oplotenia na židovskom cintoríne tak, aby bola pamiatka lepšie chránená. Vybudovanie parkoviska pri cintoríne pre jeho návštevníkov.

Aktivita H 1.2.3: Zriadenie muzeálno-galerijnej expozície v zrekonštruovanej synagóge

Vybudovanie moderných muzeálnych priestorov so židovskou tematikou v budove synagógy, ktorú obec aktuálne zrekonštruovala. Sprístupnenie priestorov širokej verejnosti.

Aktivita H 1.2.4: Zriadenie herbária, vrátane výstavby a značenia náučno-poznávacích trás v katastri obce

Zriadenie náučno-poznávacích krytých priestorov za účelom poznávania (nielen) liečivých bylín, rastlín a drevín a za účelom realizácie rôznych spoločenských posedení a aktivít. Výsadba rôznych bylín, rastlín a drevín na viacerých vhodne zvolených miestach v katastri obce, vrátane vybudovania náučno-poznávacích trás medzi týmito miestami a realizácie značenia týchto trás.

Aktivita H 1.2.5: Výstavba rozhľadne nad obcou

Vybudovanie vyvýšenej rozhľadne na vrchu v katastri obce tak, aby bol zabezpečený vizuálne príťažlivý estetický zážitok z pozorovania obce Raslavice a okolitého regiónu.

Aktivita H 1.2.6: Výstavba drobnej turistickej infraštruktúry v katastri obce (náučné chodníky, altánky, lavičky, informačné tabule, ...)

Vybudovanie sprievodnej, doplnkovej infraštruktúry na území obce Raslavice – odstavné parkovacie plochy v prípade potreby, chodníky, lavičky, altánky, mobiliár, informačné tabule a pod.

Aktivita H 1.2.7: Revitalizácia parku pri dolnom kaštieli, zriadenie oddychovej zóny

Dendrologická obnova existujúceho parku, vrátane obnovy zelene (kroviny, byliny, tráva...), úpravy a výstavby chodníkov a ďalších parkových prvkov (napr. lavičky, altánok, fontána, informačné tabule a pod.).

Aktivita H 1.2.8: Organizácia Šarišských slávností piesní a tancov

Pokračovanie v organizácii tradičného kultúrno-spoločenského folklórneho podujatia celoslovenského významu.

Aktivita H 1.2.9: Podpora organizácie ďalších kultúrno-spoločenských podujatí, vrátane podpory fungovania kultúrno-spoločenských telies (folklór, divadlo)

Organizovanie/spoluorganizovanie rôznych podujatí na území obce pre široké vrstvy obyvateľstva a návštevníkov. Finančná aj nefinančná podpora obce pre existujúce (a príp. novovzniknuté) kultúrno-spoločenské telesá, pôsobiace v obci (folklórne telesá, divadelné telesá, iné kultúrne telesá). Poskytovanie dotácií, priestorov, pomoc pri zvyšovaní publicity a pod.

Aktivita H 1.2.10: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce

Budovanie partnerstiev na rôznej úrovni – medziobecná spolupráca v rámci SR, spolupráca s inými subjektmi a organizáciami v rámci SR (mimovládny, štátny, podnikateľský a pod.), spolupráca s partnerskými obcami/mestami v zahraničí; realizácia spoločných rozvojových projektov.

Opatrenie H 1.3:

Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb

Tvorba inovatívneho prostredia a implementácia rôznych inovácií (technologických, sociálnych, procesných...) sú okrem podnikateľského sektora veľmi dôležité aj pre verejný sektor. Ak sa majú verejné služby zlepšovať, skvalitňovať, zefektívňovať a racionalizovať, je nevyhnutné zavádzať do riadenia samosprávy rôzne inovatívne formy a procesy, ako je napr. digitalizácia výkonu niektorých samosprávnych úkonov, implementácia SMART riešení a pod. Nemenej dôležitou aktivitou je zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a širokej verejnosti.

Aktivita H 1.3.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby

Finančná aj nefinančná podpora pri zavádzaní takéhoto typu riešení (napr. v doprave, infraštruktúre, energetike, cestovnom ruchu, podnikaní a pod.).

Aktivita H 1.3.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov samosprávy a verejnosti

Účast'/organizovanie/spoluorganizovanie rôznych vzdelávacích aktivít, školení a iných podujatí za účelom zvyšovania digitálnych zručností všetkých osôb.

Aktivita H 1.3.3: Pasportizácia, digitalizácia a modernizácia verejných infraštruktúrnych sietí, verejnoprospešných zariadení a verejnej zelene za účelom ich kvalitnej a efektívnej údržby a spravovania

Vykonanie podrobnej pasportizácie existujúcich infraštruktúrnych sietí (vodovod, kanalizácia, elektrina), verejnoprospešných zariadení (verejné osvetlenie vrátane stĺpov, obecný rozhlas, mobiliár, ...) a verejnej zelene; zavádzanie moderných prvkov spravovania (napr. inteligentné verejné osvetlenie, rôzne ďalšie SMART prvky a pod.).

Priorita H 2:

Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra

Opatrenie H 2.1:

Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry

Kvalitná dopravná infraštruktúra má zásadný význam nielen pre spokojnosť obyvateľov so životom v tej-ktorej obci/meste, ale dôležitá je aj pre podnikateľský sektor. Kvalitná sieť miestnych ciest vedúca k obydliam, podnikateľským prevádzkam, zariadeniam občianskej vybavenosti alebo turistickým atrakciám, vybudované chodníky popri cestách, vybudované cyklistické chodníky, vhodné dopravné značenie, optimálny počet miest na parkovanie a pod., sú základné atribúty rozvinutej obce.

Aktivita H 2.1.1: Modernizácia miestnych ciest, chodníkov a lávok na území obce, vrátane výstavby nových miestnych ciest a chodníkov v lokalitách IBV

Údržba a obnova poškodeného povrchu existujúcich miestnych ciest a chodníkov, výstavba nových ciest a chodníkov v lokalitách IBV, obnova existujúcich lávok.

Aktivita H 2.1.2: Výstavba cyklistických chodníkov v katastri obce s napojením na okolité obce, vrátane budovania doplnkovej infraštruktúry

Obstaranie projektovej dokumentácie, všetkých súhlasov a povolení, realizácia inžinierskych činností a následné vybudovanie siete cyklistických chodníkov (prioritne chodníkov patriacich do Kostrovej siete cyklotrás PSK), vrátane altánkov, mobiliáru, informačných tabúl, nabíjajacích staníc, značenia trás a pod.).

Aktivita H 2.1.3: Zriadenie nabíjacej stanice pre elektromobily

Obstaranie technického zariadenia a zriadenie hodného miesta na nabíjanie áut s elektrickým pohonom.

Aktivita H 2.1.4: Rozšírenie parkovacej plochy pri MŠ na ul. Alejová

Zvýšenie kapacity existujúcej parkovacej plochy v záujme zabezpečenia dostatočných a bezpečných priestorov na parkovanie automobilov.

Aktivita H 2.1.5: Vybudovanie parkoviska v osade

Výstavba novej plochy na parkovanie áut s dostatočnou kapacitou tak, aby bola zabezpečená lepšia prejazdnosť ulíc v osade.

Aktivita H 2.1.6: Modernizácia a rozšírenie parkovacích plôch v obci

Údržba existujúcich parkovísk a odstavných plôch, vrátane skvalitňovania ich technického stavu, v prípade potreby výstavba nových miest na parkovanie.

Aktivita H 2.1.7: Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave

Osadenie/zriadenie/prevádzkovanie rôznych bezpečnostných prvkov v doprave za účelom zvýšenia bezpečnosti obyvateľov obce (napr. prechody pre chodcov, osvetlenie prechodov, spomaľovače rýchlosti, merače rýchlosti a pod.).

Aktivita H 2.1.8: Vybudovanie obchvatu obce Raslavice

Poskytovanie všetkej potrebnej súčinnosti v prospech Prešovského samosprávneho kraja, vrátane Správy a údržby ciest PSK v záujme realizácie výstavby cestného obchvatu obce Raslavice.

Opatrenie H 2.2:
Zlepšenie technickej vybavenosti obce

Rovnako ako v prípade dopravnej infraštruktúry, aj kvalitná technická vybavenosť obce má zásadný význam pre spokojnosť obyvateľov so životom v tej-ktorej obci/meste a tiež pre podnikateľský sektor. Navyše, vybudovaná technická infraštruktúra zvyšuje atraktivitu obce pre prípadných záujemcov o bývanie v obci a pre podnikateľský sektor.

Aktivita H 2.2.1: Rozšírenie kapacity ČOV

Realizácia stavebno-technických úprav existujúcej čističky odpadových vôd v záujme zvýšenia jej kapacity tak, aby bola schopná čistiť odpadové vody z celej obce. Obstaranie nového, príp. modernizácia existujúceho technologického vybavenia.

Aktivita H 2.2.2: Rozšírenie vodovodnej a kanalizačnej siete (splaškovej aj dažďovej)

Postupné budovanie a rozširovanie verejnej vodovodnej a kanalizačnej siete aj do lokalít, v ktorých tieto siete dostupné nie sú.

Aktivita H 2.2.3: Riešenie havarijného stavu kanalizácie v areáli ZŠ

Rekonštrukcia existujúcej poškodenej kanalizačnej siete v areáli školy tak, aby bola zabezpečená nerušená prevádzka vyučovania v školských budovách.

Aktivita H 2.2.4: Rozširovanie siete verejného osvetlenia (napr. v lokalite Hurka, v osade, ...)

Výstavba (rozšírenie) existujúcej siete verejného osvetlenia do nových lokalít v záujme zvýšenia bezpečnosti obyvateľov a ochrany majetku.

Aktivita H 2.2.5: Modernizácia obecného rozhlasu

Obnova stĺpov, rozvodov, technologického vybavenia a koncových bodov rozhlasu, v prípade potreby jeho výstavba (rozšírenie) do nových lokalít.

SOCIÁLNA OBLASŤ

Priorita S 1:

Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou

Opatrenie S 1.1:

Riešenie bytovej otázky ohrozených skupín obyvateľov, zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania

Otázka bývania je jedným z kľúčových determinantov kvality života obyvateľov. Časť populácie Raslavíc pritom žije v nelegálnych obydliach nízkej kvality, v zhoršených hygienických podmienkach. Aj z tohto dôvodu sa obec Raslavice bude usilovať o riešenie bytovej otázky týchto obyvateľov, ako aj o pokrytie vysokého dopytu po nájomnom bývaní a individuálnej bytovej výstavbe v obci.

Aktivita S 1.1.1: Realizácia koncepcnej dlhodobej práce v záujme riešenia bývania príslušníkov MRK, bývajúcich v neskolaudovaných obydliach (podpora pri vysporiadavaní existujúcich a kúpe nových pozemkov, pomoc pri skolaudovaní existujúcich obydli, príprava parciel na nové bývanie, výstavba infraštruktúry na nových parcelách a pod.)

Realizácia majetkovo-právneho vysporiadania pozemkov v osade tak, aby bolo možné legalizovať čierne stavby, príp. zabezpečiť novú výstavbu riadne skolaudovaných stavieb. Pomoc pri získavaní nových pozemkov, súhlasov a povolení a pri realizácii svojpomocnej výstavby domov na ul. Toplianskej. Výstavba príslušnej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia, verejné osvetlenie, cesty, chodníky, zeleň a pod.).

Aktivita S 1.1.2: Realizácia projektu svojpomocnej výstavby rodinných domov

V spolupráci s externým subjektom, ktorý sa touto problematikou dlhodobo zaoberá, realizácia poradenstva vo všetkých formách a počas celej doby aktivity pre záujemcov, pomoc s nákupom a zapožičaním nástrojov pre výstavbu vlastného domu, pomoc so získaním pôžičky, projektovou dokumentáciou pre stavbu RD, stavebným dozorom a pod.

Aktivita S 1.1.3: Komplexná príprava ďalších lokalít IBV, vrátane výstavby infraštruktúry (pozemky, parcely, inžinierske siete, cesty, chodníky...)

Vytypovanie vhodných lokalít na ďalšiu výstavbu rodinných domov v obci, úprava územného plánu v prípade potreby, majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov, vytvorenie vhodných parciel, výstavba príslušnej infraštruktúry (elektrina, vodovod, plyn, cesty, chodníky...).

Aktivita S 1.1.4: Výstavba obecných nájomných bytov a podpora výstavby nájomných bytov

Vybudovanie ďalších obecných nájomných bytov v záujme pokrytia výrazného dopytu po nájomnom bývaní pre všetkých záujemcov o bývanie v obci – budovanie prístupu k zlepšeným podmienkam bývania. V prípade záujmu súkromného subjektu o budovanie nájomných bytov v obci poskytovanie súčinnosti tomuto subjektu pri výstavbe.

Opatrenie S 1.2: **Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality a zlepšovania občianskeho spolunažívania**

Bezpečnosť obyvateľov je, obzvlášť v tomto geopoliticky nestabilnom období, významne pertraktovanou témou naprieč celou spoločnosťou. V podmienkach obce Raslavice je pritom potreba riešenia bezpečnosti fyzických osôb z dôvodu čiastočne narušeného vzájomného spolunažívania medzi Rómami a nerómskou časťou obyvateľstva vnímaná oveľa intenzívnejšie. Na pocit bezpečnosti miestnych obyvateľov však nevplýva len správanie niektorých príslušníkov MRK, ale aj iné faktory, na základe ktorých obyvatelia vnímajú svoju bezpečnosť – napr. v nadväznosti na často sa opakujúce povodne, ale taktiež z hľadiska požiarnej bezpečnosti, potravinovej, energetickej, dopravnej, príp. inej bezpečnosti. Toto opatrenie sa zameriava práve na riešenie bezpečnosti obyvateľov v nadväznosti na vzájomné spolunažívanie. Aktivity na zlepšovanie požiarnej bezpečnosti, dopravnej bezpečnosti, potravinovej a energetickej bezpečnosti sú riešené v rámci iných opatrení.

Aktivita S 1.2.1: Rozšírenie existujúceho kamerového systému, obstaranie fotopascí

Obstaranie ďalších kamier a fotopascí na monitorovanie verejných priestranstiev a verejných budov a preventívne pôsobenie na úseku bezpečnosti, vrátane zabezpečenia príslušného technologického vybavenia.

Aktivita S 1.2.2: Miestna občianska a preventívna služba (MOaPS)

Zapojenie obce (resp. pokračovanie v implementácii) do národného projektu za účelom prevencie kriminality a prípadného protispoločenského správania v obci. V období, kedy nebude možné čerpať financie na takýto projekt z externých zdrojov, bude obec hľadať iné zdroje na jeho realizáciu.

Aktivita S 1.2.3: Riešenie migračných výziev v obci Raslavice, zabezpečenie možnosti krízového bývania v obci (pre prípad pandémie, vojny, živelnej pohromy, iných tragických udalostí...).

Zriadenie vhodných priestorov, ktoré budú pripravené na okamžité použitie (bývanie) v prípade mimoriadnej udalosti (resp. zriadenie takých priestorov, ktoré budú pripravené po veľmi krátkej a nenáročnej úprave).

Aktivita S 1.2.4: Zvýšenie ochrany majetku obce v školskom areáli skvalitnením oplotenia areálu školy a realizáciou ďalších bezpečnostných prvkov (napr. uzamykanie areálu, kamery, fotopasce a pod.)

Vybudovanie dostatočného oplotenia školského areálu, realizácia podporných bezpečnostných aktivít (kamery, fotopasce, ...), zvýšený monitoring areálu hliadkami MOaPS a ďalšie opatrenia v záujme ochrany majetku obce a zabezpečenia priaznivého a nerušeného prostredia pre realizáciu vzdelávacích aktivít v školských budovách.

Aktivita S 1.2.5: Realizácia vzdelávacích, osvetových a iných aktivít pre rôzne skupiny obyvateľov v záujme zvýšenia bezpečnosti v obci a zlepšovania občianskeho spolunažívania (napr. užívanie alkoholu na verejných priestranstvách, riešenie hluku v osade a pod.)

Organizovanie/spoluorganizovanie rôznych aktivít pre obyvateľov obce na udržiavanie verejného poriadku, správanie sa na verejnosti a pod.

Opatrenie S 1.3: Skvalitnenie občianskej vybavenosti

Budovanie občianskej vybavenosti má silne prierezový charakter, nakoľko sa dotýka rôznych oblastí života obyvateľov (napr. kultúrne zariadenia, turistické zariadenia, oddychové a relaxačné zariadenia, zariadenia týkajúce sa cirkevných aktivít a pod.). Veľmi dôležitou aktivitou je v tomto ohľade aj budovanie bezbariérového prístupu k takýmto zariadeniam pre všetky vrstvy obyvateľstva.

Aktivita S 1.3.1: Skvalitnenie starostlivosti o cintoríny (čistota, kosenie, chodníky, bezbariérový prístup, schodnosť...)

Realizácia rôznych podporných krokov a aktivít v záujme zlepšenia starostlivosti o cintoríny, vrátane budovania infraštruktúry a zvyšovania bezpečnosti ich návštevníkov.

Aktivita S 1.3.2: Rozšírenie kapacity cintorína v Nižných Raslaviciach

Zabezpečenie dostatočnej priestorovej kapacity cintorína na pochovávanie zosnulých.

Aktivita S 1.3.3: Obnova obecného mobiliáru

Oprava / výmena / doplnenie a zaobstaranie nových prvkov obecného mobiliáru (lavičiek, košov, informačných tabúl, altánkov a pod.).

Aktivita S 1.3.4: Rekonštrukcia a modernizácia amfiteátra

Stavebno-technické úpravy poškodených súčastí amfiteátra, oprava drevených konštrukcií, modernizácia a rozšírenie vybavenia v amfiteátri.

Aktivita S 1.3.5: Rekonštrukcia a modernizácia interiéru kultúrneho domu

Modernizácia vnútorných priestorov kultúrneho domu, realizácia stavebno-technických úprav, obstaranie vnútorného vybavenia.

Aktivita S 1.3.6: Zriadenie komunitného spoločenského priestoru pri knižnici

Vybudovanie vhodného a esteticky príťažlivého priestoru za účelom stretávania sa obyvateľov, realizácie rôznych spoločenských posedení a pod.

Aktivita S 1.3.7: Výstavba a skvalitňovanie bezbariérového prístupu do verejných budov a na verejných priestranstvách

Vybudovanie kvalitného a bezpečného bezbariérového prístupu všade tam, kde takýto prístup chýba úplne alebo je vybudovaný nekvalitne (napr. obecný úrad, komunitné centrum a iné).

Priorita S 2:

Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť

Opatrenie S 2.1:

Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov

Zdravie býva v rebríčkoch hodnôt obyvateľov spravidla na najvyšších priečkach. Obyvatelia s dobrým zdravím majú výrazne vyššiu kvalitu života ako tí, ktorí sa dobrému zdraviu netešia. Z tohto dôvodu sa obec Raslavice bude aj naďalej usilovať nielen o zabezpečenie čo najlepšej a najdostupnejšej zdravotnej starostlivosti pre svojich obyvateľov, ale v spolupráci s externými subjektmi bude významne podporovať najmä realizáciu rôznych preventívnych aktivít ohľadom zdravia (čo je extrémne potrebné predovšetkým u niektorých príslušníkov MRK).

Aktivita S 2.1.1: Zriadenie centra integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)

Vybudovanie nových, príp. rekonštrukcia a modernizácia existujúcich priestorov za účelom zriadenia CIZS, zachovania existujúcich ambulancií v obci, príp. zriadenia aj iných ambulancií aspoň na niekoľko dní, resp. hodín počas týždňa. Integrácia poskytovaných zdravotníckych služieb so sociálnymi službami.

Aktivita S 2.1.2: Podpora subjektov venujúcich sa zdravotnej starostlivosti, preventívnym opatreniam a osvetovej činnosti u miestneho obyvateľstva (napr. ADOS, Zdravé regióny a pod.)

Poskytovanie rôznych foriem podpory (finančných/nefinančných) pre príslušné subjekty, ktoré napomáhajú zlepšovaniu zdravia obyvateľov obce Raslavice.

Aktivita S 2.1.3: Realizácia preventívnych osvetových a vzdelávacích aktivít ohľadom drogovej prevencie, užívania alkoholu a iných návykových látok, zodpovedného prístupu k rodičovstvu a pod.

Organizovanie/spoluorganizovanie rôznych podujatí, školení a iných foriem aktivít v záujme zdravého vývoja detí, žiakov a dospelých osôb.

Opatrenie S 2.2:
Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít

Význam poskytovania sociálnych služieb príslušným cieľovým skupinám obyvateľov čím ďalej, tým viac narastá (obzvlášť u obyvateľov, ktorí sú na ich poskytovanie odkázaní). V podmienkach obce Raslavice však okrem „klasických“ sociálnych služieb (tzn. sociálnych služieb v zmysle zákona o sociálnych službách) predstavujú mimoriadne dôležitú úlohu v otázke pomoci a začleňovania jednotlivcov do spoločnosti aj rôzne iné aktivity v sociálnej oblasti (ktoré sa už vykonávajú „mimo“ zákona o sociálnych službách, avšak ich dopad a prínos pre jednotlivcov je obrovský). Toto opatrenie sa zameriava tak na sociálne služby, ako aj na iné sociálne aktivity, ktoré sa v prospech miestnych obyvateľov budú realizovať mimo pôsobnosti zákona o sociálnych službách.

Aktivita S 2.2.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP

Pomoc miestnym obyvateľom, znevýhodneným na trhu práce (napr. absolventom, dlhodobo nezamestnaným osobám, osobám v pred dôchodkovom veku a pod.), prostredníctvom aktívnych opatrení trhu práce získavať príjem, pracovné návyky a začleňovať sa tak do spoločnosti (napr. cez výkon miestnych obecných služieb, zamestnanie takýchto osôb spojené s čiastočnou refundáciou miezd a odvodov a pod.).

Aktivita S 2.2.2: Podpora a ďalšie poskytovanie aktuálne poskytovaných sociálnych služieb samosprávou (komunitné centrum, TSP, opatrovateľská služba, denný stacionár, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu a ďalšie služby)

Pokračovanie v poskytovaní už existujúcich sociálnych služieb, ktorých poskytovateľom je obec Raslavice. V prípade potreby zriadenie ďalších sociálnych služieb (napr. stredisko osobnej hygieny, pracovňa, prepravná služba a pod.).

Aktivita S 2.2.3: Výstavba zariadenia sociálnych služieb (zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby) s integrovaným poskytovaním zdravotníckych služieb pre dlhodobo chorých obyvateľov

Vytvorenie multifunkčného centra s integrovaným poskytovaním sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti.

Aktivita S 2.2.4: Zriadenie nízkoprahového denného centra v osade

Vytvorenie nových priestorov pre trávenie voľného času a realizáciu rôznych sociálnych aktivít počas dňa, s lepšou dostupnosťou pre príslušníkov MRK.

Aktivita S 2.2.5: Podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, poskytujúcich služby obyvateľom Raslavíc

Poskytovanie rôznej formy podpory neverejným poskytovateľom sociálnych služieb.

Aktivita S 2.2.6: Zriadenie integrovaného centra sociálno-zdravotných služieb, siete komunitných centier s-z starostlivosti alebo obdobných inštitúcií

Vybudovanie nových priestorov s integrovaným poskytovaním sociálno-zdravotných služieb.

Aktivita S 2.2.7: Zriadenie seniorcentra (zariadenia na voľnočasové aktivity pre seniorov)

Vybudovanie priestorov (prioritne) pre seniorov, ktoré budú slúžiť na stretávanie sa a realizáciu rôznych voľnočasových aktivít počas dňa (napr. rôzne hry, drobné remeslá, knižnica, ...).

Aktivita S 2.2.8: Realizácia pravidelných stretnutí a porád všetkých zložiek, organizácií a subjektov, pracujúcich s MRK (napr. Omamy, Zdravé regióny, TSP, komunitné centrum, obecny úrad a ďalší)

Na základe dobrých skúseností z minulosti organizácia stretnutí príslušných subjektov, dobrovoľníkov a iných osôb na pravidelnej báze, za účelom realizácie koncepcnej práce v otázke zlepšovania kvality života príslušníkov MRK a ich integrácie do majoritnej spoločnosti.

Aktivita S 2.2.9: Podpora organizácií venujúcich sa sociálnej starostlivosti o príslušníkov MRK (napr. Cesta von, Zdravé regióny a pod.)

Poskytovanie rôznej formy podpory pre všetky relevantné inštitúcie/organizácie, ktoré napomáhajú integrácii príslušníkov MRK do spoločnosti.

Priorita S 3:
Moderné, inkluzívne školstvo

Opatrenie S 3.1:
**Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej
infraštruktúry**

Vzdelanie predstavuje spravidla jeden z kľúčových determinantov v otázke zvyšovania sociálneho statusu jednotlivca a jeho rodiny. V Raslaviciach pritom viac ako 1/5 obyvateľov starších ako 15 rokov má najvyššie ukončené len základné vzdelanie, čo významne prispieva k životu takýchto jednotlivcov na hranici (resp. pod hranicou) chudoby. Týmto opatrením sa obec Raslavice zameria na zvyšovanie vzdelanostnej a kvalifikačnej úrovne miestnych obyvateľov a na zlepšenie miestnych podmienok v rámci školstva.

Aktivita S 3.1.1: Rozšírenie kapacít ZŠ, vrátane modernizácie prvkov infraštruktúry (telocvičňa, ihriská a pod.)

Zvýšenie priestorových kapacít budov základnej školy v Raslaviciach (nadstavbou, prístavbou, príp. novou budovou) s cieľom zabezpečiť dostatočnú kapacitu pre všetkých žiakov a všetky školy a školské zariadenia, ktoré v daných priestoroch realizujú výučbu tak, aby nebolo nutné zaviesť prípadnú dvojmennú prevádzku. Presťahovanie tried z budovy ZUŠ tak, aby bola zabezpečená dostatočná kapacita pre potreby ZUŠ. Obnova a modernizácia telocvične (exteriér aj interiér, vrátane vybavenia), ako aj k školským budovám priľahlých ihrísk a športovísk.

Aktivita S 3.1.2: Vytvorenie vhodného prostredia v školách (MŠ, ZŠ) pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Realizácia stavebno-technických úprav interiéru v prípade potreby, zabezpečenie vnútorného vybavenia, školských pomôcok, ako aj dostatočných personálnych kapacít na realizáciu vzdelávacieho procesu žiakov so špecifickými potrebami.

Aktivita S 3.1.3: Realizácia koncepcnej práce a koordinovaných aktivít všetkých zainteresovaných subjektov (OcÚ, škola, rodičia, UPSVaR, polícia, ...) v záujme riešenia problému záškoláctva v obci

Zabezpečovanie koordinovaných aktivít všetkých relevantných subjektov a v zmysle platnej legislatívy tak, aby sa na základe zrealizovaných opatrovaní docielilo zníženie, príp. úplná eliminácia záškoláctva v obci.

Aktivita S 3.1.4: Zvýšenie priestorových kapacít ZUŠ

Realizácia nadstavby / prístavby k budove ZUŠ alebo realizácia iných podporných krokov v záujme zabezpečenia dostatočných priestorových kapacít pre potreby ZUŠ.

Aktivita S 3.1.5: Modernizácia priestorov a vnútorného vybavenia škôl (MŠ, ZŠ, ZUŠ)

Obnova interiéru a vnútorného vybavenia v budovách škôl a školských zariadení (MŠ, ZŠ, ZUŠ, školské jedálne, priestory ŠKD a pod.) – výmena podláh, obnova omietok, rekonštrukcia kúrenia, elektroinštalácie, obstaranie školských pomôcok, obstaranie kuchynského riadu a príslušného vnútorného vybavenia). Zriadenie koncertnej sály pre potreby ZUŠ.

Priorita S 4:

Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity

Opatrenie S 4.1:

Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času

Vytvorenie adekvátnych podmienok pre realizáciu športových a voľnočasových aktivít vytvára pozitívny vplyv na zdravie jednotlivcov, zvyšuje pocit spokojnosti obyvateľov a zabezpečuje tiež vyššiu atraktivitu obce pre prípadných návštevníkov. Navyše, v podmienkach Raslavič otázka dostupnosti športovísk a detských ihrísk rezonuje pomerne výrazne. Toto opatrenie sa zameriava na zvýšenie dostupnosti športovísk a súvisiacej športovej a voľnočasovej infraštruktúry.

Aktivita S 4.1.1: Výstavba oddychovo-športovej zóny za futbalovým štadiónom

Vybudovanie kompaktnej zóny za účelom realizácie oddychovo-športových aktivít a činností, výstavba altánkov, lavičiek, chodníkov, priestorov na opekanie, grilovanie, priestorov na výkon nenáročných športovo-oddychových aktivít a ďalšej sprievodnej infraštruktúry. Vybudovanie verejného sociálneho zariadenia.

Aktivita S 4.1.2: Výstavba detského ihriska v lokalite so zvýšenou koncentráciou príslušníkov MRK

Vybudovanie nového detského ihriska na mieste, kde je zvýšená koncentrácia detí zo znevýhodneného prostredia (s rôznymi prvkami na hranie detí – preliezky, hojdačky, šmýkačky..., infraštruktúrou a príslušným mobiliárom – lavičky, koše...).

Aktivita S 4.1.3: Vytvorenie oddychovej zóny s detským ihriskom v novej lokalite IBV (predĺženie ulice Toplianskej)

Vybudovanie novej oddychovej zóny a detského ihriska na ul. Toplianskej pre potreby obyvateľov, ktorí si v tejto lokalite budú stavať nové rodinné domy.

Aktivita S 4.1.4: Výstavba viacerých menších oddychových zón na území obce s lavičkami, detskými preliezkami a ďalšou drobnou infraštruktúrou

Zriadenie viacerých, priestorovo menších zón v intraviláne obce s možnosťou bezpečného hrania detí a stretávania sa rodičov s deťmi (vrátane obecného mobiliáru).

Aktivita S 4.1.5: V spolupráci so ZŠ, ďalšími subjektmi a dobrovoľníkmi organizácia letných táborov pre deti

Organizovanie a podpora organizácie voľnočasových, športových, vzdelávacích a iných aktivít pre deti a žiakov primárne z obce Raslavice (ale aj širšieho okolia) počas letných prázdnin; pomoc rodičom pri zapájaní sa do pracovného života.

Aktivita S 4.1.6: Zriadenie interiérových priestorov na stretávanie a trávenie voľného času pre matky s deťmi

Vybudovanie vhodných priestorov na realizáciu voľnočasových aktivít počas dňa pre rodičov starajúcich sa o malé deti, obstaranie prvkov na hranie detí, vnútorného vybavenia vrátane kuchynky a sociálnych zariadení.

Aktivita S 4.1.7: Racionalizácia konceptu obecného wellness centra v záujme efektívneho využívania obecného majetku a poskytovania služieb občanom

Transformácia aktuálneho konceptu wellness centra tak, aby jeho priestory boli efektívne využívané v prospech obyvateľov obce a jej návštevníkov.

Aktivita S 4.1.8: Podpora organizácie športových podujatí, vrátane podpory fungovania športových telies (futbal, cyklistika, stolný tenis, ...)

Poskytovanie finančnej aj nefinančnej podpory pre všetky existujúce (tradičné) aj prípadné novovznikajúce športové aktivity, realizované na území obce Raslavice (napr. futbalové podujatia, cyklistické preteky, stolnotenisové súťaže, realizácia fitness cvičení a súťaží a pod.). Finančná aj nefinančná podpora existujúcich aj prípadných novovzniknutých miestnych športových subjektov.

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Priorita E 1: Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Opatrenie E 1.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov

V odpadovom hospodárstve sa obec zameria na skvalitňovanie a zefektívňovanie súčasného systému nakladania s odpadmi, rozširovanie možností triedenia odpadov a budovanie nových zariadení na zhodnocovanie odpadov.

Aktivita E 1.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov (digitalizácia, SMART riešenia, zavedenie motivačného systému poplatkov...)

Realizácia rôznych podporných krokov v záujme skvalitňovania celého systému zberu odpadov v obci (napr. meranie hmotnosti zmesových nádob a následné vyhodnocovanie prostredníctvom softvérových riešení, prispôsobovanie príslušných VZN obce tak, aby bol vytvorený čo najviac motivujúci systém, zavádzanie rôznych inovácií a pod.).

Aktivita E 1.1.2: Rozšírenie zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej komunálnej techniky, zariadení a nádob

Prevádzkovanie zberného dvora na území obce s čo možno najširším rozsahom zberu jednotlivých druhov odpadu; obstaranie príslušných nádob a potrebnej komunálnej techniky pre nakladanie s odpadmi (napr. traktor, nakladač, vlečka, ...).

Aktivita E 1.1.3: Výstavba kompostárne, vrátane obstarania príslušnej komunálnej techniky, zariadení a nádob

Vybudovanie zariadenia na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov; úprava podkladu, výstavba oplozenia; obstaranie potrebnej techniky pre zhodnocovanie BRKO (napr. traktor, nakladač, premiešavač, vlečka, nákladný automobil, hygienizačná stanica...).

Opatrenie E 1.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Ochrana obyvateľov, zdravia a majetku pred povodňami je v podmienkach obce Raslavice z dôvodu pomerne častého výskytu povodní mimoriadne potrebnou aktivitou. V rámci zvyšovania bezpečnosti obce pred povodňami sa obec zameria na realizáciu celého súboru vzájomne prepojených protipovodňových a environmentálnych aktivít v celom katastri obce.

Aktivita E 1.2.1: Realizácia sústavy protipovodňových opatrení na miestnych vodných tokoch

Výkon rôznych stavebno-technických a materiálovo-technických aktivít na vodných tokoch v katastri obce, ako napr. spevňovanie brehov jednotlivých tokov lomovým kameňom, betónovaním, príp. inými spôsobmi, rozširovanie a prehlbovanie korýt tokov a iné.

Aktivita E 1.2.2: Realizácia vodozadržných opatrení v katastri obce

Výstavba hrádzok na jednotlivých tokoch v lesoch a na poliach za účelom zachytávania prípadnej povodňovej vlny, ako aj iných vhodných aktivít.

Aktivita E 1.2.3: Výstavba poldra s multifunkčným využitím (protipovodňová ochrana, požiarne nádrž, CR, šport, rekreácia...) v spojení s výstavbou obchvatu obce

Vybudovanie vodnej plochy s multifunkčným využitím – funkciou zvyšovania adaptability územia na zmenu klímy (zadržiavanie vody v krajine, lokálne ochladzovanie teploty, zvyšovanie biodiverzity...), protipovodňovou funkciou (zachytávanie povodňovej vlny...), protipožiarne funkciou (zdroj požiarnej vody), hospodárskou funkciou (rybné hospodárstvo, zavlažovanie poľnohospodárskych plôch...) a rekreačnou funkciou (kúpanie, možnosti realizácie rôznych voľnočasových a oddychových aktivít, zvyšovanie počtu návštevníkov v obci a pod.). Skoordinovanie terénnych a iných prác na výstavbe poldra s prácami na výstavbe cestného obchvatu obce.

Aktivita E 1.2.4: Bezpečné pohraničie (vybudovanie systému protipovodňových opatrení)

V spolupráci s cezhraničným partnerom budovanie ďalšieho uceleného systému protipovodňových opatrení.

Aktivita E 1.2.5: Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových odvodňovacích rigolov popri komunikáciách

Priebežná údržba a vybudovanie nových rigolov popri komunikáciách v záujme bezpečného a spoľahlivého odvádzania dažďovej vody z územia.

Opatrenie E 1.3:
Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené
a modré investície, zvyšovanie biodiverzity

Adaptácia na zmenu klímy, ako jedna z najvýznamnejších novodobých výziev, predstavuje v otázke skvalitňovania života obyvateľov a zabezpečenia trvalej udržateľnosti existencie našej planéty úplne kľúčovú úlohu. Zmena klímy má pritom dopady na všetkých úrovniach – prejavuje sa od makroregionálnej až po lokálnu úroveň. V tejto súvislosti sa obec Raslavice zameria na realizáciu celého súboru vzájomne prepojených adaptačných a mitigačných opatrení v celom katastri obce (pričom rôzne prierezové aktivity – zvyšujúce adaptabilitu územia na zmenu klímy a znižujúce tvorbu CO₂ – sú uvedené aj v iných opatreniach tohto PHSR – napr. aktivity ohľadom zvyšovania energetickej efektívnosti budov, výsadby rôznej zelene a pod.).

Aktivita E 1.3.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov

Skvalitňovanie verejnej zelene, vrátane rozširovania zelených plôch výsadbou rôznych drevín, krovín, kvetov, zatrávňovaním a pod.

Aktivita E 1.3.2: Revitalizácia zelenej plochy pri budove Obecného úradu v Raslaviciach

Obnova existujúcej zelenej plochy, zvýšenie jej adaptability na zmenu klímy, estetizácia plochy.

Aktivita E 1.3.3: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí

Výsadba novej zelene, zriaďovanie/budovanie dažďových záhrad, bylinkových záhrad, zelených striech, včelích záhrad, vybudovanie, príp. obstaranie a osadenie retenčných nádrží na viacerých miestach v obci a iné aktivity. Podpora realizácie adaptačných opatrení na poľnohospodárskej pôde.

Opatrenie E 1.4:
Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE

Ako ukazujú celosvetové vedecké výsledky, dôvodom zmeny klímy a všetkých s tým spojených prebiehajúcich procesov na Zemi je predovšetkým vysoká produkcia CO₂ ľudskou činnosťou. V nadväznosti na tieto zistenia bude obec Raslavice kľásť dôraz na realizáciu aktivít, ktoré prispievajú k zníženiu produkcie CO₂ (najmä obnova budov, prechod na OZE a pod.).

Aktivita E 1.4.1: Komplexná obnova budovy obecného úradu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budov, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.2: Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budov, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.3: Komplexná obnova budovy na futbalovom štadióne, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budov, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné. Obnova krytej tribúny.

Aktivita E 1.4.4: Komplexná obnova budovy komunitného centra, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budov, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.5: Komplexná obnova budovy Fontány, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budov, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.6: Komplexná obnova budovy bývalej Mediky, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budov, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.7: Komplexná obnova školských budov (MŠ, ZŠ, ZUŠ), vrátane zvýšenia ich energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budov, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.8: Obecné nájomné bytové domy v obci Raslavice - zvýšenie energetickej efektívnosti budov

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budov, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.9: Ostatné budovy vo vlastníctve obce a ňou zriadených/založených organizácií - zvýšenie energetickej efektívnosti budov

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budov, rekonštrukcia strešného plášťa, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.10: Výstavba fotovoltaických elektrární na strechách obecných budov

Obstaranie príslušnej techniky a zariadení, prechod na obnoviteľné zdroje energie pri získavaní tepla v obecných budovách.

Aktivita E 1.4.11: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách

Využívanie OZE a alternatívnych zdrojov energie (napr. zo slnečnej energie) pri prevádzke budov a rôznych verejnoprospešných zariadení (napr. verejného osvetlenia, osvetlenia pamiatok a rôzneho iného osvetlenia, informačných tabúl a pod.).

Súbor merateľných ukazovateľov

Mimoriadne dôležitou súčasťou strategického plánovania je definovanie merateľných ukazovateľov. Tie nám napovedajú, či plnenie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je úspešné alebo nie (resp. do akej miery je úspešné). V procese implementácie PHSR tak môže samospráva obce na základe priebežného monitorovania úspešnosti naplňania PHSR svoju stratégiu v prípade potreby modifikovať tak, aby na konci plánovaného obdobia boli stanovené ciele dosiahnuté (príp. aby sa obec k ich dosiahnutiu čo najviac priblížila).

Pri prijímaní rozhodnutí ohľadom realizácie naplánovaných aktivít v obci a prípadnej potreby úpravy stratégie je viac ako žiaduce, aby samospráva robila správne rozhodnutia. Správne rozhodnutia sa pritom najlepšie robia vtedy, ak sú podložené relevantnými dátami. V tejto súvislosti sú v nasledujúcej časti dokumentu zadefinované **klúčové výkonnostné ukazovatele** a „ostatné“ merateľné ukazovatele. Klúčové výkonnostné ukazovatele sa od „ostatných“ merateľných ukazovateľov líšia v tom, že ide (ako to už sám ich názov napovedá) o najdôležitejšie, prioritné ukazovatele, pomocou ktorých môžeme merať úspešnosť plnenia strategického plánu. Tieto ukazovatele majú najväčší vplyv na rozvoj obce – na jej úspešné napredovanie.

Tabuľka 35: Klúčové výkonnostné ukazovatele

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Klúčové výkonnostné ukazovatele				
			Názov	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východiskový stav (2023)	Cieľový stav (2030)
Hospodárska	SC 1: Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry	ŠC 1: Zlepšiť podnikateľské prostredie v obci zvýšením jej atraktivity pre podnikanie, vytvorením širšej ponuky investičných príležitostí a podporou zavádzania inovácií	Počet podnikateľských subjektov v obci	ŠÚ SR	počet	260	280
			Počet nových investorov v obci	vlastná databáza	počet	0	3
		ŠC 2: Využiť miestny ekonomický potenciál dostupnej pracovnej sily prostredníctvom sociálneho podnikania a realizácie podporných programov zamestnávania	Počet zamestnancov v sociálnych podnikoch z radov znevýhodnených osôb	vlastná databáza	počet	30	50
			Počet uchádzačov o zamestnanie, registrovaných na UPSVaR	ŠÚ SR	počet	170	70
			Podiel dlhodobo nezamestnaných UoZ	ŠÚ SR	%	57	20

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Kľúčové výkonnostné ukazovatele				
			Názov	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východiskový stav (2023)	Cieľový stav (2030)
		ŠC 3: Zabezpečiť ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva v obci, ako aj zveľaďovanie kultúrno-historických pamiatok	Stavebno-technický stav kultúrno-historických pamiatok	Min. kultúry	dezolátny /narušený /vyhovujúci / dobrý /v obnove / iné	podľa konkrétnej KH pamiatky	dobrý
			Environmentálny stav chránených území a environmentálne hodnotných plôch	ŠOP SR	priaznivý / nepriaznivý - nevyhovujúci / nepriaznivý - zlý	podľa konkrétneho územia	priaznivý
			Počet návštevníkov kultúrno-historických pamiatok v obci	vlastná databáza	počet	N/A	nárast o 50 %
		ŠC 4: Rozšíriť a modernizovať existujúcu infraštruktúru cestovného ruchu, vrátane zavádzania inovatívnych riešení a rozširovania ponuky CR	Počet prenocovaní za rok	vlastná databáza	počet	N/A	nárast o 50 %
			Počet návštevníkov kultúrno-historických pamiatok v obci	vlastná databáza	počet	N/A	nárast o 100 %
			Počet návštevníkov kultúrno-spoločenských podujatí, realizovaných v obci	vlastná databáza	počet	N/A	nárast o 50 %
		ŠC 5: Vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kultúrno-spoločenského života	Počet návštevníkov kultúrno-spoločenských podujatí, realizovaných v obci	vlastná databáza	počet	N/A	nárast o 50 %
			Počet prenocovaní za rok	vlastná databáza	počet	N/A	nárast o 50 %

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Kľúčové výkonnostné ukazovatele				
			Názov	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východiskový stav (2023)	Cieľový stav (2030)
		ŠC 6: Zefektívniť výkon verejných služieb samosprávou a zlepšiť ich poskytovanie obyvateľstvu prostredníctvom digitalizácie, používania SMART (IoT) riešení, budovania informačnej infraštruktúry a skvalitňovania personálnych kapacít	Zavedené moderné formy manažmentu a zdieľania informácií v rámci výkonu samosprávy a fungovania obecných organizácií	obec	áno / nie	nie	áno
			Spokojnosť obyvateľov s výkonom verejných služieb	dotazníkový prieskum	%	76	95
		ŠC 7: Vytvoriť kvalitnú a bezpečnú sieť miestnych komunikácií a cyklistických chodníkov	Dĺžka novovybudovaných miestnych komunikácií / chodníkov	vlastná databáza	m / m	0 / 0	950 / 950
			Dĺžka zrekonštruovaných miestnych komunikácií / chodníkov	vlastná databáza	m / m	0 / 0	2 500 / 500
			Dĺžka vybudovaných cyklistických chodníkov na území obce	vlastná databáza	km	0	10
			Dĺžka novovybudovaného obchvatu obce	VÚC	km	0	4
		ŠC 8: Zabezpečiť spoľahlivé odvádzanie splaškových vôd z celej obce a spoľahlivé fungovanie všetkých verejných sietí	Podiel populácie majúcej prístup k bezpečnej dodávke pitnej vody	VÚVH	%	90	100
			Podiel obyvateľov napojených na verejné čistiare odpadových vôd s minimálne sekundárnym čistením	VÚVH	%	90	100
Sociálna	SC 2: Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky	ŠC 9: Vytvoriť podmienky pre zvýšenie kvality bývania osôb, žijúcich v nevyhovujúcich podmienkach	Počet osôb žijúcich v nelegálnych obydliach	obec	počet	200	0
		ŠC 10: Zlepšiť dostupnosť bývania v obci	Počet obecných nájomných bytov	obec	počet	33	60
			Počet parciel, komplexne pripravených na IBV (vlastníctvo, veľkosť parcely, siete)	obec	počet	70	100

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Kľúčové výkonnostné ukazovatele				
			Názov	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východiskový stav (2023)	Cieľový stav (2030)
	bývanie a spoločenského vyžitia	ŠC 11: Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov a ochranu majetku	Počet riešených priestupkov za rok (okrem priestupkov záškoláctva)	obec	počet	3	0
			Spokojnosť obyvateľov s bezpečnosťou	dotazníkový prieskum	%	42	80
		ŠC 12: Rozšíriť početnosť a druh zariadení občianskej vybavenosti, vrátane debarierizácie prístupu k nim	Počet verejných budov s bezbariérovým prístupom	obec	počet	3	všetky
		ŠC 13: Zvýšiť dostupnosť a kvalitu zdravotnej starostlivosti, podporovať zdravotnú prevenciu	Počet ambulancií lekárov v obci	obec, VÚC	počet	6	9
		ŠC 14: Zabezpečiť miestnym obyvateľom poskytovanie všetkých druhov sociálnych služieb, ktoré potrebujú	Celkový počet poskytovaných sociálnych služieb v obci	obec, VÚC	počet	5	8
			Počet obyvateľov s právoplatným rozhodnutím o odkázanosti na sociálnu službu, čakajúcich na poskytovanie danej sociálnej služby	obec	počet	0	0
		ŠC 15: Zvýšiť sociálnu integráciu znevýhodnených skupín obyvateľov	Podiel obyvateľov spokojných so vzájomným spolunažívaním medzi Rómami a nerómami na celkovom počte obyvateľov	dotazníkový prieskum	%	70	90
			Podiel obyvateľov obce, čeliacich materiálnej a sociálnej deprivácii	vlastný odhad obce	%	10	0
		ŠC 16: Zvýšiť vzdelanostnú úroveň obyvateľov a skvalitniť podmienky vzdelávania v obci	Podiel osôb so základným vzdelaním	ŠÚ SR	%	23	10
			Počet riešených priestupkov ohľadom záškoláctva za rok	obec	počet	30	5

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Kľúčové výkonnostné ukazovatele				
			Názov	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východiskový stav (2023)	Cieľový stav (2030)
		ŠC 17: Rozšíriť spektrum možností pre pohybové aktivity a zdravý životný štýl miestnych obyvateľov, vrátane skvalitnenia športovej a voľnočasovej infraštruktúry	Počet detských ihrísk	obec	počet	1	10
			Podiel obyvateľov spokojných s možnosťami realizácie športových a voľnočasových aktivít	dotazníkový prieskum	%	40	80
Environmentálna	SC 3: Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie	ŠC 18: Znížiť mieru skládkovania, zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov a zefektívniť nakladanie s nimi	Miera skládkovania zmesového KO	obec	%	55	20
			Úroveň vytriedenia KO	obec	%	45	65
			Množstvo vyprodukovaného KO na 1 obyvateľa	obec	kg	230	260
			Hmotnosť zhodnotených BRKO, pochádzajúcich z územia obce	obec	t	100	200
		ŠC 19: Zlepšiť ochranu obyvateľov a majetku pred povodňami	Počet lokálnych záplav za kalendárny rok	obec	počet	1	0
			Celková výška škôd na majetku v dôsledku povodní	vlastný prieskum	€	N/A	0
		ŠC 20: Posilniť adaptáciu územia na zmenu klímy	Tvorba novej zelenej infraštruktúry (percentuálny prírastok zelených plôch v intraviláne obce)	obec	%	0	nárast o 30 %
			Tvorba novej zelenej infraštruktúry (percentuálny prírastok nových zalesnených, zatravnovaných území a území s rôznymi porastmi v extraviláne obce)	obec	%	0	nárast o 20 %
		ŠC 21: Znížiť množstvo produkovaného CO ₂ v obci	Produkcia emisií CO ₂ z prevádzky jednej verejnej budovy za rok	obec	kg/(m ² .a)	cca 30-80 (podľa budovy)	menej ako 20
			Podiel energie potrebnej na prevádzku budov, pochádzajúcej z OZE	obec	%	cca okolo 30	70

Zdroj: vlastné spracovanie

„Ostatné“ merateľné ukazovatele pre hodnotenie PHSR sú spracované v nasledujúcom formulári. Stanovené sú pritom až na úroveň jednotlivých aktivít. Východiskové hodnoty ukazovateľov boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2023 (tam, kde to bolo relevantné, boli stanovené iné hodnoty), cieľové hodnoty boli zadané pre roky 2026 a 2030. Plnenie týchto merateľných ukazovateľov bude znamenať plnenie kľúčových výkonnostných ukazovateľov, čo v konečnom dôsledku zabezpečí dosiahnutie špecifických a strategických cieľov a tým naplnenie želanej vízie rozvoja obce.

Formulár 7 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov podľa jednotlivých priorít a opatrení PHSR

Číslo aktivity	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2023	2026	2030
H O S P O D Á R S K A O B L A S Ť						
PRIORITA H 1: Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby						
Opatrenie H 1.1: Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky						
H 1.1.1	Podnikatelia podporovaní obcou (nefinančná podpora)	OcÚ	počet	5	10	15
H 1.1.2	Majetkovo vysporiadané pozemky	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
H 1.1.3	Zriadené kancelárske priestory	OcÚ	objekt	0	1	1
H 1.1.4	Fungujúce podnikateľské prevádzky v priestoroch bývalého KOVO	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
H 1.1.5	Zrealizovaný projekt komplexných pozemkových úprav	OcÚ, Min. vnútra	súbor aktivít	0	0	1
H 1.1.6	Zavedené inovácie v podnikateľských subjektoch	OcÚ, podnikatelia	počet	0	4	8
H 1.1.7	Zrealizované ZaD územného plánu	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
H 1.1.8	Skvalitnená komunikácia s miestnymi podnikateľmi	OcÚ, podnikatelia	súbor aktivít	0	1	1
H 1.1.9	Zavedené racionalizačné opatrenia v obecnom sociálnom podniku	OcÚ	súbor opatrení	0	1	1
H 1.1.10	Zamestnanci pracujúci v obecných firmách	OcÚ	počet	30	40	50
Opatrenie H 1.2: Inovatívna ponuka produktov turizmu na báze rozvinutej kultúry a atraktívnych kultúrno-historických pamiatok						
H 1.2.1	Obnovený park pri kaštieli	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
	Obnovený dolný kaštieľ	OcÚ	objekt	0	0	1

H 1.2.2	Skvalitnené oplatenie pri židovskom cintoríne	OcÚ	objekt	0	1	1
	Vybudované parkovacie miesta pri židovskom cintoríne	OcÚ	počet	0	5	5
H 1.2.3	Zriadená muzeálno-galerijná expozícia v synagóge	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
H 1.2.4	Vybudované herbárium	OcÚ	objekt	0	0	1
	Vysadené rastliny, byliny a dreviny na území obce	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
	Vybudované náučné trasy medzi lokalitami, vrátane značenia	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
H 1.2.5	Vybudovaná rozhľadňa	OcÚ	objekt	0	1	1
H 1.2.6	Vybudovaná drobná turistická infraštruktúra	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
H 1.2.7	Zriadená oddychová zóna v parku pri dolnom kaštieli	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
H 1.2.8	Organizované Šarišské slávnosti piesní a tancov	OcÚ, iné subjekty	podujatie / rok	1	1	1
H 1.2.9	Zrealizované kultúrno-spoločenské podujatia na území obce	OcÚ	počet / rok	10	15	20
	Podporené kultúrne telesá	OcÚ	počet / rok	3	4	5
H 1.2.10	Implementované partnerské a cezhraničné projekty za rok	OcÚ, partneri	počet / rok	2	4	6
Opatrenie H 1.3:						
Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb						
H 1.3.1	Nové SMART digitálne riešenia u podnikateľov	podnikatelia	počet / rok	0	2	3
	Nové SMART digitálne riešenia vo verejnej správe	OcÚ, škola	počet / rok	0	2	5
H 1.3.2	Zrealizované vzdelávacie školenia na zvyšovanie digitálnych zručností	OcÚ, škola	počet / rok	0	2	2
H 1.3.3	Vykonaná pasportizácia verejných sietí	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
	Digitalizované a modernizované verejné siete	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
PRIORITA H 2:						
Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra						
Opatrenie H 2.1:						
Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
H 2.1.1	Nové cestné komunikácie	OcÚ	m	0	500	950
	Nové chodníky pre peších	OcÚ	m	0	500	950
	Zrekonštruované miestne komunikácie	OcÚ	m	0	2 000	4 000
	Zrekonštruované chodníky	OcÚ	m	0	500	1 000
	Zrekonštruované lávky	OcÚ	počet	0	1	3
H 2.1.2	Vybudované cyklistické chodníky	OcÚ, VÚC	m	0	4 000	10 000
	Vybudovaná doplnková infraštruktúra	OcÚ, VÚC	súbor objektov	0	0	1
H 2.1.3	Zriadená nabíjacia stanica pre elektromobily	OcÚ	objekt	0	1	1

H 2.1.4	Rozšírená parkovacia plocha pri MŠ Alejová	OcÚ	objekt	0	1	1
H 2.1.5	Vybudované parkovisko v osade	OcÚ	objekt	0	1	1
H 2.1.6	Nové parkovacie miesta a odstavné plochy v intraviláne obce	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
H 2.1.7	Zrealizované bezpečnostné prvky v doprave	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie H 2.2: Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
H 2.2.1	Modernizovaná technológia ČOV	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
	Rozšírená kapacita ČOV	OcÚ	EO	2 000	3 000	3 000
H 2.2.2	Podiel obyvateľov pripojených na verejnú kanalizáciu	OcÚ, ŠÚSR	%	90	100	100
H 2.2.3	Zrekonštruovaná kanalizačná sieť v školskom areáli	OcÚ	objekt	0	1	1
H 2.2.4	Nové body verejného osvetlenia	OcÚ	počet	0	10	20
H 2.2.5	Modernizovaný a rozšírený obecný rozhlas	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
SOCIÁLNA OBLASŤ						
PRIORITA S 1: Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou						
Opatrenie S 1.1: Riešenie bytovej otázky ohrozených skupín obyvateľov, zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania						
S 1.1.1	Majetkovo-právne vysporiadané všetky pozemky v osade a v predĺženej časti ulice Toplianskej	OcÚ / katastrálny úrad	celý súbor potrebných parciel	0	0	1
	Nelegálne obydlia v osade	OcÚ	počet	40	30	0
	Obyvatelia bývajúci v nelegálnych obydliach	OcÚ	počet	200	150	0
	Pripravená infraštruktúra pre výstavbu nových rodinných domov na ul. Toplianskej (predĺženie)	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
S 1.1.2	Zrealizovaný projekt svojpomocnej výstavby domov	OcÚ, nez. org.	projekt	0	1	1
S 1.1.3	Komplexne pripravené nové lokality na IBV (vysporiadané pozemky, vytvorené parcely, vybudovaná infraštruktúra)	OcÚ	počet lokalít	0	0	1
S 1.1.4	Vybudované nové nájomné byty v obci	OcÚ	počet	16	32	43
Opatrenie S 1.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality a zlepšovania občianskeho spolunažívania						
S 1.2.1	Nové monitorovacie kamery	OcÚ	počet	15	40	40

	Nové fotopasce	OcÚ	počet	0	10	10
S 1.2.2	Riešené priestupky na úseku verejného poriadku a ŽP	OcÚ	počet / rok	2	1	0
	Príslušníci z radov MRK, zamestnaní cez projekt MOaPS	OcÚ	počet	4	4	4
S 1.2.3	Zriadené krízové bývanie v obci	OcÚ	objekt	0	1	1
S 1.2.4	Zrealizované oplotenie školského areálu	OcÚ, škola	súbor objektov	0	1	1
	Zrealizované bezpečnostné opatrenia v šk. areáli	OcÚ, škola	súbor aktivít	0	1	1
S 1.2.5	Zrealizované vzdelávacie aktivity	OcÚ	počet / rok	0	2	2
Opatrenie S 1.3:						
Skvalitnenie občianskej vybavenosti						
S 1.3.1	Kvalitnejšia údržba cintorínov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
S 1.3.2	Rozšírená kapacita cintorína v Nižných Raslaviciach	OcÚ	objekt	0	0	1
S 1.3.3	Obnovený obecný mobiliár	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
S 1.3.4	Modernizovaný obecný amfiteáter	OcÚ	objekt	0	1	1
S 1.3.5	Zrekonštr. interier kultúrneho domu	OcÚ	objekt	0	1	1
S 1.3.6	Zriadený komunitný spoločenský priestor pri knižnici	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
S 1.3.7	Vytvorený bezbariérový prístup do všetkých verejných budov	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
PRIORITA S 2:						
Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť						
Opatrenie S 2.1:						
Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov						
S 2.1.1	Zriadené CIZS	OcÚ	objekt	0	1	1
	Lekárske ambulancie v obci	OcÚ	počet	5	7	9
S 2.1.2	Podporené subjekty	OcÚ	počet / rok	2	3	4
S 2.1.3	Realizované preventívne osvetové aktivity na úseku alkoholu, drog a iných návykových látok	OcÚ	počet / rok	0	2	2
Opatrenie S 2.2:						
Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
S 2.2.1	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ, UPSVaR	počet / rok	20	30	40
S 2.2.2	Počet aktivít, zrealizovaných v komunitnom centre	OcÚ	počet / rok	10	15	20
	Prijímatelia, ktorým bola poskytnutá sociálna služba v komunitnom centre	OcÚ	počet / deň	70	70	70
	Prijímatelia, ktorým bola poskytnutá terénna sociálna služba krízovej intervencie	OcÚ	počet / rok	320	300	250
	Prijímatelia, ktorým bola poskytnutá opatrovateľská služba v domácnosti	OcÚ	počet / rok	8	10	12

	Prijímatelia, ktorým bola poskytnutá sociálna služba v dennom stacionári	OcÚ	počet / deň	30	30	30
	Prijímatelia, ktorým bola poskytnutá nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	OcÚ	počet / deň	5	10	15
S 2.2.3	Vybudované zariadenie pre seniorov	OcÚ	objekt	0	0	1
	Vybudované zariadenie pre seniorov	OcÚ	kapacita	0	0	30
	Vybudované zariadenie opatrovateľskej služby	OcÚ	objekt	0	0	1
	Vybudované zariadenie opatrovateľskej služby	OcÚ	kapacita	0	0	30
S 2.2.4	Zriadené nízkoprahové denné centrum v osade	OcÚ	objekt	0	1	1
S 2.2.5	Obyvatelia Raslavic, prijímajúci sociálnu službu u neverejného poskytovateľa, podporení obcou	OcÚ	počet / rok	0	2	4
S 2.2.6	Vybudované integrované centrum sociálno-zdravotných služieb	OcÚ	objekt	0	0	1
S 2.2.7	Zriadené seniorcentrum	OcÚ	objekt	0	0	1
S 2.2.8	Realizované porady organizácií, venujúcich sa príslušníkom MRK	OcÚ	počet / rok	0	2	2
S 2.2.9	Obcou podporené organizácie, venujúce sa príslušníkom MRK	OcÚ	počet / rok	0	3	4
PRIORITA S 3: Moderné, inkluzívne školstvo						
Opatrenie S 3.1:						
Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry						
S 3.1.1	Rozšírená kapacita základnej školy	OcÚ, škola	o počet tried	0	5	5
	Zrekonštruovaná telocvičňa	OcÚ, škola	objekt	0	1	1
	Zrekonštruované príslušné ihriská a športoviská	OcÚ, škola	súbor objektov	0	1	1
S 3.1.2	Vytvorené prostredie pre výučbu žiakov so ŠVVP	OcÚ, škola	súbor aktivít	0	1	1
S 3.1.3	Realizované opatrenia na zamedzenie záškoláctva	OcÚ, škola	súbor aktivít / rok	1	1	1
	Prípady záškoláctva v obci	OcÚ, škola	počet / rok	30	20	5
S 3.1.4	Rozšírená kapacita ZUŠ	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
S 3.1.5	Modernizované priestory v budovách škôl	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
	Zriadená koncertná sála v ZUŠ	OcÚ	objekt	0	1	1
PRIORITA S 4:						
Zdravé občianstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity						
Opatrenie S 4.1:						
Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
S 4.1.1	Vybudovaná oddychovo-športová zóna za futbalovým štadiónom	OcÚ	súbor objektov	0	1	1

S 4.1.2	Vybudované detské ihrisko v lokalite so zvýšenou koncentráciou detí z prostredia MRK	OcÚ	objekt	0	1	1
S 4.1.3	Vybudovaná oddychová zóna v novej lokalite na ul. Toplianskej	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
S 4.1.4	Novovybudované menšie oddychové zóny a detské ihriská na území obce	OcÚ	počet	0	3	6
S 4.1.5	Organizované letné tábory pre deti	OcÚ	počet / rok	3	3	3
S 4.1.6	Zriadené interiérové priestory pre matky s deťmi	OcÚ	objekt	0	1	1
S 4.1.7	Racionalizovaný koncept obecného wellness	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
	Návštevníci obecného wellness	OcÚ	priemer / týždeň	0	20	40
S 4.1.8	Športové podujatia a aktivity realizované na území obce	OcÚ	počet podujatí / rok	10	13	16
	Finančne podporené športové telesá	OcÚ	počet	3	5	7
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ						
PRIORITA E 1:						
Kvalitné a udržateľné životné prostredie						
Opatrenie E 1.1:						
Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
E 1.1.1	Digitalizovaný SMART systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
	Zavedený motivačný systém poplatkov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
E 1.1.2	Obstaraná komunálna technika na širšiu prevádzku zberného dvora	OcÚ	súbor strojov a techniky	0	1	1
	Zvýšená kapacita zberného dvora	OcÚ	súbor objektov a aktivít	0	1	1
E 1.1.3	Vybudovaná kompostáreň	OcÚ	objekt	0	1	1
	Obstaraná komunálna technika na prevádzku kompostárne	OcÚ	súbor strojov a techniky	0	1	1
Opatrenie E 1.2:						
Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
E 1.2.1	Zrealizované protipovodňové opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
E 1.2.2	Zrealizované vodozádržné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
E 1.2.3	Vybudované poldre	OcÚ	súbor objektov	0	0	1

E 1.2.4	Vybudovaný systém protipovodňových opatrení	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
E 1.2.5	Zrekonštruovaný systém rigolov, vrátane výstavby nových	OcÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
Opatrenie E 1.3: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity						
E 1.3.1	Udržiavaná verejná zeleň	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
E 1.3.2	Revitalizovaná zelená plocha pri budove OcÚ	OcÚ	areál	0	1	1
E 1.3.3	Zrealizované adaptačné opatrenia a opatrenia na zvyšovanie biodiverzity	OcÚ	súbor opatrení / rok	0	3	6
	Zrealizované adaptačné opatrenia na poľnohospodárskej pôde	OcÚ, podnikatelia	súbor opatrení / rok	0	2	4
Opatrenie E 1.4: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE						
E 1.4.1	Obecný úrad - modernizované rozvody tepla a zdroj tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zavedená rekuperácia, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...)	OcÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.2	Kultúrny dom - modernizované rozvody tepla a zdroj tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zavedená rekuperácia, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...)	OcÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.3	Budova na futbalovom štadióne - modernizované rozvody tepla a zdroj tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zavedená rekuperácia, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...), zrekonštruovaná tribúna	OcÚ	súbor aktivít a objektov	0	1	1
E 1.4.4	Komunitné centrum - modernizované rozvody tepla a zdroj tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zavedená rekuperácia, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...)	OcÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.5	Budova Fontány - modernizované rozvody tepla a zdroj tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zavedená rekuperácia, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...)	OcÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.6	Budova bývalej Mediky - modernizované rozvody tepla a zdroj tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zavedená rekuperácia, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...)	OcÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1

E 1.4.7	Školské budovy - modernizované rozvody tepla a zdroj tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zavedená rekuperácia, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...)	OcÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.8	Obecné nájomné bytové domy - modernizované rozvody tepla a zdroj tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zavedená rekuperácia, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...)	OcÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.9	Ostatné budovy vo vlastníctve obce a ňou zriadených/založených organizácií - modernizované rozvody tepla a zdroj tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zavedená rekuperácia, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...)	OcÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.10	Vybudované fotovoltaické elektrárne na obecných budovách	OcÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.11	OZE a alternat. zdroje energie využívané vo verejných budovách a na verejných plochách	OcÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1

Zdroj: Obecný úrad, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/aktivít súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania. Akčný plán je vytvorený v dvoch formách – podľa priorít a opatrení a podľa odhadovaného časového harmonogramu.

Formulár 8 (R1): Akčný plán podľa priorít a opatrení

Priorita / Opatrenie / Aktivita	Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
Priorita H 1:			
Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby			
Opatrenie H 1.1: Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky			
Aktivita H 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	20,00	2023-2030	obec
Aktivita H 1.1.2: Majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov (školský areál, miestne komunikácie, ...)	300,00	2023-2030	obec
Aktivita H 1.1.3: Zriadenie kancelárskych priestorov pre miestnych podnikateľov	5,00	2025	obec
Aktivita H 1.1.4: Využitie priestorov bývalého KOVO na ďalší rozvoj lokálnej ekonomiky	200,00	2023-2030	obec, iný subjekt
Aktivita H 1.1.5: Realizácia projektu komplexných pozemkových úprav	250,00	2024-2029	OÚ BJ, obec
Aktivita H 1.1.6: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	10,00	2023-2030	obec, podnikatelia
Aktivita H 1.1.7: Zmeny a doplnky územného plánu - vyčlenenie vhodných plôch pre priemysel v územnom pláne, vrátane prípravy infraštruktúry	30,00	2023-2030	obec
Aktivita H 1.1.8: Skvalitnenie komunikácie s miestnymi podnikateľmi	10,00	2023-2030	obec, podnikatelia
Aktivita H 1.1.9: Podpora udržateľnej diverzifikácie podnikateľskej činnosti obecného sociálneho podniku	40,00	2023-2025	obec
Aktivita H 1.1.10: Podpora rozvoja obecných firiem a sociálneho podnikania v obci	100,00	2023-2030	obec

Opatrenie H 1.2: Inovatívna ponuka produktov turizmu na báze rozvinutej kultúry a atraktívnych kultúrno-historických pamiatok			
Aktivita H 1.2.1: Realizácia postupných krokov v záujme zachrany dolného kaštieľa a parku	1 500,00	2023-2030	obec, vlastníci
Aktivita H 1.2.2: Realizácia oplozenia židovského cintorína, vrátane zriadenia parkoviska pri ňom	40,00	2024-2026	obec
Aktivita H 1.2.3: Zriadenie muzeálno-galerijnej expozície v zrekonštruovanej synagóge	80,00	2024-2025	obec
Aktivita H 1.2.4: Zriadenie herbária, vrátane výstavby a značenia náučno-poznávacích trás v katastri obce	150,00	2024-2027	obec
Aktivita H 1.2.5: Výstavba rozhľadne nad obcou	80,00	2025-2026	obec
Aktivita H 1.2.6: Výstavba drobnej turistickej infraštruktúry v katastri obce (náučné chodníky, altánky, lavičky, informačné tabule, ...)	200,00	2023-2030	obec
Aktivita H 1.2.7: Revitalizácia parku pri dolnom kaštieli, zriadenie oddychovej zóny	200,00	2023-2025	obec, vlastníci
Aktivita H 1.2.8: Organizácia Šarišských slávností piesní a tancov	250,00	2024-2030	obec
Aktivita H 1.2.9: Podpora organizácie ďalších kultúrno-spoločenských podujatí, vrátane podpory fungovania kultúrno-spoločenských telies (folklor, divadlo)	150,00	2024-2030	obec, iné subjekty
Aktivita H 1.2.10: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	30,00	2023-2030	obec, partneri
Opatrenie H 1.3: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb			
Aktivita H 1.3.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	40,00	2023-2030	obec, podnikatelia
Aktivita H 1.3.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov samosprávy a verejnosti	10,00	2023-2030	obec
Aktivita H 1.3.3: Pasportizácia, digitalizácia a modernizácia verejných infraštruktúrnych sietí, verejnoprospešných zariadení a verejnej zelene za účelom ich kvalitnej a efektívnej údržby a spravovania	20,00	2024-2025	obec
Priorita H 2:			
Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra			
Opatrenie H 2.1: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Aktivita H 2.1.1: Modernizácia miestnych ciest, chodníkov a lávok na území obce, vrátane výstavby nových miestnych ciest a chodníkov v lokalitách IBV	950,00	2023-2030	obec
Aktivita H 2.1.2: Výstavba cyklistických chodníkov v katastri obce s napojením na okolité obce, vrátane budovania doplnkovej infraštruktúry	600,00	2024-2029	obec, VÚC
Aktivita H 2.1.3: Zriadenie nabíjacej stanice pre elektromobily	5,00	2024	obec
Aktivita H 2.1.4: Rozšírenie parkovacej plochy pri MŠ na ul. Alejová	10,00	2024	obec
Aktivita H 2.1.5: Vybudovanie parkoviska v osade	20,00	2025	obec
Aktivita H 2.1.6: Modernizácia a rozšírenie parkovacích plôch v obci	40,00	2023-2030	obec
Aktivita H 2.1.7: Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave	50,00	2024-2026	obec, VÚC, SR
Aktivita H 2.1.8: Vybudovanie obchvatu obce Raslavice	10 000,00	2024-2030	VÚC
Opatrenie H 2.2: Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Aktivita H 2.2.1: Rozšírenie kapacity ČOV	300,00	2023-2026	obec

Aktivita H 2.2.2: Rozšírenie vodovodnej a kanalizačnej siete (splaškovej aj dažďovej)	200,00	2025-2028	obec
Aktivita H 2.2.3: Riešenie havarijného stavu kanalizácie v areáli ZŠ	60,00	2024-2025	obec
Aktivita H 2.2.4: Rozširovanie siete verejného osvetlenia (napr. v lokalite Hurka, v osade, ...)	30,00	2024-2030	obec
Aktivita H 2.2.5: Modernizácia obecného rozhlasu	60,00	2025-2027	obec
SOCIÁLNA OBLASŤ			
Priorita S 1:			
Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou			
Opatrenie S 1.1: Riešenie bytovej otázky ohrozených skupín obyvateľov, zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania			
Aktivita S 1.1.1: Realizácia koncepcnej dlhodobej práce v záujme riešenia bývania príslušníkov MRK, bývajúcich v neskolaudovaných obydlíach (podpora pri vysporiadovaní existujúcich a kúpe nových pozemkov, pomoc pri skolaudovaní existujúcich obydľí, príprava parciel na nové bývanie, výstavba infraštruktúry na nových parcelách a pod.)	100,00	2023-2030	obec, iné subjekty
Aktivita S 1.1.2: Realizácia projektu svojpomocnej výstavby rodinných domov	150,00	2023-2030	obec, iné subjekty
Aktivita S 1.1.3: Komplexná príprava ďalších lokalít IBV, vrátane výstavby infraštruktúry (pozemky, parcely, inžinierske siete, cesty, chodníky...)	800,00	2023-2030	obec
Aktivita S 1.1.4: Výstavba obecných nájomných bytov a podpora výstavby nájomných bytov	1 800,00	2025-2029	obec
Opatrenie S 1.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality a zlepšovania občianskeho spolunažívania			
Aktivita S 1.2.1: Rozšírenie existujúceho kamerového systému, obstaranie fotopascí	50,00	2024-2025	obec
Aktivita S 1.2.2: Miestna občianska a preventívna služba (MOaPS)	400,00	2023-2030	obec
Aktivita S 1.2.3: Riešenie migračných výziev v obci Raslavice, zabezpečenie možnosti krízového bývania v obci (pre prípad pandémie, vojny, živeľnej pohromy, iných tragických udalostí...)	70,00	2024-2030	obec
Aktivita S 1.2.4: Zvýšenie ochrany majetku obce v školskom areáli skvalitnením oplotenia areálu školy a realizáciou ďalších bezpečnostných prvkov (napr. uzamykanie areálu, kamery, fotopasce a pod.)	25,00	2023-2024	obec
Aktivita S 1.2.5: Realizácia vzdelávacích, osvetových a iných aktivít pre rôzne skupiny obyvateľov v záujme zvýšenia bezpečnosti v obci a zlepšovania občianskeho spolunažívania (napr. užívanie alkoholu na verejných priestranstvách, riešenie hluku v osade a pod.)	30,00	2023-2030	obec, polícia
Opatrenie S 1.3: Skvalitnenie občianskej vybavenosti			
Aktivita S 1.3.1: Skvalitnenie starostlivosti o cintoríny (čistota, kosenie, chodníky, bezbariérový prístup, schodnosť...)	50,00	2023-2030	obec
Aktivita S 1.3.2: Rozšírenie kapacity cintorína v Nižných Raslaviciach	20,00	2025-2027	obec
Aktivita S 1.3.3: Obnova obecného mobiliáru	30,00	2026-2027	obec
Aktivita S 1.3.4: Rekonštrukcia a modernizácia amfiteátra	200,00	2024-2026	obec

Aktivita S 1.3.5: Rekonštrukcia a modernizácia interiéru kultúrneho domu	150,00	2025-2026	obec
Aktivita S 1.3.6: Zriadenie komunitného spoločenského priestoru pri knižnici	60,00	2025	obec
Aktivita S 1.3.7: Výstavba a skvalitňovanie bezbariérového prístupu do verejných budov a na verejných priestranstvách	200,00	2024-2027	obec
Priorita S 2:			
Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť			
Opatrenie S 2.1: Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov			
Aktivita S 2.1.1: Zriadenie centra integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)	1 000,00	2024-2026	obec
Aktivita S 2.1.2: Podpora subjektov venujúcich sa zdravotnej starostlivosti, preventívnym opatreniam a osvetovej činnosti u miestneho obyvateľstva (napr. ADOS, Zdravé regióny a pod.)	10,00	2023-2030	obec, iné subjekty
Aktivita S 2.1.3: Realizácia preventívnych osvetových a vzdelávacích aktivít ohľadom drogovej prevencie, užívania alkoholu a iných návykových látok, zodpovedného prístupu k rodičovstvu a pod.	8,00	2023-2030	obec, iné subjekty
Opatrenie S 2.2: Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Aktivita S 2.2.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	20,00	2023-2030	obec, UPSVaR
Aktivita S 2.2.2: Podpora a ďalšie poskytovanie aktuálne poskytovaných sociálnych služieb samosprávou (komunitné centrum, TSP, opatrovateľská služba, denný stacionár, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu a ďalšie služby)	2 150,00	2023-2030	obec
Aktivita S 2.2.3: Výstavba zariadenia sociálnych služieb (zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby) s integrovaným poskytovaním zdravotníckych služieb pre dlhodobo chorých obyvateľov	2 000,00	2025-2027	obec
Aktivita S 2.2.4: Zriadenie nízkoprahového denného centra v osade	50,00	2026	obec
Aktivita S 2.2.5: Podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, poskytujúcich služby obyvateľom Raslávíc	15,00	2023-2030	obec
Aktivita S 2.2.6: Zriadenie integrovaného centra sociálno-zdravotných služieb, siete komunitných centier s-z starostlivosti alebo obdobných inštitúcií	1 500,00	2026-2028	obec
Aktivita S 2.2.7: Zriadenie seniorcentra (zariadenia na voľnočasové aktivity pre seniorov)	600,00	2026-2030	obec
Aktivita S 2.2.8: Realizácia pravidelných stretnutí a porád všetkých zložiek, organizácií a subjektov, pracujúcich s MRK (napr. Omamy, Zdravé regióny, TSP, komunitné centrum, obecný úrad a ďalší)	4,00	2023-2030	obec, iné subjekty
Aktivita S 2.2.9: Podpora organizácií venujúcich sa sociálnej starostlivosti o príslušníkov MRK (napr. Cesta von, Zdravé regióny a pod.)	8,00	2023-2030	obec
Priorita S 3:			
Moderné, inkluzívne školstvo			
Opatrenie S 3.1: Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry			
Aktivita S 3.1.1: Rozšírenie kapacít ZŠ, vrátane modernizácie prvkov infraštruktúry (telocvičňa, ihriská a pod.)	700,00	2024-2026	obec, škola

Aktivita S 3.1.2: Vytvorenie vhodného prostredia v školách (MŠ, ZŠ) pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	60,00	2024-2025	obec, škola
Aktivita S 3.1.3: Realizácia koncepcnej práce a koordinovaných aktivít všetkých zainteresovaných subjektov (OcÚ, škola, rodičia, UPSVaR, polícia, ...) v záujme riešenia problému záškoláctva v obci	20,00	2023-2030	obec, škola, ďalšie subjekty
Aktivita S 3.1.4: Zvýšenie priestorových kapacít ZUŠ	150,00	2024-2027	obec, škola
Aktivita S 3.1.5: Modernizácia priestorov a vnútorného vybavenia škôl (MŠ, ZŠ, ZUŠ)	340,00	2023-2030	obec, škola
Priorita S 4:			
Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity			
Opatrenie S 4.1: Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času			
Aktivita S 4.1.1: Výstavba oddychovo-športovej zóny za futbalovým štadiónom	200,00	2024-2027	obec
Aktivita S 4.1.2: Výstavba detského ihriska v lokalite so zvýšenou koncentráciou príslušníkov MRK	30,00	2026	obec
Aktivita S 4.1.3: Vytvorenie oddychovej zóny s detským ihriskom v novej lokalite IBV (predĺženie ulice Toplianskej)	40,00	2024-2026	obec
Aktivita S 4.1.4: Výstavba viacerých menších oddychových zón na území obce s lavičkami, detskými preliezkami a ďalšou drobnou infraštruktúrou	50,00	2024-2027	obec
Aktivita S 4.1.5: V spolupráci so ZŠ, ďalšími subjektmi a dobrovoľníkmi organizácia letných táborov pre deti	15,00	2023-2030	obec, ZŠ
Aktivita S 4.1.6: Zriadenie interiérových priestorov na stretávanie a trávenie voľného času pre matky s deťmi	20,00	2024	obec
Aktivita S 4.1.7: Racionalizácia konceptu obecného wellness centra v záujme efektívneho využívania obecného majetku a poskytovania služieb občanom	15,00	2023-2025	obec
Aktivita S 4.1.8: Podpora organizácie športových podujatí, vrátane podpory fungovania športových telies (futbal, cyklistika, stolný tenis, ...)	300,00	2023-2030	obec
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
Priorita E 1:			
Kvalitné a udržateľné životné prostredie			
Opatrenie E 1.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Aktivita E 1.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov (digitalizácia, SMART riešenia, zavedenie motivačného systému poplatkov...)	75,00	2024-2030	obec, zberová spoločnosť
Aktivita E 1.1.2: Rozšírenie zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej komunálnej techniky, zariadení a nádob	250,00	2024-2026	obec
Aktivita E 1.1.3: Výstavba kompostárne, vrátane obstarania príslušnej komunálnej techniky, zariadení a nádob	350,00	2025-2027	obec
Opatrenie E 1.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			
Aktivita E 1.2.1: Realizácia sústavy protipovodňových opatrení na miestnych vodných tokoch	400,00	2023-2030	obec, SVP, š.p.

Aktivita E 1.2.2: Realizácia vodozádržných opatrení v katastri obce	350,00	2023-2030	obec, iné subjekty
Aktivita E 1.2.3: Výstavba poldra s multifunkčným využitím (protipovodňová ochrana, požiarna nádrž, CR, šport, rekreácia...) v spojení s výstavbou obchvatu obce	800,00	2026-2029	obec, iné subjekty
Aktivita E 1.2.4: Bezpečné pohraničie (vybudovanie systému protipovodňových opatrení)	300,00	2024-2027	obec
Aktivita E 1.2.5: Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových odvodňovacích rigolov popri komunikáciách	100,00	2023-2030	obec
Opatrenie E 1.3: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity			
Aktivita E 1.3.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov	300,00	2023-2030	obec
Aktivita E 1.3.2: Revitalizácia zelenej plochy pri budove Obecného úradu v Raslaviciach	50,00	2024-2026	obec
Aktivita E 1.3.3: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí	140,00	2023-2030	obec
Opatrenie E 1.4: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE			
Aktivita E 1.4.1: Komplexná obnova budovy obecného úradu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	300,00	2028-2030	obec
Aktivita E 1.4.2: Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	250,00	2028-2030	obec
Aktivita E 1.4.3: Komplexná obnova budovy na futbalovom štadióne, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	450,00	2025-2026	obec
Aktivita E 1.4.4: Komplexná obnova budovy komunitného centra, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	200,00	2026-2027	obec
Aktivita E 1.4.5: Komplexná obnova budovy Fontány, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	350,00	2025-2027	obec
Aktivita E 1.4.6: Komplexná obnova budovy bývalej Mediky, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	400,00	2027-2029	obec
Aktivita E 1.4.7: Komplexná obnova školských budov (MŠ, ZŠ, ZUŠ), vrátane zvýšenia ich energetickej efektívnosti	900,00	2024-2030	obec
Aktivita E 1.4.8: Obecné nájomné bytové domy v obci Raslavice - zvýšenie energetickej efektívnosti budov	200,00	2028-2030	obec
Aktivita E 1.4.9: Ostatné budovy vo vlastníctve obce a ňou zriadených/založených organizácií - zvýšenie energetickej efektívnosti budov	150,00	2027-2030	obec
Aktivita E 1.4.10: Výstavba fotovoltaiických elektrární na strechách obecných budov	400,00	2024-2030	obec
Aktivita E 1.4.11: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách	350,00	2024-2030	obec

Zdroj: vlastné spracovanie

Akčný plán podľa jednotlivých (odhadovaných) rokov realizácie aktivít má nasledovnú podobu:

Formulár 9 (R1): Akčný plán podľa časového harmonogramu

Aktivita	Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
AKTIVITY REALIZOVANÉ PRIEBEŽNE, POČAS CELEJ DOBY IMPLEMENTÁCIE PHSR (2023-2030)			
Aktivita H 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	20,00	2023-2030	obec
Aktivita H 1.1.2: Majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov (školský areál, miestne komunikácie, ...)	300,00	2023-2030	obec
Aktivita H 1.1.4: Využitie priestorov bývalého KOVO na ďalší rozvoj lokálnej ekonomiky	200,00	2023-2030	obec, iný subjekt
Aktivita H 1.1.6: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	10,00	2023-2030	obec, podnikatelia
Aktivita H 1.1.7: Zmeny a doplnky územného plánu - vyčlenenie vhodných plôch pre priemysel v územnom pláne, vrátane prípravy infraštruktúry	30,00	2023-2030	obec
Aktivita H 1.1.8: Skvalitnenie komunikácie s miestnymi podnikateľmi	10,00	2023-2030	obec, podnikatelia
Aktivita H 1.1.10: Podpora rozvoja obecných firiem a sociálneho podnikania v obci	100,00	2023-2030	obec
Aktivita H 1.2.1: Realizácia postupných krokov v záujme záchrany dolného kaštieľa a parku	1 500,00	2023-2030	obec, vlastníci
Aktivita H 1.2.6: Výstavba drobnej turistickej infraštruktúry v katastri obce (náučné chodníky, altánky, lavičky, informačné tabule, ...)	200,00	2023-2030	obec
Aktivita H 1.2.10: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	30,00	2023-2030	obec, partneri
Aktivita H 1.3.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	40,00	2023-2030	obec, podnikatelia
Aktivita H 1.3.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov samosprávy a verejnosti	10,00	2023-2030	obec
Aktivita H 2.1.1: Modernizácia miestnych ciest, chodníkov a lávok na území obce, vrátane výstavby nových miestnych ciest a chodníkov v lokalitách IBV	950,00	2023-2030	obec
Aktivita H 2.1.6: Modernizácia a rozšírenie parkovacích plôch v obci	40,00	2023-2030	obec

Aktivita S 1.1.1: Realizácia koncepcnej dlhodobej práce v záujme riešenia bývania príslušníkov MRK, bývajúcich v neskolaudovaných obydliach (podpora pri vysporiadovaní existujúcich a kúpe nových pozemkov, pomoc pri skolaudovaní existujúcich obydli, príprava parciel na nové bývanie, výstavba infraštruktúry na nových parcelách a pod.)	100,00	2023-2030	obec, iné subjekty
Aktivita S 1.1.2: Realizácia projektu svojpomocnej výstavby rodinných domov	150,00	2023-2030	obec, iné subjekty
Aktivita S 1.1.3: Komplexná príprava ďalších lokalít IBV, vrátane výstavby infraštruktúry (pozemky, parcely, inžinierske siete, cesty, chodníky...)	800,00	2023-2030	obec
Aktivita S 1.2.2: Miestna občianska a preventívna služba (MOaPS))	400,00	2023-2030	obec
Aktivita S 1.2.5: Realizácia vzdelávacích, osvetových a iných aktivít pre rôzne skupiny obyvateľov v záujme zvýšenia bezpečnosti v obci a zlepšovania občianskeho spolunažívania (napr. užívanie alkoholu na verejných priestranstvách, riešenie hluku v osade a pod.)	30,00	2023-2030	obec, polícia
Aktivita S 1.3.1: Skvalitnenie starostlivosti o cintoríny (čistota, kosenie, chodníky, bezbariérový prístup, schodnosť...)	50,00	2023-2030	obec
Aktivita S 2.1.2: Podpora subjektov venujúcich sa zdravotnej starostlivosti, preventívnym opatreniam a osvetovej činnosti u miestneho obyvateľstva (napr. ADOS, Zdravé regióny a pod.)	10,00	2023-2030	obec, iné subjekty
Aktivita S 2.1.3: Realizácia preventívnych osvetových a vzdelávacích aktivít ohľadom drogovej prevencie, užívania alkoholu a iných návykových látok, zodpovedného prístupu k rodičovstvu a pod.	8,00	2023-2030	obec, iné subjekty
Aktivita S 2.2.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	20,00	2023-2030	obec, UPSVaR
Aktivita S 2.2.2: Podpora a ďalšie poskytovanie aktuálne poskytovaných sociálnych služieb samosprávou (komunitné centrum, TSP, opatrovateľská služba, denný stacionár, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu a ďalšie služby)	2 150,00	2023-2030	obec
Aktivita S 2.2.5: Podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, poskytujúcich služby obyvateľom Raslavíc	15,00	2023-2030	obec
Aktivita S 2.2.8: Realizácia pravidelných stretnutí a porád všetkých zložiek, organizácií a subjektov, pracujúcich s MRK (napr. Omamy, Zdravé regióny, TSP, komunitné centrum, obecný úrad a ďalší)	4,00	2023-2030	obec, iné subjekty
Aktivita S 2.2.9: Podpora organizácií venujúcich sa sociálnej starostlivosti o príslušníkov MRK (napr. Cesta von, Zdravé regióny a pod.)	8,00	2023-2030	obec
Aktivita S 3.1.3: Realizácia koncepcnej práce a koordinovaných aktivít všetkých zainteresovaných subjektov (OcÚ, škola, rodičia, UPSVaR, polícia, ...) v záujme riešenia problému záškoláctva v obci	20,00	2023-2030	obec, škola, ďalšie subjekty
Aktivita S 3.1.5: Modernizácia priestorov a vnútorného vybavenia škôl (MŠ, ZŠ, ZUŠ)	340,00	2023-2030	obec, škola
Aktivita S 4.1.5: V spolupráci so ZŠ, ďalšími subjektmi a dobrovoľníkmi organizácia letných táborov pre deti	15,00	2023-2030	obec, ZŠ
Aktivita S 4.1.8: Podpora organizácie športových podujatí, vrátane podpory fungovania športových telies (futbal, cyklistika, stolný tenis, ...)	300,00	2023-2030	obec

Aktivita E 1.2.1: Realizácia sústavy protipovodňových opatrení na miestnych vodných tokoch	400,00	2023-2030	obec, SVP, š.p.
Aktivita E 1.2.2: Realizácia vodozádržných opatrení v katastri obce	350,00	2023-2030	obec, iné subjekty
Aktivita E 1.2.5: Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových odvodňovacích rigolov popri komunikáciách	100,00	2023-2030	obec
Aktivita E 1.3.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov	300,00	2023-2030	obec
Aktivita E 1.3.3: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí	140,00	2023-2030	obec
AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2023			
Aktivita H 1.1.9: Podpora udržateľnej diverzifikácie podnikateľskej činnosti obecného sociálneho podniku	40,00	2023-2025	obec
Aktivita H 1.2.7: Revitalizácia parku pri dolnom kaštieli, zriadenie oddychovej zóny	200,00	2023-2025	obec, vlastníci
Aktivita H 2.2.1: Rozšírenie kapacity ČOV	300,00	2023-2026	obec
Aktivita S 1.2.4: Zvýšenie ochrany majetku obce v školskom areáli skvalitnením oplotenia areálu školy a realizáciou ďalších bezpečnostných prvkov (napr. uzamykanie areálu, kamery, fotopasce a pod.)	25,00	2023-2024	obec
Aktivita S 4.1.7: Racionalizácia konceptu obecného wellness centra v záujme efektívneho využívania obecného majetku a poskytovania služieb občanom	15,00	2023-2025	obec
AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2024			
Aktivita H 1.1.5: Realizácia projektu komplexných pozemkových úprav	250,00	2024-2029	OÚ BJ, obec
Aktivita H 1.2.2: Realizácia oplotenia židovského cintorína, vrátane zriadenia parkoviska pri ňom	40,00	2024-2026	obec
Aktivita H 1.2.3: Zriadenie muzeálno-galerijnej expozície v zrekonštruovanej synagóge	80,00	2024-2025	obec
Aktivita H 1.2.4: Zriadenie herbária, vrátane výstavby a značenia náučno-poznávacích trás v katastri obce	150,00	2024-2027	obec
Aktivita H 1.2.8: Organizácia Šarišských slávností piesní a tancov	250,00	2024-2030	obec
Aktivita H 1.2.9: Podpora organizácie ďalších kultúrno-spoločenských podujatí, vrátane podpory fungovania kultúrno-spoločenských telies (folklór, divadlo)	150,00	2024-2030	obec, iné subjekty
Aktivita H 1.3.3: Pasportizácia, digitalizácia a modernizácia verejných infraštruktúrnych sietí, verejnoprospešných zariadení a verejnej zelene za účelom ich kvalitnej a efektívnej údržby a spravovania	20,00	2024-2025	obec
Aktivita H 2.1.2: Výstavba cyklistických chodníkov v katastri obce s napojením na okolité obce, vrátane budovania doplnkovej infraštruktúry	600,00	2024-2029	obec, VÚC
Aktivita H 2.1.3: Zriadenie nabíjacej stanice pre elektromobily	5,00	2024	obec
Aktivita H 2.1.4: Rozšírenie parkovacej plochy pri MŠ na ul. Alejová	10,00	2024	obec

Aktivita H 2.1.7: Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave	50,00	2024-2026	obec, VÚC, SR
Aktivita H 2.1.8: Vybudovanie obchvatu obce Raslavice	10 000,00	2024-2030	VÚC
Aktivita H 2.2.3: Riešenie havarijného stavu kanalizácie v areáli ZŠ	60,00	2024-2025	obec
Aktivita H 2.2.4: Rozširovanie siete verejného osvetlenia (napr. v lokalite Hurka, v osade, ...)	30,00	2024-2030	obec
Aktivita S 1.2.1: Rozšírenie existujúceho kamerového systému, obstaranie fotopascí	50,00	2024-2025	obec
Aktivita S 1.2.3: Riešenie migračných výziev v obci Raslavice, zabezpečenie možnosti krízového bývania v obci (pre prípad pandémie, vojny, živeľnej pohromy, iných tragických udalostí...)	70,00	2024-2030	obec
Aktivita S 1.3.4: Rekonštrukcia a modernizácia amfiteátra	200,00	2024-2026	obec
Aktivita S 1.3.7: Výstavba a skvalitňovanie bezbariérového prístupu do verejných budov a na verejných priestranstvách	200,00	2024-2027	obec
Aktivita S 2.1.1: Zriadenie centra integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)	1 000,00	2024-2026	obec
Aktivita S 3.1.1: Rozšírenie kapacít ZŠ, vrátane modernizácie prvkov infraštruktúry (telocvičňa, ihriská a pod.)	700,00	2024-2026	obec, škola
Aktivita S 3.1.2: Vytvorenie vhodného prostredia v školách (MŠ, ZŠ) pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	60,00	2024-2025	obec, škola
Aktivita S 3.1.4: Zvýšenie priestorových kapacít ZUŠ	150,00	2024-2027	obec, škola
Aktivita S 4.1.1: Výstavba oddychovo-športovej zóny za futbalovým štadiónom	200,00	2024-2027	obec
Aktivita S 4.1.3: Vytvorenie oddychovej zóny s detským ihriskom v novej lokalite IBV (predĺženie ulice Toplianskej)	40,00	2024-2026	obec
Aktivita S 4.1.4: Výstavba viacerých menších oddychových zón na území obce s lavičkami, detskými preliezkami a ďalšou drobnou infraštruktúrou	50,00	2024-2027	obec
Aktivita S 4.1.6: Zriadenie interiérových priestorov na stretávanie a trávenie voľného času pre matky s deťmi	20,00	2024	obec
Aktivita E 1.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov (digitalizácia, SMART riešenia, zavedenie motivačného systému poplatkov...)	75,00	2024-2030	obec, zberová spoločnosť
Aktivita E 1.1.2: Rozšírenie zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej komunálnej techniky, zariadení a nádob	250,00	2024-2026	obec
Aktivita E 1.2.4: Bezpečné pohraničie (vybudovanie systému protipovodňových opatrení)	300,00	2024-2027	obec
Aktivita E 1.3.2: Revitalizácia zelenej plochy pri budove Obecného úradu v Raslaviciach	50,00	2024-2026	obec
Aktivita E 1.4.7: Komplexná obnova školských budov (MŠ, ZŠ, ZUŠ), vrátane zvýšenia ich energetickej efektívnosti	900,00	2024-2030	obec
Aktivita E 1.4.10: Výstavba fotovoltaiických elektrární na strechách obecných budov	400,00	2024-2030	obec
Aktivita E 1.4.11: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách	350,00	2024-2030	obec

AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2025

Aktivita H 1.1.3: Zriadenie kancelárskych priestorov pre miestnych podnikateľov	5,00	2025	obec
Aktivita H 1.2.5: Výstavba rozhľadne nad obcou	80,00	2025-2026	obec
Aktivita H 2.1.5: Vybudovanie parkoviska v osade	20,00	2025	obec
Aktivita H 2.2.2: Rozšírenie vodovodnej a kanalizačnej siete (splaškovej aj dažďovej)	200,00	2025-2028	obec
Aktivita H 2.2.5: Modernizácia obecného rozhlasu	60,00	2025-2027	obec
Aktivita S 1.1.4: Výstavba obecných nájomných bytov a podpora výstavby nájomných bytov	1 800,00	2025-2029	obec
Aktivita S 1.3.2: Rozšírenie kapacity cintorína v Nižných Raslaviciach	20,00	2025-2027	obec
Aktivita S 1.3.5: Rekonštrukcia a modernizácia interiéru kultúrneho domu	150,00	2025-2026	obec
Aktivita S 1.3.6: Zriadenie komunitného spoločenského priestoru pri knižnici	60,00	2025	obec
Aktivita S 2.2.3: Výstavba zariadenia sociálnych služieb (zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby) s integrovaným poskytovaním zdravotníckych služieb pre dlhodobo chorých obyvateľov	2 000,00	2025-2027	obec
Aktivita E 1.1.3: Výstavba kompostárne, vrátane obstarania príslušnej komunálnej techniky, zariadení a nádob	350,00	2025-2027	obec
Aktivita E 1.4.3: Komplexná obnova budovy na futbalovom štadióne, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	450,00	2025-2026	obec
Aktivita E 1.4.5: Komplexná obnova budovy Fontány, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	350,00	2025-2027	obec

AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2026

Aktivita S 1.3.3: Obnova obecného mobiliáru	30,00	2026-2027	obec
Aktivita S 2.2.4: Zriadenie nízkoprahového denného centra v osade	50,00	2026	obec
Aktivita S 2.2.6: Zriadenie integrovaného centra sociálno-zdravotných služieb, siete komunitných centier s-z starostlivosti alebo obdobných inštitúcií	1 500,00	2026-2028	obec
Aktivita S 2.2.7: Zriadenie seniorcentra (zariadenia na voľnočasové aktivity pre seniorov)	600,00	2026-2030	obec
Aktivita S 4.1.2: Výstavba detského ihriska v lokalite so zvýšenou koncentráciou príslušníkov MRK	30,00	2026	obec
Aktivita E 1.2.3: Výstavba poldra s multifunkčným využitím (protipovodňová ochrana, požiarne nádrž, CR, šport, rekreácia...) v spojení s výstavbou obchvatu obce	800,00	2026-2029	obec, iné subjekty
Aktivita E 1.4.4: Komplexná obnova budovy komunitného centra, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	200,00	2026-2027	obec

AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2027

Aktivita E 1.4.6: Komplexná obnova budovy bývalej Mediky, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	400,00	2027-2029	obec
Aktivita E 1.4.9: Ostatné budovy vo vlastníctve obce a ňou zriadených/založených organizácií - zvýšenie energetickej efektívnosti budov	150,00	2027-2030	obec
AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2028			
Aktivita E 1.4.1: Komplexná obnova budovy obecného úradu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	300,00	2028-2030	obec
Aktivita E 1.4.2: Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	250,00	2028-2030	obec
Aktivita E 1.4.8: Obecné nájomné bytové domy v obci Raslavice - zvýšenie energetickej efektívnosti budov	200,00	2028-2030	obec

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri obecnom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja. Táto komisia by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod.

Samospráva tak bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom

uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených v súbore merateľných ukazovateľov (pozri programovú časť PHSR). Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zriadenej komisie strategického rozvoja, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2023-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2026	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2027	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2023-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých aktivitách a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu aktivity. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých aktivít sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB, ...),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny – AOTP, ...),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok								Spolu (tis. €)
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	70,00	1 019,00	1 349,00	2 436,00	7 179,00	2 237,00	1 290,00	460,00	16 040,00
Sociálna	391,10	1 168,20	3 265,00	3 441,80	2 746,00	1 158,30	673,40	596,20	13 440,00
Environmentálna	74,00	684,00	945,00	1 440,00	1 322,00	1 153,00	881,00	566,00	7 065,00
SPOLU (tis. €)	535,10	2 871,20	5 559,00	7 317,80	11 247,00	4 548,30	2 844,40	1 622,20	36 545,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania

Financovanie jednotlivých aktivít sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, Plánu obnovy, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých aktivít. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie k tej-ktorej aktivite (ak relevantné) a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ (EŠIF + Plán obnovy)	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Priorita H 1: Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby								
H 1.1: Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky	965,00		255,00		610,00	865,00	100,00	
H 1.2: Inovatívna ponuka produktov turizmu na báze rozvinutej kultúry a atraktívnych kultúrno-historických pamiatok	2 680,00	1 878,50	241,00	50,00	510,50	2 680,00		
H 1.3: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	70,00		10,00		40,00	50,00	20,00	
Priorita H 2: Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra								
H 2.1: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	11 675,00	1 364,25	160,50	10 000,00	150,25	11 675,00		
H 2.2: Zlepšenie technickej vybavenosti obce	650,00		532,00		118,00	650,00		
Priorita S 1: Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou								
S 1.1: Riešenie bytovej otázky ohrozených skupín obyvateľov, zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania	2 850,00	680,00	1 870,00		210,00	2 760,00	20,00	70,00
S 1.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality a zlepšovania občianskeho spolunažívania	575,00	442,00	52,00		81,00	575,00		
S 1.3: Skvalitnenie občianskej vybavenosti	710,00	544,00	64,00		102,00	710,00		
Priorita S 2: Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť								

S 2.1: Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov	1 018,00	850,00	100,00		68,00	1 018,00		
S 2.2: Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít	6 347,00	5 372,00	632,00		343,00	6 347,00		
Priorita S 3: Moderné, inkluzívne školstvo								
S 3.1: Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry	1 270,00	1 062,50	135,00		62,50	1 260,00		10,00
Priorita S 4: Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity								
S 4.1: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času	670,00	272,00	32,00	30,00	306,00	640,00	30,00	
Priorita E 1: Kvalitné a udržateľné životné prostredie								
E 1.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	675,00		570,00		60,00	630,00	45,00	
E 1.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	1 950,00	1 657,50	195,00		97,50	1 950,00		
E 1.3: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity	490,00	416,50	49,00		24,50	490,00		
E 1.4: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE	3 950,00	3 357,50	395,00		197,50	3 950,00		
SPOLU	36 545,00	17 896,75	5 292,50	10 080,00	2 980,75	36 250,00	215,00	80,00

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Formulár 13 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	Názov dokumentu: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Raslavice na roky 2023-2030 <u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.
Spracovanie	<u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný počas roku 2023. <u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 3 členov. <u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov. <u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk <u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce.
Prerokovanie	<u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u>
Schválenie	<u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Raslavice na roky 2023-2030“.

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

- Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)
- Halás, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2008, Vol. 44, No. 2
- Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
- Korec, P. (2005): *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004*. Bratislava: Geografika, 2005. ISBN 80-969338-0-9, 227 s.
- MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.
- Povodňová dokumentácia obce Raslavice
- Register pozemkových spoločenstiev
- Register účtovných závierok
- MŽP SR (2018): *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.
- MŽP SR (2019): *Zelenšie Slovensko. Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, 2019.
- MŽP SR (2021): *Program odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, 2021.
- PHRSR Prešovského samosprávneho kraja 2021-2030
- Raslavické noviny, ročník 8, číslo 1, december 2022
- Súvaha obce Raslavice k 31.12.2022
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Taubenböck, H. Ferstl, J. Dech, S. (2017): Regions Set in Stone—Delimiting and Categorizing Regions in Europe by Settlement Patterns Derived from EO-Data.
- Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
- Územný plán obce Raslavice
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030
- Výkaz ziskov a strát obce Raslavice k 31.12.2022
- Výročná správa podniku Obecné služby Raslavice za rok 2022
- Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.
- Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení
- Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
- Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
- ZMOS (2021): *Analýza odpadového hospodárstva*. Bratislava: 2021. Dostupné na internete: https://www.zmos.sk/download_file_f.php?id=1558323

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk	www.hospodarenieobci.sk
datacube.statistics.sk	www.ives.minv.sk/heraldreg
datacube.statistics.sk/SODB/	www.maps.google.com
http://cp.atlas.sk	www.minv.sk
http://envirozataze.enviroportal.sk	www.orsr.sk
http://uzemia.enviroportal.sk	www.pamiatky.sk
https://gis.nlc.sk.org/islhp/#lesnictvo	www.registeruz.sk
statdat.statistics.sk	www.scitanie.sk
www.beiss.sk	www.statistics.sk
www.cdb.sk	www.zrsr.sk
www.cvtisr.sk	

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Raslavice na roky 2023-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 36: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Raslavice	priebežne	lokálna	Obecný úrad Raslavice
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Raslavice
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030	2021-2030	regionálna	http://po-kraj.sk
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja	priebežne	regionálna	http://po-kraj.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačný program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Nakladanie s komunálnym odpadom v rokoch 2018-2022

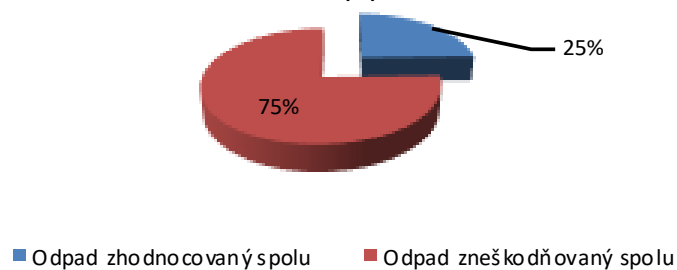
Za ostatných 5 rokov došlo v obci Raslavice k nasledovnej produkcii komunálnych odpadov a k nasledovnému nakladaniu s ním:

Tabuľka 37: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2018

Por. č.	Kód odp.	Názov odpadu	Kateg. odp.	Odpad spolu (t)	Odpad zhodnocovaný (t)			Odpad zneškodňovaný (t)		
					Materiálovo	Energeticky	Inak	Spaľovaním	Skládkovaním	Inak
1	200301	Zmesový KO	O	253,39					253,39	
2	200307	Objemný odpad	O	55,54					55,54	
3	200101	Papier a lepenka	O	15,50	15,50					
4	200102	Sklo	O	15,78	15,78					
5	200103	Viacvrstvé kombinované materiály	O	2,29	2,29					
6	200108	VŽP kuchynský odpad	O	1,28	1,28					
7	200123	Vyr. zar. obsah. chlórfluórované uhľovodíky	N	1,83	1,83					
8	200125	Jedlé oleje a tuky	O	0,02	0,02					
9	200135	Vyr. elektr. a elektron. zariadenia, iné ako ...	N	3,10	3,10					
10	200136	Vyr. elektr. a elektron. zariadenia, ...	O	1,75	1,75					
11	200139	Plasty	O	17,20	17,20					
12	200140	Kovy	O	1,02	1,02					
13	200201	Biologicky rozložiteľný odpad	O	41,00	41,00					
Spolu				409,70	100,77	0,00	0,00	0,00	308,93	0,00
Komunálne odpady v roku 2018 spolu				409,70	Odpad zhodnocovaný spolu	100,77	Odpad zneškodňovaný spolu	308,93		

Podiel zhodnocovania/zneškodňovania kom. odpadu v roku 2018 (%)

Zhodnocovanie / zneškodňovanie odpadu (t)

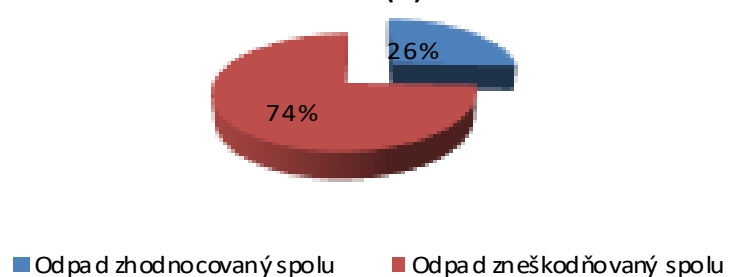
Zdroj: Zákon č. 79/2015 Z. z., Vyhláška č. 371/2015 Z. z., Ročný výkaz o komunálnom odpade z obce 2018, vlastné spracovanie

Tabuľka 38: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2019

Por. č.	Kód odp.	Názov odpadu	Kateg. odp.	Odpad spolu	Odpad zhodnocovaný (t)			Odpad zneškodňovaný (t)		
					Materiálovo	Energetický	Inak	Spaľovaním	Skládkovaním	Inak
1	200301	Zmesový KO	O	265,86					265,86	
2	200307	Objemný odpad	O	29,60					29,60	
3	200101	Papier a lepenka	O	12,20	12,20					
4	200102	Sklo	O	31,86	31,86					
5	200103	Viacvrstvové kombinované materiály	O	4,10	4,10					
6	200108	VŽP kuchynský odpad	O	3,96	3,96					
7	200123	Vyr. zar. obsah. chlórfluórované uhľovodíky	N	2,93	2,93					
8	200125	Jedlé oleje a tuky	O	0,48	0,48					
9	200135	Vyr. elektr. a elektron. zariad. iné ako ...	N	2,66	2,66					
10	200136	Vyr. elektr. a elektron. zariad. ...	O	4,10	4,10					
11	200139	Plasty	O	18,68	18,68					
12	200140	Kovy	O	1,26	1,26					
13	200201	Biologicky rozložiteľný odpad	O	19,00	19,00					
Spolu				396,69	101,23	0,00	0,00	0,00	295,46	0,00
Komunálne odpady v roku 2019 spolu				396,69	Odpad zhodnocovaný spolu	101,23	Odpad zneškodňovaný spolu	295,46		

Podiel zhodnocovania/zneškodňovania kom. odpadu v roku 2019 (%)

Zhodnocovanie / zneškodňovanie odpadu (t)

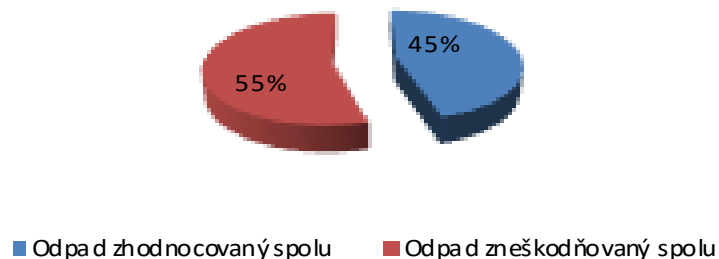
Zdroj: Zákon č. 79/2015 Z. z., Vyhláška č. 371/2015 Z. z., Ročný výkaz o komunálnom odpade z obce 2019, vlastné spracovanie

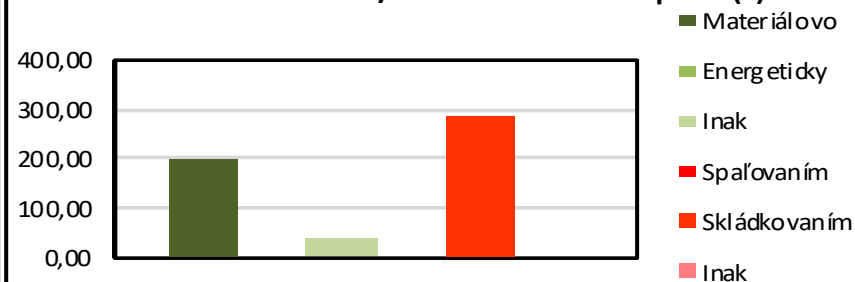
Tabuľka 39: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2020

Por. č.	Kód odp.	Názov odpadu	Kateg. odp.	Odpad spolu	Odpad zhodnocovaný (t)			Odpad zneškodňovaný (t)		
					Materiálovo	Energeticky	Inak	Spaľovaním	Skládkovaním	Inak
1	200301	Zmesový KO	O	227,77					227,77	
2	200307	Objemný odpad	O	59,08					59,08	
3	200101	Papier a lepenka	O	9,35	9,35					
4	200102	Sklo	O	27,82	27,82					
5	200103	Viacvrstvé kombinované materiály	O	1,33	1,33					
6	200104	Kovové obaly	O	1,45	1,45					
7	200108	VŽP kuchynský odpad	O	2,66	2,66					
8	200123	Vyr. zar. obsah. chlórfluórované uhľovodíky	N	3,10	3,10					
9	200125	Jedlé oleje a tuky	O	0,16	0,16					
10	200135	Vyr. elektr. a elektron. zariadenia, iné ako ...	N	6,90	6,90					
11	200136	Vyr. elektr. a elektron. zariadenia, ...	O	7,10	7,10					
12	200138	Drevo		39,00			39,00			
13	200139	Plasty	O	25,04	25,04					
14	200140	Kovy	O	16,60	16,60					
15	200201	Biologicky rozložiteľný odpad	O	98,44	98,44					
Spolu				525,80	199,95	0,00	39,00	0,00	286,85	0,00
Komunálne odpady v roku 2020 spolu				525,80	Odpad zhodnocovaný spolu	238,95	Odpad zneškodňovaný spolu	286,85		

Podiel zhodnocovania/zneškodňovania kom. odpadu v roku 2020 (%)

Zhodnocovanie / zneškodňovanie odpadu (t)

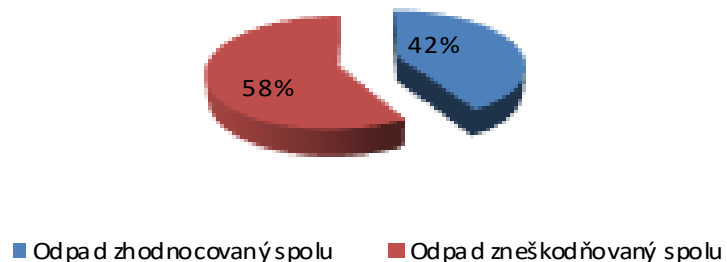
Zdroj: Zákon č. 79/2015 Z. z., Vyhláška č. 371/2015 Z. z., Ročný výkaz o komunálnom odpade z obce 2020, vlastné spracovanie

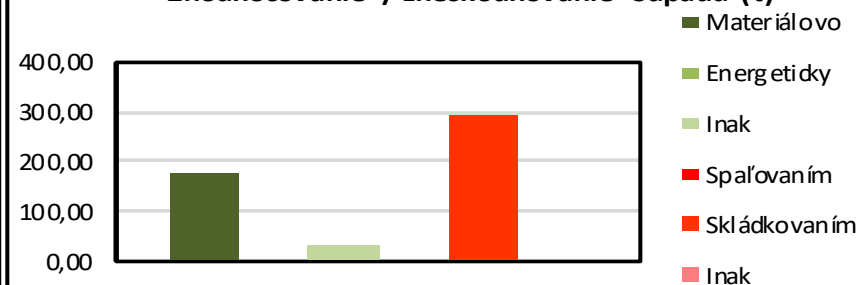
Tabuľka 40: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2021

Por. č.	Kód odp.	Názov odpadu	Kateg. odp.	Odpad spolu	Odpad zhodnocovaný (t)			Odpad zneškodňovaný (t)		
					Materiálovo	Energeticky	Inak	Spaľovaním	Skládkovaním	Inak
1	200301	Zmesový KO	O	245,67					245,67	
2	200307	Objemný odpad	O	50,04					50,04	
3	200101	Papier a lepenka	O	7,57	7,57					
4	200102	Sklo	O	31,96	31,96					
5	200103	Viacvrstvové kombinované materiály	O	2,55	2,55					
6	200104	Kovové obaly	O	1,37	1,37					
7	200108	VŽP kuchynský odpad	O	2,81	2,81					
8	200123	Vyr. zar. obsah. chlórfluórované uhľovodíky	N	0,00	0,00					
9	200125	Jedlé oleje a tuky	O	0,18	0,18					
10	200135	Vyr. elektr. a elektron. zariadenia, iné ako ...	N	0,00	0,00					
11	200136	Vyr. elektr. a elektron. zariadenia, ...	O	0,00	0,00					
12	200138	Drevo		35,00			35,00			
13	200139	Plasty	O	23,00	23,00					
14	200140	Kovy	O	7,00	7,00					
15	200201	Biologicky rozložiteľný odpad	O	100,00	100,00					
Spolu				507,15	176,44	0,00	35,00	0,00	295,71	0,00
Komunálne odpady v roku 2021 spolu				507,15	Odpad zhodnocovaný spolu	211,44	Odpad zneškodňovaný spolu	295,71		

Podiel zhodnocovania/zneškodňovania kom. odpadu v roku 2021 (%)

Zhodnocovanie / zneškodňovanie odpadu (t)

Zdroj: Zákon č. 79/2015 Z. z., Vyhláška č. 371/2015 Z. z., Ročný výkaz o komunálnom odpade z obce 2021, vlastné spracovanie

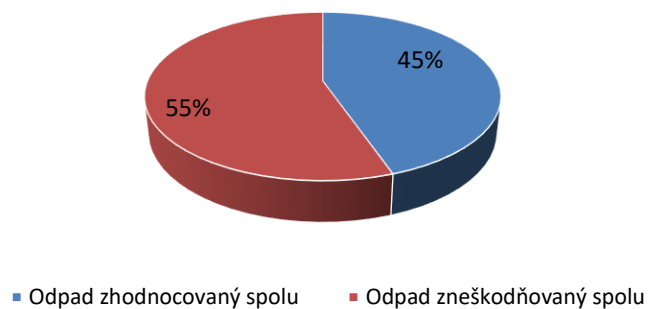

Tabuľka 41: Druh, množstvo a spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v roku 2022

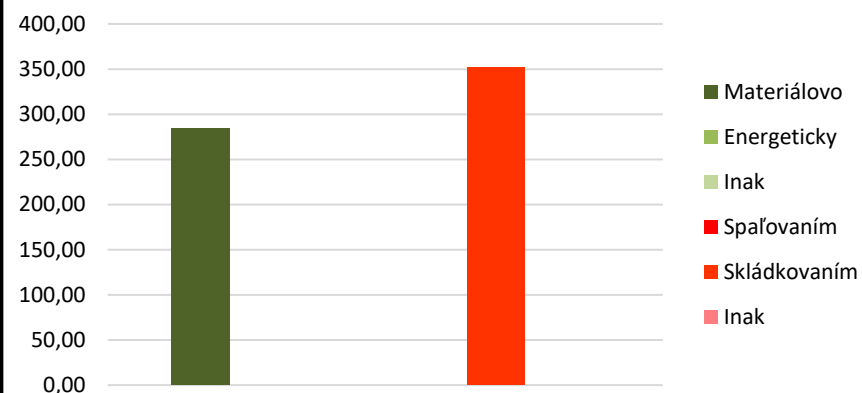
Por. č.	Kód odp.	Názov odpadu	Kateg. odp.	Odpad spolu (t)	Odpad zhodnocovaný (t)			Odpad zneškodňovaný (t)		
					Materiálovo	Energeticky	Inak	Spaľovaním	Skládkovaním	Inak
1	200301	Zmesový KO	O	272,32					272,32	
2	200307	Objemný odpad	O	79,56					79,56	
3	200101	Papier a lepenka	O	21,46	21,46					
4	200102	Sklo	O	29,73	29,73					
5	200103	Kompozitné obaly	O	5,29	5,29					
6	200104	Obaly z kovu	O	5,27	5,27					
7	200123	Vyr. zar. obsah. chlórfluórované uhľovodíky	N	0,93	0,93					
8	200125	Jedlé oleje a tuky	O	0,11	0,11					
9	200133	Batérie a akumulátory	N	0,47	0,47					
10	200135	Vyr. elektr. a elektron. zariadenia, iné ako ...	N	1,19	1,19					
11	200136	Vyr. elektr. a elektron. zariadenia. ...	O	1,53	1,53					
12	200139	Plasty	O	45,22	45,22					
13	200140	Kovy	O	0,90	0,90					
14	20014001	Meď, bronz, mosadz	O	2,91	2,91					
15	20014002	Hliník	O	0,41	0,41					
16	20014005	Železo a oceľ	O	68,20	68,20					
17	20014007	Zmiešané kovy	O	0,15	0,15					
18	200201	Biologicky rozložiteľný odpad	O	100,00	100					
Spolu				635,64	283,76	0,00	0,00	0,00	351,88	0,00
Komunálne odpady v roku 2022 spolu				635,64	Odpad zhodnocovaný spolu	283,76	Odpad zneškodňovaný spolu	351,88		

Podiel zhodnocovania/zneškodňovania kom. odpadu v roku 2022 (%)

Zhodnocovanie / zneškodňovanie odpadu (t)

Zdroj: Zákon č. 79/2015 Z. z., Vyhláška č. 371/2015 Z. z., Ročný výkaz o komunálnom odpade z obce 2022, vlastné spracovanie

Dotazník pre verejnosť – odpovede na otázku č. 13

13. Voľný priestor na Vaše vyjadrenie.

- Prijala by som viac možností športového vyžitia pre ľudí. Nejaké cvičenie, prípadne akcie pre mamičky, či tehotné. Tiež by bolo super zaviesť víťanie detí v obci.
- Parkovisko pred CBA nevhodné, nebezpečné
- 1.ZŠ - spojiť jednotlivé budovy školy spojovacou chodbou, aby deti nemuseli z budovy do budovy prechádzať po vonku. 2. Vytvoriť jednu vývarovňu jedál pre ZŠ, MŠ a cudzích stravníkov. 3. Vybudovať domov sociálnych služieb pre 24-hodinovú starostlivosť - oprášiť projekt, ktorý bol kedysi spracovaný v priestoroch kláštora a nájsť riešenie ako zrealizovať takúto stavbu, ktorá by priniesla nielen pre našich starých, chorých a opustených občanov ale aj pre občanov z blízkeho okolia miesto pre dôstojné dožitie svojej staroby.
- Nezodpovedné uloženie poľnohospodárskych strojov na, Lúčnej ulici nakoľko môže dôjsť k úrazu ,kde sa pohybujú aj deti.
- Nezodpovedné parkovanie poľnohospodárskych strojov na Lúčnej , kde sú aj deti.
- Zlepšiť chodníky na Hlavnej ulici su krive, popratať tie chodníky a cesty, zastavky dať do poriadku a hlavne riešiť slušne správanie našich romských spoluobčanov, nemyslím všetkých ale každý vie o koho ide. Ďakujem
- Znovu apelujem na doriešenie čističky odpadových vôd - ten smrad bol minulé leto NEZNESITEĽNÝ!
- uvítala by som viac smetných košov v obci
- Detské ihrisko v Nizných Raslaviciach. Zavory na železničné priecestie alebo signalizácia. Spoločenské akcie obce kde sa stretávajú občania. Zlepšiť sedenie na amfiteátri a zvýšiť jeho využívanie.
- napr. privítanie novonarodených detí, ako v menších obciach,
- Spoločné obecné akcie - vianočné trhy, zabíjačka, majáles, športové dni obce, kino - v lete na amfiteátri , v zime v kultúrnom dome napr, v zime klzisko
- nový lekár, kvalita vzdelania, možnosti zábavy, semafor pre chodcov pred Ou
- Výstavba nájomných bytov pre mladé rómske rodiny (nie ako to bolo so sociálnymi bytmi z ktorých sa stali nájomné)
- výstavba nájomných bytov pre mladé rómske rodiny
- Nielen okolo bielych pratať ale i okolo cyganoch treba zahnať vpp. pracovníkov.
- Komunitné centrum v MRK na spoločenské akcie a iné
- bytovky pre mladé rómske rodiny
- Väčšia podpora pre novú výstavbu za ul. Veterana
- Mohlo by sa urobiť pre deti nejaký park lebo neje iba vo visnách a v nižších neje nič
- Mohlo sa urobiť viac pre malé deti v nížných raslaviciach nejaký park nie tak ďaleko jak je komunitné centrum
- odstrániť zápach z ČOV
- Určite je v obci málo miest, kde sa dá ísť s deťmi ale aj pre deti v pubertálnom veku. Tiež mi vadí, že sa s deťmi nedá ísť cez víkend alebo prázdniny hrať do MŠ alebo ZŠ, to isté ihrisko, preto že sú vždy zamknuté. Medzi bytovkami mi veľmi vadí, že nie sú priestory prispôsobené na voľný čas, ako napríklad prístrešok s lavičkami alebo malé detské preliezky, terén na hry s loptov. Hociže z tohoto je určite vítané od všetkých rodičov, keďže deti v bytovkách je dosť a nemáme s nimi v Raslavici kde tráviť čas.
- zabezpečiť čistenie vodných tokov v obci, cyklistický chodník (prepojenie obcí) spojený s chodníkom na vychádzky pre rodičov s deťmi, organizovať obecné trhy/burzu na výmenu/kúpu ihrisko za kniznicou by mohlo byť viac udržiavané...
- kontajnere s odpadom na Medike oproti oknu RD v lete zápach a hlodavce

- prijala by som KC v MRK pre všetky vekové skupiny výhradne pre rómov, ihrisko a kaplnku
- presunúť KC na romsku ulicu, vybudovanie infraštruktúry pre nové romské domy ktoré by mohli byť smerom na Abrahamovce
- viac pracovných aj nekvalifikovaných pracovných príležitostí v obci
- Vytvorenie viac pracovných príležitostí obcou
- Nesuhlas s vybudovaním zberného priestrešku na Kopcakovej ulici, ktorý je blízko obydľia a nesplňa podmienky pre vystavbu
- Medika
- Povenovať sa viac dvoru aj v MŠ Alejova (orezať stromy napr.)
- KC by mohlo byť v MRK bolo by to lepšie tiež TSP a mohla by tu byť kaplnka
- Osvetlenie plyn na osadu na novú ulicu aj prácu pre ľudí
- Potrebujem orezať alejovu/hrabovú stromy. Ma sa skracovať každé 3 roky !!!
- V obci chyba akákoľvek verejná doprava cez ulice v dedine. Nie je tu žiadny minibus ktorý by slúžil na prepravu. Dedina je veľká, nie každý má auto a prejsť z Vysných Raslavíc na opačný koniec Raslavíc (časť Nizné Raslavice) je ozaď diaľka. V Prešove na takom dlhom úseku mapky majú zastávky niekoľko krát. Je to vymoženosť na ktorú čakám už niekoľko rokov. Ulic je tu mnoho a doprava cez ulice žiadna. Opakujem nie každý má auto aj keď sa to zdá neuveriteľné.
- Bolo by dobré viac sa venovať deťom a mládeži. Nemajú priestor na voľné športové aktivity. Taktiež organizovať viac obecných podujatí (napr. vianočné trhy, obecný deň detí so súťažami...).
- Navrhovala by som buď v obci väčší obchodný reťazec alebo nový obchod s potravinami v blízkosti ulíc Toplianska, Kláštorňá, Alejová, Okružná. Sme celkom veľká obec a v Nižných Raslaviciach je jeden obchodík málo. Všetky obchody sa nachádzajú v centre obce čo tiež nie je blízko pre ľudí z Nižných Raslavíc. Ďalej by som navrhovala úpravu niektorých menších ulíc, pretože či už pre deti alebo dospelých nemusia byť bezpečné. Vybudovala by som verejnú detskú ihriskú kde sa môžu deti voľne pohybovať, hrať. Ďakujem 😊
- Prosím o zlepšenie fungovania a prevádzkovania služieb kultúrneho domu. Na obecnú úradu sedí mnoho ľudí a zastupiteľstvo detto a mám pocit, že sa tu naozaj nič nedeje, vzhľadom na skutočnosť aká veľká sme obec a aké máme možnosti a predispozície, či už amfiteáter, kultúrny dom, ihriská, školy. Žiada si to viac iniciatívy a práce pre občanov a nie pre svoje vlastné záujmy. Pekný deň, ak to vôbec niekto bude čítať.
- Sprístupnenie volejbalového ihriska v škole pre verejnosť / vybudovanie nového volejbalového ihriska.
- Zodpovedného správcu cintorína
- ZŠ, znižuje sa počet žiakov, mnohí odchádzajú pre zhoršenie kvality výuky, jednoducho, zhoršili sa podmienky pre celkový chod školy a úroveň výuky. Predtým k nám dochádzali žiaci aj z iného okresu, teraz odchádzajú z nášho obvodu.
- Nepáči sa mi to, ako môže jedna osoba zamestnaná na obecnú úradu sama stíhať všetku papierovú prácu a aj prácu v teréne. A potom, že je všetko rozpracované a nič nedokončené už roky. Potrebovala by nejakého kolegu. Alebo vymeniť.
- Prosím prosím a ešte raz prosím skúste riešiť cyklochodníky. Príroda v okolí je krásna ale v strachu o život sa nedá nikde na bicykli ísť.
- Vybudovať alebo zrekonštruovať chodník na tzv Hurke Na vaniskovskej ulici znížiť rýchlosť najlepšie usadiť spomaľovače na cestu Často po obecnú jarku na Vaniskovskej ulici tečie močovka Hlavná cesta od BJ smerom k CBA dole aj hore kopcom auta chodia strašné rýchlo je strach ísť po chodníku
- V súvislosti s rozširovaním obce budovaním nových plôch pre RD je nevyhnutné v súlade s územným plánom obce vybudovať oddychovú zónu - plánovaná v Tomášovej doline a nato nadviazať turistické trasy a cyklotrasy. Možno nejakú vodnú plochu rekreačnú riešiť aj v severnej časti obce v súvislosti s obchvatom a poldrom. Riešiť nejaký priestor pre motokárov a štvorkolky určite mimo tejto oddychovej zóny.

- ZŠ v Raslaviciach - spojenie pavilónov chodbou, tým je zvýšená bezpečnosť žiakov a pri prechádzaní z jedného do druhého pavilóna, hlavne v zime aj zo zdravotného hľadiska by to veľmi pomohlo....
- Riešenie dopravy v novej lokalite v Niznych Raslaviciach, keďže sa tu výrazne zvýšila doprava.
- Obec je pekná ale osobne mi tu chýba oddychová časť, nejaký park, niečo podobné ako je v Kapusanoch, Herníku. Pripadne vybudovať "rozhľadnu" napr nad vodárnou s posedením
- terminál na obci v prípade uhrádzania poplatkov
- Vzhľadom na to, že územie pôvodne určené v UPD na priemyselnú zónu bolo zmenené na zónu IBV, bolo by vhodné riešiť nové miesto na priemyselnú zónu. Obec vzhľadom na svoj minulý pestrý multikultúrny život (národnosti: slovenská, maďarská, rómska, židovská; náboženské obce: rímsko-kat., evanjelická, židovská), 6 národných kultúrnych pamiatok, stále udržiavané folklórne tradície - má značný potenciál na rozvoj cestovného ruchu.

Návrh